

Jaarstukken 2022

12

13

14

15

16

GEMEENTE NOORDENVELD

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Algemeen 4
Aanbiedingsbrief 5
Vaststellingsbesluit 9
Jaarrekening in een oogopslag 10
Leeswijzer 12
Programma's 13
Inleiding 14
1. Samen doen 15
2. Samen ontwikkelen 36
3. Bestuur en samenleving 45
4. Groen beleven 53
5. Werken, ondernemen en ontspannen 66
6. Duurzaam voor nu en later 81
7. Helder zicht 86
Paragrafen 97
1. Lokale heffingen 98
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 108
3. Onderhoud kapitaalgoederen 124
4. Financiering 128
5. Bedrijfsvoering 133
6. Verbonden partijen 142
7. Grondbeleid 152
8. Overhead 160
9. Personele lasten 167
10. COVID-19 173
Jaarrekening 176
1. Resultaat en bestemming 177
2. Balans en toelichting 180
3. Baten en lasten per programma 203
4. Begrotingsrechtmatigheid 228
5. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 230
6. Algemene dekkingsmiddelen 235
7. Incidentele baten en lasten 237
8. Structurele mutaties reserves 239

9. Onvoorzien en vennootschapsbelasting 240
10. Investeringen 241
Bijlagen 245
1. Single information, Single audit (SiSa) 245
2. Jaarrekening op taakveld 250
3. WNT-verantwoording 253
4. Begrippenlijst 256

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2022 van de gemeente Noordenveld. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de rechtmatigheid evenals de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid.

De jaarrekening 2022 is afgesloten met een positief resultaat van € 975.000. Tot en met de Slotwijziging was rekening gehouden met een positief resultaat van € 1.095.000. In de Slotwijziging benoemden we de volgende grote verschillen:

Nadelig

- Vormen voorziening bovenwettelijk verlof € 350.000.

Voordelig

- Onroerendezaakbelastingen: € 133.000.

In de jaarstukken komen daar de volgende nadelen en voordelen groter dan € 100.000 bij (zie ook de hoofdstukken *Resultaat en Bestemming* en *Baten en lasten per programma* in de jaarrekening):

Nadelig

- Grondexploitaties: € 1.703.000
- Voorziening bovenwettelijk verlof: € 768.000
- Afboeken boekwaarde Ir. Mentropweg 72 Veenhuizen (vm school): € 265.000
- Onroerendezaakbelastingen: € 165.000
- Bijdrage RUD: € 116.000
- Voorzieningen wachtgeld- en pensioenverplichtingen vm wethouders: € 634.000

Voordelig

- Algemene uitkering: € 1.356.000
- Overloopbudgetten: € 1.584.000
- Kapitaallasten: € 164.000
- Knelpuntenbudget: € 195.000
- Aflossing verstrekte lening Revitalisering bedrijventerrein: € 187.000
- Verkoop Schoolstraat 3 Een (vm school): € 156.000

In 2022 hebben wij opnieuw een slotwijziging opgesteld. Doelstelling daarvan is om de begroting en de realisatie van de baten en lasten beter op elkaar af te stemmen.
In het onderdeel *Resultaat en bestemming* zijn alle grote voor- en nadelen opgenomen. Vervolgens zijn deze toegelicht in onderdeel *Baten en lasten per programma*. Voordat wij nader ingaan op het financieel resultaat blikken wij in deel I van deze aanbiedingsbrief terug op een aantal betekenisvolle ontwikkelingen uit 2022. In deel II van deze aanbiedingsbrief gaan wij in op het financieel resultaat. We sluiten af met een leeswijzer en informatie over de besluitvorming.

Opvallende beleidsresultaten

Verkiezingen/nieuw college/nieuw politiek akkoord

Op 16 maart 2022 bracht ruim 60% van de kiesgerechtigde inwoners een stem uit voor de gemeenteraadsverkiezingen. Het college van burgemeester en wethouders dat daarop volgde biedt

u deze jaarstukken aan. In het coalitieakkoord 2022-2026 ”Samen bouwen aan Noordenveld” staan de ambities en plannen voor de komende vier jaren. Na een inspraakronde is het document vastgesteld in de raadsvergadering van 11 juli 2022.

Vluchtelingen

2022 was een roerig jaar op het gebied van vluchtelingen. Ondanks de krapte op de woningmarkt is de reguliere taakstelling statushouders behaald. En dat niet alleen. De gemeente Noordenveld bood ook onderdak aan asielzoekers in een noodopvang en ving Oekraïense vluchtelingen op. In Bankenbosch zijn er vanaf 1 augustus tot 1 oktober 140 asielzoekers gehuisvest om het aanmeldcentrum in Ter Apel te ontlasten. Samen met mensen uit welzijn, onderwijs, gezondheidszorg, zakenwereld én met individuele inwoners zijn voor de Oekraïense vluchtelingen in korte tijd opvang en andere voorzieningen geregeld.

Energiearmoede

Alle gemeenten in Nederland hebben in 2022 middelen gekregen om energiearmoede aan te pakken. Noordenveld was eind van het jaar een van de weinige gemeenten die het geld al daadwerkelijk uitgaf. In samenwerking met de woningbouwcoöperaties Actium en Woonborg is ingezet op het verlagen van het energieverbruik. Inwoners die een brief hebben ontvangen van de gemeente konden een afspraak maken met een ‘energieklusser’. Deze komt op afspraak langs, brengt meteen laagdrempelige isolerende maatregelen aan en controleert wie in aanmerking komt voor de bekostiging van energiezuiniger witgoed.

Woningbouwopgaaf

Net als op veel andere plekken in Nederland staat ook in Noordenveld de woningmarkt onder druk. In het coalitieakkoord is afgesproken dat we ons inzetten om meer én sneller te bouwen. In onze gemeente moeten 800 tot 1000 extra woningen bijkomen.
In 2022 hebben we niet alleen een versnelling aangebracht in de lopende projecten, maar hebben we ook verder gekeken.
Zo hebben we een inventarisatie gemaakt van alle initiatieven van zowel gemeente als externe partijen die nu in uitvoering of in voorbereiding zijn. Daarnaast hebben we de nieuwe gebieden voor woningbouwontwikkeling in kaart gebracht en zijn we begonnen met het zoeken naar nieuwe potentiële woningbouwlocaties voor de langere termijn.
Om de bestaande en nieuwe locaties (verder) te kunnen ontwikkelen wordt gewerkt aan het opstellen van een woonvisie die we begin 2023 aan uw raad ter vaststelling willen aanbieden. Daarnaast is een actualisatie van de Omgevingsvisie noodzakelijk. Na de vaststelling van de woonvisie gaan wij hiermee aan de slag.
Door de woningbehoefte inzichtelijk te maken kunnen we gerichter bouwen. De extra inzet van expertise helpt hierbij. We willen de uitvoering van bestaande en de voorbereiding van nieuwe woningbouwlocaties voortvarend blijven aanpakken en waar mogelijk versnellen.
Een belangrijke factor is echter de personele inzet. Het personeel dat deze plannen kan opzetten, beoordelen, begeleiden en tot realisatie kan brengen is schaars.

Sociaal domein

Het jaar 2022 sluiten we af met een positief resultaat voor het sociaal domein van ruim 4,3 miljoen euro. Het begrote overschot van bijna 1,2 miljoen euro is opgelopen naar 1,6 miljoen. Een verklaring kan zijn dat het aantal bijstandsgerechtigden verder is afgenomen, maar er is ook een aantal externe factoren.

Zo is 1,9 miljoen euro die we van het rijk kregen voor de Hervormingsagenda Jeugd voorlopig gereserveerd, omdat er nog nadere voorwaarden moeten komen.
Daarnaast hebben we 800.000 euro teruggekregen van centrumgemeente Assen in verband met Beschermd Wonen.
Op termijn staat het sociaal domein voor forse uitdagingen. De gewijzigde, landelijke verdeling van de middelen uit het gemeentefonds zou meer recht moeten doen aan de specifieke kenmerken van gemeenten. Het effect voor Noordenveld van deze herverdeling is 2,4 miljoen euro minder. De meerjarenbegroting laat daardoor al tekorten zien voor 2024 (113k) en 2026 (289k).

Organisatieontwikkeling

Afgelopen jaar heeft een aantal ontwikkelingen van buitenaf grote impact gehad op de interne organisatie. Begin 2022 was de wereld nog in de ban van corona en werkten alle medewerkers verplicht thuis. In de loop van het afgelopen jaar eindigde de epidemie, maar hadden de medewerkers de voordelen van het thuiswerken ontdekt. Een betere balans tussen werk en privé, terwijl thuiswerken zich goed blijkt te lenen om onderwerpen rustig uit te kunnen werken. Door goede digitale ondersteuning is dit allemaal mogelijk. Hybride werken en vergaderen is normaal geworden.

2022 kenmerkte zich verder door vele interne verschuivingen, een grote uitstroom van medewerkers en een hoog ziekteverzuim. In combinatie met een krappe arbeidsmarkt zorgde dat voor veel externe krachten om de interne druk op de organisatie te verminderen. Met het knelpuntenbudget zijn er stappen gezet om de basis op orde te brengen. Er is gewerkt aan stabiliteit in de organisatie, zoals project uitvoer doelgroepen (Radaronderzoek), start en uitvoer van de RI&E, verdergaande en benodigde digitalisering, en het aantrekken van capaciteit, onder meer op het gebied van bouwprotocol en woningbouwopgaaf. Met het verhogen van het opleidingsbudget is geïnvesteerd in de medewerkers en er is een onderzoek gestart naar de verdere doorontwikkeling van ICT.

We hadden in 2022 ook te maken met diverse landelijke crisissen zoals de energiearmoede als gevolg van de enorme prijsstijgingen, de woningbouwopgave en de vluchtelingenopvang (Oekraïne en overloop vanuit ter Apel). Hieruit vloeiden voor de gemeente nieuwe taken voort die vanuit een crisissituatie adequaat zijn opgepakt en uitgevoerd. Op de langere termijn zal, ook in 2023, een groot beroep worden gedaan op de wendbaarheid en slagvaardigheid van de medewerkers in de organisatie.

Financieel resultaat

Jaarresultaat

De jaarrekening 2022 is afgesloten met een voordelig resultaat van € 975.000. Hiervan dient een bedrag van € 1.584.000 beschikbaar te blijven voor zogenaamde ‘overloopbudgetten’. Na aftrek van deze budgetten komt het netto negatieve resultaat uit op € 609.000.

Door de gemeenteraad is besloten om de lasten en baten in het kader van de nieuwe taken van het sociaal domein budgettair neutraal in de begroting en rekening te laten verwerken. Het overschot op dit onderdeel van € 4.387.000 is in de jaarrekening toegevoegd aan de reserve sociaal domein.

Het nadelige resultaat binnen het onderdeel grondexploitaties bedraagt € 1.703.000. Dit bedrag is als volgt tot stand gekomen. In totaal wordt voor een bedrag van € 767.000 aan (tussentijdse) winst genomen. Daarnaast is een tweetal voorzieningen gevormd voor in totaal € 2.194.000 en is bij twee

voorbereidingsbudgetten een overschrijding gerealiseerd van in totaal € 37.000. Ten slotte is een negatief resultaat behaald van € 240.000 op het onderdeel vennootschapsbelasting. We stellen voor het per saldo nadelige resultaat van € 1.703.000 te onttrekken aan de reserve grondexploitaties. Het resterende voordelige jaarresultaat komt daarmee uit op € 1.094.000.

Bestemming jaarresultaat

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt eind 2022 € 4.859.000. In totaal bedraagt het toekomstige beslag 2022 op de reserve, door al genomen raadsbesluiten € 704.000. Vrij beschikbaar is daardoor € 4.155.000. Voorgesteld wordt om het resterende jaarresultaat 2022 (€ 1.094.000 positief), toe te voegen aan de algemene reserve. We stellen daarnaast voor een bedrag van € 749.000 te reserveren budgetten in 2023, waarvan de middelen via de Decembercirculaire al in 2022 zijn ontvangen. Van dit bedrag is € 699.000 bedoeld voor Energietoeslag in 2023. Door al genomen raadsbesluiten bij de aanbieding van de begroting 2023 wordt per saldo € 298.000 toegevoegd aan de algemene reserve. Deze begrote toevoeging bestaat uit de totale dotatie aan de algemene reserve in 2023 van € 798.000 en de onttrekking in 2023 aan de algemene reserve van € 500.000 vanwege het dorpenfonds. Hierdoor komt het vrij beschikbare bedrag van de algemene reserve, voor afdekking van risico's, uit op € 4.798.000.

Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitaties bedraagt eind 2022 € 4.142.000. Bij de bestemming van het jaarresultaat wordt voorgesteld om het nadelige resultaat op de grondexploitaties van € 1.703.000 toe te onttrekken aan de reserve grondexploitaties. De reserve grondexploitaties komt daarmee uit op € 2.439.000. In totaal bedraagt het toekomstige beslag 2022 op de reserve, door al genomen raadsbesluiten, € 48.000.
Door genomen raadsbesluiten in de begroting 2023 wordt per saldo € 470.000 onttrokken aan de reserve grondexploitaties, waardoor het vrij beschikbare bedrag, voor afdekking van risico's, uitkomt op € 1.921.000.

Reserve sociaal domein

De stand van de reserve sociaal domein bedraagt eind 2022 € 7.941.000. In totaal bedraagt het toekomstige beslag 2022 op de reserve, door al genomen raadsbesluiten, € 51.000. Door al genomen raadsbesluiten in de begroting 2023 wordt per saldo € 1.172.000 toegevoegd aan de reserve sociaal domein, waardoor het vrij beschikbare bedrag, voor afdekking van risico's, uitkomt op € 9.062.000.

Ten slotte

Wij willen iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van het jaarverslag en de jaarrekening over 2022. De behandeling van de jaarstukken 2022 zal plaatsvinden in de raadsvergadering van 10 juli 2023.

Roden, 12 juni 2023

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,

Klaas Smid, burgemeester Albertus Hamstra, locosecretaris

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Noordenveld,

Gelet op artikel 197 van de Gemeentewet waarin het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad verantwoording aflegt over het door hem gevoerde bestuur;

Gelet op artikel 198 van de Gemeentewet waarin is bepaald dat de gemeenteraad de jaarrekening en het jaarverslag vaststelt;

B e s l u i t :

De jaarrekening en het jaarverslag 2022 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Noordenveld op 10 juli 2023,

De griffier, de voorzitter,

281

Jaarrekening in een oogopslag

Jaaroverzicht 2022
in één oogopslag

GEMEENTE NOORDENVELD

Opvang Oekraïners

Aanpak energie-armoede

Opening OBS De Marke, Roden

1e paal nieuwbouw gemeentewerf

Centrumontwikkeling Roden

02-06- 2023

BEDRAGEN IN DUIZENDEN EURO'S

PROGRAMMA	UITGAVEN	INKOMSTEN	BEDRAG
SAMEN DOEN	63.476	31.679	-31.797
SAMEN ONTWIKKELEN	10.891	6.145	-4.746
BESTUUR EN SAMENLEVING	5.121	567	-4.554
GROEN BELEVEN	17.994	11.501	-6.494
WERKEN, ONDERNEMEN EN ONTSPANNEN	8.609	5.132	-3.477
DUURZAAM VOOR NU EN LATER	1.795	128	-1.667
HELDER ZICHT	16.097	2.488	-13.609
	123.982	57.639	-66.343
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN - ONDERDEEL VAN PROGRAMMA HELDER ZICHT			
UITKERINGEN GEMEENTEFONDS			60.871
LOKALE BELASTINGEN			6.446
SALDO			**975**

KERNWAARDEN → TRANSPARANT — DUURZAAM — ONDERNEMEND — LEEFBAAR — GROEN

Oppervlakte: 20.000 hectare, waarvan 1.000 hectare bos

15.111 woningen
26 dorpen

16 basisscholen waarvan 1 speciaal onderwijs en 3 voortgezet onderwijs

31.591 inwoners

1157 bedrijven

4 jaarmarkten

235 rijksmonumenten, 40 provinciale monumenten en 2 hunnebedden

Unieke landschappen: Leekstermeer, Norgerholt De Onlanden, Fochteloërveen

Verhuisbare zonnepanelen basisschool De Rank, Roden

Opening wandelknoop-puntnetwerk Noordenveld

Woningbouw Oosterveld

Nieuwe straatnamen Oosterduinen, Norg

SAMEN BOUWEN AAN NOORDENVELD
2022 -2026

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De verklarende toelichting op de verschillen tussen begrote baten en lasten en rekening kunt u per programma vinden in hoofdstuk 3 van het onderdeel Jaarrekening. In dit onderdeel vindt u onder meer ook een overzicht van het resultaat en bestemming (hoofdstuk 1) en de balans met de toelichting daarop (hoofdstuk 2).

Bij het samenstellen van de jaarstukken dienen de notities en de vraag & antwoordrubriek van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in acht te worden genomen. Met de wijzigingen die tot op heden zijn gepubliceerd is in deze jaarstukken rekening gehouden.

Programma's

Inleiding

In onze Omgevingsvisie 2030 zijn vijf kernwaarden geformuleerd: Transparant, Leefbaar, Ondernemend, Groen en Duurzaam. Hieruit zijn 7 programma's voor de begroting gedestilleerd:

1. Samen doen
2. Samen ontwikkelen
3. Bestuur en samenleving
4. Groen beleven
5. Werken, ondernemen en ontspannen
6. Duurzaam voor nu en later
7. Helder zicht

De kernwaarden duurzaam en transparant zijn het 'fundament' van het beleid en komen in meerdere programma's tot uiting. Elk programma begint met een omschrijving van het programma en een overzicht van de onderdelen. Vervolgens worden de verplichte beleidsindicatoren vermeld. Deze zijn bedoeld om de effecten van beleid op de programma's aan te geven. Gemeenten zijn verplicht om over een groot aantal indicatoren te rapporteren. Deze verplichte indicatoren geven een beeld van hoe we ervoor staan en zijn aangevuld met nieuwe indicatoren van de website waarstaatjegemeente.nl. Gegevens over Nederland geven het gemiddelde over alle gemeentes weer, gegevens voor Drenthe het gemiddelde over de Drentse provincies.

Vervolgens is er een financieel overzicht opgenomen met de gerealiseerde baten en lasten per taakveld. Daarna volgt een toelichting per taakveld. We herhalen wat we hadden willen bereiken en doen in 2022 en vervolgens geven we aan wat er wel en niet is gerealiseerd. De teksten zijn zo kort en concreet mogelijk geformuleerd. Eventuele belangrijke bij het taakveld behorende documenten worden vermeld. Tot slot wordt er een overzicht verstrekt van de baten en lasten per taakveld, met waar dit nodig is een toelichting.

1. Samen doen

Programmaomschrijving

Tot programma 1. Samen doen horen lasten en baten voor:

- Openbaar basisonderwijs
- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
- Samenkracht en burgerparticipatie
- Inkomensregelingen
- WSW en beschut werk
- Arbeidsparticipatie
- Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Volksgezondheid

Beleidsindicatoren

Onderwijs	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Noordenveld	1,1	2017
		Nederland	2,7	2021
		Drenthe	0,8	2021
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Noordenveld	17	2021
		Nederland	20	2021
		Drenthe	20	2021
Voortijdige schoolverlaters (totaal VO + MBO)	% deelnemers aan het VO en MBO	Noordenveld	1,4	2021
		Nederland	1,9	2021
		Drenthe	1,9	2021

Werk en Inkomen	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Banen	Aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	Noordenveld	495,4	2021
		Nederland	685,7	2021
		Drenthe	608,9	2021
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Noordenveld	68,8	2021
		Nederland	70,4	2021

		Drenthe	68,8	2021
Personen met bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	Noordenveld	28,1	2021
		Nederland	43,1	2021
		Drenthe	36,0	2021

Zorg en Welzijn	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Jongeren met jeugdbescherming	% jongeren tot 18 jaar	Noordenveld	0,5	2022
		Nederland	1,1	2022
		Drenthe	1,1	2021
Jongeren met jeugdhulp	% jongeren tot 18 jaar	Noordenveld	9,8	2022
		Nederland	10,7	2022
		Drenthe	11,5	2022
Jongeren met jeugdreclassering	% jongeren van 12 tot 23 jaar	Noordenveld	0,3	2022
		Nederland	0,3	2022
		Drenthe	0,3	2022
WMO-cliënten met een maatwerkarrangement	Aantal per 10.000 inwoners	Noordenveld	610	2022
		Nederland	640	2022
		Drenthe	755	2021

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2020	Gerealiseerd saldo 2021	Primitief saldo 2022	Begroot saldo 2022	Gerealiseerd saldo 2022
4.1 Openbaar basisonderwijs	-53	-32	59	59	-73
4.2 Onderwijshuisvesting	2.403	1.905	1.967	1.746	1.927
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	615	984	943	1.054	1.000
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.132	4.193	3.943	4.065	3.706
6.3 Inkomensregelingen	1.810	1.818	2.314	4.035	3.270
6.4 WSW en beschut werk	3.361	3.001	3.492	3.188	3.107
6.5 Arbeidsparticipatie	929	1.172	1.219	1.311	1.022
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.638	5.395	7.144	6.284	5.367
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	6.617	7.457	8.363	7.945	6.927
7.1 Volksgezondheid	1.123	1.171	1.191	1.315	1.280
TOTAAL	**27.575**	**27.065**	**30.635**	**31.002**	**27.534**

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

- Alle scholen hebben een eigen profiel en verzorgen het beste onderwijs voor ieder kind.
- We willen dat alle scholen blijven voldoen aan de basiskwaliteit, zoals geformuleerd in de Wet Primair Onderwijs. De scholen gebruiken daarvoor hun eigen school(jaar)plan.
- Talentontwikkeling in de brede zin waarbij de leerling centraal staat en niet het aanbod.
- Op alle scholen is er grote aandacht voor sociaal emotionele ontwikkeling als basis voor leren.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- OPON: geeft doelgericht onderwijs; heeft zicht op de individuele ontwikkeling; stuurt op verbetering; legt verantwoording af over resultaten en proces.
- De samenwerking tussen scholen en kinderopvangorganisaties wordt geïntensiveerd.
- OPON bestuurt conform de nieuw vastgestelde Code Goed Bestuur.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- OPON:
  - geeft doelgericht onderwijs;
  - heeft zicht op de individuele ontwikkeling;
  - stuurt op verbetering;
  - legt verantwoording af over resultaten en proces.
- De samenwerking tussen scholen en kinderopvangorganisaties wordt geïntensiveerd.
- OPON bestuurt conform de nieuw vastgestelde Code Goed Bestuur.

Met ingang van 1 januari 2023 is OPON verder gaan als een zelfstandige entiteit conform het genomen raadsbesluit.

Bijbehorende belangrijke documenten

Bestuur: strategisch beleidsplan, kwaliteitsplan, management en code goed bestuur, begroting

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

4.1 Openbaar basisonderwijs	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	15.120	16.069	13.962	13.962	17.776
Baten	15.173	16.101	13.903	13.903	17.849
Saldo	**-53**	**-32**	**59**	**59**	**-73**

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

- Wij streven naar energieneutrale onderwijshuisvesting.
- Alle scholen hebben goede huisvesting.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We starten met de nieuwbouw van OBS De Marke.
- We bereiden de nieuwbouw van OBS De Flint voor (MUP 7).
- We verwachten uitvoering te geven aan het nieuwe Integrale Huisvestingsplan 2040.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- OBS De Marke is opgeleverd en in gebruik genomen. Medio 2023 wordt de eindafrekening verwacht.
- We hebben de nieuwbouw van OBS De Flint voorbereid (MUP 7).
- We ontwikkelen het IHP in de loop van 2023 verder met een duurzaamheidsparagraaf. Hierin zijn beleid, bekostiging en een investeringsplan opgenomen voor de mogelijkheden tot verduurzaming.

In 2022 zijn de voorbereidingen voor de bouw van de beweegbox Ronerborg Esborg uitgevoerd. In februari 2023 is in de gemeenteraad het bekostigingsbesluit vastgesteld en de realisatie zal in 2023 plaats vinden.

Er zijn diverse locatie onderzoeken opgestart t.b.v. vervangende nieuwbouw van OBS De Hekakker, GBS De Rank, CBS De Parel en CBS De Hoeksteen.

Bijbehorende belangrijke documenten

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2021-2041.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

4.2 Onderwijshuisvesting	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	2.568	2.088	2.182	2.043	2.088
Baten	165	184	215	297	161
Saldo	**2.403**	**1.905**	**1.967**	**1.746**	**1.927**

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

- We willen de kansen op de arbeidsmarkt verbeteren voor de jongeren uit het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs.
- Wij willen voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan.
- Wij willen inwoners tussen 23-27 jaar zonder startkwalificatie in beeld hebben.
- Wij willen mogelijke ontwikkelingsachterstand bij peuters vroegtijdig signaleren.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Wij werken verder uit hoe jongeren die zonder startkwalificatie van school aan het werk zijn gegaan alsnog naar de route BeroepsBegeleidende Leerweg (BBL) begeleid kunnen worden. Daarmee kan een startkwalificatie alsnog behaald worden.
- In samenwerking met scholen richten we zorgpaden in en creëren een sluitende aanpak van jongeren gericht op het halen van een startkwalificatie in.
- We gaan via de Route Arbeid de kansen van jongeren uit het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs vergroten op de arbeidsmarkt. Daarnaast geven we gerichte aandacht aan de jongeren op de dagbesteding.
- We gaan na welke concrete mogelijkheden er liggen om inwoners tussen de 23 en 27 jaar, zonder startkwalificatie, toch in beeld te krijgen. Vervolgens proberen we hen in een werk- of leertraject te krijgen.
- Voldoende (VVE) peuterplaatsen beschikbaar stellen voor de peuters.
- Wij verlagen de ouderbijdrage voor peuteropvang voor ouders met een laag inkomen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De ingeslagen weg om jongeren binnen hun mogelijkheden te scholen om zo hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten is voortgezet.
- De contacten met RMC, Pro en VSO scholen zijn bestendigd.

- Voldoende (VVE) peuterplaatsen gerealiseerd voor de (doelgroep) peuters.
- Realisatie minimaregeling voor ouderbijdrage peuteropvang voor ouders met een laag inkomen.

Bijbehorende belangrijke documenten

Nadere regelgeving Peuteropvang Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.195	1.079	1.040	1.621	1.309
Baten	580	95	97	567	309
Saldo	**615**	**984**	**943**	**1.054**	**1.000**

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Vrijwillige inzet en mantelzorg

- Wij willen mensen in staat stellen zelfredzaam te zijn, zodat zij actief mee kunnen blijven doen. Wij zorgen dat mantelzorgers optimaal gezien, gehoord en ondersteund worden en willen overbelasting van de mantelzorger voorkomen.
- Wij vinden het belangrijk dat vrijwilligers de juiste vaardigheden hebben en zo optimaal inzetbaar zijn.

Inclusieve samenleving

- Wij vinden dat in Noordenveld iedereen op voet van gelijkheid moet kunnen meedoen. Jong of oud, wie je ook bent en waar je ook vandaan komt. Dat geldt ook voor mensen met een beperking of chronische ziekte.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- Goede zorg bieden tegen aanvaardbare kosten met aandacht voor invulling van preventie, zodat zwaardere zorg zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Nieuwkomers

- Wij willen dat nieuwkomers meedoen en meetellen in de Noordenveldse samenleving.
- Wij willen dat nieuwkomers zo snel mogelijk gehuisvest worden, hun buurt leren kennen, zo goed mogelijk Nederlands leren spreken en weten waar ze hun vragen kunnen stellen.
- Wij hebben oog voor de groep nieuwkomers die onder de huidige wet inburgering blijft vallen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

Vrijwillige inzet en mantelzorg

- Samen met WiN en Contactpunt Mantelzorg is een inventarisatie onder mantelzorgers gedaan. Er is een beter beeld van het aantal (jeugdige) mantelzorgers en wat nodig is.
- Samen met WiN zorgen wij voor goede begeleiding, ondersteuning en waardering voor onze vrijwilligers. Dit doen wij door vrijwilligers uit te nodigen bij activiteiten en met een specifiek aanbod aan trainingen.

- Wij onderzoeken in welke vorm wij het mantelzorg-compliment kunnen behouden en hoe wij daarnaast voor mantelzorgers een passend aanbod aan informatie, activiteiten, contact en trainingen kunnen bieden.

Inclusieve samenleving

- Samen met inwoners en ervaringsdeskundigen van de stichting Toegankelijk Noordenveld voor Iedereen, blijven wij uitvoering geven aan de Lokale Inclusie Agenda. Wij organiseren een evaluatiebijeenkomst om aanpak en resultaten te delen.
- We gaan uitvoering geven aan het bedrijfsplan Meldpunt Discriminatie Drenthe.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- We voeren samen met WiN het project Wij Buurten uit.

Nieuwkomers

- Wij bieden maatschappelijke begeleiding, wij leren nieuwkomers de buurt kennen ('Go Noordenveld'), financieel ontzorgen om schulden te voorkomen, en bieden een opleiding aan in ons maatschappelijk verzamelgebouw in Roden.
- In 2020 zijn wij gestart met de voorbereiding op de Nieuwe Wet Inburgering. In 2021 zal dit worden afgerond zodat op 1 januari 2022 uitvoering kan worden gegeven aan de nieuwe wet.
- We hebben oog voor de groep nieuwkomers die onder de huidige wet valt en zullen hen waar mogelijk dezelfde ondersteuning bieden als de groep die onder de nieuwe wet gaat vallen.
- We hebben een 'denktank' geformeerd met oud en nieuwkomers om te leren van de ervaringen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

Vrijwillige inzet en mantelzorg

- Op basis van de inventarisatie welke in 2021 onder mantelzorgers in Noordenveld is gedaan, hebben we in 2022 samen met WiN en het Contactpunt Mantelzorg nog meer (nieuwe en ook jeugdige) mantelzorgers in beeld weten te krijgen.
- Samen met WiN en het Contactpunt Mantelzorg is op basis van de inventarisatie een passend aanbod van activiteiten, trainingen en informatiebijeenkomsten voor mantelzorgers aangeboden en was er in diezelfde lijn specifieke aandacht voor jeugdige mantelzorgers.
- Naast waardering voor mantelzorgers in de vorm van het mantelzorg compliment, hebben we deze waardering ook in een passende vorm aan jeugdige mantelzorgers aangeboden.
- Samen met Win en het Contactpunt Mantelzorg geven we uitvoering aan het werkplan Mantelzorg waarbij we aandacht blijven houden voor de waardering en ondersteuning van mantelzorgers en hoe we de relatie met mantelzorgers kunnen versterken.
- Samen met Win is er doorlopend aandacht voor vrijwilligers in Noordenveld. Wij zorgen voor een goede ondersteuning, waardering van vrijwilligers en passende trainingen zodat vrijwilligers zich optimaal kunnen inzetten.

Inclusieve samenleving

- Samen met Toegankelijk Noordenveld werken we doorlopend aan het vergroten van meer bewustwording voor mensen met een beperking. Want voor veel inwoners is nog veel meer nodig om op diverse levensterreinen zelfstandig mee te kunnen doen. We zijn daarover in gesprek met inwoners, dorpshuizen, sportverenigingen, ondernemers, instellingen en werken nauw samen met verschillende partners . In 2022 waren we opnieuw gastgemeente en medeorganisator van de Regionale bijeenkomst 'Iedereen doet mee' van VNG in Norg,

organiseerden we meerdere bijeenkomsten en presentaties om kennis, ervaring en resultaten te delen en organiseerden we voor een 3e keer 'Inwoners de Lucht in' in de Onlanden waarbij we dit keer gemeente Tynaarlo actief hebben betrokken. Ook stonden we samen met Toegankelijk Noordenveld op de Jaarbeurs Roden.

- Samen met Toegankelijk Noordenveld blijven we uitvoering geven aan de Lokale Inclusie Agenda. We blijven aandacht houden voor digitale toegankelijkheid, begrijpelijke informatie en werken doorlopend aan inclusiviteit op alle beleidsterreinen, in beleidsstukken en uitvoering.
- Zo hebben we nog meer schouwen uitgevoerd voor de bereikbaarheid en toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen. Ook zijn er op verschillende locaties aanpassingen gedaan of staan deze werkzaamheden ingepland. In 2022 hebben we onder meer de toegankelijkheid van de Korfbalvereniging Roden (stemlocatie), Museum Kinderwereld, Theater de Winsinghhof, Museum Havezate Mensinge en Brinkhof Norg vergroot door aanpassingen te doen aan entrees, (nood)uitgangen, (mindervaliden)toiletten, trappen en meer. Ook hebben we samen met Toegankelijkheid Noordenveld wijkschouwen gedaan en zijn er aanpassingen gedaan om de openbare ruimte toegankelijker te maken.
- In 2019 deed Toegankelijk Noordenveld onderzoek naar het aantal opengestelde en openbare toiletten in Noordenveld. Conclusie was dat er te weinig opengestelde toiletten zijn en dat inwoners en bezoekers van Noordenveld hierdoor worden beperkt. Verschillende inwoners blijven zelfs thuis omwille van het ontbreken van voldoende goede toiletten. Inmiddels is met het project HUB Roden een geschikte locatie gevonden voor een openbaar toilet. Project HUB Roden gaat in 2023 uitgevoerd worden. In dit project hebben we samen met Toegankelijk Noordenveld in kaart gebracht wat nodig is om iedereen op deze plek mee te kunnen laten doen.

WMO

- Het project Wij Buurten is eind 2019 gestart met als doel in de loop van 2022 een professioneel en gemeente dekkend aanbod van collectieve voorzieningen te hebben afgestemd op de wensen van inwoners en gericht op ontmoeting. Daarnaast moesten deze voorzieningen ook voorliggend zijn aan dure maatwerkoplossingen. WiN heeft een aantal van haar bestaande activiteiten meer in lijn gebracht met de uitgangspunten van Wij Buurten, maar de doelstelling van een breed professioneel aanbod van voorliggende voorzieningen is niet gehaald. (Her)overwegingen over het gehele takenpakket en wijze van subsidiëring WIN ligt in 2023 voor. Daarin worden ook de resultaten van dit project meegenomen.

Nieuwkomers

- In 2022 zijn we gestart met de uitvoering van de inburgering volgens de nieuw wet. We hebben in 2022 alle kandidaten op een traject kunnen plaatsten. In 2023 starten deze kandidaten ook met het praktijkgedeelte. Werken in het maatschappelijk verzamelgebouw in Roden is daarbij een van de mogelijkheden. Ondanks dat de aanbesteding voor de onderwijsroute in 2022 is mislukt hebben we nieuwkomers voor die route toch in het onderwijs kunnen plaatsen via maatwerk.
- In 2022 is de maatschappelijke begeleiding door Vluchtelingenwerk onverminderd voortgezet. Het programma Go Noordenveld werd in 2022 vast onderdeel van de nieuwe Wet inburgering en is gericht op het participatieverklaringstraject (PVT). In Noordenveld hebben we de financiële ontzorging anders ingericht dan de wet voorschrijft. In plaats van

inhouden van de vaste lasten werken we met automatische incasso's zodat de nieuwkomer wel het totaaloverzicht van zijn financiële mogelijkheden blijft houden.

- In 2022 hebben we er samen met Vluchtelingenwerk voor gezorgd dat nieuwkomers die inburgeren onder de oude wet hun gestarte traject kunnen afmaken. Hiervoor is gericht dienstverlening ingekocht bij Vluchtelingenwerk.
- In 2022 maakte Noordenveld deel uit van een ontwikkelteam, samengesteld door de RUG, om een toolbox voor werkgevers en een training voor consulenten te ontwikkelen gericht op de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering. Onze ervaringen van de afgelopen jaren en de vele contacten met de nieuwkomers zelf via het programma Go Noordenveld zijn daarbij erg waardevol gebleken.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Notitie Natuurlijk Samen Doen
- Notitie GO Noordenveld

Opvang vluchtelingen Oekraïne en asielzoekers

Gemeentelijke Opvang Oekraïners

Het kabinet heeft in maart 2022 een oproep aan de Veiligheidsraad gedaan om via de Veiligheids-regio's een inspanning te doen om opvangplekken te realiseren, omdat er sprake is van een crisissituatie. De hulp van de gemeenten is daarbij uitdrukkelijk ingeroepen. Op 7 maart kregen de Veiligheidsregio's de opdracht om 50.000 opvangplekken te realiseren. Op 25 april is besloten het verzoek te verhogen naar - landelijk - 75.000 plekken per 23 juni. De realisatie van opvang van Oekraïners brengen kosten met zich mee voor gemeenten en veiligheidsregio's. Het kabinet heeft toegezegd deze kosten van Rijkswege integraal te vergoeden. Het uitgangspunt is dat gemeenten en veiligheidsregio's een reële compensatie ontvangen met als uitgangspunt dat gemeenten er als gevolg van de opvang van ontheemden niet slechter voor komen te staan dan daarvoor.
In 2022 zijn 148 gemeentelijke opvangplekken in Noordenveld gerealiseerd, middels huurovereenkomsten met twee zakelijke partijen. De gemeentelijk opvang is nagenoeg volledig bezet geweest gedurende het jaar.

Particuliere Opvang Oekraïners

Er zijn in Nederland vele particuliere initiatieven ontplooid om vluchtelingen te helpen. Dat gaat dan bijvoorbeeld om het opvangen van Oekraïense vluchtelingen tot het aanbieden van goederen en diensten. Voor particulieren die hier voor kiezen is landelijk een handreiking opgesteld ter ondersteuning. Daarnaast is er landelijk een Consortium ingericht dat te benaderen is via Refugee.nl. Daar kunnen particulieren vragen stellen en ondersteuning krijgen. Ook kunnen particulieren een e-mail sturen naar de gemeente afhankelijk van de vraag worden zij in contact gebracht met een contactpersoon.
In 2022 zijn er in de gemeente Noordenveld ongeveer 60 Oekraïners op ca. 20 particuliere adressen opgevangen.

Leefgeld

De vluchtelingen (zowel in gemeentelijke als in particuliere opvang) ontvangen, na registratie, leefgeld. Vanaf begin maart werd dat uitgekeerd conform de normen van het COA op basis van de richtlijnen van het Rijk. Sinds 1 april is de norm van de uitkering vastgelegd in de ministeriële Regeling opvang ontheemden Oekraïne. Vanaf augustus kunnen de vluchtelingen een Nederlandse bankrekening openen. Er wordt bij voorkeur uitbetaald op de bankrekening. Nagenoeg alle vluchtelingen die al langer in Nederland verblijven hebben eind 2022 een bankrekening geopend.

Registratie/BRP

Een goede registratie van vluchtelingen uit Oekraïne is van groot belang. Dat is een belangrijk hulpmiddel om overzicht te houden en mensen te kunnen helpen. Bijvoorbeeld door de verstrekking van leefgeld en overige voorzieningen.
In 2022 zijn er ca. 270 Oekraïense 'unieke' vluchtelingen ingeschreven in gemeente Noordenveld (inclusief particuliere opvang). Hiervan zijn rond de 70 vluchtelingen weer uitgeschreven. Men vertrekt naar een andere plaats in Nederland, naar Europa of (in geval van derdelanders) naar land van herkomst. Terugkeer naar Oekraïne komt vrijwel niet voor.

Onderwijs/Zorg

Landelijk is ingezet op het beschikbaar stellen van onderwijs aan leerplichtige kinderen. Scholen komen in aanmerking voor een extra bekostiging voor het onderwijs aan deze kinderen De schoolorganisaties in Noordenveld voor primair onderwijs hebben gezamenlijk zorg gedragen voor de inrichting van twee Oekraïne klassen. De jongeren voor het voortgezet onderwijs gaan naar de Internationale Schakelklas in Groningen of Assen.
Voor zorg kunnen de vluchtelingen zich melden bij huisartsen en tandartsen. Deze kunnen vergoedingen voor hun diensten aan vluchtelingen aanvragen via een speciaal hiervoor ingerichte regeling (RMO). De huisartsen hebben in samenwerking een coördinerende praktijk aangewezen om spreiding over de praktijken te organiseren

Welzijn

Lokaal is er veel bereidheid tot hulp en ondersteuning, veel inwoners hebben zich gemeld als vrijwilliger. Tot oktober waren er dagelijks vertegenwoordigers van WiN te vinden op de opvanglocaties. Ze gaven Oekraïense vluchtelingen informatie en wezen hen op gemeentelijke voorzieningen waar zij ook gebruik van kunnen maken. De vraag naar ondersteuning nam af. Er is minimaal verloop in de opgevangen groep. Vluchtelingen die nieuw aankomen worden door de reeds aanwezige mensen en locatiemanagement geïnformeerd.
Vluchtelingenwerk houdt wekelijks een juridisch spreekuur waar zowel vluchtelingen als particulieren met vragen terecht kunnen.

Werk

De overheid geeft vluchtelingen uit Oekraïne die in loondienst willen treden een vrijstelling voor een tewerkstellingsvergunning. Zo kunnen zij makkelijk en snel aan het werk. Eind 2022 had ca 60% van de mensen tussen de 18 en 66 een dienstverband in de regio.

Financiële compensatie van gemeenten voor de opvang van vluchtelingen

Het kabinet heeft het normbedrag voor de gemeentelijke opvanglocaties voor Oekraïners vanaf oktober bijgesteld naar een bedrag van €83,- per dag per, per gerealiseerde gemeentelijke opvangplek. Dit bedrag is tot stand gekomen op basis van landelijk onderzoek naar gemaakte kosten.
Het normbedrag was eerder €100,-. Het normbedrag is bestemd voor de kosten die samenhangen met het realiseren van de opvangplek en verstrekkingen (onder andere leefgeld). De uitvoeringskosten van veiligheidsregio's worden apart vergoed. Het normbedrag kan gedeclareerd worden vanaf het moment dat een Gemeentelijke Opvang Oekraïne gerealiseerd is. Declaratie vindt plaats op basis van de SiSa systematiek door middel van een Specifieke Uitkering.

Eerder in 2022 is een voorschot aangevraagd van € 1, 2 miljoen, dit bedrag is reeds ontvangen op basis van aangetoonde uitgaven. In de verantwoording over 2022 is nog € 3,5 miljoen aangevraagd.

Wij verwachten dit bedrag in de loop van 2023. In totaal verwachten wij € 4,7 miljoen te ontvangen over 2022, dit dekt alle gemaakte kosten.

Het normbedrag van € 83 is voor Noordenveld niet toereikend. Er is door het Rijk toegezegd om de gemaakte meerkosten alsnog te vergoeden voor de bestaande locaties.

De kosten voor leefgeld en de wooncomponent verstrekt aan mensen in particuliere opvang vallen niet onder het normbedrag en moeten apart worden gedeclareerd. Ook dit is voor 2022 ingediend. Voor de uitvoering van de verstrekkingen POO ontvangen we een normbedrag per geregistreerd persoon. Dit resulteert in een positief resultaat van € 116.000,-. De werkzaamheden die hiervoor zijn verricht zitten verweven binnen de afdeling burgerzaken en beleid.

Transitie- en transformatiekosten van panden vallen ook niet onder het normbedrag. Deze moeten apart worden aangevraagd en worden goed gekeurd. De uitgaven worden vergoed op basis van werkelijke kosten. Bij investeringen gaat dit uit van afschrijving. Hier is in 2022 geen sprake van geweest in Noordenveld.

Met de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne zijn de volgende bedragen gemoeid:

(bedragen x € 1.000)

Opvang vluchtelingen Oekraïne	Realisatie 2022
Lasten	4.583
Baten	4.699
Saldo	**116**

Noodopvang asielzoekers

We hebben ruim 100 asielzoekers opgevangen in Bankenbosch te Veenhuizen voor een periode van twee maanden om Ter Apel te ontlasten.
Vervolgens hebben we voorbereidingen getroffen om een andere noodopvanglocatie in te richten. Dat is de voormalige PWA-hoeve te Alteveer geworden.

Realiseren reguliere taakstelling opvang statushouders

Het gelukt om te voldoen aan de reguliere taakstelling voor wat betreft huisvesting van statushouders. In 2022 totaal zijn 51 statushouders gehuisvest, hetgeen tot complimenten van de provincie heeft geleid.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	4.404	4.465	4.148	4.359	8.722
Baten	272	272	205	293	5.016
Saldo	**4.132**	**4.193**	**3.943**	**4.065**	**3.706**

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Inwoners beschikken ten minste over een minimum inkomen om zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien.
- We willen dat kinderen en jongeren in Noordenveld geen belemmeringen ondervinden in het meedoen omdat hun ouder(s) een laag inkomen heeft (hebben).
- Inwoners snel, simpel en slim helpen aan een uitkering indien nodig.
- Inwoners zo snel mogelijk weer helpen naar een werksituatie, zodat deze zo kort mogelijk in een uitkeringssituatie zitten.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We gaan de armoedeaanpak intensiveren en integraal benaderen, met meer aandacht voor kinderen en jongeren, preventie en gezondheid.
- We gaan de toegang en vindbaarheid van de regelingen verbeteren.
- We gaan de samenwerking in het Pact tegen Armoede en andere netwerkpartners versterken.
- We gaan inzetten op het gebruik van de kennis en kunde van ervaringsdeskundigen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Ook in 2022 heeft het zwaartepunt van de armoedeaanpak via de webshop Meedoen op kinderen gelegen.
- In 2022 hebben we de Meedoenregeling ambtshalve toegekend aan inwoners voor wie de situatie ongewijzigd is gebleven. Daarnaast zijn we een onderzoek gestart gericht op het verruimen van onze armoedeaanpak en het 'vinden' van inwoners met een laag inkomen.
- We hebben in 2022 maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor kinderen uit gezinnen met minder financiële middelen ondersteund in de vorm van subsidies. Dit zijn organisaties als Stichting Jeugdfonds Sport & Cultuur, Stichting Leergeld en Stichting Petje af.

- In 2022 is de samenwerking binnen Pact Noordenveld verder uitgebreid. Het pact heeft onder andere gewerkt aan haar zichtbaarheid. Daarnaast zijn er door het pact diverse plannen bedacht die in 2023 verder ontwikkeld en uitgevoerd zullen worden.
- In 2022 heeft het college besloten om een eenmalige energietoeslag van €800,- euro toe te kennen aan huishoudens die leven van 120% van het sociaal minimum. Dit is een van de maatregelen die vanuit het rijk zijn genomen om huishoudens te compenseren voor de stijgende energieprijzen in 2022. In het najaar van 2022 werd bekend gemaakt dat het rijk de eenmalige energietoeslag 2022 zou verhogen van €800,- naar €1300,- euro. Vervolgens heeft het college besloten om die verhoging van € 500,- ambtshalve toe te kennen aan de huishoudens die eerder de energietoeslag van €800,- hebben ontvangen. Nieuwe aanvragen ontvingen gelijk €1300,-. In totaal zijn er in 2022 1.373 aanvragen toegekend.

Bijbehorende belangrijke documenten

Beleidsregels Minimabeleid

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.3 Inkomensregelingen	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	10.393	10.350	10.980	12.049	11.331
Baten	8.583	8.532	8.666	8.015	8.061
Saldo	**1.810**	**1.818**	**2.314**	**4.035**	**3.270**

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We willen dat alle inwoners die vanuit de oude regeling hun werkplek hebben bij of via Novatec die behouden en zich geen zorgen hoeven te maken over hun arbeidstoekomst.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We blijven met de gemeente Westerkwartier samenwerken als het gaat over onze inwoners die onder de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) vallen. Doel is dat de dienstverlening optimaal blijft voor onze inwoners.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- In 2022 is de samenwerking met Novatec (gemeente Westerkwartier) onverminderd voortgezet. Voor onze inwoners die daar werken verandert er daarom niets. De overeenkomst die we hierover hebben met Novatec is voor onbepaalde tijd. Pas wanneer de laatste Wsw-medewerker uitstroomt stopt deze.

- De overige Wsw-medewerkers werken binnen onze gemeentelijke organisatie of vallen rechtstreeks onder onze verantwoordelijkheid. Ook voor hen hebben we werkzekerheid geborgd.
- Naast werkzekerheid zijn we in 2022 gestart met de uitvoering van het verbeterplan dat Radar-advies heeft opgesteld. Het doel is de uitvoering van begeleiding, inzetbaarheid en ontwikkeling van alle Wsw-medewerkers te optimaliseren en borgen.
- Volgens de gemeentelijke cao hebben de medewerkers een eindejaarsuitkering ontvangen. De cao Wsw kende deze afspraak niet. Wij hebben ervoor gezorgd dat ook onze Wsw-medewerkers een eindejaarsuitkering hebben gekregen.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.4 WSW en beschut werk	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	3.400	3.166	3.594	3.334	3.256
Baten	39	165	102	146	148
Saldo	**3.361**	**3.001**	**3.492**	**3.188**	**3.107**

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We willen dat in Noordenveld inwoners in hun eigen buurt, met persoonlijke begeleiding, kunnen werken aan het (opnieuw) vinden van werk en/of dagbesteding.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We gaan het maatschappelijk verzamelgebouw CBN 122 in Roden verder ontwikkelen als een werk-leerplaats.
- We werken samen en maken gebruik van de mogelijkheden die Werk In Zicht (WIZ) ons biedt.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Onze consulenten werk hebben in 2022 opnieuw veel plaatsen voor re-integratie gevonden op basis van maatwerk. Deze plaatsen vinden zij binnen het netwerk van lokale maatschappelijke organisaties, maar ook bedrijven.
- Het maatschappelijk verzamelgebouw aan de Ceintuurbaan Noord in Roden heeft ook in 2022 enkele plaatsen geboden waar inwoners kunnen re-integreren. Ook nieuwkomers kunnen hier terecht voor hun inburgering. Nu Corona achter ons ligt groeien de mogelijkheden.
- We werken nauw samen met de arbeidsmarktregio Groningen Werk in Zicht, vooral op het terrein van opleidingen en Praktijk leren.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.5 Arbeidsparticipatie	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	993	1.183	1.229	1.321	1.032
Baten	63	10	10	10	10
Saldo	**929**	**1.172**	**1.219**	**1.311**	**1.022**

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Financiële toelichting

Op dit taakveld zijn in 2022 geen uitgaven of inkomsten begroot of gerealiseerd.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema, Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- We willen inwoners waar nodig passende ondersteuning bieden (licht waar kan, zwaar waar nodig).
- We willen dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en actief deel kunnen nemen aan onze samenleving, ook als een persoon een beperking heeft of een belemmering ervaart.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

- We willen dat mensen met een psychische kwetsbaarheid of een verslaving zo veel mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen en de ondersteuning krijgen die daarbij nodig is.
- We willen financieel en inhoudelijk voorbereid zijn op de (door)decentralisatie van Beschermd Wonen per 1 januari 2023.

Wet Verplichte Geestelijke GezondheidsZorg (WVGGZ)

- We willen gedwongen zorg voor mensen met een psychische stoornis zoveel mogelijk voorkomen en de duur zoveel mogelijk beperken.
- We willen bepalen hoe we de uitvoering van de door de wet aan de gemeente opgelegde taken gaan beleggen vanaf 2023 en verder.

Schuldhulpverlening

- We proberen schulden die een probleem opleveren bij onze inwoners te voorkomen.
- We informeren onze inwoners zo goed mogelijk over de mogelijkheden voor ondersteuning bij (dreigende) financiële problemen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- Wij voeren contractmanagement uit in Noord en Midden Drenthe waarbij wij: risico's beperken, kosten bewaken en bijdragen aan strategisch beleid via contracten
- We werken samen met inwoners volgens het principe "één gezin, één plan, één regisseur".

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

- We geven uitvoering aan het in 2020 vastgestelde regioplan door het opstellen van een werkplan, waarin we (lokale) uitvoeringsafspraken en samenwerkingsafspraken met andere gemeenten voor 2023 concretiseren.

Wet Verplichte Geestelijke GezondheidsZorg (WVGGZ)

- We geven uitvoering aan de gemeentelijke taken.

Schuldhulpverlening

- Alle binnenkomende signalen over financiële problemen worden geregistreerd waarna we in het kader van vroegsignalering op elk signaal reageren door contact op te nemen met de inwoner.
- We werken nauw samen met de partners uit het Pact tegen Armoede en andere netwerkpartners.
- We maken gebruik van de voorzieningenwijzer.
- We gaan gebruik maken van de laagdrempelige inzet van een ervaringsdeskundige.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

WMO

Om onze inwoners passende ondersteuning te bieden en actief deel te kunnen laten nemen aan onze samenleving hebben we in 2022:

- Contractmanagement op basis van doelmatigheid en rechtmatigheid uitgevoerd. Een start gemaakt met de inkoopdocumenten voor de aanbesteding huishoudelijke ondersteuning.
- Gewerkt met onze inwoners volgens het principe "één gezin, één plan, één regisseur". En hier ook onze interne organisatie op aangepast.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

De decentralisatie van Beschermd Wonen is wederom uitgesteld , dit maakt dat het traject nog niet volledig is afgerond. Inmiddels zijn er wel de eerste stappen gezet om onze toegang in te richten op wat er gaat komen. Hiervoor sluiten we aan bij de regionale overleggen.

Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WVGGZ)

De meldfunctie Wvggz en het landelijke meldnummer 'zorgwekkend gedrag' zijn voor Drenthe in het Advies- en Meldpunt Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) ondergebracht. Het is een belangrijke pijler van het OGGZ-vangnet dat naast het meldpunt bestaat uit de functies triage,

advies, bemoeizorg en casus- en procesregie. Dit Advies- en Meldpunt OGGZ is een breed meldpunt voor niet acute zorgvragen waar iedereen advies kan vragen of een melding kan doen over mensen in Drenthe waar grote zorgen over zijn als het gaat om hun gezondheid en welzijn.

Schuldhulpverlening

Sinds januari 2021 is de gewijzigde WGS (Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening) ingevoerd. Dit betekent dat de gemeente vroegtijdig berichten ontvangt van betalingsachterstanden bij energieleveranciers, zorgverzekeringsmaatschappijen en woningbouwverenigingen. Dit proces is inmiddels geïntegreerd in de dag dagelijkse werkzaamheden.

In 2022 is 36% van alle huishoudens met schulden bij ons in beeld gekomen via vroegtijdige berichten van energieleveranciers, zorgverzekeringsmaatschappijen en woningbouwverenigingen. Indien de betalingsachterstand hoger is dan €150,-- wordt er schriftelijk hulp aangeboden. Hierbij wordt nauw samengewerkt met Humanitas en indien noodzakelijk doorverwezen naar PLANgroep voor schuldtrajecten. Tijdens het traject houden de medewerkers schulddienstverlening van de gemeente proactief contact met de inwoner. 1 Jaar na afronding van het traject wordt nogmaals contact opgenomen met de inwoner voor eventuele nazorg.

In 2022 zijn we gestopt met het gebruik van de Voorzieningenwijzer. Met deze applicatie kunnen consulenten bij inwoners thuis besparingen op de vaste lasten inzichtelijk maken. De praktijk wees echter uit dat deze besparingen ook al in de reguliere contacten en gesprekken van de consulenten met de inwoners naar voren kwamen. De licentie Voorzieningenwijzer (en daarmee de kosten) hebben we daarom opgezegd.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Verordening Wmo-Jeugd 2020
- Uitvoeringsregels Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020
- Financieel besluit Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020
- Resultatenmatrix
- Drents kwaliteitskader
- Regioplan beschermd wonen & maatschappelijke opvang, regio's Noord- en Midden-Drenthe & Zuidwest-Drenthe

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	6.638	5.395	7.144	6.284	5.367
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	**6.638**	**5.395**	**7.144**	**6.284**	**5.367**

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We willen dat onze jeugd veilig en gezond kan opgroeien. We bieden waar nodig passende ondersteuning.
- We willen dat jongeren betrokken zijn en invloed hebben op hun woon- en leefomgeving.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We verstevigen lokale samenwerkingsverbanden ten behoeve van vroegtijdige signalering. Bijvoorbeeld met de samenwerkingspartners rondom ‘Geweld hoort nergens thuis’ of met de scholen als het gaat om een ‘sluitende aanpak’.
- We gaan door met de Drentse samenwerking van gemeenten, ketenpartners en aanbieders, gericht op de transformatie jeugdhulp.
- We geven vorm aan het jongerenwerk door de inzet van jongerenwerkers.
- Wij voeren contractmanagement uit in Noord en Midden Drenthe waarbij wij risico’s beperken, kosten bewaken en bijdragen aan strategisch beleid via contracten.
- We werken samen met inwoners volgens het principe “één gezin, één plan, één regisseur”.
- Wij geven uitvoering aan de jeugdagenda.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

Om betere en passende ondersteuning te bieden aan jeugdige hebben we in 2022:

- De samenwerkingsverbanden verder vormgegeven. Regionaal in samenwerkingsverbanden ten behoeve van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' en andere thema's vanuit de samenwerking in de Jeugdhulpregio Drenthe.
- Lokaal is met betrokken partijen zoals het onderwijs, voorschoolse voorzieningen en welzijnswerk samengewerkt om te komen tot een sluitende aanpak aan de hand van de op te stellen Jeugdagenda .
- Jongerenwerkers en schoolmaatschappelijk werkers zijn aanwezig op de scholen en in de dorpen om zo contacten te onderhouden met jongeren.
- We hebben de organisatie van de inkoop van onze jeugdhulp verbeterd door dit te organiseren in de NMD-samenwerking.
- Er is een start gemaakt met de Jeugdagenda waarin thema's zijn benoemd waar wij in gezamenlijkheid mee aan de slag willen.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Verordening Wmo-Jeugd 2020
- Uitvoeringsregels Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020
- Financieel besluit Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020

- Drents Kwaliteitskader
- Jeugdbeleid Noordenveld (2015-2016)
- Resultatenmatrix
- Regiovisie Geweld hoort nergens thuis
- Transformatieakkoord Jeugdhulp Regio Drenthe (JHRD)

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	6.617	7.457	8.363	7.945	6.927
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	**6.617**	**7.457**	**8.363**	**7.945**	**6.927**

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- In 2030 heeft Noordenveld een levendige, vitale samenleving. Iedereen telt mee, doet mee en draagt bij.
- De uitvoering van de basistaken gezondheid ligt bij GGD Drenthe.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Wij voeren ons integraal preventief gezondheidsbeleid uit, door in te zetten op: een rookvrije omgeving, verantwoord alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en het tegengaan en voorkomen van vereenzaming en (kinder)armoede.
- We willen er voor zorgen dat: inwoners voldoende eigen regie ervaren; jongeren zich geestelijk in balans voelen; inwoners zich gesteund voelen bij ingrijpende gebeurtenissen; het gezond gewicht bij alle leeftijdsgroepen toeneemt.
- GGD Drenthe zorgt voor de uitvoering van de basistaken gezondheid.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

De GGD Drenthe heeft zich ingezet om de COVID-19 pandemie te bestrijden, in de vorm van testen, bron- en contactonderzoek, vaccineren en infomeren. Daarnaast hebben ze zich maximaal ingespannen om de reguliere dienstverlening (basistaken gezondheid) zoveel mogelijk uit te voeren.

Vanuit ons integraal preventief gezondheidsbeleid is er ingezet op:

- Alle scholen en kinderopvang in de gemeente Noordenveld zijn rookvrij;

- WiN voert activiteiten uit voor jongeren op gezond gewicht (JOGG);
- Er zijn meerdere buitensportaccommodaties verbeterd en verduurzaamd;
- Ondersteuning provinciale programma's Drenthe samen gezond en bewegen;
- Aan de slag met preventie in Drenthe;
- Structurele ondersteuning van de beweegdorpen 'Peize in Beweging' en 'Beweegdorp Norg';
- Realisatie van twee groene schoolpleinen voor een gezonde leefomgeving;
- Ondersteuning jeugdfonds sport en cultuur Drenthe;
- WiN heeft aandacht geschonken aan 'Dry January' en campagne 'Ik Pas';
- Halt verzorgt voorlichtingen voor leerlingen en ouders in het basis - en voortgezet onderwijs. Thema's zijn: groepsdruk, middelengebruik, online veiligheid;
- De jongerenwerkers gaan samen met de jongerenwerkers van VNN in gesprek met de jeugd;
- WiN heeft actief ingezet op activiteiten ter voorkoming van vereenzaming (o.a. online meeting met jongeren, kletskwartiertjes voor ouderen, koffie-uurtjes);
- Aanbod leefstijlinterventie ' Voel je Goed';
- Aanbod Gecombineerde leefstijl interventie (GLI);
- Advies- en informatiepunt 'Lang en Gelukkig'.
- Ingezet op gesprekstool 'Positieve gezondheid'

Bijbehorende belangrijke documenten

- Nota integraal preventief gezondheidsbeleid
- Gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe
- Voortgangsbrief integrale gezondheidsnota (december 2021)

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.1 Volksgezondheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.123	1.171	1.191	1.315	1.280
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	**1.123**	**1.171**	**1.191**	**1.315**	**1.280**

Toelichting lopende MUP-projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2022 hebben gedaan.

6. Bewegingsonderwijs

In opdracht van RSG De Borgen heeft een consortium het plan voor een Beweegbox ontwikkeld, inclusief extra duurzaamheidsmaatregelen. Hiervoor is een extra uitkering van de verzekeraar toegezegd. Uiterlijk 2 november 2023 moet met de bouw zijn begonnen in verband met de toekenning van de verzekeringsgelden.

7. Integraal huisvestingsplan (IHP)

1) In 2022 is het kindcentrum De Marke opgeleverd en in gebruik genomen.

2) De voorbereidingen voor de bouw van MFA de Flint zijn gestart. Er is sprake van een MFA-vorming. De locatie is bekend. In 2023 wordt er een bekostigingsbesluit aan de raad voorgelegd.
3) De locatiebepaling van OBS De Hekakker is in 2022 niet afgerond omdat er extra onderzoek noodzakelijk was, mede door het vertrek van Dr. Nassau College. Het locatieonderzoek zal in 2023 worden afgerond en aan de raad worden voorgelegd.

2. Samen ontwikkelen

Programmaomschrijving

Tot programma 2. Samen ontwikkelen horen lasten en baten voor:

- Beheer overige gebouwen en gronden
- Ruimte en leefomgeving
- Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
- Wonen en bouwen

Beleidsindicatoren

Ruimtelijke Ordening	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Demografische druk	% van inwoners <20 en >64 jaar ten opzichte van inwoners 20 t/m 64 jaar	Noordenveld	92,0	2022
		Nederland	70,3	2022
		Drenthe	81,2	2022
Gemiddelde WOZ-waarde	In duizenden euro's	Noordenveld	300	2022
		Nederland	317	2022
		Drenthe	255	2022
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	Noordenveld	798	2022
		Nederland	823	2022
		Drenthe	810	2022
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	Noordenveld	839	2022
		Nederland	905	2022
		Drenthe	860	2022
Nieuw gebouwde woningen	Per 1.000 woningen	Noordenveld	6,4	2021
		Nederland	8,9	2021
		Drenthe	7,8	2021

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2020	Gerealiseerd saldo 2021	Primitief saldo 2022	Begroot saldo 2022	Gerealiseerd saldo 2022
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	360	-313	123	290	306
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.014	1.604	890	1.481	1.671
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	156	-197	120	120	2.276
8.3 Wonen en bouwen	592	577	581	1.373	748
TOTAAL	**2.121**	**1.671**	**1.713**	**3.263**	**4.999**

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Afdeling:	Ontwikkeling en Strategie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

- Compacte vastgoed- en grondportefeuille dat ten dienste staat van beleidsdoelen of gebiedsontwikkelingen. Dat alle overeenkomsten actueel zijn.
- Wij geven uitvoering aan ons vastgoed- en grondbeleid.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Wij houden de basis op orde.
- (Her)ontwikkelen van vastgoedobjecten en gronden die geen beleidsdoel dienen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De basis met betrekking tot onze vastgoedportefeuille is inmiddels op orde. Tevens is gestart met een visie waarin wordt aangegeven welke gebouwen we op termijn kunnen gaan afstoten. Het betreft een visie voor de korte, middellange en lange termijn.
- Ten aanzien van grondportefeuille hebben we momenteel al onze gronden in beeld. Er wordt nog nader onderzocht welke afspraken er ten grondslag liggen aan het gebruik van de gronden. Bestaande afspraken worden geïnventariseerd en eventueel vernieuwd en contractueel vastgelegd. Met name het Didam-arrest en de daaruit vloeiende consequenties hebben een grote invloed op het in gebruik geven en, huren, pachten en verkopen van onze gronden.
- Met behulp van een extern bureau is gestart met het opstellen van een nota vastgoedbeleid. Deze zal naar verwachting in 2023 worden afgerond en ter vaststelling worden aangeboden.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	394	639	219	337	351
Baten	34	952	97	48	46
Saldo	**360**	**-313**	**123**	**290**	**306**

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Afdeling:	Ontwikkeling en Strategie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

- Een organisatie die goed is voorbereid op de komst van de nieuwe Omgevingswet.
- Een actuele omgevingsvisie en Omgevingsplan(nen).
- Voldoen aan de vraag vanuit de samenleving. Dit wil zeggen: het handelen vanuit de 'ja, tenzij'-gedachte en aansluiten bij de veranderende maatschappij. Een omgevingsvisie en regelingen die aansluiten bij de verbeterdoelen van de Omgevingswet.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Visies, verordeningen, beleid, bestemmingsplannen moeten vanuit verschillende vakdisciplines worden omgezet naar één visie en/of omgevingsplan.
- 5G blijft extra inspanning vragen op het gebied van vergunningen en Ruimtelijke Ordening in verband met extra kabels en masten.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Vanwege uitstel van de Omgevingswet is er nog geen start gemaakt met het omgevingsplan. Dit is uitgesteld naar 2023.
- Aanvragen voor nieuwe masten voor masten 5G zenders zijn zorgvuldig bekeken en daar waar mogelijk gefaciliteerd.
- Diverse particuliere initiatieven zijn mogelijk gemaakt door hiervoor een vergunning te verlenen of bestemmingsplan op te stellen. Enkele voorbeelden hiervan zijn een omgevingsvergunning voor de Heerestraat Roden (realisatie twaalf appartementen), omgevingsvergunning Mensingheweg Roden (negen appartementen monumentaal pand Sterrenwacht) en een bestemmingsplan Scheidingsweg te Een (uitbreiding quarantainestal).
- Diverse gemeentelijke projecten zijn planologisch mogelijk gemaakt door bestemmingsplannen op te stellen dan wel voorbereidingen daartoe te treffen. Voorbeelden hiervan zijn Vrijetijdsboulevard, Maatlanden/ De Zulthe, Peize Zuid.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

8.1 Ruimte en leefomgeving	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.041	1.757	921	1.512	1.711
Baten	27	154	31	31	40
Saldo	**1.014**	**1.604**	**890**	**1.481**	**1.671**

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Afdeling:	Ontwikkeling en Strategie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

- Verbetering van de kwaliteit van de (on)bebouwde omgeving met optimale inzet van financiële middelen.
- Actuele grondexploitaties en waardering van gronden conform geldende BBV-regelgeving.

Gebiedsontwikkeling

- Invulling geven aan onze ruimtelijke, volkshuisvestelijke en infrastructurele doelstellingen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Jaarlijkse herziening van de grondprijzen.
- Het verkopen van woningbouwkavels.
- Ontwikkelovereenkomsten sluiten met particuliere ontwikkelaars.

Gebiedsontwikkeling

- Oosterveld: De grondexploitaties van fases 2 en 3 zijn vastgesteld en de uitgifte van de gemeentelijke kavels is gestart. In 2022 worden de kavels verkocht en zal er weer volop gebouwd worden.
- Het verder uitwerken van de ontwikkeling Roden Zuid:. In 2022 zal duidelijk worden hoe we om willen gaan met de vraagstukken op het gebied van woningbouw, water, verkeer, sport en natuur.
- Peize Zuid: In 2022 zal gestart worden met de verkoop van de eerste fase van Peize Zuid. Daarnaast wordt gestart met het bouwrijp maken.
- Oude Velddijk: Er is besloten om op dit perceel levensloopbestendige woningen, als dan niet in een hofje, te ontwikkelen. Er wordt een traject doorlopen om een CPO (collectief particulier opdrachtgeverschap) op deze locatie mogelijk te maken.
- Zie verder ook de paragraaf Grondbeleid.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De grondprijsbrief 2022 is bij de begroting 2022 vastgesteld door de Raad.
- Wij hebben in het plan Oosterveld in Norg veel woningbouwkavels verkocht (zowel particulier als projectmatig). Daarnaast zijn alle kavels in het plan Veldkampen in Een verkocht. Met de verkoop van kavels in Peize Zuid zal eind 2023 / begin 2024 worden gestart.
- Daarnaast hebben wij enkele ontwikkelovereenkomsten gesloten met particuliere ontwikkelaars of zijn de voorbereiding hiervoor opgestart.

Meerjarenplan Regio Groningen-Assen

- Er is de afgelopen jaren gewerkt aan de Verstedelijkingsstrategie en heeft geresulteerd in het document 'Verstedelijkingsstrategie Regio Groningen- Assen: Compleet Coöperatief en Complementair'. Dit document is de basis voor gesprekken met de ministeries BZK, I&M en EZK over de gezamenlijke opgave die regio en het Rijk in de regio Groningen- Assen hebben, dit wordt vertaald in de NOVEX (nationale omgevingsvisie extra) en verschillende woningbouwafspraken (woondeals).

Gebiedsontwikkeling

- In 2022 is het woningbouwplan Boskamp in Roden volledig afgerond. De omgeving is woonrijp gemaakt en er is veel extra groen gekomen.
- Oosterveld: Fase 1 is bijna gereed. Er moeten nog enkele afronden woonrijp werkzaamheden uitgevoerd worden. Fase 2 is grotendeels verkocht en volop in aanbouw. In 2022 is fase 3 bouwrijp gemaakt en de eerste woningen worden ook hier gebouwd.
- Roden Zuid: als vervolg op de besluitvorming in 2021 werken we de overkoepelende visie op het gehele gebied verder uit met stedenbouwkundige verkenningen. Deze geeft antwoord op de vraag welke functies waar kunnen landen en richting geven aan de opzet en invulling van iedere locatie. Als eerste stap hebben we in dat kader samen met de rij- en men vereniging gewerkt aan scenario's en voorstellen om de manege te verplaatsen naar de nieuwe dorpsrand. De andere onderdelen werken we dit jaar verder uit.
- Peize Zuid: Na een uitgebreid participatieproces is het bestemmingsplan vastgesteld door de gemeenteraad en ligt nu bij Raad van State. Op zijn vroegst kan er gestart worden met het bouwrijp maken in het voorjaar van 2024 na positieve reactie van de Raad van State.
- Oude Velddijk 26 (Peize): In 2022 is het Programma van Eisen (PvE) vastgesteld en is begonnen met de openbare verkoopprocedure van de locatie. Het ontwerpbestemmingsplan is opgesteld en begin 2023 ter inzage gelegd.
- Zuidpoort Terheijl is niet genoemd bij 'wat zouden we gaan doen' maar bij deze toch een korte toelichting: In 2022 is verder gewerkt aan het ontwerp van de locatie. Het ontwerp met 35 grote kavels is nagenoeg gereed en in 2023 wordt het bestemmingsplan daarvoor aan u ter besluitvorming voorgelegd.
- De hoek Kanaalstraat/Wilhelminastraat (hoek K/W) is niet genoemd bij 'wat zouden we gaan doen' maar bij deze toch een korte toelichting: In 2022 zijn de uitgangspunten voor de woningbouw aan de hoek Kanaalstraat / 1261 Wilhelminastraat vastgesteld. In 2023 gaat de bestemmingsplanprocedure doorlopen worden en wordt de aanbesteding opgestart om te komen tot een projectontwikkelaar en een invulling van het gebied.
- Er is verder gewerkt aan de voorbereiding van een aantal inbreidingslocaties in de gemeente. Daarnaast is er met de gemeenteraad onder andere gesproken over betaalbare woningen, en zijn er binnen de begroting 2022 voorbereidingskredieten beschikbaar gesteld voor de mogelijke nieuwe in- en uitbreidingslocaties zoals Maatlanden/De Zulthe en Roden Zuid.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	12.414	4.281	3.361	5.185	7.262
Baten	12.259	4.478	3.241	5.066	4.987
Saldo	**156**	**-197**	**120**	**120**	**2.276**

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Afdeling:	Ontwikkeling en Strategie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Robert Meijer, Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Wonen

- Het beter laten aansluiten van de woningbehoefte en het woningaanbod door middel van een veelzijdig woningaanbod, dat aansluit op verschillende leefstijlen, levensfases en financiële mogelijkheden van onze inwoners en voldoende flexibel.

Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)

- We willen een organisatie die goed is voorbereid op de komst van de Omgevingswet en de Wkb.
- We willen de implementatie op een manier laten plaatsvinden zodat deze een bijdrage levert aan de ambities en doelen van onze Omgevingsvisie, het raadsakkoord en het collegeakkoord.
- We willen voldoen aan de vraag vanuit de veranderende samenleving.

Beheer gemeentelijk vastgoed en gronden

- Het doel is dat er integraal kan worden geadviseerd over vastgoed en gronden aan college en management. Daarom is de vastgoedafdeling gecentraliseerd en geprofessionaliseerd.

Meerjarenplan Regio Groningen-Assen

- Een goede en constructieve samenwerking met omliggende gemeenten en provincies aan grensoverschrijdende thema's op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling.

Gebiedsontwikkeling

- Invulling geven aan onze ruimtelijke, volkshuisvestelijke en infrastructurele doelstellingen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

Wonen

- Wij actualiseren jaarlijks het woningbouwprogramma en analyseren aan de hand van periodiek woningmarktonderzoek in welke mate de beschikbare plancapaciteit toereikend is en welke aanvullende woningbouwopgave eventueel nodig is.
- Met de woningbouwcorporaties en hun huurdersorganisaties actualiseren we elk jaar de afspraken m.b.t. de sociale huursector. De woningbouwopgave is daarbij een vast agendapunt.

- Wij werken aan diverse woningbouwprojecten in de gemeente om aan de vraag te kunnen voldoen.
- Wij actualiseren het gemeentelijke woonbeleid en maken in samenhang daarmee een woonzorgvisie.

Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)

- Middels diverse werkgroepen wordt de organisatie voorbereid op de komst van de Omgevingswet.
- Bestuur en ambtelijke organisatie worden periodiek geïnformeerd over ontwikkelingen.
- We geven uitvoering aan het vastgestelde programmaplan “Op weg naar de Omgevingswet”.
- Door kennis op te doen, werkprocessen aan te passen en communicatie in te zetten bereiden wij de organisatie en onze inwoners voor op de Wkb.

Beheer gemeentelijk vastgoed en gronden

- Het actueel houden van het contractmanagementsysteem. Het afstoten van niet-strategische objecten en gronden, oftewel, de objecten en gronden die geen beleidsdoel dienen.

Meerjarenplan Regio Groningen-Assen

- Met een langer termijn ontwikkelperspectief , een meerjarenplanning en een uitvoeringsstrategie onze krachten bundelen om maximaal aan de noodzakelijke versnelling en vergroting van de bouwproductie bij te dragen.

Gebiedsontwikkeling

- Er zijn op diverse inbreidingslocaties projecten aan de orde, waaronder Maatlanden/De Zulthe, de hoek Wilhelminastraat/Kanaalstraat en de Vrijetijdsboulevard in Roden en de Oude Velddijk in Peize.
- Er wordt gewerkt aan diverse projecten om te voorzien in de woningbehoefte waaronder mogelijke uitleg bij Roden (Roden-Zuid), de Thedemaborglocatie in Nietap, Zuidpoort Terheijl.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

Wonen

- Aan de hand van onderzoeken van KAW zijn we gestart met het opstellen van de Woonvisie waarin het woningbouwprogramma wordt geactualiseerd.
- De jaarlijkse afspraken met de woningbouwcorporaties en hun huurdersorganisaties zijn geactualiseerd.
- Er is gewerkt aan diverse woningbouwprojecten en er zijn versnellingsafspraken rondom het bouwen van woningen gemaakt met Rijk en regio Noord Drenthe en RGA.

WABO

- Binnen verschillende teams hebben in 2022 de nodige acties plaatsgevonden om de organisatie voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. Dit hebben we gedaan op basis van het vastgestelde programmaplan “Op weg naar de Omgevingswet” en de daarop volgende uitwerkingen.
- College en MT zijn geïnformeerd over ontwikkelingen en interne stand van zaken.
- In 2022 heeft er geen (beperkte) integrale aansturing plaatsgevonden op dit thema omdat er geen sprake meer was van een projectorganisatie. Vanuit het MT gaan we in 2023 grotere (beleids)opgaven, waaronder ook de invoering van de Omgevingswet en daaruit voortvloeiende acties integraal afstemmen en verantwoordelijkheden (eigenaarschap) weer helder beleggen.

- Door uitstel van de wet alsmede de beperkte beschikbare capaciteit in 2022 zullen er ook in 2023 nog de nodige actiepunten (route 2022) moeten worden opgepakt door de lijnorganisatie op het gebied van:
    1. de veranderende wet en regelgeving en de kerninstrumenten;
    2. het anders werken/cultuur;
    3. digitale veranderingen (Digitaal Stelsel Omgevingswet: DSO).
- In het kader van de Wkb loopt er een pilot in het Oosterveld om gezamenlijk met de ontwikkelaar en kwaliteitsborger kennis op te doen met betrekking tot de veranderingen die deze nieuwe wet met zich meebrengt. Door uitstel van de wet (samenhang met invoering Omgevingswet) zullen we in 2023 verder gaan met de nodige voorbereidingen.

Beheer gemeentelijk vastgoed

Het contractmanagementsysteem wordt actief gebruikt voor de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Eind 2022 is er een conceptversie van het Vastgoedbeleid (betreft MUP 11) opgeleverd, waar wij gezamenlijk met een externe partij aan hebben gewerkt.

Ontwikkeling Vrijetijdsboulevard

In 2022 is de aanbestedingsprocedure Herontwikkeling Vrijetijdsboulevard deelgebied B afgerond en is de opdracht definitief gegund aan een ondernemer, die voor eigen risico en rekening de woningbouwlocatie gaat realiseren. Voor de herinrichting Kanaalstraat is in 2022 met de stakeholders uit het gebied gestart met het gezamenlijk opstellen van een schetsontwerp. In 2023 zal dit ontwerpproces worden afgerond en zullen concrete stappen worden gezet in de voorbereiding tot uitvoering.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

8.3 Wonen en bouwen	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.471	1.252	1.080	2.273	1.566
Baten	879	674	499	900	819
Saldo	**592**	**577**	**581**	**1.373**	**748**

Toelichting lopende MUP-projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2022 hebben gedaan.

1. Meerjarenplan woningbouw

Het geactualiseerde woningbouwprogramma (meerjarenplan woningbouw) is samen met het woningmarktonderzoeksrapport van KAW aangenomen in de raad van 9 december 2020. Hierbij is het KAW rapport als actualisatie voor het gemeentelijk woningbouwbeleid vastgesteld. In 2022 is gestart met het opstellen van de woonvisie die in 2023 wordt afgerond.

11. Strategisch sturen vastgoed, projecten en gronden

De basis is grotendeels op orde (doorlopend proces) en er is een start gemaakt met het strategisch sturen op vastgoed en gronden. Ook de grondeigendommen zijn in beeld en daarom hebben wij een inventarisatie kunnen maken van welke gronden ontwikkeld kunnen worden tot woningbouw en welke gronden afgestoten kunnen worden. In juli 2021 heeft de raad besluitvormend geoordeeld over de gronden die als inbreidingslocatie kunnen dienen. Daarnaast is voor al onze vastgoedobjecten (welke dienen als verblijfsobject) een toekomstvisie opgesteld. Deze toekomstvisie heeft er voor gezorgd dat wij enkele gebouwen hebben afgestoten en in de toekomst beter kunnen sturen op kosten en baten. Het vastgoedbeleid zal in 2023 worden vastgesteld.

25. Toegankelijkheid gebouwen en openbare ruimte

We gaan door met het toegankelijker maken van gemeentelijke gebouwen en de openbare ruimte. Dit doen wij door samen met ervaringsdeskundigen van de stichting Toegankelijk Noordenveld locaties te schouwen en die aanpassingen te doen die nodig zijn zodat iedereen zelfstandig mee kan doen.

29. Centrumontwikkeling Roden

Belangrijke projecten uit het uitvoeringsprogramma Centrumontwikkeling Roden zijn volop in uitvoering. De Wilhelminastraat is heringericht en in 2023 volgt het overige deel van de Heerestraat. Uw raad is separaat ingelicht over de gewijzigde planning en de toegenomen (bouw)kosten. Aan de Westerbaan is de openbare ruimte vernieuwd. Wij hebben een definitief ontwerp voor het overige deel van de voetgangerszone Westerbaan vastgesteld. Uitvoering volgt naar verwachting in 2023.

De woningbouw op de locaties hoek Kanaalstraat/ Wilhelminastraat en aan de Vrijetijdsboulevard zijn verder voorbereid:

- In 2022 zijn de uitgangspunten voor de woningbouw aan de hoek Kanaalstraat / Wilhelminastraat vastgesteld. In 2023 gaat de bestemmingsplanprocedure doorlopen worden en wordt de aanbesteding opgestart om te komen tot een projectontwikkelaar en een invulling van het gebied.
- In 2022 is de aanbestedingsprocedure Herontwikkeling Vrijetijdsboulevard deelgebied B afgerond en is de opdracht definitief gegund aan een partij die voor eigen risico en rekening de woningbouwlocatie gaat realiseren.
- Voor de herinrichting Kanaalstraat is in 2022 met de stakeholders uit het gebied gestart met het gezamenlijk opstellen van een schetsontwerp. In 2023 zal dit ontwerpproces worden afgerond en zullen concrete stappen worden gezet in de voorbereiding tot uitvoering.

3. Bestuur en samenleving

Programmaomschrijving

Tot programma 3. Bestuur en samenleving horen lasten en baten voor:

- Bestuur
- Burgerzaken
- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Beleidsindicatoren

Veiligheid	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	1,1	2021
		Nederland	1,3	2021
		Drenthe	1,1	2021
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	2,2	2021
		Nederland	4,3	2021
		Drenthe	3,3	2021
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Noordenveld	4	2021
		Nederland	8	2021
		Drenthe	6	2021
Vernielingen en misdrijven in de openbare ruimte	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	4,8	2021
		Nederland	6,0	2021
		Drenthe	5,8	2021
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	0,5	2021
		Nederland	1,8	2021
		Drenthe	1,0	2021

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2020	Gerealiseerd saldo 2021	Primitief saldo 2022	Begroot saldo 2022	Gerealiseerd saldo 2022
0.1 Bestuur	1.372	1.250	1.000	986	1.799
0.2 Burgerzaken	278	346	294	341	234
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.672	1.682	1.727	1.760	1.682
1.2 Openbare orde en veiligheid	693	523	438	938	956
TOTAAL	**4.015**	**3.802**	**3.459**	**4.024**	**4.671**

Taakveld 0.1 Bestuur

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Klaas Smid

Wat wilden we bereiken?

- Het bestuur staat voor grote inhoudelijke uitdagingen: o.a. het verder ontwikkelen van het sociaal domein, maatregelen nemen voor klimaat en energie, aandacht geven aan hoe we omgaan met informatie.
- We willen transparant zijn en de samenleving betrekken.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Wij vertellen inwoners wat wij als bestuur doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken.
- We betrekken onze inwoners en organisaties tijdig bij het maken van plannen en beleid zodat zij invloed hebben op de eigen leefomgeving.
- Uitvoering geven aan het Raadsakkoord: Noordenveld weet raad en aan het College-akkoord: Verbinden, samenwerken en doen.
- Uitvoering geven aan het Meerjaren UitvoeringsProgramma (MUP).
- Uitvoering geven aan de Omgevingsvisie.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Wij hebben inwoners verteld wat wij als bestuur doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken. Dit hebben we niet alleen verteld maar we hebben inwoners ook betrokken bij het geen we doen. Zo is bijvoorbeeld het coalitieakkoord ‘Samen bouwen aan Noordenveld’ ter bespreking en afstemming voorgelegd aan inwoners. We vinden het namelijk belangrijk om te horen wat inwoners van onze plannen vinden.
- We hebben onze inwoners en organisaties tijdig betrokken bij het maken van plannen en beleid, zodat zij invloed hebben op de eigen leefomgeving.
  Zo hebben we bijvoorbeeld omwonenden betrokken bij de nieuwbouw van KC de Marke in Roden. We hebben inwoners gevraagd om actief deel te nemen in een stuurgroep en vanuit deze rol mee te denken en te praten over KC de Marke en te horen wat wel en niet wenselijk is vanuit de buurt. Dit werkte, na een gewenningsperiode, over en weer erg goed.
- We hebben tal van informatiesessies georganiseerd als het gaat om veranderingen in de leefomgeving van de inwoners. Uitgangspunt is om inwoners en ondernemers met een open blik tegemoet te treden en te bespreken wat er kan en mag. En goed te beargumenteren wat er niet kan, of niet mag. Op, onder andere, deze manier willen we als bestuur transparant zijn in wat we doen en draagvlak vergroten onder onze inwoners.
  Nog een aantal voorbeelden:
  We hebben voor de nieuwbouw De Flint ouders, het schoolteam, buren, het Buurtschap en inwoners van Nietap betrokken bij de locatie keuze.
  In dit traject kwam naar voren dat er een behoefte in het dorp is voor een eigen ruimte. Hieruit is het plan ontstaan om een MFA te gaan vormen.

Bij de MFA vorming zijn alle eerder genoemde partijen intensief betrokken inclusief een kinderopvang organisatie. Alle betrokken partijen nemen zitting in de projectgroep. Alle partijen doen actief mee aan het project. De communicatie is open en transparant en er is onderling vertrouwen.

Voor de nieuwbouw van de Hekakker willen we het proces inrichten zoals bij MFA De Flint en KC De Marke is gedaan.

Bijbehorende belangrijke documenten

Coalitieakkoord 'Samen bouwen aan Noordenveld'

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.1 Bestuur	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.406	1.393	1.189	1.174	1.840
Baten	33	143	189	189	41
Saldo	**1.372**	**1.250**	**1.000**	**986**	**1.799**

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Afdeling:	Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Klaas Smid

Wat wilden we bereiken?

- Voor onze dienstverlening geldt "Digitaal waar mogelijk, persoonlijk waar nodig". De inwoner kiest zelf het kanaal van zijn of haar voorkeur.
- We gebruiken de positieve ervaringen uit de Coronatijd om onze dienstverlening verder te verbeteren.
- We breiden de digitale mogelijkheden op het gebied van burgerzaken uit voor zowel inwoners als ondernemers.
- We investeren in onderzoek, analyse en scholing.
- De gemeenteraadsverkiezingen 2022 organiseren we zo makkelijk en toegankelijk mogelijk.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Onze medewerkers zijn persoonlijk benaderbaar en goed bereikbaar. Korte lijnen worden gewaardeerd door inwoners.
- Beeldbellen wordt toegevoegd als mogelijkheid voor een aantal producten zoals geboorteaangifte.
- Inwoners kunnen digitaal een rijbewijs aanvragen en uitvaartverzorgers kunnen digitaal overlijdensaangifte doen.

- We gaan onderzoek doen naar onze telefonische bereikbaarheid en analyseren het zoekgedrag van inwoners op onze website.
- Onze stemlocaties zijn 100% toegankelijk en goed bereikbaar.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben onderzoek gedaan naar de kwaliteit van onze telefonische dienstverlening en lering getrokken uit de resultaten door extra training en uitleg te geven waar nodig.
- De ambities op het gebied van digitalisering bij burgerzaken zijn voorbereid en voor het grootste gedeelte gerealiseerd. Begin 2023 ronden we dit af door de laatste producten toe te voegen.
- De gemeenteraadsverkiezingen 2022 hebben we volledig toegankelijk en volgens de toen geldende Corona-maatregelen georganiseerd.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.2 Burgerzaken	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	560	694	581	733	588
Baten	282	348	287	392	354
Saldo	**278**	**346**	**294**	**341**	**234**

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Klaas Smid

Wat wilden we bereiken?

- Wij zorgen in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) voor een adequate crisismanagementorganisatie.
- De VRD wil een flexibele en wendbare organisatie zijn die snel kan acteren op maatschappelijke ontwikkelingen, ook wanneer die ontwikkelingen onverwacht op de samenleving afkomen.
- De VRD wil samen met andere organisaties, op deze nieuwe vormen van crises zijn voorbereid.
- De VRD zoekt naar oplossingen om dezelfde mate van paraatheid van vrijwilligers te kunnen garanderen.
- Met deze aanpak werken we gezamenlijk aan een veilige samenleving op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We zorgen ervoor dat de VRD op een goede manier functioneert en dat de belangen van Noordenveld binnen de VRD goed worden behartigd.

- We zorgen er voor dat er voldoende bezetting is in het team bevolkingszorg en het crisisteam. Ook zorgen we er voor dat deze medewerkers goed opgeleid worden en oefenen volgens de regionale oefenkalender.
- We houden de gemeentelijke gegevens op de risicokaart actueel.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De VRD heeft zich afgelopen jaar wendbaar ingezet. Zo is er ondersteuning geboden bij de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en hebben ze ondersteund bij de crisisnoodopvang voor de opvang van asielzoekers. Hierdoor is de samenwerking tussen gemeenten en VRD sterker geworden.
- De VRD heeft in 2022 diverse activiteiten georganiseerd rondom digitale ontwrichting en cyberincidenten. Zo is op bestuurlijk, tactisch en operationeel niveau hier aandacht voor geweest.
- Er is gestart met het project Actualisering Bevolkingszorg. Hierin wordt gekeken of de bestaande organisatie van Bevolkingszorg in Drenthe nog past bij de huidige tijd. De eerste adviezen zijn opgesteld, het project loopt door in 2023.
- Daarnaast zijn opleiden, trainen en oefenen weer opgepakt, zoals voor de COVID-19 pandemie. Ook is er gestart met de implementatie van de hernieuwde crisisorganisatie samen met de gemeenten.
- Het team bevolkingszorg van de gemeente Noordenveld is actueel gehouden en het team is eind 2022 bij elkaar gekomen.
- Het hele jaar is de paraatheid van de brandweer op orde geweest. Er zijn het hele jaar voldoende brandweermensen beschikbaar geweest en opkomsttijden waren binnen de afgesproken normen..

Bijbehorende belangrijke documenten

- Beleidsvisie 2020-2023 VRD
- Gemeenschappelijke Regeling VRD
- Kaderbrief 2022 VRD
- Regionaal Risicoprofiel
- Integraal Veiligheidsbeleid gemeente Noordenveld 2019-2022

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.675	1.689	1.728	1.761	1.686
Baten	3	7	1	1	4
Saldo	**1.672**	**1.682**	**1.727**	**1.760**	**1.682**

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Klaas Smid, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

- We beschermen inwoners en bedrijven zo goed mogelijk tegen aantasting van hun leefomgeving en hun persoonlijke veiligheid.
- Samen met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie, maatschappelijke instellingen, het Regionale Expertise en Informatie Centrum (RIEC) en de Veiligheidsregio Drenthe en onze inwoners werken we aan een veilig en leefbaar Noordenveld.
- Evenementen en veiligheid en de verbinding tussen veiligheid en het sociaal domein worden steeds belangrijker. Daarom intensiveren we de samenwerking op deze thema's.
- Een veilige samenleving vraagt ook om een omgeving waarin ondermijning zo min mogelijk kans krijgt.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Handhaven we de regelgeving en de openbare orde.
- Geven we uitvoering aan onze veiligheidsnota en ons integraal handhavingsbeleid.
- Gaan we ondermijning tegen langs de lijnen van de georganiseerde criminaliteit, door het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid en door het waken over de integriteit van ons lokaal bestuur en onze ambtelijke organisatie.
- Intensiveren we onze aanpak en opereren actief bij verdenking van ondermijnende activiteiten.
- Zetten we in op preventie en aanpak van woninginbraken, overvallen en babbeltrucs.
- Richten we ons op het voorkomen en verminderen van het middelengebruik onder onze inwoners en zetten we in op repressie als preventie niet het gewenste effect heeft.
- Zetten we in op waarborging van de veiligheid bij (risicovolle) evenementen.
- In 2022 realiseren we een nieuw integraal veiligheidsbeleid voor de komende jaren. Hierin zal mede door de gemeenteraad een prioritering worden aangegeven van de belangrijkste veiligheidsthema's.
- Bij huiselijk geweld zetten we het instrument huisverbod in.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

In samenwerking met onze in- en externe partners:

- Hebben we uitvoering gegeven aan de prioriteiten uit ons integraal veiligheidsbeleid. Ook zijn we gestart met het schrijven van het nieuwe integraal veiligheidsbeleid.
- Is de aanpak naar ondermijning geïntensiveerd, hebben we lokale casussen opgepakt en hebben we voor medewerkers en inwoners een bewustwordingsbijeenkomst georganiseerd om signalen van ondermijning te herkennen.
- Hebben we een onderzoek laten uitvoeren naar de weerbaarheid van de gemeente op het gebied van ondermijning. Hier zijn een aantal aanbevelingen uit voortgekomen waar we mee aan de slag zijn gegaan.

- Samen met de jongerenwerkers hebben we dit jaar ingezet op de preventie van middelengebruik.
- Hebben we de veiligheid op evenementen geïntensiveerd door bijvoorbeeld cameratoezicht te plaatsen bij de Rodermarkt.
- Hebben we een start gemaakt met de bewustwording op het thema cybercrime

Bijbehorende belangrijke documenten

- Integraal veiligheidsbeleid gemeente Noordenveld 2019-2022
- Integraal handhavingsbeleid
- Meerjaren UitvoeringsProgramma (MUP) 2018-2022

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

1.2 Openbare orde en veiligheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	892	561	484	1.004	1.007
Baten	199	38	46	66	51
Saldo	**693**	**523**	**438**	**938**	**956**

Toelichting lopende MUP-projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2022 hebben gedaan.

15. Dienstverlening

Om de dienstverlening van de gemeente naar een hoger niveau te brengen is tijdens de vorige raadsperiode het programma De inwoner staat op de eerste plaats gestart in 2018. Hierin beschreven we onze ambities op het gebied van dienstverlening met daarbij een vierjarig uitvoeringsprogramma. Inmiddels is het programma afgerond. Op het huisvestingsvraagstuk na, zijn alle onderdelen met succes afgerond en heeft het programma bijgedragen aan een significante verbetering van onze dienstverlening.

16A. Participatie

- Er is een concept ontwikkeld voor een nieuw participatiebeleid. Dit concept is gebaseerd op onderzoeken en inbreng van o.a. projectleiders en raadsleden. Het concept is gepresenteerd aan de gemeenteraad, het college en het MT. De vervolgstap is om dit verder te ontwikkelen aan de hand van input van inwoners en medewerkers, werkzaam in het veld.
- Er is een beleidsmedewerker participatie gestart die onder andere adviseert bij het opzetten en uitvoeren van participatietrajecten. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan verwachtingsmanagement: het vooraf duidelijk schetsen van de 'spelregels'.
- De Omgevingswet is opnieuw uitgesteld, nu naar 1 januari 2024. De Omgevingswet stelt eisen aan het participatiebeleid van de gemeente. Hier wordt rekening mee gehouden in het opstellen van het nieuwe participatiebeleid. Er is nog geen nieuwe participatieverordening. Daar wordt mee gewacht tot het beleid definitief is.

16B. Jeugdraad

De werkgroep Jeugd vanuit de raad houdt zich bezig met de organisatie van het spel Democracity, de in oprichting zijnde Kinderadviesraad en de mogelijkheid van jongerenparticipatie.

Spel Democracity

De leerlingen uit de groepen 8 van alle basisscholen in de gemeente zijn in de gelegenheid gesteld om het spel Democracity in de raadzaal van het gemeentehuis te spelen. Tijdens dit spel leren kinderen hoe onze democratie werkt. Ze gaan onderling fracties vormen en dan, door andere fracties te overtuigen van hun idee, samen een stad bouwen. Om het spel soepel te laten verlopen heeft de werkgroep een les ontwikkeld die in de week voorafgaande aan het spel aan de klas wordt gegeven. Leerlingen leren tijdens de les hoe bestuurlijk Nederland vormgegeven is. Het voordeel van de les is dat als de leerlingen het spel gaan spelen ze bijvoorbeeld weten wat een gemeenteraad is. daardoor is er tijdens het spel meer ruimte voor standpuntbepaling en overtuiging van andere fracties/partijen, etc..

Kinderadviesraad

In navolging van de pilot Kinderraad ondersteund door Missing Chapter is de wens gepeild om te komen tot een Kinderadviesraad (KAR). Elke basisschool kan 2 leerlingen afvaardigen in de KAR. De KAR kan gevraagd en ongevraagd met een advies komen aan de gemeenteraad. Om tot advisering te komen zullen de leden zich verdiepen in het onderwerp en zo nodig extern informatie inwinnen. Alle basisscholen ondersteunen het idee om tot oprichting van een Kinderadviesraad te komen. Op 20 april 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met de vorming van een Kinderadviesraad. Afgelopen schooljaar functioneerde de eerste Kinderadviesraad en telde 18 leden. De KAR heeft een eigen onderwerp gekozen waar advies over wordt uitgebracht nog voor het zomerreces. Dan nemen de leden van de eerste KAR ook afscheid en zal de gemeenteraad nieuwe leden voor de KAR benoemen.

Jongerenparticipatie

In 2022 hebben 'Up to Us' en de jongerenwerkers van WiN hun onderzoek naar de mogelijkheden van jongerenparticipatie in Noordenveld voortgezet. Gedurende dit onderzoek is er contact gelegd met een groep jongeren. Deze jongeren hebben aangegeven graag mee te willen denken over hoe wij jongeren het beste bij het beleid van de gemeente kunnen betrekken. In 2023 zal er een nadere invulling gegeven worden aan de jongerenparticipatie, in samenwerking met deze groep.
Sinds oktober nemen wij deel aan het ontwikkeltraject "Democracy Reloading", georganiseerd door Erasmus+ Jeugd en het Nederlands Jeugdinstituut. In dit traject wordt gewerkt aan het opzetten van betekenisvolle en duurzame jongerenparticipatie. Hierbij wordt kennis uitgewisseld tussen diverse andere gemeenten en een groep jongeren.

4. Groen beleven

Programmaomschrijving

Tot programma 4. Groen beleven horen lasten en baten voor:

- Verkeer en vervoer
- Parkeren
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Riolering
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Beleidsindicatoren

Afval	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Omvang huishoudelijk restafval (grijze container)	Kilogram per inwoner	Noordenveld	147	2022
		Nederland	164	2022
		Drenthe	127	2022

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2020	Gerealiseerd saldo 2021	Primitief saldo 2022	Begroot saldo 2022	Gerealiseerd saldo 2022
2.1 Verkeer en vervoer	6.456	4.761	4.832	4.981	5.185
2.2 Parkeren	21	28	32	33	30
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.919	3.150	3.201	3.185	3.484
7.2 Riolering	-972	-936	-1.111	-1.250	-1.035
7.3 Afval	-681	-752	-737	-723	-1.145
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	50	2	110	102	108
TOTAAL	**7.794**	**6.254**	**6.326**	**6.328**	**6.626**

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

- Wij willen de (economische) bereikbaarheid in stand houden of verbeteren, de verkeersveiligheid vergroten en het (leef)milieu verbeteren, waarbij weggebruikers de spelregels in het verkeer opvolgen.
- We willen meer mensen op de fiets en in het openbaar vervoer hebben. Wij zijn de fietsgemeente van Noord-Nederland.
- Wij willen dat de wegen, fiets en voetpaden veilig zijn en goed worden onderhouden.
- We willen dat de openbare verlichting zo veel mogelijk wordt ver'led' om energie te besparen.
- We willen dat de gemeente er schoon en netjes uitziet door veeg- en onkruidbestrijdingsrondes op de verhardingen uit te voeren.
- Een van de speerpunten binnen de RGA is het versterken van de interne samenhang door het verbeteren van de regionale bereikbaarheid. De opdracht voor de komende jaren is het versterken en beter benutten van de duurzame mobiliteitsketens.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- De Mobiliteitsstrategie van de RGA kan worden weergegeven door: 'vergroenen, verknopen en verslimmen'. Hiermee zetten we de samenwerking in 2022 voort.
- We doen verkeerseducatieprojecten gericht op specifieke doelgroepen.
- We liften mee met groot onderhoud aan wegen en/of riolering waarbij we maatregelen treffen om de verkeersveiligheid en bereikbaarheid te verbeteren.
- Bij elke ingreep in de openbare ruimte, klein of groot, proberen we de situatie voor de fietser te verbeteren.
- Verkeerssituaties richten we eenduidig in waarbij we zoveel mogelijk de landelijke richtlijnen toepassen.
- De Noordesch in Lieveren wordt heringericht als 30-zone.
- We maken jaarlijks een onderhoudsplan voor het onderhouden van de wegen, fiets en voetpaden.
- In 2022 worden circa 212 lichtmasten voorzien van led armaturen.
- We vegen onze verhardingen in Noordenveld om het onkruid te verwijderen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Binnen de Regio Groningen-Assen (RGA) wordt na de Analyse- en Strategiefase gewerkt aan een Uitvoeringsagenda Mobiliteit. De maatregelen op deze agenda worden ook gebruikt om een integraal voorstel in het kader van de gebiedsgerichte aanpak (NOVEX) bij het Rijk neer te leggen. Maatregelen zullen worden uitgewerkt in de categorieën 'vergroenen, verknopen en verslimmen'. De belangrijkste maatregelen zijn:
  - Uitbreiden doorfietsroutes en fietsvoorzieningen;
  - OV-schaalsprong realiseren;
  - Uitbreiden van hubs en services;
  - Regionale samenwerking rond gedragsbeïnvloeding;
  - Integrale benadering, ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit;
  - Inspelen op ontwikkelingen in Smart Mobility;
- We deden continu verkeerseducatieprojecten gericht op specifieke doelgroepen.

- We hebben meegelift met groot onderhoud aan wegen en/of riolering waarbij we maatregelen treffen om de verkeersveiligheid en bereikbaarheid te verbeteren.
- Bij elke ingreep in de openbare ruimte, klein of groot, probeerden we de situatie voor de fietser te verbeteren.
- Verkeerssituaties hebben we continu eenduidig ingericht waarbij we zoveel mogelijk de landelijke richtlijnen (zoals van het CROW) toepassen.
- De herinrichting van de Heerestraat noord en de Wilhelminastraat zijn afgerond.
- De Noordesch in Lieveren is heringericht als 30-zone.
- We hebben het onderhoud aan wegen, fiets- en voetpaden volgens het onderhoudsplan uitgevoerd.
- We hebben achterstallig onderhoud aan wegen weggewerkt door de Schapenweg Terheijl en de Peesterweg/Zuidveldigerweg aan te pakken.
- De uitvoering van het vervangen van de masten en armaturen voor openbare verlichting loopt iets achter. We hebben in 2022 een inhaalslag gemaakt en in totaal 255 lichtmasten en 429 armaturen vervangen.
- We vegen onze verhardingen in Noordenveld tien keer per jaar om de straten schoon te houden en borstelen het drie keer om het onkruid te verwijderen.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2015-2025 'Noordenveld zet de fiets op 1' 2015-2025 (GVVP)
- Basisfietsplan Noordenveld
- Beleidsplan openbare verlichting 2021-2030
- Wegen Onderhoud Areaalnota 2019
- MJOP 2018-2022

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

2.1 Verkeer en vervoer	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	7.252	5.402	5.125	5.515	5.228
Baten	795	641	293	535	43
Saldo	**6.456**	**4.761**	**4.832**	**4.981**	**5.185**

Taakveld 2.2 Parkeren

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

- Wij willen de (economische) bereikbaarheid in stand houden of verbeteren.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Wij stimuleren dat in de dorpsvisies ook aanbevelingen voor parkeren worden gedaan.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Wij stimuleren dat in de dorpsvisies ook aanbevelingen voor parkeren worden gedaan.
- We hebben in 2022 een beperkt parkeeronderzoek in Roden uitgevoerd om als tussenevaluatie voor de parkeerschijfzone in te kunnen zetten.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

2.2 Parkeren	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	21	28	32	33	30
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	**21**	**28**	**32**	**33**	**30**

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Afdeling:	Beheer, Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Robert Meijer, Kirsten Ipema, Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

- We stimuleren de bewoners om mee te denken aan de inrichting en onderhoud van de openbare ruimte.
- Het buitengebied is voor iedereen actief te beleven.
- Wij richten de openbare ruimte klimaatbestendig in.
- We beschermen en benutten we de unieke en hooggewaardeerde cultuurhistorische landschappen en natuurgebieden.
- In Noordenveld beheren we het openbaar groen op minimaal een basiskwaliteit.
- We streven naar het realiseren van de juiste kwaliteit van de openbare ruimte.
- De inrichting van de openbare ruimte nodigt uit tot bewegen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

Openbaar groen

- We gaan het wijkgericht werken verder optimaliseren waarbij onze medewerkers een signalerende functie vervullen.
- We verhogen de biodiversiteit in het openbaar groen in de dorpen en in het buitengebied.

- We streven naar een beheervriendelijke inrichting en gebruiken plantensoorten die een bijdrage leveren aan het verbeteren van de biodiversiteit.
- De gemeentelijke bomen worden elke 3 jaar geïnspecteerd en eens in de zes jaar onderhouden zodat aan de zorgplicht kan worden voldaan.
- Invasieve exoten worden door een gezamenlijke aanpak met stakeholders aangepakt.
- De achterstanden in het beheer van wegen, groen en kunstwerken worden verder aangepakt.
- We faciliteren bewoners voor het tot uitvoering brengen van groeninitiatieven.
- De eikenprocessierups wordt in risicogebieden en door het stimuleren van natuurlijke vijanden aangepakt.

Spelen

- Speeltuinen worden in samenwerking met inwoners opgeknapt en heringericht. Natuurlijke speelaanleidingen spelen hierin een steeds grotere rol.
- We faciliteren inwoners bij initiatieven en ideeën voor het herinrichten van speeltuinen en openbare schoolpleinen.
- Speeltoestellen worden jaarlijks geïnspecteerd op veiligheid.

Bos, Natuur & Landschap

- Samen met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de boermarken en andere partners uitvoering blijven geven aan het Gebiedskompas Norger Esdorpenlandschap.
- Er wordt verschralingsbeheer toegepast bij de bermen in het buitengebied. Wij willen hiermee de biodiversiteit verbeteren.

Recreatie

- Samen met het Recreatieschap Drenthe en in afstemming met de dorpen en terreineigenaren wordt een wandelknooppuntensysteem uitgerold over onze gemeente.
- Samen met Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer wordt verder vormgegeven aan de recreatiezonering van het Norger Esdorpenlandschap.
- Door stichting MoRoNeNo wordt een mountainbikeroute aangelegd in nauwe afstemming met de gemeente, natuurorganisaties en grondeigenaren.

Landbouw

- Bereikbaarheid, onderhoud van wegen en bermen zijn en blijven aandachtsgebieden.
- De klimaatverandering raakt ook de landbouw. Mogelijke kansen zijn kringlooplandbouw, aanpassen grondwaterstand, biodiversiteit.

Naoberschap 2.0

- Met overkoepelende organisaties en agrarische ondernemers, afspraken maken over biodiversiteit, zwerfafval, aanpak exoten, educatie en recreatie.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

Openbaar groen

- We proberen voortdurend het wijkgericht werken verder te optimaliseren. De Coronaperiode heeft ons hierbij wel dwars gezeten omdat de contacten met inwoners minder gemakkelijk verliepen dan voorheen. In 2022 hebben we de draad weer opgepakt.
- We hebben, daar waar mogelijk (met aangepast beheer, (kleinschalige) renovaties en het benutten van kansen binnen projecten) de biodiversiteit in de dorpen en het buitengebied verhoogd.

- We hebben bij nieuwe aanleg een beheervriendelijke inrichting gebruikt en hebben ingezet op het gebruik van plantensoorten die een bijdrage leveren aan het verbeteren van de biodiversiteit.
- We onderhouden het openbaar groen, inclusief de centra, op kwaliteitsniveau Basis.
- De gemeentelijke bomen zijn geïnspecteerd en onderhouden, zodat aan de zorgplicht wordt voldaan.
- Het overleg met stakeholders voor de aanpak van schadelijke bermplanten, zoals terreinbeherende organisaties, IVN en inwoners over een gezamenlijke aanpak van Invasieve exoten staat in de wacht stand. Er is nog geen gezamenlijke aanpak vastgesteld: Het Naoberschap 2.0, waar het overleg onderdeel van uitmaakt is tot na de zomer van 2023 opgeschort.
- We hebben de locaties voor schadelijke bermplanten in kaart gebracht en bestrijden dit volgens de toezegging aan de raad.
- We hebben de achterstanden in het beheer van wegen, groen en kunstwerken verder aangepakt.
- We hebben inwoners gefaciliteerd om groeninitiatieven tot uitvoering te brengen.
- Voor de bestrijding van eikenprocessierupsen werken we op basis van de vastgestelde nieuwe aanpak, waarbij in hoogrisicogebieden de nesten worden verwijderd. Het aantal eikenprocessierupsennesten wordt in de dorpen gemonitord. Door middel van het stimuleren van natuurlijke vijanden in bloemrijke bermen en door het ophangen van nestkasten voor mezen vindt preventieve bestrijding plaats.
- Het bomenherstelplan is vastgesteld.

Spelen

- In samenwerking met inwoners en wijk- en dorpsbelangenverenigingen zijn speeltuinen opgeknapt en heringericht waar nodig en waar de behoefte naar is. Hierin zullen natuurlijke speelaanleidingen een steeds grotere rol gaan spelen.
- Inwoners zijn gefaciliteerd bij initiatieven en ideeën voor het herinrichten van speeltuinen, openbare schoolpleinen en beweegparken.
- Speeltoestellen zijn geïnspecteerd op veiligheid.
- Beweegtoestellen die vernield zijn door vandalen zijn op onderdelen vervangen.

Bos, Natuur & Landschap

- In samenwerking met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de boermarken en andere partners zijn we uitvoering blijven geven aan Naoberschap 2.0 (voorheen het Gebiedskompas Norger Esdorpenlandschap).
- Samen met Natuurmonumenten is in 2022 het Bosbeheerplan Norger Esdorpenlandschap opgesteld. Deze wordt in 2023 afgerond.
- Vanaf 2020 wordt verschralingsbeheer toegepast bij de bermen in het buitengebied. Wij willen hiermee de biodiversiteit verbeteren.

Recreatie

- In samenwerking met het Recreatieschap en in nauwe afstemming met de dorpen en terreineigenaren is fase 1 van het wandelknooppuntensysteem in onze gemeente uitgevoerd. De conceptkaart voor fase 2 is in 2022 gemaakt. Verdere uitvoer van fase 2 volgt in 2023.

- Samen met Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is een bureau benaderd om een rapport op te leveren over de recreatiezonering Norger Esdorpenlandschap. Komende jaren wordt met betrokkenen hieraan invulling en uitvoering gegeven.
- Stichting MoRoNeNo heeft een wenselijke MTB route aangeleverd en samen met betrokken grondeigenaren gaan we een route vormgeven en realiseren.

Landbouw

- Bereikbaarheid, onderhoud van wegen en bermen zijn en blijven aandachtsgebieden.
- De problematiek rond de klimaatverandering raakt ook de landbouw op meerdere vlakken, met name op het gebied van water. Veranderingen die mogelijk kansen bieden voor kringlooplandbouw, verhoging van de grondwaterstand, biodiversiteit, etc. Niet alleen de sector zelf, maar ook het waterschap is een belangrijke gesprekspartner.
- We voeren periodiek overleg met de landbouwsector om bovenstaande en andere punten af te stemmen.

Noaberschap 2.0

- In het kader van Noaberschap zijn we bezig samen met overkoepelende organisaties en agrarische ondernemers, gemeenschappelijke afspraken te maken over onder andere:
    - Biodiversiteit, waaronder natuurlijk bermbeheer
    - Zwerfafval
    - Aanpak exoten (zoals Japanse duizendknoop)
    - Educatie
    - Recreatie

  Het Naoberschap 2.0 is tot na de zomer van 2023 opgeschort.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Omgevingsvisie
- Landschapsbeleidsplan
- Groenvisie
- Bomenbeleidsplan
- Speelbeleidsplan
- Uitvoeringsagenda Recreatie en Toerisme 2019-2022
- Noordenveldse Kwaliteitsgids
- Gebiedskompas Norger Esdorpenlandschap
- Bosbeheerplan Norger Esdorpenlandschap (in afrondende fase)

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	2.976	4.944	4.261	4.150	5.263
Baten	56	1.794	1.060	965	1.779
Saldo	**2.919**	**3.150**	**3.201**	**3.185**	**3.484**

Taakveld 7.2 Riolering

Afdeling:	Beheer
Portefeuillehouder:	Robert Meijer, Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

- Zorgen voor een functionele riolering, separate inzameling en verwerking van hemelwater en beperken van structurele (grond)wateroverlast.
- Ten aanzien van klimaatadaptatie werken we aan de inrichting van een waterrobuust en klimaatbestendig bebouwd gebied met 2050 als horizon.
- Dit alles te bewerkstelligen tegen acceptabele kosten en een voor de inwoner redelijk te dragen tarief.
- Schade door verdroging, vernatting en bodemdaling, voor zover mogelijk, in beeld te brengen en te voorkomen.
- We willen dat er tijdig wordt betaald, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen en dat het aantal bezwaarschriften zo laag mogelijk blijft.
- We willen de heffingsadministratie op orde hebben en houden: volledigheid objecten en juiste registratie hoeveelheid afvalwater.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Een grondwatermeetnet optimaliseren en beheren.
- Regenwater afkoppelen en hergebruiken.
- Bestaande rioolstelsels gefaseerd ombouwen naar gescheiden stelsels zodat rioolstelsels worden ontlast.
- Waterberging en infiltratievoorzieningen aanleggen.
- Gezamenlijk met de provincies Drenthe en Groningen, de waterschappen van beide provincies en alle gemeentes uit de Kop van Drenthe een klimaatadaptatiestrategie ontwikkelen en een uitvoeringsagenda opstellen.
- In de strategie uitgaan van de stresstesten voor klimaatadaptatie. Bij de uitvoering van werkzaamheden in de ondergrond is het Bouwprotocol Noordenveld leidend.
- Wij werken aan een klimaatbestendige inrichting en starten met een wijk in Norg. We kijken daarbij naar meer groen, waterberging, parkeren en spelen.
- We integreren het Bouwprotocol Noordenveld in de methode van werken.
- Iedere vijf jaar het riool inspecteren en dit elke 10 jaar reinigen.
- Repareren, vervangen van de riolen.
- Zorgen voor goed werkende gemalen.
- We gaan conform de verordening rioolheffing heffen en innen. Hiervoor leggen we eind februari de aanslagen op.
- We houden de gegevens actueel, zoals objecten, belastingplicht, gezinsgrootte.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Het grondwatermeetnet is dekkend gemaakt voor de hele gemeente. Ook is het beheer en het digitaal beschikbaar stellen van de data geregeld.
- Om wateroverlast in Norg-West te voorkomen is in 2020 een plan gemaakt voor Norg. Hiervoor is in 2022 het complex de Vijversburg afgekoppeld van het hemelwater en is de riolering vervangen. Ook is een wadi gerealiseerd waar water tijdelijk gebufferd kan worden bij hevige regenval. Voor het project Norg-West zijn in 2022 verdere voorbereidingen getroffen zodat in 2023 het werk gestart kan worden. Helaas hebben we het oorspronkelijke rioolplan moeten herzien, waardoor er vertraging is ontstaan.
- In 2022 is de Regionale Adaptatie Strategie voor klimaatadaptatie in gezamenlijkheid met ketenpartners vastgesteld. In de strategie staan de uitgangspunten benoemd en toegelicht. De bedoeling is om hier met de werkregio nadere invulling aan te geven en tot projecten te komen die leiden tot een regionale uitvoeringsagenda.
- In 2022 is, samen met onze partners in het samenwerkingsverband Groningen en de Kop van Drenthe de regionale adaptatiestrategie voor het klimaat vastgesteld. In deze strategie wordt rekening gehouden met hevigere neerslag, meer hitte(stress) en langere droge periodes en moet leiden tot maatregelen om toenemende overlast en hinder te voorkomen (klimaatadaptatie).
- In de Stresstest Klimaatadaptatie komen verdroging, vernatting en bodemdaling uitgebreid aan bod. In 2022 hebben we gewerkt aan het verder uitwerken van een lokale strategie. Daarnaast zijn projecten aangedragen om impulsgelden en bijdragen vanuit de subsidie hoge zandgronden aan te vragen.
- Er is gestart met het verder uitwerken van projecten om wateroverlast te voorkomen. Voor Peize is gewerkt aan uiteindelijk een definitief ontwerp voor De Westerd en voorbereidingen voor Kortland. Voor Roden is gestart met de voorbereiding van Landfort.
- Bij de uitvoering van werkzaamheden in de ondergrond wordt het Bouwprotocol Noordenveld gevolgd. Het voorziet in een stappenplan om mogelijke schade t.g.v. deze werkzaamheden in beeld te brengen en vervolgens, voor zover mogelijk, te voorkomen tijdens de uitvoering. Het bouwprotocol is geïntegreerd in de methode van werken waar nodig.
- We zijn op frequente basis in overleg met agrarische ondernemers.
- Het riool is volgens afspraken gereinigd en geïnspecteerd.
- Waar nodig zijn riolen gerepareerd, vervanging is meegenomen in de grotere projecten en werken.
- We hebben conform de verordening rioolheffing opgelegd en geïnd. Hiervoor zijn eind februari de aanslagen opgelegd.
- We houden de gegevens actueel, zoals objecten, belastingplicht, gezinsgrootte.
- We hebben de motie voor een regentonnenactie voor de inwoners vormgegeven. Elk huishouden kan in 2023 een regenton aanschaffen met 50 euro korting. De scholen ontvangen in 2023 een gratis regenton.

Bijbehorende belangrijke documenten

- DPRA, Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2020
- Geactualiseerd Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013 – 2017
- Verlengd Waterketenakkoord ‘Samenwerking Vereniging van Groninger Gemeenten en Waterketen Groningen -Noord Drenthe’, 31 oktober 2019
- Regionale Adaptatie Strategie Groningen en Noord Drenthe

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.2 Riolering	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	3.027	2.805	3.089	3.215	3.042
Baten	3.999	3.741	4.200	4.465	4.077
Saldo	**-972**	**-936**	**-1.111**	**-1.250**	**-1.035**

Taakveld 7.3 Afval

Afdeling:	Beheer
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Wij willen de VANG-doelstelling halen, dat wil zeggen: maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding vanaf 2020.
- Wij willen de dienstverlening verbeteren, de afvalstromen beter scheiden en de huisvesting voor de medewerkers duurzaam verbeteren.
- Noordenveld wil een brengstation realiseren voor het scheiden van alle afvalstromen in combinatie met een nieuwe gemeentewerf.
- Op gebied van communicatie en participatie willen we de noodzaak van het scheiden van afval goed onder de aandacht van inwoners brengen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Realisatie nieuwbouw gemeentewerf en brengstation.
- Continuering en optimalisering van inzet Afvalkraam in buurten, dorpen en wijken voor de kleinschalige inzameling van ‘langzame’ afvalstromen.
- Het realiseren van de VANG doelstellingen door actieve voorlichting en communicatie.
- Realisatie ondergrondse containers bij 6 appartementencomplexen in het kader van de centrumontwikkeling van Roden.
- Optimalisatie van het passenbeheer bij gebruik ondergrondse containers voor huishoudelijk restafval door onze inwoners.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De voorbereidingen voor de nieuwbouw van de gemeentewerf en het brengstation zijn getroffen en er is gestart met de bouw. De panden worden in 2023 gerealiseerd.
- Van de in totaal 10 milieuparken met ondergrondse containers voor de inzameling van de ‘snelle’ afvalstromen (papier, glas, textiel en PMD) zijn er 7 gerealiseerd. We zijn bezig met de oplevering van de laatste milieuparken.
- Voor het mobiel scheidingsstation 'de Afvalkraam' in buurten, dorpen en wijken voor de kleinschalige inzameling van ‘langzame’ stromen (hout, steen, puin, kca, kleine elektrische

apparaten, metalen, harde kunststoffen en piepschuim) is de service verder uitgebreid naar 11 locaties, waar dit met belangstelling door onze inwoners wordt ontvangen.

- De VANG-doelstelling is nog niet gehaald. Onder de VANG-doelstelling wordt verstaan: 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar. In de meeste gemeenten is de VANG-doelstelling niet gerealiseerd, want deze was veel te ambitieus. Daarom heeft er ook een herijking van het VANG-beleid plaatsgevonden.
- We hebben afgelopen jaar ingezet op communicatie en voorlichting om de afvalscheiding bij onze inwoners te bevorderen. Hiermee is een waardevolle bijdrage geleverd om meer afvalscheiding bij inwoners te bereiken en bewustzijn te ontwikkelen. Het huishoudelijk afval is mede hierdoor meer en beter gescheiden.
- We hebben het project “Schoon Belonen” voortgezet, waarin scholen en sportverenigingen apart aandacht krijgen om enerzijds het PMD-verpakkingsmateriaal aan te bieden en anderzijds de middelen ontvangen om het zwerfafval tegen te gaan. Hieraan nemen 25 maatschappelijke organisaties deel.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Beleidsnota “Afvalstoffen in Noordenveld”
- Nota evaluatie en toekomst afvalbeleid van de gemeente Noordenveld
- Afvalstoffenverordening Gemeente Noordenveld 2022
- Uitvoeringsbesluit Gemeente Noordenveld 2022

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.3 Afval	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	3.539	3.929	3.532	3.808	4.101
Baten	4.220	4.680	4.269	4.530	5.247
Saldo	**-681**	**-752**	**-737**	**-723**	**-1.145**

Afvalindicatoren

Afval		Noordenveld			
Indicator	**Eenheid**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Afvalscheidingspercentage	%	68	67	69	70
Omvang fijn huishoudelijk restafval (grijze container)	kilogram per inwoner per jaar	157	172	159	147
Omvang grof huishoudelijk restafval (brengstation in de grof restafvalbak)	kilogram per inwoner per jaar	23	32	26	20
Omvang fijn en grof huishoudelijk restafval	kilogram per inwoner per jaar	180	204	185	167
Beoordeling afvalinzameling*	Gemiddeld rapportcijfer	n.b.	n.b.	n.b.	8,1

* Wordt niet jaarlijks gemeten. In 2018 was het rapportcijfer een 7,5.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Afdeling:	Beheer
Portefeuillehouder:	Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

- Nabestaanden kunnen op onze begraafplaatsen in alle rust en met waardigheid afscheid nemen van dierbaren. Onze begraafplaatsen zien er daarom verzorgd uit.
- We willen begraafplaatsen met voldoende capaciteit voor (natuur)begraven of het plaatsen van urnen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We onderhouden de op de begraafplaatsen aanwezige groenvoorzieningen, paden en hekwerken, urnenmuren en gebouwen.
- We realiseren voldoende capaciteit, zoals het uitbreiden van urnenmuren, het aanleggen en inrichten van nieuwe grafperken.
- Op de begraafplaatsen in Een en Nieuw Roden zijn mogelijkheden voor natuur begraven.
- We informeren en adviseren recht- en belanghebbenden. Bijvoorbeeld over verlopen grafrechten, verwaarlozing of schades aan een graf.
- Jaarlijks overleg met de begrafenisverenigingen.
- De inventarisatie van de waardevolle grafmonumenten blijft doorgaan.
- We faciliteren de vrijwillige onderhoudsgroepen voor het speciale onderhoud van de begraafplaatsen en de historische gemeentelijke graven.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben de op de begraafplaatsen aanwezige groenvoorzieningen, paden en hekwerken, urnenmuren en gebouwen onderhouden.
- We beheren de begraafplaatsen, conform aangepaste afspraken met de raad, op kwaliteitsniveau basis.
- We hebben nieuwe capaciteit gerealiseerd, om te kunnen blijven voldoen aan de vraag.
- Op de begraafplaatsen in Een en Nieuw Roden kan worden natuur begraven.
- We hebben recht- en belanghebbende geïnformeerd en geadviseerd. Bijvoorbeeld over verlopen grafrechten, verwaarlozing of schades aan een graf.
- Er is jaarlijks overleg met de begrafenisverenigingen.
- De inventarisatie van de waardevolle grafmonumenten blijft doorgaan.
- We hebben de vrijwillige onderhoudsgroepen voor het speciale onderhoud van de begraafplaatsen en de historische gemeentelijke graven gefaciliteerd.
- Er is een concept visie- en uitvoeringsplan voor de begraafplaats vierde gesticht Veenhuizen opgesteld. Deze wordt in 2023 afgerond.

Bijbehorende belangrijke documenten

Begraafplaatsbeleidsplan

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	254	207	277	272	331
Baten	204	205	168	169	223
Saldo	**50**	**2**	**110**	**102**	**108**

Toelichting lopende MUP-projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2022 hebben gedaan.

8. Eenduidige inrichting verkeerssituaties

Als de riolering wordt aangepast of er groot onderhoud aan de verharding wordt gepleegd, worden ook de verkeerssituatie en de plantsoenen beoordeeld en zo nodig aangepakt. In 2022 is deze werkwijze opgepakt bij bijvoorbeeld Hooghaar bij Altena, de Ir. Mentropweg in Veenhuizen (voorbereiding) en de Schapenweg in Terheijl.

12. Afval is grondstof

We hebben de inzet van het mobiele scheidingsstation vergroot. We staan nu op meerdere standplaatsen. Ook hebben we volop ingezet op lokale en regionale afvalcommunicatie. Het project Schoon Belonen hebben we voortgezet. Daarbij krijgen organisaties die meedoen met het project van de gemeente opruimmaterialen en een beloning voor het opruimen van zwerfafval. Daarnaast hebben we de educatie op scholen om meer bewustwording te creëren doorgezet.

13. Nieuwbouw brengstation en gemeentewerf

We zijn in september gestart met de nieuwbouw van de gemeentewerf en het grondstoffencentrum aan de Ekkelkamp in Roden. We verwachten de oplevering eind 2023.

14A. BOR verhoging kwaliteit kernen

Door een herziening vanuit de raad worden de kernen Norg, Peize en Roden op kwaliteitsniveau basis onderhouden in plaats van het eerder voorgestelde niveau hoog.

14B. BOR wijkgericht werken

Wijkgericht werken is een dynamisch proces. We stellen regelmatig de plannen bij om wijkgericht werken nog beter uit te kunnen voeren. De contacten met onze inwoners konden door de Corona niet altijd fysiek plaatsvinden. In 2022 hebben we ook de fysieke contacten weer opgepakt.

5. Werken, ondernemen en ontspannen

Programmaomschrijving

Tot programma 5. Werken, ondernemen en ontspannen horen lasten en baten voor:

- Recreatieve havens
- Economische ontwikkeling
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische promotie
- Sportbeleid en activering
- Sportaccommodaties
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Musea
- Cultureel erfgoed
- Media

Beleidsindicatoren

Economie	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Functiemenging	%	Noordenveld	43,0	2021
		Nederland	53,3	2021
		Drenthe	50,1	2021
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	Noordenveld	169,3	2021
		Nederland	165,1	2021
		Drenthe	152,2	2021
Snelgroeiende bedrijven	Per 1.000 vestigingen	Noordenveld	30	2020
		Nederland	68	2020
		Drenthe	52	2020

Sport	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Niet-sporters	%	Noordenveld	49,9	2020
		Nederland	49,3	2020
		Drenthe	55,5	2020

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2020	Gerealiseerd saldo 2021	Primitief saldo 2022	Begroot saldo 2022	Gerealiseerd saldo 2022
2.3 Recreatieve havens	9	9	9	9	9
3.1 Economische ontwikkeling	677	594	553	1.036	762
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-16	-194	3	3	-662
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	31	18	68	68	115
3.4 Economische promotie	-228	-316	-273	-246	-266
5.1 Sportbeleid en activering	679	601	588	712	704
5.2 Sportaccommodaties	1.126	1.133	1.453	1.222	1.393
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	739	782	732	955	654
5.4 Musea	568	280	353	329	341
5.5 Cultureel erfgoed	61	372	334	397	421
5.6 Media	503	523	527	527	521
TOTAAL	**4.148**	**3.803**	**4.346**	**5.011**	**3.990**

Taakveld 2.3 Recreatieve havens

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

2.3 Recreatieve havens	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	9	9	9	9	9
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	**9**	**9**	**9**	**9**	**9**

Financiële toelichting

Hoewel er momenteel geen doelen of activiteiten zijn op dit taakveld, zijn er wel circa € 9.000 aan jaarlijkse lasten begroot en gerealiseerd. Deze lasten bestaan uit kapitaallasten van eerder gedane investeringen die nog een boekwaarde hebben op de balans. Het betreft de vervanging van een onderleider in de Rodervaart en het uitbaggeren van de Leekster Hoofddiep.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Klaas Smid, Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

- We zijn een aantrekkelijke gemeente om in te werken en te ondernemen. De leefbaarheid in de kernen is op orde door ruimte te geven aan ondernemerschap. Dit moet positief bijdragen aan het behoud en de groei van ondernemers en arbeidsplaatsen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Om goed in te kunnen spelen op de economische ontwikkelingen is in 2020 het beleidskader vernieuwd. In 2022 wordt de bijbehorende uitvoeringsagenda uitgevoerd.
- We organiseren bezoeken bij recreatieve en industriële bedrijven voor de doelgroep van het sociaal domein, vergroten bekendheid over wat we kunnen doen aan arbeidsbemiddeling en onderzoeken de behoefte voor een P&O platform bij de grote bedrijven.
- Centrumvisie: Op basis van het koopstromenonderzoek hebben we geacquireerd op ontbrekende winkels. We blijven een verbreding van het winkelaanbod stimuleren en maken afspraken over het verbeteren van de uitstraling van winkels en winkelstraten.
- Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Recreatie en Toerisme.
- Uitvoering geven aan het programma Vitale Vakantieparken Noordenveld.
- Het ontwikkelen van de positie van de Regio Groningen-Assen is belangrijk voor ondernemers en inwoners. Dit doen we door het opstellen van een regionaal economisch profiel en afstemming over de uitgifte en ontwikkeling van bedrijventerreinen.
- Voor Veenhuizen zal, samen met bewoners en ondernemers, gewerkt worden aan het opstellen van een nieuw visiedocument (vervangt Werken aan de Toekomst van Veenhuizen) t.b.v. het in stand houden en doorontwikkelen van Veenhuizen.
- De UNESCO werelderfgoedstatus genereert ambities rond marketing en promotie voor Veenhuizen, die gaan leiden tot een gerichte actie- en investeringsagenda voor de Koloniën van Weldadigheid als geheel, en vraagt een gemeentelijke bijdrage.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- In 2022 zijn de uitvoeringsagenda's Economie en Recreatie en Toerisme uitgevoerd. Daarnaast is uitvoering gegeven aan het programma Vitale Vakantieparken.
- Samen met de Regio Groningen-Assen is er een regionaal economisch profiel opgesteld, op basis daarvan is er een businessdeveloper Health-/Medtech aangenomen in 2021 en deze aanstelling is gecontinueerd in 2022. Daarnaast is er in de regio afstemming over de uitgifte van bedrijventerreinen (en toekomstige terreinen).
- We hebben vanuit het koopstromenonderzoek ingezet op het uitbreiden en upgraden van het winkelaanbod. Dit is gelukt. Vanaf nu zetten we in op behoud van een breed en gevarieerd winkelaanbod. Daarnaast zetten we in op de verbetering van de openbare ruimte en maken we afspraken over reclame-uitingen, vlaggen en dergelijke. In 2023 volgt een nieuw koopstromenonderzoek.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Uitvoeringsagenda Recreatie en Toerisme 2019-2022
- Economisch Beleidskader, inclusief uitvoeringsprogramma 2021-2022
- Uitvoeringsprogramma Centrumontwikkeling Roden 2018-2022

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

3.1 Economische ontwikkeling	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	713	631	602	1.253	809
Baten	35	37	49	217	47
Saldo	**677**	**594**	**553**	**1.036**	**762**

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

- Voor het behoud en bevordering van werkgelegenheid is ruimte nodig op de bedrijventerreinen voor vestiging en uitbreiding van bedrijven. De bedrijventerreinen zijn een aantrekkelijke, groene plek om te ondernemen met een goed voorzieningenniveau.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Op bedrijventerrein Haarveld geven we ruimte aan ondernemers om te groeien. We geven uitvoering aan een regionale campagne om kenbaar te maken dat er nieuwe vestigingsmogelijkheden zijn.
- Er is op dit moment veel vraag naar bedrijfskavels, de beschikbare ruimte is in korte tijd flink afgenomen. De beschikbare bedrijfskavels op de VTB worden getransformeerd naar wonen. We onderzoeken mogelijkheden voor extra bedrijfskavels.
- De bedrijventerreinen dienen in een goede staat te verkeren om aantrekkelijk te blijven. Om dit te bereiken wordt er ingezet om samen met de ondernemers collectief te verduurzamen en de inrichting toekomstbestendige te maken.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Voor Bedrijventerrein Haarveld is in 2020 het bestemmingsplan verruimd. Hierdoor is er een grotere verscheidenheid aan bedrijven mogelijk. Hiervan wordt volop gebruik gemaakt. De verkopen voor 2021 en 2022 liggen boven verwachting. In 2021 was er een opbrengst kavelverkoop begroot van € 417.000 en een opbrengst van € 733.000 gerealiseerd, in 2022 begroot 300.475 en gerealiseerd 1.525.000. Op basis van de gesloten koopovereenkomsten zal naar verwachting ook in 2023 de opbrengst positief uitvallen.
- Het bedrijventerrein De Westerd II in Peize is zoals verwacht volledig uitgegeven.
- Op bedrijventerrein Westeres in Roden zijn nog enkele kavels beschikbaar. Bitseveld en Noordhoek in Roden en het Bedrijvenpark in Norg hebben geen beschikbare kavels meer.

Voor de Vrijetijdsboulevard ligt een uitgebreid plan voor transformatie naar wonen. Dit zal in 2023 worden afgerond met een doorkijk naar 2030-2040 voor alle kernen.

- De bedrijventerreinen dienen in een goede staat te verkeren om aantrekkelijk te blijven. Om dit te bereiken wordt er ingezet op de revitalisering en herstructurering waar nodig. De verduurzaming van de bedrijventerreinen is hier onderdeel van, samen met de ondernemersvereniging is er een collectieve verduurzamingsaanpak (energie) voor de bedrijventerreinen opgesteld, in de komende jaren moet dit worden uitgevoerd en uitgebreid naar een toekomstbestendige leefomgeving (onder andere klimaatadoptatie) en circulariteit. De problemen bij de netbeheerders zorgen wel voor vertraging. Dit maakt oplossingen bijzonder complex.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Bestemmingsplanwijziging Haarveld
- Midterm en endterm review Economische Zaken
- Onderzoek Bureau Louter: Economische perspectieven voor Noordenveld
- 'Behoefteraming bedrijventerreinen Drenthe' (Stec groep)

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	236	845	450	795	1.294
Baten	252	1.039	448	793	1.955
Saldo	**-16**	**-194**	**3**	**3**	**-662**

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

- Een aantrekkelijke omgeving met voldoende voorzieningen om goed te kunnen ondernemen draagt bij aan een goed vestigingsklimaat. Goede relaties tussen de ondernemers en de gemeente onderling zijn hier belangrijk in.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Wij innen de BIZ-bijdrage en keren deze correct en op tijd uit aan de 2 stichtingen. We zoeken actief de samenwerking met de ondernemersverenigingen op om lokale initiatieven op te zetten en te stimuleren.
- Samen met andere Drentse gemeenten en de provincie Drenthe onderzoeken we de mogelijkheden voor een regeling om werkgelegenheid te stimuleren, als vervolg op de Bedrijvenregeling Drenthe.

- We zetten in op regelmatige contactmomenten met ondernemers. We hebben regelmatig overleg met de ondernemersverenigingen, organiseren bedrijfsbezoeken en netwerkbijeenkomsten en komen we samen met de 10 grootste werkgevers van de bedrijventerreinen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Wij innen de BIZ-bijdrage en keren deze uit aan de 2 stichtingen. Door personele wisselingen, uitbesteding van de belastingen, wisselingen in de juridische structuur van de SBIN en latere verantwoording door de stichtingen. Is de subsidie aan de SON vertraagd en de subsidie aan SBIN (nog) niet uitgekeerd.
- We zoeken actief de samenwerking met de ondernemersverenigingen op om lokale initiatieven op te zetten en te stimuleren, bijvoorbeeld bij digitalisering en verduurzaming. Hieruit zijn onder andere de samenwerkingsovereenkomst met betrekking tot het Digitale Platform Noordenveld (Bezoeknoordenveld.nl) en de intentieovereenkomst Energieke Bedrijven Noordenveld voortgekomen.
- Samen met andere Drentse gemeenten en de provincie Drenthe is de Bedrijvenregeling Drenthe verlengd en hebben we de intentieovereenkomst IBDO (Ikbendrentsondernemer.nl) getekend;
- We hebben intensief bedrijvencontact zowel op individueel als bijeenkomsten waaronder 'De grote ondernemersbijeenkomst' en de promotiedagen.

Bijbehorende belangrijke documenten

Mid- en endterm review Economische Zaken

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	315	316	361	361	404
Baten	284	298	292	292	290
Saldo	**31**	**18**	**68**	**68**	**115**

Taakveld 3.4 Economische promotie

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

- We willen meer bekendheid van het goede vestigingsklimaat en het prettige ondernemen in Noordenveld.
- De gemeente heeft een duidelijk economisch profiel en is zichtbaar.
- Daarnaast willen we het beeld/imago van Noordenveld als verblijfsregio versterken.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Samen met de Regio-Groningen Assen wordt een gezamenlijk acquisitieprofiel opgesteld zodat helder is wat onze regio te bieden heeft.
- We werken samen met de RGA-gemeenten en de NOM op het gebied van acquisitie en kavelaanbod.
- Voor het bedrijventerrein Haarveld gaan we door met onze marketingcampagne om ondernemers op de beschikbare kavels te wijzen.
- Stichting Kop van Drenthe voert sinds maart 2020 de regiopromotie uit d.m.v. het merkactivatieplan, met de gemeenten en ondernemers uit Noordenveld, Tynaarlo en Assen en sluit aan bij de strategie van Marketing Drenthe.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Samen met de Regio-Groningen Assen is een gezamenlijk acquisitieprofiel opgesteld zodat helder is wat onze regio te bieden heeft.
- In 2020 is de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente Noordenveld (samen met de overige gemeenten in de RGA) en de NOM verlengd voor voornamelijk internationale acquisitie.
- Het bedrijventerrein Haarveld is goed in de markt gezet en we gaan door om de geïnteresseerde ondernemers zo goed mogelijk te bedienen.
- Stichting Kop van Drenthe voert het gezamenlijk opgestelde merkactivatieplan uit. Er is uitvoering gegeven aan het gezamenlijk opgestelde merkactivatieplan. Acties hierbij zijn o.a. realiseren van Geocach tour, ontwikkelen van een beleefkaart voor bezoekers en input leveren voor realisatie van Erfgoed wandelroute in Mensingebos Roden.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

3.4 Economische promotie	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	202	239	247	299	304
Baten	430	555	521	544	570
Saldo	**-228**	**-316**	**-273**	**-246**	**-266**

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Een stijging van het aantal mensen dat zichzelf gezond vindt (ervaren gezondheid).
- Meer samenwerking tussen sportaanbieders, sportcoaches, scholen en andere (maatschappelijke) organisaties in de buurten en wijken.

- Toekomstbestendige sportverenigingen en sportaccommodaties.
- Duurzame sportverenigingen die voor iedereen toegankelijk zijn.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We blijven stimuleren dat iedereen in beweging komt en blijft door bijvoorbeeld inzet van sportcoaches, investeringen in accommodaties en subsidiëring van activiteiten.
- Samen met sportaanbieders , de beweegdorpen, de sport- en cultuurcoaches, scholen en andere (maatschappelijke) organisaties voeren we Sport- en Preventieakkoord Noordenveld uit.
- Het Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld uitvoeren.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Door corona waren wedstrijden en trainingen niet mogelijk en sportaccommodaties gesloten. Hierdoor konden sportaanbieders en de sportcoaches minder activiteiten organiseren en waren kantines tijdelijk gesloten. Sportaanbieders die sportaccommodaties van ons huren hoefden geen huur te betalen voor de periode dat zij geen gebruik konden maken van de accommodaties.. Ook hebben sportaanbieders na corona extra subsidie gekregen om activiteiten op te starten.
- In 2022 zijn we verder gegaan met de uitvoering van het Sport- en Preventieakkoord Noordenveld. Sportverenigingen en andere sportaanbieders, gezondheids- en welzijnsinstellingen, scholen en andere (maatschappelijke) organisaties kunnen subsidie aanvragen voor projecten. Een kopgroep met vertegenwoordigers van partners van het akkoord beoordeelt de aanvragen en zorgt voor de verdeling van geld over de projecten. De kopgroep regelt ook de coördinatie van de uitvoering van het akkoord. Tot nu toe hebben we 30 projectaanvragen gekregen.
- We hebben samen met sportaanbieders de laatste projecten uitgevoerd van het Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld. Voorbeelden zijn plaatsing van LED verlichting op elf buitensportaccommodaties en een tweede kunstgrasveld voor Korfbalvereniging Noordenveld. Verder zijn we gestart met de bouw van Sporthuis Peize.
- We zijn samen met sportaanbieders gestart met een Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 2.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld
- Sport- en Preventieakkoord Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.1 Sportbeleid en activering	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	803	900	708	926	931
Baten	124	299	120	215	227
Saldo	**679**	**601**	**588**	**712**	**704**

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We willen toekomstbestendige sportverenigingen en sportaccommodaties die voldoen aan de (toekomstige) vraag, duurzaam zijn, toegankelijk, bereikbaar zijn en waar men op een verantwoorde manier kan sporten.
- Sportaccommodaties die schoon, veilig en betaalbaar zijn. Daarnaast willen we een zo goed mogelijke bezetting van de binnensport accommodaties en gymzalen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We gaan het gebouwenbeheersysteem voor onze binnensportaccommodaties verbeteren.
- Sportcentrum De Hullen en gymzalen: we gaan verder met de verduurzaming van onze binnensportaccommodaties door middel van ledverlichting.
- We organiseren elk jaar bijeenkomsten met de gebruikers van onze binnensportaccommodaties.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben het gebouwenbeheersysteem voor onze binnensportaccommodaties verbeterd.
- In de sporthallen in Sportcentrum de Hullen is LED verlichting geplaatst.
- We laten nog onderzoeken of plaatsing van LED verlichting mogelijk is en voldoende oplevert. We verwachten dat de gymzalen LED verlichting krijgen in 2023 .

Bijbehorende belangrijke documenten

- Ruimte voor Sport in Noordenveld
- Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.2 Sportaccommodaties	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.630	2.071	2.279	2.072	2.390
Baten	505	938	826	849	997
Saldo	**1.126**	**1.133**	**1.453**	**1.222**	**1.393**

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Binnen de kernwaarden is ons cultuurbeleid gericht op deelname van onze inwoners aan cultuur en het op peil houden van onze culturele voorzieningen.
- We willen bereiken dat zoveel mogelijk inwoners van en bezoekers aan onze gemeente in aanraking komen met kunst, cultuur en erfgoed, door het aanbieden van kunst en cultuur en het gezamenlijk in stand houden van de culturele voorzieningen.
- We stimuleren samenwerking tussen voorzieningen en instellingen en faciliteren dat inwoners zelf een actieve bijdrage leveren aan de instandhouding van de culturele voorzieningen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We bieden onze inwoners de gelegenheid om cultuur te ervaren en zelf te beoefenen door het in standhouden van culturele voorzieningen en het ondersteunen van culturele activiteiten.
- Alle leerlingen in het Primair Onderwijs wordt een doordacht programma cultuureducatie aangeboden.
- We hebben een kleinschalig beeldend kunstencentrum dat activiteiten en tentoonstellingen biedt voor een breed publiek in onze gemeente.
- We faciliteren kunst- en cultuurparticipatie door activiteiten van amateurkunstinstellingen te ondersteunen, vooral op incidentele basis.
- We vinden het belangrijk dat inwoners dichtbij en laagdrempelig toegang hebben tot kleinschalige theater- en cinemavoorstellingen.
- We stellen lokale culturele programmeurs in staat een eigen, lokaal cultureel programma aan te bieden of mogelijk te maken (Norg, Roden, Peize).
- We verhuren gebouwen zoals Activiteitencentrum De Dobbe en K38 voor sociaal-culturele activiteiten.
- Lokale omroep De Zulthe verzorgt lokale berichtgeving en houdt inwoners en belangstellenden op de hoogte van de laatste (culturele) activiteiten en nieuwtjes.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We houden culturele voorzieningen in stand en ondersteunen culturele activiteiten zodat onze inwoners kunst en cultuur kunnen ervaren en zelf kunnen beoefenen.
- Alle leerlingen in het Primair Onderwijs is een doordacht programma cultuureducatie aangeboden via het cultuurmenu Noordenveld. Hiervoor ondersteunen we Cultuureducatie Noordenveld (CEN) om een rijk en gevarieerd kunst- en cultuurmenu voor alle 4 t/m 12 jarige kinderen in Noordenveld samen te stellen.
- In het kunstencentrum K38 waren in 2022 in totaal 12 exposities te zien met bijbehorende activiteiten. Een bijzondere tentoonstelling was de Kind en Kunst expositie met kunst van de basisschool kinderen van Noordenveld.
- We faciliteren kunst- en cultuurparticipatie door activiteiten van amateurkunstinstellingen te ondersteunen, dit gebeurt vooral op incidentele basis.

- We ondersteunen Theater De Winsinghhof omdat we het belangrijk vinden dat onze inwoners dichtbij en laagdrempelig toegang hebben tot kleinschalige theater- en cinemavoorstellingen.
- We hebben lokale culturele programmeurs in staat gesteld om een eigen, lokaal cultureel programma aan te bieden of mogelijk te maken (Norg, Roden, Peize).
- We verhuren gebouwen zoals Activiteitencentrum De Dobbe en K38 voor sociaal-culturele activiteiten.
- We hebben de lokale omroep De Zulthe ondersteund zodat zij de lokale berichtgeving kunnen verzorgen en inwoners en belangstellenden op de hoogte kunnen houden van de laatste (culturele) activiteiten en nieuwtjes.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Convenant cultuureducatie 2020 – 2025
- Bibliotheeknotitie 2017 - 2020, met twee jaar verlengd
- Plan van aanpak Laaggeletterdheid Noordenveld 2017 en notitie stand van zaken aanpak Laaggeletterdheid Noordenveld 2019.
- Knelpuntennotitie aanpak laaggeletterdheid (november 2021)
- Uitvoeringsovereenkomst 2022-2025 Gemeente Noordenveld - Theater & Cinema de Winsinghhof
- Evaluatierapport en subsidiëring Muziek Coöperatie Peize 2020

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	999	1.027	1.049	1.304	1.013
Baten	261	244	317	349	359
Saldo	**739**	**782**	**732**	**955**	**654**

Taakveld 5.4 Musea

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We willen dat onze inwoners en bezoekers van buiten een blik krijgen op ons heden in relatie tot ons verleden. Dit verleden wordt in deze musea gepresenteerd, verzameld en bestudeerd.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We bieden onze inwoners en bezoekers van buiten, via onze musea, een blik op ons heden in relatie tot ons verleden en faciliteren en ondersteunen onze musea daarin.
- We werken op incidentele basis mee aan de groei van het Nationaal Gevangenismuseum Veenhuizen, uitgaande van hun rol in het Unesco Werelderfgoed dossier.

- We stimuleren de doorontwikkeling van de musea op de Brink in Roden, met specifieke aandacht voor de doorontwikkeling van Museum Havezate Mensinge tot een eigentijds en geregistreerd museum.
- We stimuleren dat onze musea op de Brink in Roden samenwerken rondom het thema 'spelen en opvoeden, toen en nu, hier en daar'.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Via onze musea bieden we onze inwoners en bezoekers van buiten een blik op ons heden in relatie tot ons verleden.
- We hebben het Gevangenismuseum ondersteund met de incidentele subsidie 'frisse start na corona'. Hiermee werden meerdere activiteiten uitgevoerd: een combinatie van publieksactiviteiten (bijdrage aan de tentoonstelling Bezin. - Geloof achter de tralies), vrijwilligersactiviteiten en pr-activiteiten.
- We hebben een incidentele subsidie verstrekt aan Museum Havezate Mensinge als bijdrage in de kosten voor het uitvoeren van een tuinhistorisch onderzoek. Dit onderzoek levert een bijdrage aan de ontwikkeling van Mensinge als museum en kenniscentrum en aan de (leef)omgeving rondom de gebouwen.
- De musea op de Brink in Roden werken onder meer samen in het erfgoedproject voor het basisonderwijs 'Rondje om de Brink' met aandacht voor de thema's wonen, spelen, school en het geloof van vroeger. Daarnaast werken vijf verschillende erfgoedinstellingen (waaronder 3 musea) samen in de Erfgoedkoepel Roden waar kennis, kunde en ervaringen gebundeld worden om erfgoedverhalen te delen. Via de app Spacetime Layers laat Erfgoedkoepel Roden zien hoe mensen toen en nu spelen en leren.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Beleidsplan stichting Landgoed Mensinge 2018 – 2021
- Onderzoek doorontwikkeling Museum Havezate Mensinge en erfgoedinstellingen op de Brink in Roden 2019
- Masterplan Nationaal Gevangenismuseum 2019
- Gemeentelijke opdracht aan st. Museum Havezate Mensinge en Museum Kinderwereld 2020 -2021

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.4 Musea	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	603	323	363	339	375
Baten	36	43	10	10	34
Saldo	**568**	**280**	**353**	**329**	**341**

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.5 Cultureel erfgoed	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	63	373	350	453	460
Baten	2	1	16	56	39
Saldo	**61**	**372**	**334**	**397**	**421**

Taakveld 5.6 Media

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We hebben een bibliotheek die voldoet aan de eisen zoals deze omschreven zijn in de Wsob.
- Een lokale bibliotheek die als fysieke voorziening aanwezig is voor lezen, leren en informatie.
- De aanpak van leesbevordering, laaggeletterdheid en mediawijsheid, dit om de zelfredzaamheid van onze inwoners te ondersteunen.
- Het bevorderen van lezen met name bij de jeugd. We gaan uit van een doorgaande leeslijn.
- De bibliotheek geeft invulling aan haar ontmoetingsfunctie en haar culturele functie door uitnodigend, inspirerend en stimulerend te zijn.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We houden drie bibliotheekvestigingen in stand: fysiek in Roden (hoofdvestiging), in Norg en in Peize (op maat) en digitaal (24 uur per dag bereikbaar).
- We faciliteren de bibliotheek om mee te doen met het programma Tel Mee Met Taal en faciliteren een Taalhuis in de bibliotheek in Roden.
- We faciliteren de bibliotheek in het verzorgen van trainingen op het gebied van digitale vaardigheden.
- We faciliteren de bibliotheek in het organiseren van voor- en vroegschoolse leesprogramma's via het programma Kunst van Lezen.
- We faciliteren het programma de Bibliotheek op School (dBOS), op alle PO-scholen.

- We onderzoeken mogelijkheden voor een programma de Bibliotheek op School in het VO.
- We faciliteren de bibliotheek om samen met lokale partners activiteiten te verzorgen op het gebied van ontmoeting en debat. Te denken valt aan lezingen, discussie, voorstellingen, Drentse Taol, etc.
- We vernieuwen de Bibliotheeknotitie in 2022.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We houden drie bibliotheekvestigingen in stand: de hoofdvestiging in Roden en in Norg en Peize een bibliotheek op maat en daarnaast digitaal (24 uur per dag bereikbaar).
- We hebben de bibliotheek gefaciliteerd om mee te doen met het programma Tel Mee Met Taal en faciliteren een Taalhuis in de bibliotheek in Roden.
- We faciliteren de bibliotheek in het verzorgen van trainingen op het gebied van digitale vaardigheden. Er is een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) in de Bibliotheek in Roden en hier vinden ook digitale inloopspreekuren plaats.
- We hebben de bibliotheek gefaciliteerd zodat zij voor- en vroegschoolse leesprogramma's via het programma Kunst van Lezen kunnen organiseren.
- Het programma de Bibliotheek op School (dBOS) vindt plaats op alle PO-scholen.
- Een programma de Bibliotheek op School (dBOS) voor het voortgezet onderwijs is nog niet gerealiseerd.
- We faciliteren de bibliotheek om samen met lokale partners activiteiten te verzorgen op het gebied van ontmoeting en debat. Zo zijn er lezingen, discussies, voorstellingen en Drentse Taol activiteiten georganiseerd.
- Het conceptplan voor de nieuwe Bibliotheeknotitie ligt er, deze moet nog uitgebreid worden op basis van inbreng van inwoners.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Notitie bibliotheekwerk Noordenveld 2017 – 2020, met twee jaar verlengd
- Plan van aanpak laaggeletterdheid gemeente Noordenveld 2017
- Notitie stand van zaken aanpak laaggeletterdheid 2019
- Knelpuntennotitie aanpak laaggeletterdheid dec. 2021

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.6 Media	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	603	623	527	527	621
Baten	100	100	0	0	100
Saldo	**503**	**523**	**527**	**527**	**521**

Toelichting lopende MUP-projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2022 hebben gedaan.

5. Integraal sportaccommodatieplan (ISAP)

We hebbende laatste projecten uitgevoerd van het Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld. Voorbeelden zijn plaatsing van LED verlichting op elf buitensportaccommodaties en een tweede kunstgrasveld voor Korfbalvereniging Noordenveld. Verder zijn we gestart met de bouw van Sporthuis Peize.

22. Acquisitiefunctie

In 2022 hebben we de grote ondernemersbijeenkomst gehouden. Daarnaast hebben we middelen beschikbaar gesteld voor de businessdeveloper Medtech en zijn we gestart met het Digitale Platform Noordenveld. Deze activiteiten worden de komende jaren voortgezet.

28. Centrumplan Norg

In 2021 heeft Belangenvereniging Norg samen met de verschillende organisaties, verenigingen en bewoners van het dorp een dorpsplan opgesteld welke begin 2022 is aangeboden aan college en raad. Aan de projectvoorstellen uit het Dorpsplan zal nog uitvoering worden gegeven.

28. Centrumplan Peize

Het Dorpsplan Peize 2020-2024 en bijbehorend uitvoeringsprogramma is vastgesteld.

28. Centrumplan Nieuw-Roden

Voor de herontwikkeling van de voormalige dorpskern in Nieuw Roden is door een ontwikkelaar een plan opgesteld voor de bouw van circa 22 woningen. In 2022 is gestart met de bouwfase. De oplevering zal plaatsvinden in 2023.

28.2 Dorpenfonds

Het Dorpenfonds maakt het mogelijk dat inwoners hun plannen voor de eigen leefomgeving kunnen realiseren. In 2022 zijn nog een beperkt aantal initiatieven afgerond. Aanvragen voor het Dorpenfonds konden tot en met 31 december 2021 worden ingediend. In de raadsvergadering van 21 december 2022 heeft de Gemeenteraad ingestemd met een nieuw Dorpenfonds met een looptijd tot en met 2026. In dit fonds is een budget van € 500.000 euro opgenomen voor inwoner initiatieven.

31. Uitvoering Vitale Vakantieparken (inclusief Expeditie Norgerduinen)

In 2022 zijn de samenwerkingsovereenkomsten Vitale Vakantieparken Drenthe en Noaber Drenthe ondertekend. Hiermee is de voortzetting van het programma Vitale Vakantieparken tot 2024 geborgd. . Daarnaast is voor camping Dorado en De Tip (onderdeel Expeditie Norgerduinen) het transformatieproces flink verder gebracht. Ook voor de transformatie voor camping Pandarosa is een start gemaakt.

6. Duurzaam voor nu en later

Programmaomschrijving

Tot programma 6. Duurzaam voor nu en later horen lasten en baten voor:

- Milieubeheer

Beleidsindicatoren

Duurzaamheid	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Hernieuwbare elektriciteit	%	Noordenveld	4,0	2020
		Nederland	26,9	2020
		Drenthe	32,7	2020
Woningen met zonnepanelen	%	Noordenveld	33	2021
		Nederland	20	2021
		Drenthe	31	2021
CO2-uitstoot	Kilogram per m2	Noordenveld	37	2021
		Nederland	32	2021
		Drenthe	32	2021
Woningen met geregistreerd energielabel A	%	Noordenveld	28,1	2022
		Nederland	28,3	2022
		Drenthe	29,7	2022
Semi(publieke) e-laadpunten	Per 1.000 inwoners	Noordenveld	2,4	2021
		Nederland	4,9	2021
		Drenthe	2,3	2021

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2020	Gerealiseerd saldo 2021	Primitief saldo 2022	Begroot saldo 2022	Gerealiseerd saldo 2022
7.4 Milieubeheer	1.429	1.534	1.620	2.053	1.723
TOTAAL	**1.429**	**1.534**	**1.620**	**2.053**	**1.723**

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema, Alex Wekema, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

- We maken werk van de energietransitie door energiebesparing en (grootschalige) opwek van hernieuwbare energie.
- Via onze wijkaanpak zetten we stappen naar een aardgasvrije toekomst. De warmtevisie is hiervoor het spoorboekje. Voor 2022 en de decennia daarna.
- Wij gaan onze ecologische voetafdruk verkleinen. Dit doen we door onze CO2-uitstoot te verminderen, aandacht te hebben voor mens en natuur en te werken aan klimaatadaptatie.
- We geven het goede voorbeeld voor een duurzaam Noordenveld. We stimuleren en faciliteren bedrijven en inwoners om ook hun ecologische voetafdruk te verkleinen.
- Wij voeren samen met andere overheden de Wet Milieubeheer uit en zoeken de samenwerking om van elkaar te leren.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Wij kopen zo veel mogelijk lokale en hernieuwbare energie.
- Onze inwoners denken mee over grootschalige energieprojecten in het landschap. Zij delen mee in de opbrengsten.
- Wij werken aan onze ambities en leveren zo onze bijdrage aan de uitvoering van de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0. Daarnaast werken wij samen met andere overheden in Drenthe aan het opstellen van de RES 2.0.
- De RUD (Regionale UitvoeringsDienst) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de milieutaken (waaronder milieuvergunningverlening, toezicht en handhaving) van het Jaarprogramma.
- De RUD voert, namens de gemeente, het toezicht uit op energiebesparing bij bedrijven.
- We voeren de warmtevisie uit. Ook stellen we de wijkuitvoeringsplannen (WUPs) voor drie Energieke buurten op en stellen deze vast.
- We verduurzamen ons wagenpark en onze gebouwen (zie MUP 17).
- We voeren het actieplan maatschappelijk verantwoord inkopen uit met daarin extra aandacht voor het stimuleren van lokaal inkopen.
- Wij maken duurzaamheid zichtbaarder door bijeenkomsten voor onze inwoners te organiseren. We werken daarbij samen met onder andere het Drents Energieloket.
- Wij geven uitvoering aan de pilot Energieneutrale bedrijventerreinen in samenwerking met OCN/Parkmanagement.
- Vergroenen van schoolpleinen als voorbeeld qua verduurzaming en klimaatadaptatie.
- We nemen deel aan het Drents energie en klimaatoverleg.
- Met het oog op de nieuwe Omgevingswet bestaat bij meerdere gemeenten de wens voor een gezamenlijk beleid voor een aantal thema's zoals bodem, stikstof en geur. Door kennisdeling en samenwerking met andere gemeenten willen we komen tot dat beleid.
- In 2022 plaatsen we 10 tot 15 laadpalen. Deze palen zullen op strategische plaatsen worden gerealiseerd, zodat ook meer bezoekers van Noordenveld de auto kunnen laden.
- We passen het beleidskader 'Energieprojecten in het landschap' en de Noordenveldse kwaliteitsgids toe bij energieprojecten.
- We focussen op activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen uit het programma Duurzaamheid uit.
- We leveren een inhoudelijke bijdrage aan het EU-project Stronghouse - 'Sustainable housing for Strong Communities'. Het doel is om maatregelen en instrumenten te bedenken om het verduurzamen van koopwoningen te stimuleren.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Wij maken gebruik van groene stroom en kopen deels lokaal opgewekte energie in.
- We hebben invulling gegeven aan participatie en lokaal eigendom bij het vergunningsverleningstraject rondom het grootschalige energieproject Zuidvelde.
- We zijn gestart met de uitvoering van onze RES 1.0 bijdrage. In 2023 leveren we een voortgangsrapportage RES Drenthe (voorheen RES 2.0) op.
- De inzet van de RUD heeft (ondanks een hoog ziekteverzuim, het inwerken van nieuwe collegae en opname van verlofbuffers, toch) geleid tot realisatie van 92% van het totale jaarprogramma.
- Daarnaast wordt door de toename van het aantal projecten, de stikstofcrisis en de energietransitie meer van de RUD gevraagd.
- Na een experiment met het maken van bokashi in 2019, hebben we dit opnieuw opgepakt. Het maken en toepassen van bokashi past goed binnen het gedachtegoed van circulair beheer, maar was en is nog steeds formeel verboden. We maken gebruik van de ruimte die de Provincie nu biedt in de vorm van pilots. Gelijktijdig draaien we ook mee in een landelijke pilot, georganiseerd door Circulair Terreinbeheer/WUR, met 56 andere overheden. De resultaten hiervan vormen de basis voor een wetswijziging die mogelijk aan het eind van de pilotperiode (2025) wordt verwacht. Hiermee kan een wenselijke ontwikkeling (circulair beheer) gelegaliseerd worden. In 2022 is door de Provincie Drenthe een ontheffing verleend voor de toepassing van onze bokashi op o.a. brinken, landbouwpercelen van de Eerste Wijk en bij beuken op landgoed Mensinge. Voor de productie van de bokashi in sleufsilo's is voor drie locaties een vergunning verleend.
- Het energietoezicht ligt voor heel Drenthe nog op een laag pitje. Dit wordt vooral veroorzaakt door een tekort van goed opgeleide toezichthouders bij de RUD in combinatie met een uitbreiding van het takenpakket voor energietoezicht door wetswijzigingen in 2019. Het energietoezicht is een effectieve manier om energiebesparing bij bedrijven en instellingen te realiseren, o.a. door het afdwingen van maatregelen. Gelet op de krapte op de arbeidsmarkt zal deze versterking geleidelijk plaatsvinden over de komende jaren.
- Naast een versterking van personele inzet wordt tevens geïnvesteerd in de kwaliteit van het toezicht. Zo zal er meer worden samengewerkt met andere afdelingen en programma's binnen de gemeente die feitelijk hetzelfde doel nastreven (bijv. duurzaamheid, duurzame bedrijventerreinen, de RES, etc.). Zo wordt het toezicht geen doel op zich maar een bruikbaar instrument in het grote geheel van een integrale aanpak.
- Op basis van de vastgestelde warmtevisie zijn we gestart met het opstellen van de eerste wijkuitvoeringsplannen (WUP's) in de Energieke buurten. Ten aanzien van geothermie hebben we diverse gesprekken met belangstellende partijen gevoerd. Er zal verder onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheden op dit gebied, dit doen we samen met andere gemeenten en de provincie. Ook zijn we samen met de NAM, de provincie, ECN, EBN een verkenning gestart naar de mogelijkheden van groen gas.
- We hebben ons wagenpark en onze gebouwen verder verduurzaamd (zie MUP 17).
- We hebben het actieplan maatschappelijk verantwoord inkopen uitgevoerd met daarin extra aandacht voor het stimuleren van lokaal inkopen.
- Wij maken duurzaamheid zichtbaarder door bijeenkomsten voor onze inwoners te organiseren, zoals bijvoorbeeld de Energiemarkt. We hebben onze samenwerking met het DEL voortgezet.
- Wij hebben in overleg met bedrijven de verduurzaming van de bedrijventerreinen in gang gezet, onder andere door middel van het project Energieke bedrijven Noordenveld.

- Het IVN levert met het scholennetwerk een belangrijke bijdrage aan de natuur& milieu-educatie binnen het reguliere onderwijs. Er is een contract afgesloten voor de periode (2022-2025). Zo zal er meer afstemming plaatsvinden tussen vraag en aanbod en zullen actuele thema's meer worden betrokken in de jaarprogramma's. Een van die thema's betreft de groene en klimaat-adaptieve schoolpleinen.
  Er zullen themabijeenkomsten hierover worden georganiseerd, o.a. hoe je het schoolplein actief in het lesprogramma betrekt. Daarnaast participeert het IVN in een aanbod van de provincie om een aantal schoolpleinen te gaan vergroenen.
- In 2022 zijn in samenwerking met de gemeente een tweetal groene schoolpleinen in Peize (de Eskampen en het Spectrum) gerealiseerd.
- We hebben deelgenomen aan het Drents energie en klimaat overleg (DEKO) en leveren een inhoudelijke bijdrage aan het EU-project Stronghouse.
- We passen het beleidskader en de kwaliteitsgids toe bij energieprojecten, bijvoorbeeld in het project Zuidvelde.
- We werken inmiddels op basis van het programma Duurzaam Noordenveld, aan een compleet uitvoeringsprogramma wordt nog gewerkt.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Actieplan Verantwoord Inkopen
- Beleidskader energieprojecten in het landschap
- Routekaart verduurzamen gebouwen
- Concept RES regio Drenthe
- Uitvoeringsprogramma RUD
- Regionale Adaptatie Strategie Groningen Noord Drenthe

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.4 Milieubeheer	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.471	1.569	1.620	2.218	1.795
Baten	43	35	0	165	72
Saldo	**1.429**	**1.534**	**1.620**	**2.053**	**1.723**

Toelichting lopende MUP-projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2022 hebben gedaan.

17. Wagenpark en gemeentelijk vastgoed verduurzamen

In 2022 is weer een aanbesteding gedaan voor elektrische voertuigen. Ook konden we, met behulp van subsidie van de Provincie Drenthe, 5 waterstofbussen ten behoeve van wijkbeheer bestellen. Levering zal in 2024 plaatsvinden.

We liggen nog niet op koers met de routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed. Dit doordat de planning van de deelprojecten uitloopt. Voor het gemeentehuis blijft besluitvorming uit, waardoor er in het kader van onderhoud tot nu toe enkel de verlichting grotendeels vervangen is door LED. Ook is in het sportcentrum de Hullen LED verlichting geplaatst. Daarnaast is een start

gemaakt met de doorrekening van de dakbelasting voor zonnepanelen en is in de sporthal in Peize gestart met de uitvoering van de verduurzamingsmaatregelen.

We merken dat de prijzen voor verduurzamingsmaatregelen exponentieel toenemen. Daartegenover zien we ook dat de prijs van energie blijft stijgen waardoor de investeringen vooralsnog interessant blijven.

18. Uitvoeringsprogramma duurzaamheidsopgave

We werken inmiddels op basis van het programma Duurzaam Noordenveld, aan een compleet uitvoeringsprogramma wordt nog gewerkt.

21. Duurzame wijkvernieuwing

- Het proces om Norg- West klimaatbestendig te maken is voortgezet en zal in 2023 tot uitvoering worden gebracht. Ook het traject M*ooie buurt hè* in Norg loopt door.
- Samen met Ekwadraat zijn we met de drie Energieke buurten Peize Kortland, Norg-West en Roderwolde aan de slag met het opstellen van wijkuitvoeringsplannen.
- We ondersteunen en faciliteren de inwoners van de energieke buurten bij de verduurzaming van hun woning.

7. Helder zicht

Programmaomschrijving

Tot programma 7. Helder zicht horen lasten en baten voor:

- Mutaties reserves
- Resultaat van de rekening van baten en lasten
- Overhead
- Treasury
- OZB woningen
- OZB niet-woningen
- Belastingen overig
- Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- Overige baten en lasten
- Vennootschapsbelasting (VpB)

Beleidsindicatoren

Bedrijfsvoering			Noordenveld		Nederland	Regio
Indicator	**Eenheid**		**2021**	**2022**	**2018**	**2018**
Apparaatskosten	*€ kosten per inwoner*	Begroot	835,00	888,00	541,00	410,00
		Werkelijk	908,00	933,00	-	-
Bezetting	*fte per 1.000 inwoners*	Begroot	11,10	11,00	6,13	6,79
		Werkelijk	11,09	11,30	-	-
Externe inhuur	*Kosten als % van de totale loonsom inclusief externe inhuurkosten*	Begroot	0,40	6,46	8,31	5,60
		Werkelijk	7,44	14,90	-	-
Formatie	*fte per 1.000 inwoners*	Begroot	10,88	10,92	6,37	6,98
		Werkelijk	10,88	10,85	-	-
Overhead	*% van totale lasten*	Begroot	10,80	10,60	13,58	12,31
		Werkelijk	9,83	9,37	-	-

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2020	Gerealiseerd saldo 2021	Primitief saldo 2022	Begroot saldo 2022	Gerealiseerd saldo 2022
0.10 Mutaties reserves	-2.370	-611	-168	279	3.181
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	3.425	352	1.095	975
0.4 Overhead	10.154	10.350	10.921	11.515	11.631
0.5 Treasury	-391	15	-434	-616	-215
0.61 OZB woningen	-3.473	-3.687	-3.915	-3.989	-3.808

0.62 OZB niet-woningen	-1.740	-1.852	-1.885	-1.859	-1.875
0.64 Belastingen overig	-1	2	3	3	1
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-49.338	-52.568	-53.318	-59.516	-60.871
0.8 Overige baten en lasten	68	-87	304	1.413	1.159
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	21	84	40	40	280
TOTAAL	**-47.070**	**-44.928**	**-48.100**	**-51.634**	**-49.544**

Taakveld 0.4 Overhead

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We willen zicht hebben op de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primair proces.
- We willen zicht hebben op de toerekening van de kosten van overhead aan de kostendekkende heffingen (rioolheffing en afvalstoffenheffing), bouwgrond en investeringen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We brengen overeenkomstig het BBV afzonderlijk alle kosten in beeld van de activiteiten die onder overhead vallen. Dit doen we in een aparte paragraaf in de begroting en in de jaarstukken.
- We brengen de kosten in beeld die doorberekend worden in de afvalstoffen- en rioolheffing. Dit vindt plaats op grond van een rekentarief per productief uur.
- Een deel van de overhead wordt doorgerekend aan bouwgrond en investeringen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben overeenkomstig het BBV afzonderlijk alle kosten in beeld gebracht van de activiteiten die onder overhead vallen. Dit deden we in een aparte paragraaf in de begroting en in de jaarstukken.
- We hebben de kosten in beeld gebracht die doorberekend werden in de afvalstoffen- en rioolheffing. Dit vond plaats op grond van een rekentarief per productief uur.
- Een deel van de overhead is doorgerekend aan grondexploitaties en investeringen.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.4 Overhead	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	10.386	10.536	11.111	11.705	11.787
Baten	232	186	190	190	156
Saldo	**10.154**	**10.350**	**10.921**	**11.515**	**11.631**

Taakveld 0.5 Treasury

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We willen over voldoende financiële middelen beschikken om de begrotingstaken binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren.
- We trekken zo optimaal mogelijk financiering aan. We streven naar een goede balans tussen kortlopende en langlopende leningen.
- We beheersen de risico's die verbonden zijn aan treasury (renterisico's, liquiditeitsrisico's, kredietrisico's).

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We volgen de geld- en kapitaalmarkt op de voet.
- We anticiperen op onze liquiditeitsbehoefte door het aantrekken van een passende mix van kortlopende en langlopende geldleningen.
- We beheersen de risico's door zoveel mogelijk zekerheden te vestigen bij leningen en garanties die aan derden worden verstrekt.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt gevolgd.
- We hebben geanticipeerd op onze liquiditeitsbehoefte in 2022 door het aantrekken van een nieuwe langlopende geldlening van € 13 miljoen, tegen een rentepercentage van 2,5%, en een aantal kortlopende geldleningen. De kortlopende geldleningen zijn afgelost in 2022.

Bijbehorende belangrijke documenten

Treasurystatuut 2018

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.5 Treasury	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	1.494	1.426	1.463	1.345	1.302
Baten	1.886	1.411	1.897	1.961	1.517
Saldo	**-391**	**15**	**-434**	**-616**	**-215**

Taakveld 0.61 OZB woningen

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Op basis van het Coalitieakkoord is de inzet om lastenverzwaring voor inwoners zoveel als mogelijk te voorkomen.
- De eigenaren betalen over een marktconforme WOZ-waarde.
- Bij te late betaling: invordering via herinnering, aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- We willen op orde hebben en houden van de kwaliteit basisregistratie WOZ: volledigheid objecten, analyseren vraag- en koopcijfers, registratie nieuwbouw, verbouw, sloop en vergunningsvrije bouw, waardebepaling.
- Accuraat behandelen van reacties en bezwaren.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
- We voldoen aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We maken gebruik van de landelijke benchmark woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing).
- We leggen eind februari aanslagen en WOZ-beschikkingen op.
- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen.
- We houden BAG/WOZ-gegevens actueel: objecten, kadastrale percelen en eigenaren (koppeling met het Kadaster).
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing en de forensenbelasting.
- We behandelen bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We maken gebruik van de landelijke benchmark woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing).
- We hebben de aanslagen vanaf april verzonden omdat een deel van de WOZ-waarden niet op tijd beschikbaar was en het tarief van afvalstoffenheffing niet altijd juist werd berekend.
- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen.
- We houden BAG/WOZ-gegevens actueel: objecten, kadastrale percelen en eigenaren (koppeling met het Kadaster, BAG en de LV-WOZ).
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing en de forensenbelasting (koppeling met de BRP).

- We behandelen bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- We passen maatwerk toe bij betalingsproblemen.
- Oninbare vorderingen worden alleen als oninbaar afgeboekt op advies van deurwaarder of bij faillissement.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.61 OZB woningen	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	430	592	365	575	722
Baten	3.903	4.279	4.280	4.563	4.530
Saldo	**-3.473**	**-3.687**	**-3.915**	**-3.989**	**-3.808**

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- De eigenaren en/of gebruikers betalen over een marktconforme of op basis van taxatiewijzers vastgestelde WOZ-waarde.
- Bij te late betaling: invordering via herinnering, aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- We willen op orde hebben en houden van de kwaliteit basisregistratie WOZ: volledigheid objecten, analyseren vraag-, koop- en huurcijfers, registratie nieuwbouw, verbouw, sloop en vergunningsvrije bouw, waardebepaling.
- Accuraat behandelen van reacties en bezwaren.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
- We voldoen aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We leggen eind februari aanslagen en WOZ-beschikkingen op.
- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen.
- We houden BAG/WOZ-gegevens actueel: objecten, kadastrale percelen, eigenaren en gebruikers (koppeling Kadaster en BRP).
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de reinigingsrechten.

- We behandelen bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben de aanslagen vanaf april verzonden omdat een deel van de WOZ-waarden niet op tijd beschikbaar was.
- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen.
- We houden BAG/WOZ-gegevens actueel: objecten, kadastrale percelen, eigenaren en gebruikers (koppeling Kadaster, BAG en de LV-WOZ).
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de reinigingsrechten.
- We behandelen bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- We passen maatwerk toe bij betalingsproblemen.
- Oninbare vorderingen worden alleen als oninbaar afboeken op advies van deurwaarder of bij faillissement.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.62 OZB niet-woningen	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	79	65	71	71	41
Baten	1.820	1.916	1.957	1.931	1.916
Saldo	**-1.740**	**-1.852**	**-1.885**	**-1.859**	**-1.875**

Taakveld 0.64 Belastingen overig

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.64 Belastingen overig	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	-1	2	3	3	1
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	**-1**	**2**	**3**	**3**	**1**

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Kort na het uitkomen van de circulaires van het gemeentefonds willen we de financiële gevolgen voor onze gemeente in beeld hebben.
- We willen de effecten van de circulaires op de diverse budgetten van de gemeente in meerjarenperspectief afzonderlijk in beeld hebben.
- De raad wordt tijdig geïnformeerd over de effecten van binnengekomen circulaires.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Na het verschijnen van de mei-, september- of de decembercirculaire gaan we de financiële gevolgen meerjarig in beeld brengen.
- We analyseren welke gevolgen elke circulaire heeft voor de meerjarenbegroting.
- We brengen de specifieke gevolgen voor de diverse budgetten in beeld.
- We volgen ontwikkelingen op het gebied van het gemeentefonds.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Na het verschijnen van de mei-, september- en de decembercirculaire hebben we de financiële gevolgen meerjarig in beeld gebracht. Bij de meicircirculaire hebben we daarnaast het effect van de herverdeling van het gemeentefonds vanaf 2023 in beeld gebracht.
- We hebben geanalyseerd welke gevolgen elke circulaire heeft voor de meerjarenbegroting.
- We hebben de specifieke gevolgen voor de diverse budgetten in beeld gebracht.
- We hebben de overige ontwikkelingen van het gemeentefonds gevolgd.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	49.338	52.568	53.318	59.516	60.871
Saldo	**-49.338**	**-52.568**	**-53.318**	**-59.516**	**-60.871**

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Alle baten en lasten die we (nog) niet aan een specifiek taakveld kunnen toerekenen zijn in beeld.
- We willen nog te realiseren bezuinigingen invullen met concrete maatregelen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We inventariseren alle baten en lasten die wij niet direct kunnen toerekenen aan andere taakvelden. Het gaat hierbij om budgetten die bijvoorbeeld te maken hebben met de doorbelasting van personele lasten of niet-ingevulde taakstellingen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

We hebben alle baten en lasten geïnventariseerd die wij niet direct kunnen toerekenen aan andere taakvelden. Het gaat hierbij onder andere om diverse niet-begrote inkomsten. Deze inkomsten worden toegelicht in het jaarrekeningonderdeel 'Baten en lasten per programma' bij het programma Helder zicht.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.8 Overige baten en lasten	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	6.266	1.404	1.069	2.221	1.526
Baten	6.199	1.491	765	808	367
Saldo	**68**	**-87**	**304**	**1.413**	**1.159**

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Jaarlijks tijdig een aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de Belastingdienst.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Jaarlijks toetsen welke verrichte ondernemersactiviteiten onder de vennootschapsbelasting vallen en welke gevolgen dit heeft voor de aangifte.

- Jaarlijks een aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de Belastingdienst.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben getoetst welke ondernemersactiviteiten zijn verricht die onder de vennootschapsbelasting vallen en welke gevolgen dit heeft voor de al betaalde voorlopige aangifte.
- We hebben de belastingplicht over de afgelopen jaren in beeld gebracht en de gevolgen daarvan per einde van 2022 in deze jaarrekening verwerkt Wij verwijzen naar het onderdeel *Algemene dekkingsmiddelen* voor het financiële resultaat.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	21	84	40	40	280
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	**21**	**84**	**40**	**40**	**280**

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- Het gebruik van reserves en voorzieningen vindt conform de kaders plaats, zoals deze door de raad in de begroting en nota reserves en voorzieningen zijn vastgelegd.
- We willen een actueel beeld hebben van de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves en voorzieningen.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- Op basis van genomen raadsbesluiten gaan we de toevoegingen en onttrekkingen verwerken.
- Per mutatie maken we zichtbaar ten laste of ten gunste van welke reserve de onttrekking of toevoeging plaatsvindt.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Op basis van de werkelijke uitgaven en inkomsten hebben we de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt.
- Per mutatie hebben we zichtbaar gemaakt ten laste of ten gunste van welke reserve de onttrekking of toevoeging heeft plaatsgevonden.

Bijbehorende belangrijke documenten

Nota reserves en voorzieningen 2018

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.10 Mutaties reserves	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	287	1.499	439	714	4.735
Baten	2.657	2.110	607	435	1.554
Saldo	**-2.370**	**-611**	**-168**	**279**	**3.181**

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

- We hebben de saldi van de jaarrekening en de meerjarenbegroting in beeld. Dit is exclusief de begrote structurele bestedingsruimte die opgenomen wordt in de aanbiedingsbrief en waar de raad over kan beslissen.
- We hebben inzicht in het gerealiseerd resultaat of het verwachte overschot of tekort in de meerjarenbegroting. Hierdoor krijgen we inzicht in de aanwezige financiële ruimte.
- We willen een meerjarenbegroting die structureel in evenwicht is.

Wat zouden we gaan doen in 2022?

- We gaan verwachte baten en lasten actueel begroten.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

We hebben het jaarresultaat van alle baten en lasten 2022 bepaald.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Primitieve begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Lasten	0	3.425	352	1.095	1.065
Baten	0	0	0	0	91
Saldo	**0**	**3.425**	**352**	**1.095**	**975**

Toelichting lopende MUP-projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2022 hebben gedaan.

20. Behoefte aan meer inzicht in de financiële situatie van de gemeente

In 2021 is de applicatie LIAS aangeschaft en geïmplementeerd. De Programmabegroting 2022 was het eerste document dat met behulp van de applicatie werd samengesteld. Inmiddels zijn er meerdere documenten met behulp van LIAS opgesteld. Het laatste afgeronde document betreft de Programmabegroting 2023. LIAS heeft geleid tot een andere manier van werken en maakt het mogelijk onze financiële documenten online te presenteren. Met de komst van LIAS is er meer inzicht en overzicht op de financiële situatie voor college, raad, inwoners en andere belangstellenden.

Paragrafen

1. Lokale heffingen

Inleiding

Ongeveer 15% van de inkomsten van de gemeente Noordenveld is afkomstig uit lokale heffingen. De lokale heffingen vormen daarmee een belangrijke inkomstenbron van de gemeente. Deze inkomsten worden vooral opgebracht door de inwoners.

Van de lokale heffingen die tot de algemene dekkingsmiddelen horen zijn de onroerendezaakbelastingen (OZB) de belangrijkste (circa 40% van de belastinginkomsten). Ook de opbrengsten uit de toeristenbelasting en de forensenbelasting vallen onder de algemene dekkingsmiddelen. De afvalstoffenheffing en rioolheffing behoren niet tot de algemene dekkingsmiddelen. Om een goed inzicht te geven in de lastendruk voor de inwoners zijn deze heffingen wel opgenomen in deze paragraaf.

Gemeentelijk tarievenbeleid

Uitgangspunten voor de lokale heffingen zijn:

- Schommelingen in retributies en belastingen dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen door het handhaven van een, in relatie tot de inflatie, trendmatige verhoging;
- Tarieven en heffingen dienen zoveel mogelijk kostendekkend te zijn.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Gemeenten kunnen, met inachtneming van de Invorderingswet 1990, kwijtschelding verlenen van gemeentelijke heffingen. Gemeenten beslissen zelf voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. Daarbij zijn ze gebonden aan de landelijke Uitvoeringsregeling. Alleen ten aanzien van de kosten van bestaan hebben gemeenten de mogelijkheid om af te wijken van de regeling. De rijksregeling gaat uit van 90% van de bijstandsnorm. In onze gemeente is gekozen om 100% van de bijstandsnorm als bestaansminimum te hanteren. Daarnaast is ervoor gekozen om kwijtschelding mogelijk te maken voor onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing (met uitzondering van extra containers) en rioolheffing. Het Noordelijk Belastingkantoor voert deze regeling voor ons uit.

Met de kwijtscheldingsregeling zijn de volgende bedragen gemoeid:

Kwijtschelding (bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verleende kwijtschelding	93	91	69	88	90	82	94

Door de eenmalige korting in 2018 op de tarieven van de afvalstoffenheffing is het bedrag aan kwijtschelding over 2018 ook lager uitgevallen. Immers de korting verlaagt de tarieven van de afvalstoffenheffing, met als gevolg dat het bedrag waarvoor kwijtschelding wordt verleend ook lager is.

In 2022 zijn er nog aanvullende kwijtscheldingsverzoeken binnengekomen over 2021. Deze zijn deels toegekend. Het gaat hier om een bedrag van (afgerond) € 6.000. De bovenstaande tabel geeft daarmee een enigszins vertekend beeld. Voor wat betreft de jaren 2021 en 2022 komt het

gecorrigeerde bedrag aan kwijtscheldingen neer op (in duizendtallen) € 88 en is daarmee in lijn met de voorgaande jaren.

Overzicht van de lokale heffingen

Hieronder een overzicht van de gerealiseerde belastingen en heffingen in 2022:

Overzicht belastingen en heffingen 2022 (bedragen x € 1.000)	
Onroerendezaakbelastingen	6.446
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	3.172
Rioolheffing	4.034
Bouwleges	819
Overige leges	396
Lijkbezorgingrechten	202
Toeristenbelasting	301
Forensenbelasting	258
Marktgelden	20
BIZ-heffing	269
Totaal belastinginkomsten	**15.919**

Onroerendezaakbelasting

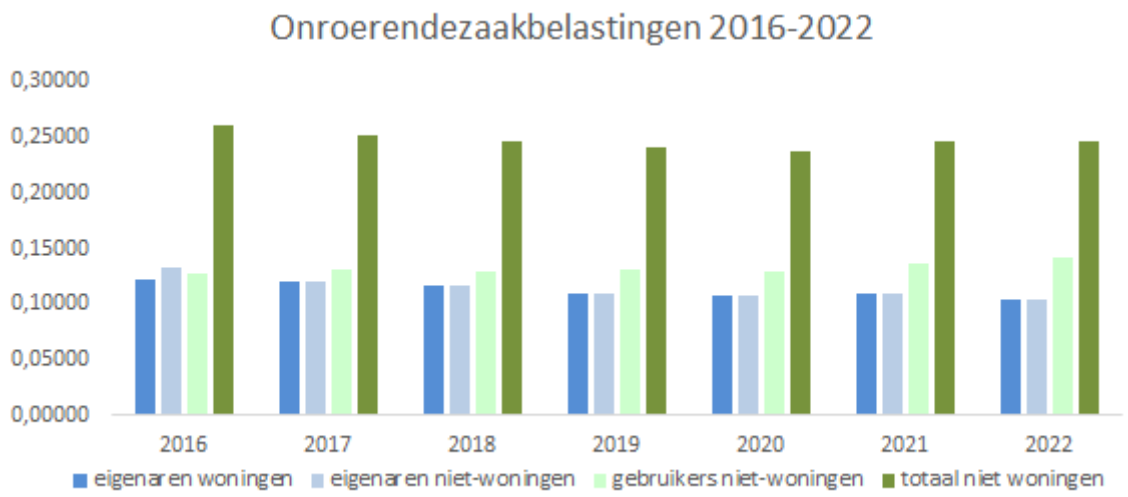
De onroerendezaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting. Niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

OZB-ontwikkelingen

De ontwikkeling van onze tarieven van de OZB tot en met 2022 zijn als volgt (per 2017 zijn de tarieven voor eigenaren van woningen en niet-woningen gelijk):

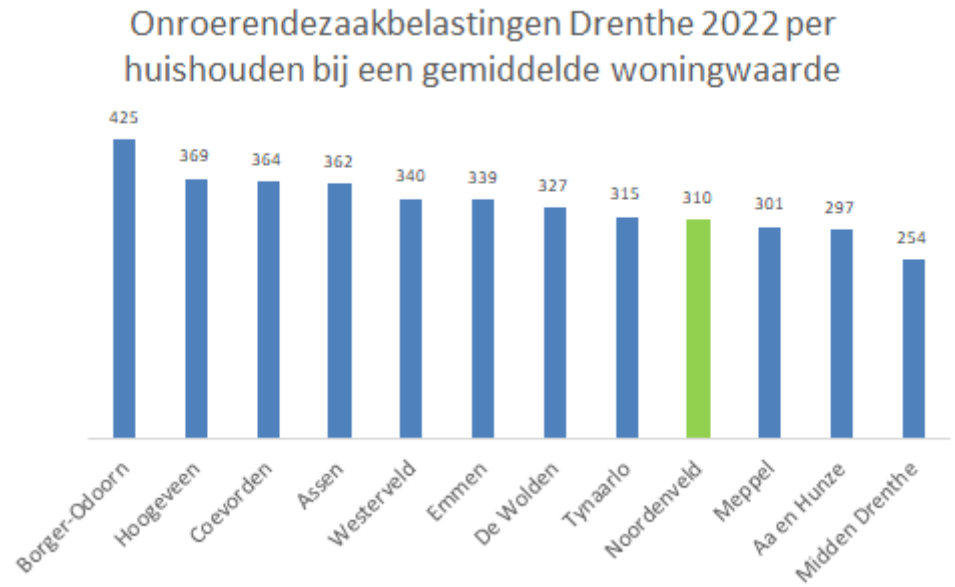
Onroerendezaakbelasting (tarieven in %)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
eigenaren woningen	0,1227	0,1205	0,11585	0,11004	0,10755	0,10947	0,10429
eigenaren niet-woningen	0,13235	0,1205	0,11585	0,11004	0,10755	0,10947	0,10429
gebruikers niet-woningen	0,12812	0,1312	0,12994	0,13038	0,12936	0,13622	0,14263
totaal niet woningen	0,26047	0,2517	0,24579	0,24042	0,23691	0,24569	0,24692

De OZB in Noordenveld is berekend uitgaande van een woningwaarde van € 297.000 (eigenarenbelasting). De ontwikkeling van de tarieven kan als volgt worden weergegeven:

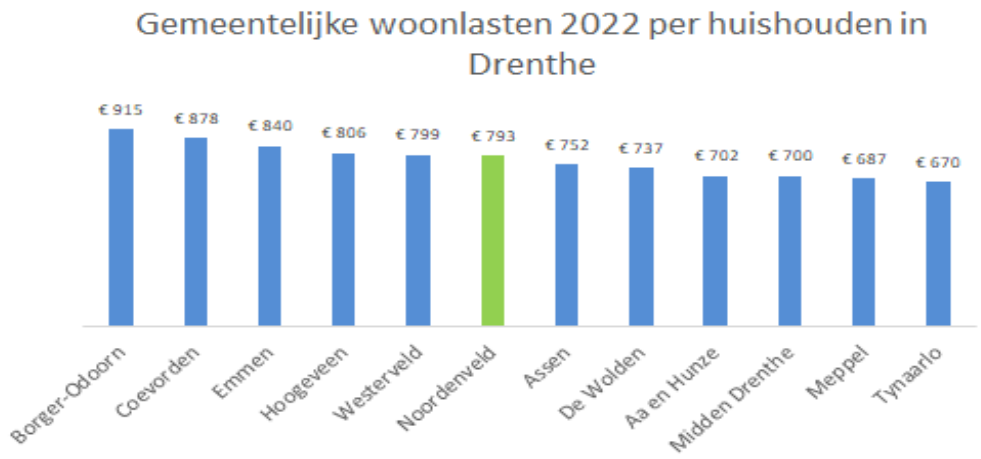
Tarief maal de WOZ-waarde geeft het aanslagbedrag

De verschillende tarieven, in combinatie met de WOZ-waarde, bepalen de uiteindelijke hoogte van de aanslag OZB. Ter vergelijking zijn hieronder de OZB-bedragen opgenomen voor alle Drentse gemeenten in het jaar 2022 bij een gemiddelde woningwaarde:

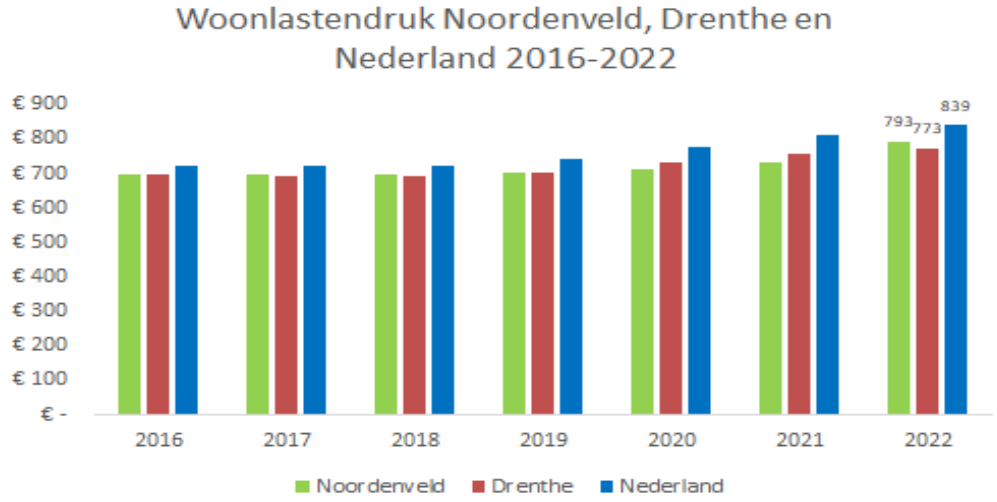

Gemeentelijke woonlasten

De gemeentelijke woonlasten per huishouden bedroegen in 2022 gemiddeld € 793:

De gemiddelde woonlasten in Drenthe in 2022 bedroegen € 773. De ontwikkelingen van de woonlastendruk kan als volgt worden weergegeven:

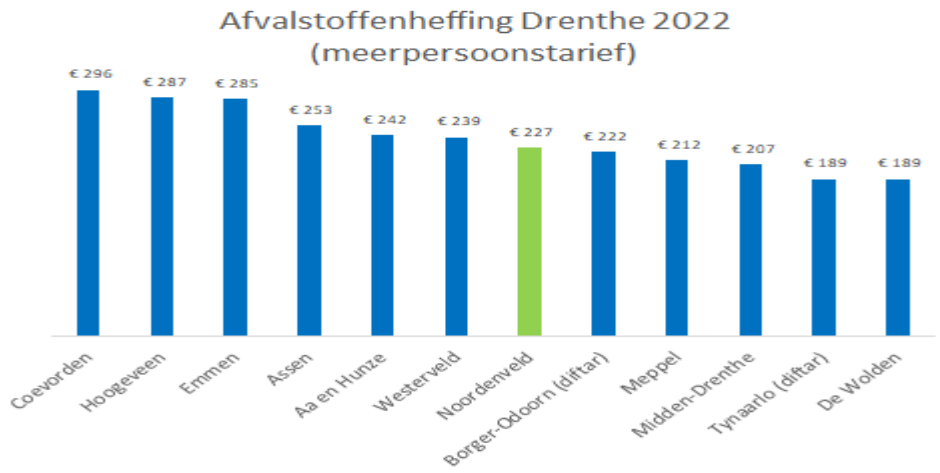

Reinigingsheffingen

Uitgangspunt bij de afvalstoffenheffing is dat het tarief 100% kostendekkend moet zijn. Hieronder geven we ontwikkeling van de afvalstoffenheffing over de afgelopen jaren weer:

Afvalstoffenheffing (bedragen in €)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
eenpersoonshuishouden	161	161	161*	161	161	171	186
meerpersoonshuishouden	202	202	202*	202	202	212	227

De tarieven 2018 zijn exclusief de eenmalig korting van € 19,35. Het tarief voor een meerpersoonshuishouden ligt in Noordenveld op € 227 in 2022. De gemiddelde meerpersoonstarieven in de Drentse gemeenten in 2022 waren als volgt:

Het gemiddelde tarief in Drenthe bedraagt € 237. Dit gemiddelde is berekend aan de hand van de door alle Drentse gemeenten aangeleverde gegevens. De gemeenten Tynaarlo en Borger-Odoorn heffen volgens het Diftar-systeem. Een vast bedrag per meerpersoonshuishouden is hierdoor niet bekend. In deze vergelijking is ervoor gekozen om het gemiddelde aanslagbedrag van een meerpersoonshuishouden weer te geven in deze gemeenten.

De berekening van de kostendekkendheid van de reinigingsheffing is als volgt:

Berekening kostendekkendheid van de reinigingsheffing (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Huisvuil	7.3 Afval	2.097	
Grof vuil	7.3 Afval	265	
Wegwerpglas	7.3 Afval	-19	
Brengstation	7.3 Afval	433	
Oud papier	7.3 Afval	-122	
Overige kosten	7.3 Afval	127	
Plastic	7.3 Afval	84	
Zwerfvuil	2.1 Verkeer en vervoer	78	
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overige	29	
Btw	n.v.t.	478	
Overhead	0.4 Overhead	158	
Totaal lasten			**3.608**
Baten			
Afvalstoffenheffing	7.3 Afval	3.103	
Reinigingsrechten	7.3 Afval	69	
Totaal baten			**3.172**
Exploitatietekort			436
Dekkingspercentage			**88%**

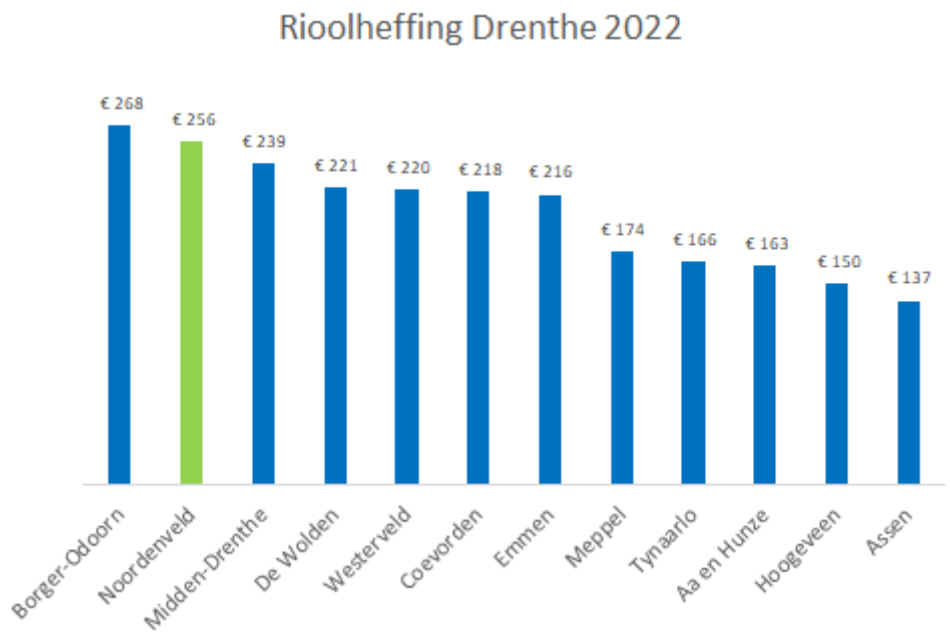
Het dekkingspercentage komt daarmee uit op 88%. Voor een analyse van de verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar het hoofdstuk Baten en lasten per programma onder het onderdeel Jaarrekening.

Rioolheffing

Het tarief voor de rioolheffing is afhankelijk van de WOZ-waarde. De in dit overzicht opgenomen tarieven zijn gemiddelde tarieven:

Rioolheffing (bedragen in €)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
rioolheffing eigenaar	245	245	245	245	245	225	225

De gemiddelde rioolheffingen in de Drentse gemeenten in 2022 waren als volgt:

Het gemiddelde tarief voor rioolheffing in Drenthe bedraagt € 202. Bij deze vergelijking plaatsen we een aantal kanttekeningen. Het is niet bekend hoe de kostendekking van andere gemeenten is. In onze gemeente is het 100%. Een aantal gemeenten financiert de lasten van de riolering voor een deel uit de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen. De gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Westerveld heffen een rioolheffing opgebouwd uit een vast bedrag en een variabel bedrag op basis van de WOZ-waarde. Emmen hanteert een percentage van de WOZ-waarde. In deze vergelijking is er daarom voor gekozen om het aanslagbedrag van een meerpersoonshuishouden met de gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente weer te geven.

De berekening van de kostendekkendheid van de rioolheffing is als volgt:

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Kapitaallasten	7.2 Riolering	1.726	
Vrijverval	7.2 Riolering	194	
Drukriolering	7.2 Riolering	186	
Gemalen	7.2 Riolering	119	
Randvoorzieningen	7.2 Riolering	7	
Iba's	7.2 Riolering	6	
Kolken	7.2 Riolering	72	
Overige taken en beleidsadvisering	7.2 Riolering	464	
Schouwsloten	7.2 Riolering	207	
Straatvegen	2.1 Verkeer en vervoer	248	
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overige	13	
Btw	n.v.t.	510	
Overhead	0.4 Overhead	70	
Totaal lasten			**3.822**
Baten			
Rioolheffing	7.2 Riolering	4.034	
Totaal baten			**4.034**
Exploitatietekort			-212
Dekkingspercentage			**106%**

Het dekkingspercentage komt daarmee uit op 106%. Voor een analyse van de verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar het hoofdstuk Baten en lasten per programma onder het onderdeel Jaarrekening.

Leges

In de tarieventabel, behorende bij de verordening leges, is een veelheid aan producten en bijbehorende tarieven opgenomen, waaronder diverse tarieven die worden bepaald door bijzondere en/of hogere regelgeving (bijvoorbeeld reisdocumenten). De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening opgedeeld in drie titels. In het kader van de BBV-voorschriften zijn de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:

- tussen de titels is er geen kruissubsidiëring;
- voor de titels 1 en 3 maken we gebruik van de 'Activity Based Costing' (ABC)-methode;
- de uitwerking van titel 2 is gebaseerd op de realisatie (daadwerkelijke gerealiseerde verkoopbaten), kosten en ureninzet;
- de overheadkosten, zoals vastgelegd in de begroting onder taakveld 0.4 overhead, worden via tijdschrijven verdeeld.

Kostentoerekening titels 1, 2 en 3

De berekening kostendekkendheid van de legestarieven voor de titels 1 en 3 is gedaan via de ABC-methode. Daarmee wordt een gedetailleerder inzicht in oorzaak en gevolg van de kostendekkendheid verkregen. Voor het berekenen van de gerealiseerde kostendekkendheid conform de ABC-methode zijn een aantal kengetallen essentieel. De kengetallen bestaan uit de tijdsbesteding voor het uitvoeren van de activiteit of dienst ten behoeve van de aanvrager. Daarnaast is het aantal verrichte diensten van belang, de opbrengsten en de personele en materiële kosten die met de dienstverlening verband houden. De berekening van de kostendekkendheid (de kostentoerekening) vindt in principe op de volgende wijze plaats:

- activiteiten x aantal uren x uurtarief = personele kosten;
- personele kosten + materiële kosten = totale kosten;
- aantal afgehandelde aanvragen x legestarief = baten;
- baten / totale kosten * 100% = percentage kostendekkendheid.

Voor een juiste berekening van de kostendekkendheid zijn alle elementen uit bovenstaande formules van belang. Daarmee kan in principe op activiteitenniveau in de tarieventabel de kostendekkendheid worden bepaald. In een onderliggende specificatie zijn voor de titels 1 en 3 de elementen prestatiegegevens, tijdsbesteding, uurtarief en materiële kosten nader uitgewerkt. De uitwerking van titel 2 is gebaseerd op daadwerkelijke kosten en ureninzet. De ureninzet per vergunning kan sterk verschillen en is bijvoorbeeld afhankelijk van de prijs van het gebouw dat gerealiseerd moet worden. In die zin is voor titel 2 een meer algemene systematiek gekozen op basis van de gerealiseerde kosten en ureninzet voor de diverse soorten omgevingsvergunningen. Hierna volgt een overzicht van baten en lasten per titel en de daaronder vallende hoofdstukken zoals opgenomen in de tarieventabel.

Titel 1. Algemene dienstverlening

Kostendekkendheid Titel 1 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten-dekkendheid
1	Burgerlijke Stand	44.233	384	44.617	33.048	74%
2	Reisdocumenten	130.903	46.740	177.643	200.826	113%
3	Rijbewijzen	102.208	47.550	149.758	111.466	74%
4	Verstrekkingen uit de BRP	4.515	3.150	7.665	3.859	50%
9	Overige publiekszaken	4.761	1.134	5.895	3.890	66%
16	Kansspelen	306	180	486	214	44%
17	Telecommunicatie	21.624	15.264	36.888	30.274	82%
18	Verkeer en vervoer	8.088	5.709	13.797	10.430	76%
19	Diversen	3.596	2.430	6.026	1.397	23%
	Totaal	**320.234**	**122.541**	**442.775**	**395.404**	**89%**

Titel 2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning

Kostendekkendheid Titel 2 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten-dekkendheid
2	Beoordeling concept-aanvraag of schetsplan/ invoeren (analoge) aanvraag in de OLO	78.720	55.760	134.480	435	0%
3	Omgevingsvergunning*	420.881	230.818	651.699	820.468	126%
10	Bestemmingsplan, wijzigingsplan, uitwerkingsplan	30.618	19.845	50.463	39.674	79%
	Totaal	**530.219**	**306.423**	**836.642**	**860.577**	**103%**

* De relatieve hoge kostendekkendheid op de Omgevingsvergunningen is in 2022 met name gelegen in het feit dat veel aanvragen door een externe partij zijn afgehandeld. Deze partij schrijft geen uren, waardoor we bij berekeningen uit moeten gaan van normuren. Daarnaast hebben we in 2022 veel aanvragen ontvangen en afgehandeld, waaronder ook een aantal grote projecten. Om deze reden zijn de legesinkomsten in 2022 hoog. Deze combinatie van factoren heeft geleid tot een relatief hoge kostendekkendheid binnen titel 2.

Titel 3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Kostendekkendheid Titel 3 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten-dekkendheid
1	Horeca	8.471	3.546	12.017	4.113	34%
6	Winkeltijdenwet					
7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	516	216	732	174	24%
	Totaal	**8.987**	**3.762**	**12.749**	**4.287**	**34%**

Lijkbezorgingsrechten

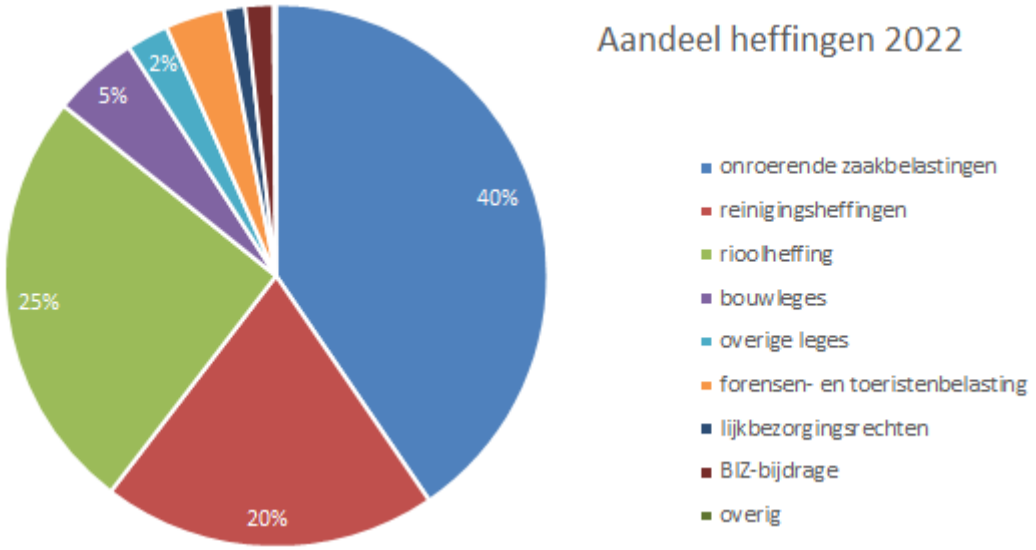
De uitwerking van de kostendekkendheid is gebaseerd op de realisatie 2021 (daadwerkelijke kosten, baten en ureninzet). Het dekkingspercentage komt uit op 55%. De berekening van de kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten is als volgt:

Berekening kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Begraafplaats Roden	7.5 Begraafplaatsen	293	
Overige taken	7.5 Begraafplaatsen	4	
Grafuitgifte	7.5 Begraafplaatsen	11	
Btw	n.v.t.		
Overhead	0.4 Overhead	56	
Totaal lasten			**364**

Baten			
Begraafrechten	7.5 Begraafplaatsen	202	
Totaal baten			**202**
Exploitatietekort			162
Dekkingspercentage			**55%**

Belangrijkste heffingen

Van de belangrijkste heffingen is hieronder op basis van de jaarrekening 2022 het procentuele aandeel in het totaal weergegeven.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de buffer die de gemeente Noordenveld heeft om financiële tegenvallers op te vangen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevat regels voor de manier waarop de gemeente een begroting opstelt en de wijze waarop de gemeente verantwoording aflegt. Het BBV is leidend in deze paragraaf.

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een basisset van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De invoering van de set van vijf kengetallen is bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken. Hoe de kengetallen berekend moeten worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies.

Interpreteren van kengetallen

De financiële kengetallen kunnen als volgt geïnterpreteerd worden:

		Maatregelen niet nodig	Waakzaamheid geboden	Maatregelen nemen
Kengetal	*Hoe interpreteren*		*Signaalwaarden*	
1. Netto schuldquote				
a. zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130 %
2. Solvabiliteitsratio	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	< 20%	van 20% t/m 50%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	<95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Kengetallen

Per 31 december 2022 laten de kengetallen het volgende beeld zien:

Kengetallen bij de jaarrekening 2022	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	56%	67%	50%
b. met correctie doorgeleende gelden	54%	64%	49%
2. Solvabiliteitsratio	23%	17%	22%
3. Grondexploitatie	2%	4%	-1%
4. Structurele exploitatieruimte	2%	0%	5%
5. Belastingcapaciteit	90%	91%	87%

Hieronder wordt de betekenis van de kengetallen beschreven en per kengetal volgt een conclusie.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36, onderdelen b en c, van het BBV).

Kengetallen bij de jaarrekening 2022	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	56%	67%	50%
b. met correctie doorgeleende gelden	54%	64%	49%

Hoe interpreteren	Maatregelen niet nodig	Waakzaam-heid geboden	Maatregelen nemen
	Signaalwaarden		
(a.) Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
(b.) Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130 %

Voor beide kengetallen netto schuldquote geldt dat voor toekomstige investeringen leningen aangetrokken kunnen worden, zonder aanvullende maatregelen te nemen.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Kengetal bij de jaarrekening 2022	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
2. Solvabiliteitsratio	23%	17%	22%

Hoe interpreteren	Maatregelen niet nodig	Waakzaam-heid geboden	Maatregelen nemen
	Signaalwaarden		
Hoe hoger het percentage hoe beter	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%

Ten opzichte van de jaarrekening 2021 is de solvabiliteit licht afgenomen. Waakzaamheid is daarom nog steeds geboden. Een van de financiële uitgangspunten, opgenomen in de programmabegroting 2022, is het streven om minimaal een solvabiliteit van 25% te bereiken en te behouden. Dit betekent dat bijvoorbeeld de dotatie naar het eigen vermogen in de komende jaren nog steeds noodzakelijk is.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de boekwaarden van de bouwgronden die in exploitatie zijn bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Jaarlijks dient beoordeeld te worden of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Kengetal bij de jaarrekening 2022	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
3. Grondexploitatie	2%	4%	-1%

Hoe interpreteren	Maatregelen niet nodig	Waakzaam-heid geboden	Maatregelen nemen
	Signaalwaarden		
Hoe lager het percentage hoe beter	< 20%	van 20% t/m 50%	> 35%

De boekwaarde van de gronden in exploitatie zorgen ervoor dat er geen maatregelen hoeven te worden genomen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het

saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Kengetal bij de jaarrekening 2022	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
4. Structurele exploitatieruimte	2%	0%	5%

Hoe interpreteren	Maatregelen niet nodig	Waakzaam-heid geboden	Maatregelen nemen
	Signaalwaarden		
Hoe hoger het percentage hoe beter	> 0%	0%	< 0%

De structurele begrotingsruimte laat een positief percentage zien. Deze positieve ontwikkeling ten opzichte van de jaarrekening 2021 wordt voornamelijk veroorzaakt door het overschot binnen het hek van het sociaal domein. Zonder dit resultaat zou het structurele jaarresultaat bijna nihil zijn. Van belang blijft daarom om realistisch te blijven begroten en de werkelijke uitgaven en inkomsten goed te blijven monitoren.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting. Het kengetal hoeft dus voor het opnemen in het jaarverslag niet opnieuw te worden berekend. Het toch opnieuw opnemen houdt verband met het feit dat de kengetallen gezamenlijk en in samenhang bezien inzicht geven in de financiële positie van een gemeente. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2022 - op basis van de cijfers van het COELO - bedragen € 904. Het gemiddelde voor het jaar 2021 is € 811.

Kengetal bij de jaarrekening 2022	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
5. Belastingcapaciteit	90%	91%	87%

Hoe interpreteren	Maatregelen niet nodig	Waakzaam-heid geboden	Maatregelen nemen
	Signaalwaarden		
Hoe lager het percentage hoe beter	<95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Het kengetal belastingcapaciteit laat een dalende trend zien en er hoeven geen maatregelen genomen te worden.

Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. De reserves worden onderscheiden naar:

- de algemene reserve;
- bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht (egalisatiereserves);
- overige bestemmingsreserves.

Zodra door de gemeenteraad een bestemming aan een reserve is gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Zonder een dergelijk oormerk behoort het beschikbaar eigen vermogen tot de algemene reserve. De algemene reserve is geheel vrij aanwendbaar.

De bestemmingsreserves zijn door de gemeenteraad ingesteld om bepaalde doelstellingen te realiseren. Wordt dit budget aangewend voor een ander doel dan bestaat het risico dat het oorspronkelijk voorgenomen doel niet gerealiseerd wordt. Dit is de reden dat de bestemmingsreserves niet tot de weerstandscapaciteit worden gerekend. Een uitzondering hierop vormen de reserve grondexploitatie en de reserve sociaal domein. Deze reserves zijn ingesteld voor het opvangen van eventuele negatieve resultaten op de exploitatie van bouwgronden respectievelijk het sociaal domein.

De gemeente Noordenveld beschikt per 31 december 2022, voor bestemming van het jaarresultaat, over de volgende reserves en voorzieningen.

Reserves/voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Balans 31/12/2021	Balans 31/12/2022
Algemene reserve	2.372	4.859
Bestemmingsreserves	17.404	21.523
Voorzieningen	5.635	6.556
Jaarresultaat	3.425	975
Totaal	**28.836**	**33.913**

Resterende risico's

De risico's die van belang zijn voor het weerstandsvermogen zijn risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen. Voorbeelden van risico's die tot de paragraaf weerstandsvermogen horen zijn: bedrijfsrisico's van grondexploitatie, open-einde regelingen en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Reguliere risico's behoren niet tot het weerstandsvermogen. Deze risico's komen vaker voor en zijn daardoor niet onverwacht. Om deze risico's te dekken sluit de gemeente verzekeringen af of wordt een voorziening gevormd.

Risicobeheersing

Risicobeheersing gaat om een inventarisatie en beschrijving van risico's en de middelen en mogelijkheden om deze op te vangen én om de wijze waarop en de processen en systemen waarmee de gemeente de risico's beheerst.

Voorzieningen

Voorzieningen worden met een bepaald doel gevormd en mogen enkel voor dat doel worden aangewend. Bestuurlijk kan hiervan niet worden afgeweken. De voorzieningen worden om die reden als vreemd vermogen beschouwd en niet tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs ingeschat kan worden;
- op de balansdatum bestaande risico's voor bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat;
- gelijkmatige verdeling van kosten/lasten over verschillende jaren. Onderhoudskosten zijn hier een voorbeeld van. De kosten voor onderhoud worden in een bepaald jaar gemaakt, maar door het instellen van de voorziening gelijkelijk verdeeld over een aantal jaren.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die de gemeente Noordenveld heeft om onverwachte kosten te dekken. De weerstandscapaciteit wordt aangesproken als het gaat om grote onverwachte kosten. Kleinere bedragen kunnen veelal in de reguliere begroting opgevangen worden. De incidentele weerstandscapaciteit wordt gevormd door de reserves, de structurele weerstandscapaciteit door bijvoorbeeld de onbenutte belastingcapaciteit van de onroerendezaakbelasting.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe goed de gemeente Noordenveld in staat is om financiële risico's op te vangen. De omvang van het weerstandsvermogen wordt gevormd door de weerstandscapaciteit in relatie tot de resterende risico's. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het lopende exploitatiejaar (statisch weerstandsvermogen) en op de gevolgen voor meerdere exploitatiejaren (dynamisch weerstandsvermogen). Met het eerste wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau. Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

Om te beoordelen hoe goed de gemeente Noordenveld in staat is om financiële tegenvallers op te vangen is inzicht nodig in de resterende risico's, de achtergronden van de resterende risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Omvang van de reserves

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2022 € 4.859.000 . Inclusief het toekomstige beslag vanwege raadsbesluiten tot en met de gewijzigde begroting 2022 van € 704.000 op de algemene reserve resteert € 4.155.000. Een specificatie van dit toekomstige beslag wordt gegeven in het onderdeel **Balans en toelichting**. In het hoofdstuk **Resultaat en bestemming** wordt voorgesteld om het resterend resultaat van € 1.094.000 aan de algemene reserve toe te voegen en € 749.000 te reserveren voor nieuwe budgetten in 2023. Deze budgetten zijn bij de Decembercirculaire in 2022 beschikbaar gesteld. De algemene reserve komt daarmee per einde van 2022 uit op € 4.500.000. Inclusief toekomstige budgetten vanwege raadsbesluiten in de gewijzigde begroting 2023 bedraagt de algemene reserve € 4.798.000.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves per 31 december 2022 worden vooral gevormd door:

Reserve (bedragen x € 1.000)	2021	2022
Reserve dekking kapitaallasten	7.027	6.715
Reserve sociale volkshuisvesting Norg	996	996
Reserve grondexploitaties	3.680	4.142
Reserve sociaal domein	3.673	7.941

Een volledig overzicht van de bestemmingsreserves is te vinden in het onderdeel *Balans en toelichting*.

Reserve per inwoner

In onderstaand overzicht zijn de gemiddelde reserves per inwoner van de gemeente Noordenveld over 2021 (31.214 inwoners) en 2022 (31.238 inwoners) vermeld.

Soort reserve (€)	2021	2022
Algemene reserve	29	156
Bestemmingsreserves	494	689
Totaal	**523**	**845**

Omvang van de risico's

In deze jaarrekening zijn de risico's per einde van 2022 opnieuw geïnventariseerd. In hoeverre alle risico's in beeld zijn gebracht, is moeilijk te zeggen. Gemeenten zijn complexe organisaties, die te maken hebben met een grote diversiteit aan risico's. Absolute zekerheid met betrekking tot de volledigheid van de risico's bestaat dus niet.

Omvang van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserve, de reserve grondexploitatie en de reserve sociaal domein (standen voor resultaatbestemming en inclusief beslagen t/m 1 mei 2023).

Reserve (bedragen x € 1.000)	
Algemene reserve	4.156
Reserve grondexploitaties	3.624
Reserve sociaal domein	9.062
Weerstandscapaciteit	**16.842**

Omvang van het weerstandsvermogen

Wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van het weerstandsvermogen zijn er niet. Uitgangspunt is dat de omvang van het weerstandsvermogen in verhouding moet staan tot de risico's die de gemeente loopt. Iedere organisatie zal aan de gewenste omvang op haar eigen wijze, gelet op haar eigen situatie, invulling moeten geven.

Bij het kwantificeren van risico's wordt aangesloten bij de kans dat zich een risico voordoet en de financiële schade die daaruit kan voortvloeien. Bij elk risico is door de risicobeheerders aangegeven hoe groot de kans is dat zich een risico voordoet. De inschatting van een risico kan bijvoorbeeld gebaseerd zijn op ervaringsgegevens.

In de praktijk worden vijf risicoklassen gehanteerd. De indeling is gebaseerd op het aantal keren dat een risico zich in/over de jaren kan voordoen. Aan elke klasse is een percentage gehangen dat vermenigvuldigd wordt met het financiële gevolg. Ook deze zijn ingedeeld in (vijf) klassen. Die loopt op van € 25.000 - € 50.000 tot groter dan € 750.000.

Kans klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief	Gevolg klasse	Financieel gevolg
1	< of 1 keer per 10 jaar	10%	1	€ 25.000 - € 50.000
2	1 keer per 5 - 10 jaar	30%	2	€ 50.000 - € 100.000
3	1 keer per 2 - 5 jaar	50%	3	€ 100.000 - € 250.000
4	1 keer per 1 - 2 jaar	70%	4	€ 250.000 - € 750.000
5	1 keer per jaar of vaker	90%	5	> € 750.000

In het volgende onderdeel is een integraal overzicht opgenomen van alle risico's ingedeeld naar kans x gevolg. Vervolgens worden de risico's nader uitgewerkt.

Alle risico's zijn ingedeeld naar kans x gevolg. Op basis van deze benadering is het minimaal benodigde bedrag van het weerstandsvermogen € 2.648.000. Bij het instellen van de bestemmingsreserve Middenveld is bepaald dat de hoogte van deze reserve (€ 1.500.000) in mindering gebracht wordt op het weerstandsvermogen. Het maximale beslag op het weerstandsvermogen bedraagt daarom € 3.983.000.

Hierna volgt een overzicht van de wijze waarop de maximale risico's zijn afgedekt door de reserves:

Bedragen x € 1.000	Algemene reserve	Reserve grondexploitatie	Reserve sociaal domein
Maximale risico	2.290	1.468	225
Beschikbaar	4.156	3.624	9.062
Over- / onderdekking	**1.866**	**2.156**	**8.837**

Risicotabel

	Risico's	Kans					Gevolg					Kans x gevolg (€)	
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Minimaal	Maximaal
		< 1keer per 10 jaar	1 keer per 5-10 jaar	1 keer per 2-5 jaar	1 keer per 1-2 jaar	1 keer per jaar of >	€ 25.000-€ 50.000	€ 50.000-€ 100.000	€ 100.000-€ 250.000	€ 250.000-€ 750.000	> € 750.000		
		10%	30%	50%	70%	90%							
1	Algemene uitkering uit het gemeentefonds					x			x			90.000	225.000
2	Centrumontwikkeling Roden	x							x			10.000	25.000
3	Droogteschade en bodemdaling		x							x		75.000	225.000
4	Financiële gelijkstelling primair onderwijs (PO)		x								x	0	750.000
5	Garantstellingen en waarborgfondsen	x								x		25.000	75.000
6	Gegevensbescherming			x							x	375.000	1.125.000
7	Grondexploitaties		x									1.468.000	1.468.000
8	Informatie- en communicatiesystemen			x				x				25.000	50.000
9	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs			x						x		125.000	375.000
10	Milieuverontreinigingen			x					x			50.000	125.000
11	Ontwikkelingen Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)				x			x				35.000	70.000
12	Publiek Vervoer				x			x				35.000	70.000
13	Sociaal domein (inclusief BUIG en WSW)					x			x			90.000	225.000
14	Toereikendheid voorzieningen (met name onderhoud kapitaalgoederen)			x						x		125.000	375.000
15	Veiligheidsregio Drenthe (VRD)											70.000	175.000
16	Wegenbeheer en groenbeheersplan			x					x			50.000	125.000
												2.648.000	**5.483.000**

Toelichting op de risico's

In deze toelichting zijn de nu bekende risico's benoemd en volgens een klassen-systematiek gewogen en gewaardeerd.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Het gemeentefonds verandert met de rijksbegroting mee (trap-op-trap-af-systematiek). Deze systematiek brengt het risico met zich mee dat bij dalende uitgaven door het rijk (als gevolg van bezuinigingen door het rijk) het gemeentefonds daalt. Met het oogmerk stabiliteit in de geraamde (hogere) accressen uit de Meicirculaire 2022 te brengen is in juni 2022 besloten het accres 2022-2025 te bevriezen. Vanaf 2026 zien gemeenten echter de accressen dalen en zijn adequate oplossingen om deze tekortkomingen op te vangen nog niet bekend.

Kwantificering algemene uitkering uit het gemeentefonds	
Kans	klasse 5 (1 keer per jaar: 90%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 90.000 (90% x € 100.000) tot maximaal € 225.000 (90% x € 250.000)

Centrumontwikkeling Roden

Voor het Uitvoeringsprogramma CentrumOntwikkeling Roden (COR) 2018-2022 heeft uw raad alle geplande kredieten ter beschikking gesteld. De beschikbaar gestelde kredieten dekken circa twee derde van de COR. Op een HRK subsidie van € 750.000 na is gebleken dat er geen andere geschikte subsidies te vinden zijn. Minder inkomsten uit externe subsidiebronnen heeft gevolgen voor de uitvoering van de COR. De scope van de COR is vooralsnog bijgesteld naar de reeds opgestarte projecten en er worden (voorlopig) geen nieuwe deelprojecten opgestart. Het rioolfonds draagt overigens de lasten voor riool(gerelateerde)-kosten binnen de deelprojecten van de COR.

Het risico zit op dit moment vooral in de gestegen bouwkosten, die zijn afgelopen jaar met 19% gestegen (GWW index). Concreet lopen we daar nu tegen aan in het project herinrichting Heerestraat/Wilhelminastraat. Hetzelfde gaat gelden voor de Westerbaan en het infrastructurele deel van de VTB. Er dient dus rekening gehouden te worden met (minimaal) 20% hogere kosten, hierin is nog geen rekening gehouden met nieuwe kostenstijgingen/inflatie vanaf april 2022. Vooralsnog worden de kostenoverschrijdingen binnen de COR opgelost door mee- en tegenvallers binnen de diverse projecten met elkaar te verrekenen. Mocht dit niet voldoende blijken dan komen wij terug bij uw raad via een (extra) kredietaanvraag of een overschrijding via de managementrapportages. Uiteraard wordt uw raad via de raadsessies regelmatig bijgepraat over de ontwikkelingen binnen de COR.

Kwantificering Centrumontwikkeling Roden	
Kans	klasse 1 (minder of 1 keer per 10 jaar)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 10.000 (10% x € 100.000) tot maximaal € 25.000 (10% x € 250.000)

Droogteschade en bodemdaling

We ervaren de gevolgen van klimaatverandering steeds meer. Dat merken we aan de buien die heviger worden, aan de verschuivende neerslagperiode, de langere perioden van droogte en toenemende temperaturen. Het is daarom denkbaar dat hevige wind, zware buien, maar vooral droogte en de daarmee verbonden bodemdaling tot schades aan gemeentelijk vastgoed gaan

leiden. Te denken valt aan waterschade in vastgoed, maar ook verzakking van wegen en paden, of schade aan gemeentelijke riolering. Bovenop onze reguliere beheeropgave kunnen we dus te maken krijgen met extra werkzaamheden of schadeposten.

Naar aanleiding van de verzakkingsschades in de wijk Middenveld hebben we, ter voorkoming van toekomstige schades ten gevolge van onze activiteiten, het Bouwprotocol ingevoerd. Ook al valt weliswaar niet uit te sluiten dat er schade ontstaat, hiermee worden wel de grootste risico's ondervangen die betrekking hebben op gemeentelijke bouwactiviteiten.

Het gaat hier om schades die zijn terug te voeren op gemeentelijke activiteiten (en waar wij dus verantwoordelijk voor kunnen worden gehouden). Dit geldt dus niet voor schade aan woningen en ander particulier vastgoed door verzakkingen ten gevolge van bodemdaling door langdurige droogte.

Kwantificering droogteschade en bodemdaling	
Kans	klasse 2 (1 keer per 5 à 10 jaar: 30%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 75.000 (30% x € 250.000) tot maximaal € 225.000 (30% x € 750.000)

Financiële gelijkstelling primair onderwijs

Op basis van artikel 142 tot en met 147 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) dient een gemeentebestuur dat basisonderwijs in stand houdt, jaarlijks vast te stellen of er sprake is van overschrijding van de rijksvergoeding. Indien er meer uitgaven zijn geweest dat de ontvangen rijksvergoeding, dan is er sprake van een overschrijding. Deze overschrijding (meer uitgaven dan ontvangsten) dient proportioneel ook aan de scholen voor bijzonder onderwijs te worden doorbetaald. Veelal wordt een bedrag per leerling vastgesteld, die ook op basis van het leerlingenaantal van de bijzondere scholen wordt betaald. Hiermee wordt het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs in eenzelfde gemeente gelijkgesteld. Tot en met 2005 is de financiële gelijkstelling afgehandeld. Voor de periode 2006-2010 heeft het college vastgesteld er geen sprake was van een overschrijding. Hiertegen loopt nog een bezwaar. De verwachting is dat het bezwaar in 2023 afgehandeld gaat worden. Daarna kunnen de periodes 2011-2015, 2016-2020 en 2021-2022 worden vastgesteld.

Omdat het openbaar primair onderwijs per 1 januari 2023 is verzelfstandigd komt vanaf die datum het risico van de financiële gelijkstelling formeel te vervallen. Echter, over de jaren 2011 t/m 2022 moet de financiële afrekening nog vast worden gesteld en daar kan nog een overschrijding en dus risico uit voort komen. Naar verwachting zal alles eind 2023 definitief zijn afgehandeld. Daarna komt het risico te vervallen.

Kwantificering financiële gelijkstelling primair onderwijs	
Kans	klasse 2 (1 keer per 5 à 10 jaar: 30%)
Gevolg	klasse 5 (> € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 0 tot maximaal € 750.000

Garantstellingen en waarborgfondsen

De gemeente heeft zich borg gesteld voor een aantal instanties voor het verstrekken van een geldlening. De gemeente loopt hierbij een risico als de verplichtingen door de geldnemer niet worden nagekomen.

De in het verleden afgegeven gemeentegaranties ten behoeve van door woningbouw-corporaties aangetrokken geldleningen zijn overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Hiervoor geldt een ander risicoprofiel. Corporaties die in de problemen komen dienen eerst het Centraal Fonds Volkshuisvesting voor financiële steun te benaderen. De borgstellingreserve van het WSW vormt de tweede zekerheid. De derde (tertiaire) achtervangpositie betreft een door het rijk en gemeenten (elk 50%) af te geven renteloze lening aan het WSW. Het risicoprofiel kan wijzigen indien door corporaties een toenemend beroep wordt gedaan op het WSW.

Kwantificering garantstellingen en waarborgfondsen	
Kans	klasse 1 (minder of 1 keer per 10 jaar: 10%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 25.000 (10% x € 250.000) tot maximaal € 75.000 (10% x € 750.000)

Gegevensbescherming

Uit het meest recente jaarverslag van onze (onafhankelijk) interne toezichthouder (de Functionaris Gegevensbescherming / extern ingehuurd) blijkt dat gemeente Noordenveld (op een schaal van 1 tot 5) gemiddeld een 1,7 scoort op AVG-volwassenheid. Dit betekent dat we als gemeente niet "in-control" zijn ten aanzien van voldoen aan de AVG (compliancy) en daarbij het risico op een incident (datalek) met daaruit eventueel voortvloeiende schade voor zowel betrokkenen (burgers en medewerkers) als de gemeente (imago/aansprakelijkheid/boete) hoog is.

In maart '22 is een nieuw privacybeleid vastgesteld. De (verdere) implementatie ervan is in de rest van 2022 blijven liggen, alsook is o.a. het register van verwerkingsactiviteiten (onderdeel van de privacy-administratie, tevens verantwoordingselement) in de afgelopen periode niet beheerd/bijgehouden. Ook moet er nog een check plaatsvinden of er ten aanzien van de verschillende (verwerkings-)processen (nog) verplichte DPIA's uitgevoerd moeten worden én is het de vraag of met alle leveranciers/samenwerkingspartijen/-partners AVG-overeenkomsten zijn afgesloten.
Er is geen jaarplan 2022 opgesteld en eind 2022 is derhalve de (gemiddelde) mate van AVG-volwassenheid niet verhoogd.
Dit beeld (FG; feb. '23) wordt ook bevestigd door de recent/eind 2022 uitgevoerde Wpg-audit (rapportage 20 dec. '22).

E.e.a. komt o.a. doordat 'eigenaarschap' niet helder belegd is in de organisatie (o.a. verantwoordelijken/proceseigenaren conform privacybeleid / onderdeel privacymanagement) en de uitvoering van o.a. de privacy-administratie niet formeel is belegd bij een (interne) Privacy Officer. Het tijdig en naar behoren betrekken van de FG bij alle aangelegenheden die verband houden met de bescherming van persoonsgegevens en besluitvorming hieromtrent, alsook het deelnemen aan relevante (management-)overleggen) verdient ook nog de nodige aandacht bij het College, de Raad en (binnen/bij) het ambtelijk apparaat (positionering/handelingsverlegenheid/onbekendheid functie/rol). Ten aanzien van de laatste groep kan aangegeven worden dat begin 2023 een workshop AVG (door de FG) bij het MT en de afdeling P&O heeft plaatsgevonden.

Allerhande taken ten aanzien van de AVG zijn vooralsnog ad hoc / deels uitgevoerd. Dat geldt ook voor het toezicht van de FG.
Op IB-vlak zijn er in 2022 bewustwordingsacties uitgevoerd (phishing, mistery guest, etc.) In 2023 wordt een deel van de problematiek/achterstand opgelost door het werven en aanstellen van een full-time Privacy & Security Officer (i.c. PO/CISO).
De wens is daarbij een meer planmatige en meer consistente aanpak te verwezenlijken.

Kwantificering gegevensbescherming	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 5 (> € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 375.000 (50% x € 750.000) tot maximaal € 1.125.000 (50% x € 2.250.000)

Grondexploitaties

De omvang van de risico's met betrekking tot de actuele grondexploitaties is herzien en in deze jaarstukken bepaald op € 1.468.000. Voor een toelichting op dit bedrag verwijzen wij naar de paragraaf **Grondbeleid**.

Verwachte druk op de reserve grondexploitaties neemt toe

In de risicoanalyse zijn de plannen/projecten die zich nog in de initiatieffase bevinden niet meegenomen, of waarvan op dit moment nog niet alle uitgangspunten helder zijn. Het is echter wel aanleiding om op dit moment, in aanvulling op de risicoanalyse, duidelijk te maken dat er meer dan een verwachting is dat deze projecten niet allemaal budgetneutraal zullen kunnen worden uitgevoerd, maar op een aantal punten een flinke inzet van middelen vragen. Daarnaast hebben we te maken met een zeer onzekere woningbouwmarkt, met een gestegen hypotheekrente en hogere en vooral onvoorspelbare bouwkosten. De betaalbaarheid van woningbouw staat onder druk en dit kan er mogelijk toe leiden dat projecten vertraging oplopen of zelfs bij voorbaat al niet haalbaar zijn. Er zullen naar verwachting projecten komen met nieuwe risico's en/of projecten waarbij het doen van (strategische) aankopen onvermijdelijk is om voortgang te kunnen realiseren.

Informatie- en communicatiesystemen

Door het formaliseren van de functie Privacy & Security Officer (zie ook de toelichting bij het risico Gegevensbescherming) kunnen we bouwen aan een hoger niveau van informatiebeveiliging.

In 2023 zullen we starten met het ophalen van de ambities rondom dit thema. Een van de doelen is het op- en vaststellen van een Meerjarenplan Informatiebeveiliging. Hierdoor kunnen we gestructureerd gaan werken aan de wettelijk verplichte implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) zodat in 2023 gedeeltelijke compliancy kan ontstaan. Een voorbeeld: het trainen van onze medewerkers in de veilige omgang met systemen en data met behulp van zogenaamde bewustwordingscampagnes.

Kwantificering informatie- en communicatiesystemen	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 2 (€ 50.000 - € 100.000)
Kans x gevolg	minimaal € 25.000 (50% x € 50.000) tot maximaal € 50.000 (50% x € 100.000)

Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal basis-, voortgezet en speciaal voortgezet onderwijs die zijn gehuisvest op het grondgebied van de gemeente. Er vinden met regelmaat gesprekken plaats met de schoolbesturen over de nodige capaciteit van schoolgebouwen. Vanaf 2015 zijn de schoolbesturen integraal verantwoordelijk voor het gehele onderhoud. De gemeente blijft verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding. In samenwerking met de schoolbesturen is een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld. Hierin staan onder andere de ontwikkeling van diverse locaties. Bij in gebruik zijnde scholen zijn de schoolbesturen financieel verantwoordelijk en draagt de gemeente geen financieel risico. Als gevolg van het opgesteld IHP zal voor vrijkomende schoolgebouwen die niet langer nodig zijn voor onderwijs vroegtijdig naar een vervangende bestemming worden gezocht. Desondanks blijft er een behoorlijk risico, omdat het niet altijd eenvoudig is nieuwe gebruikers voor de vrijkomende gebouwen te vinden.

Kwantificering integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 tot 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Milieuverontreinigingen

Bedrijven moeten voldoen aan steeds strengere milieuwetgeving. Indien schade wordt toegebracht aan het milieu dan zullen zij de kosten voor de reiniging moeten betalen. Is de dader echter niet meer te achterhalen dan kan het zijn dat deze kosten voor rekening van de gemeente komen. De kosten van bijvoorbeeld bodem- of grondwatersanering kunnen hoog oplopen.

Kwantificering milieuverontreinigingen	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 50.000 (50% x € 100.000) tot maximaal € 125.000 (50% van € 250.000)

Ontwikkelingen Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

In Drenthe is de RUD per 1 januari 2014 operationeel. De RUD moet de basis op orde brengen zodat er een robuuste en toekomstbestendige organisatie staat die zorg draagt voor het milieu in de Provincie Drenthe. Wij hebben als uitgangspunt gesteld dat de RUD financieel neutraal dan wel voordeliger moet zijn dan de eerdere gemeentelijke opzet. Of aan dit uitgangspunt zal worden voldaan is afhankelijk van de uitvoering en de resultaten van voorgenomen veranderingen en ontwikkelingen.

Kwantificering ontwikkelingen Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	
Kans	klasse 4 (1 keer per 1 à 2 jaar: 70%)
Gevolg	klasse 2 (€ 50.000 - € 100.000)
Kans x gevolg	minimaal € 35.000 (70% x € 50.000) tot maximaal € 70.000 (70% van € 100.000)

Publiek Vervoer

Betreft samenwerking van alle 22 gemeenten van Groningen en Drenthe, de provincies en het OV-bureau Groningen Drenthe op het gebied van onder andere lokaal vervoer en vervoer speciaal toegespitst op doelgroepen, zoals het Wmo- en leerlingenvervoer. De samenwerking moet publiek

vervoer in de toekomst betaalbaar houden, duurzamer maken en de service aan de reizigers verder verbeteren.

Kwantificering Publiek Vervoer	
Kans	klasse 4 (1 keer per 1 à 2 jaar: 70%)
Gevolg	klasse 2 (€ 50.000 - € 100.000)
Kans x gevolg	minimaal € 35.000 (70% x € 50.000) tot maximaal € 70.000 (70% van € 100.000)

Sociaal Domein

Bij de WMO, Jeugdwet en Participatiewet is er sprake van een zogenaamde openeinderegeling. Het blijft moeilijk te voorspellen hoeveel inwoners in een jaar een beroep gaan doen op deze regelingen. Dit brengt financiële risico's met zich mee. De financiële risico's worden afgedekt met de reserve Sociaal Domein maar leggen wel een structureel beslag op de middelen. De omvang van de risico's met betrekking tot het sociaal domein is per regeling becijferd op minimaal € 90.000 en maximaal € 225.000.

Kwantificering sociaal domein	
Kans	klasse 5 (1 keer per jaar of >: 90%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 90.000 (90% x € 100.000) tot maximaal € 225.000 (90% x € 250.000)

Toereikendheid voorzieningen

Er zijn voldoende onderbouwingen van het benodigde voorzieningenniveau aanwezig, desondanks kan vanwege onvoorziene omstandigheden of calamiteiten (zoals storm, waterschade en bodemdaling) het voorkomen dat de voorzieningen op enig moment niet toereikend zijn.

Kwantificering toereikendheid voorzieningen	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

De Veiligheidsregio Drenthe (VRD) heeft de algemene reserve verlaagd naar 2,5%. De reserve is tevens alleen beschikbaar om loon- en prijsstijgingen op te vangen en is daarmee verworden tot een bestemmingsreserve. Het ongedekte deel van de risico's van de VRD, dat uitkomt op in totaal € 2.025.000, moet hierdoor bij de gemeenten in hun eigen weerstandscapaciteit worden verwerkt. Het risico VRD is daarom aan deze paragraaf toegevoegd.

Het ongedekte risicodeel voor Noordenveld komt uit op een bedrag van circa € 119.000, waardoor het risico in gevolgklasse 3 valt. Op basis van de risico-inventarisatie van de VRD concluderen we dat de gezamenlijke risico's van de VRD tot kansklasse 4 gerekend kunnen worden. Meer informatie over de risico's van de VRD vindt u in de begroting van de VRD.

Kwantificering Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	
Kans	klasse 4 (1 keer per 1 à 2 jaar: 70%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 70.000 (70% x € 100.000) tot maximaal € 175.000 (70% x € 250.000)

Wegenbeheer en groenbeheersplan

Voor het beheer van de openbare ruimte wordt gewerkt met een systematiek om de jaarlijkse benodigde budgetten in beeld te krijgen. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van beheerplannen en scenario's uit de BOR-systematiek. De onderhoudssituatie van bepaalde wegvakken kan door intensief gebruik en als gevolg van weersomstandigheden sneller achteruitgaan, waardoor versneld onderhoud moet worden uitgevoerd. Indien schade aan personen, voertuigen of gebouwen ontstaat door onvoldoende onderhoud aan infrastructuur kan een schadeclaim ingediend worden door de benadeelde persoon. Daarnaast bestaan de risico's van schadeclaims door takbreuk en achterstallig onderhoud van speeltoestellen. Door bodembeweging, mede ingegeven door verdroging, kunnen schades en daarmee grootschalige reparaties ontstaan. Dit geldt voornamelijk voor wegen.

Kwantificering wegenbeheer en groenbeheersplan	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 50.000 (50% x € 100.000) tot maximaal € 125.000 (50% x € 250.000)

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Noordenveld is een gemeente met een grondoppervlakte van ruim 20.000 hectare en 26 (dorps)kernen. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Daarbij gaat het om de volgende kapitaalgoederen:

- infrastructuur, zoals wegen, water, riolering en kunstwerken (denk aan bruggen);
- voorzieningen, zoals plantsoenen en bermen, speel- en sportterreinen, openbare verlichting;
- gebouwen, zoals scholen en monumenten.

Beheer Openbare Ruimte (BOR)

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is vertaald in het Beheer Openbare Ruimte (BOR). Met de BOR kunnen keuzes worden gemaakt in de mate van onderhoud met de daarbij behorende budgetten. Daarnaast geeft de BOR de gemeente Noordenveld de mogelijkheid om te discussiëren over de kwaliteit van de openbare ruimte met zowel het bestuur als de inwoners.

In de BOR wordt voor de verschillende kapitaalgoederen aangegeven: het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Kwaliteitsambities

Vanaf juli 2016 is het scenario ‘Basis met de verharding op Laag’ van toepassing. De kwaliteit van de wegen heeft de lage kwaliteit in dit scenario behouden. Bij de begrotingsbehandeling 2019 is structureel €150.000 opgenomen om het beheer op een hoog kwaliteitsniveau in de winkel-centrumgebieden en op de begraafplaatsen uit te voeren. Een deel van dit extra budget is door bezuinigingen in 2020 verlaagd. Hiermee is het kwaliteitsniveau in de centra en op de begraafplaatsen weer naar een basiskwaliteit teruggebracht.

Ambitie	*Woongebieden*	*Hoofdcentra*	*Hoofdinfrastructuur*	*Buitengebied*	*Bedrijventerrein*	*Begraafplaats*	*Sport en recreatiegebied*	*Accenten*
Verzorging	B	B	B	B	B	B	B	B
Groen	B	B	B	B	B	B	B	B
Meubilair	B	B	B	B	B	B	B	B
Verharding	L	L	L	L	L	L	L	L

Kwaliteitsniveaus

In de volgende tabel is een algemene indruk van het behaalde kwaliteitsniveau per structuurelement in 2022 weergegeven. Het totale resultaat van de kwaliteit is een optelling van de twee schouwrondes die in de loop van het jaar gehouden zijn, inclusief de wegeninspectie. De

schouw is dit jaar uitgevoerd door een extern bureau. De schouwresultaten geven een gemiddeld cijfer van het hele jaar aan. Per seizoen kan de kwaliteit van de onderdelen van verzorging variëren.

Totaal	Verzorging	Groen	Meubilair	Verharding asfalt	Verharding elementen
Woongebieden	6,8	6,5	7,6	5,9	5,2
Hoofdcentra	7,7	7,2	7,6	5,1	5,4
Hoofdinfrastructuur	7,1	6,7	7,6	8,8	7,2
Buitengebied	8	7,7	8	5,2	5,4
Bedrijventerrein	7,3	8	8	6,9	5
Begraafplaatsen	8	6,7	8	Niet van toepassing	
Sport- en recreatiegebied	7,3	6,7	7,3		
Accenten	7,6	7,2	8		
Totaalindruk	**7,1**	**6,8**	**7,7**	**5,7**	**5,1**

Beleidskader

Het beleid van de gemeente Noordenveld voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in:

- Omgevingsvisie Noordenveld;
- Groenvisie Noordenveld;
- Landschapsbeleidsplan Noordenveld;
- Waterplan Noordenveld;
- Bosbeheerplan Noordenveld;
- G.V.V.P. (Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan);
- vG.R.P. 2013-2017 (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan);
- Beleidsplan openbare verlichting;
- Speelbeleidsplan;
- IHP (integraal huisvestingsplan);
- VTA-controle voor gemeentelijke bomen (Visual Tree Assessment – boomveiligheid);
- Monumentale bomenlijst Noordenveld;
- Scenario Beheer Openbare Ruimte;
- Bomenbeleidsplan;
- Gedragscode Flora en fauna;
- Rotonde-adoptieplan;
- Beleidsnota groenadoptie;
- Gebouwenbeheerplan 2017 – 2022;
- Herijkingsplan BOR-kwaliteit, actualisatie 2017;
- Noordenveldse Kwaliteitsgids.

Speelbeleidsplan

In 2022 is samen met inwoners een herinrichtingsplan voor het speelveld aan de Akkers/Geerakker in Roden gemaakt. Dit heringerichte speelveld wordt in het voorjaar van 2023 opgeleverd. In Peize zijn de door vandalisme beschadigde delen van de toestellen in het beweegpark vervangen. Daarnaast is er op meerdere plaatsen grondwerk en herstelwerkzaamheden aan toestellen verricht om de veiligheid te waarborgen.

Bomenbeleidsplan

In het bomenbeleidsplan en de aangepaste Apv (herziening 2018) zijn de beleidsregels voor de kap van particuliere bomen opgenomen. Particuliere bomen zijn kapvergunningvrij behalve als ze waardevol zijn (monumentale bomen, bomen op brinken en in laanstructuren, bomen als zijnde erfbeplanting dikker dan 30 centimeter en de bomen op recreatieterreinen dikker dan 10 centimeter). Het behoud van waardevolle bomen voor de leefomgeving en hiermee het groene karakter van de gemeente blijft hiermee behouden.

De regels over bomen en landschapselementen in de vigerende bestemmingsplannen komen veelal niet overeen met de regels van het bomenbeleidsplan en de Apv. Dit leidt tot onduidelijkheden en onbegrip bij inwoners en ondernemers. In sommige gevallen leidt dit tot illegale kap met extra werkdruk bij de vakdiscipline groen en juridische zaken tot gevolg.

Bosbeheerplan Noordenveld

De gemeente heeft 130 hectare bos en landschapselementen in beheer. Met betrekking tot het onderhoud ligt er een bosbeheerplan aan ten grondslag. In 2020 is een boskartering uitgevoerd die de basis vormt voor het bosbeheerplan. Dit beheerplan komt in 2023 gereed.

Het nieuwe beheerplan wordt gezamenlijk met Natuurmonumenten opgesteld zodat het bosbeheer in één en hetzelfde gebied op elkaar is afgestemd. Aandachtspunten in het nieuwe bosbeheerplan zijn de klimaatdoelen zoals het verbeteren van de biodiversiteit, differentiatie in soorten en leeftijden, en CO2 opslag. Het recreatief gebruik van onze bossen is gewenst daar waar het gecombineerd kan worden met de aanwezige natuurwaarden.

Landschapsbeheer Drenthe

De gemeente heeft een prestatieafspraak met Landschapsbeheer Drenthe voor het jaarlijkse onderhoud van cultuurhistorisch- en landschappelijk waardevolle gebieden en elementen in onze gemeente zoals grafheuvels, monumentale bomen en heideterreinen. Binnen de prestatieafspraak begeleidt Landschapsbeheer Drenthe diverse vrijwilligersgroepen in onze gemeente, zoals vogelwerkgroepen en fruitboombrigades. De vrijwilligers worden ondersteund met gereedschap (depotbeheer) en cursussen. Voor meer omvangrijkere, specialistische werkzaamheden en/of werkzaamheden waarbij extra veiligheidseisen gelden, waar de vrijwilligers niet aan kunnen voldoen, wordt gebruik gemaakt van aannemers. In 2022 is, zowel met aannemers als vrijwilligers, op verschillende locaties gewerkt.

Waterplan Noordenveld

Het schoonhouden van A-watergangen is een wettelijke verplichting. Het schoonhouden van de overige watergangen is enkel een wettelijke taak als de volksgezondheid in het geding is. Het onderhouden van de schouwsloten gebeurt jaarlijks via een onderhoudsbestek.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

Vanuit het vGRP worden projecten uitgevoerd, waarmee gestreefd wordt naar een integraal en duurzaam waterbeheer. Integraal betekent een samenhang tussen de verschillende waterstromen (regenwater, oppervlaktewater, grondwater, drinkwater en afvalwater), waarbij het waterbeheer wordt afgestemd op andere beleidsterreinen. Er wordt gestreefd naar optimale waterkwaliteit en -kwantiteit. In 2022 is het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan 2022 - 2026 vastgesteld. In dit plan heeft water en klimaatadaptatie een prominentere rol gekregen dan in het voorgaande plan.

Gebouwenbeheerplan

Het gebouwenbeheerplan 2019-2022 vormt de basis van de uitgaven voor het gebouwenonderhoud. In 2022 is gestart met een nieuw plan voor de periode tot en met 2026. De vaststelling vindt in 2023 plaats. Voor gebouwenonderhoud zijn in eigen beheer onderhoudsplanningen opgesteld, deze worden jaarlijks geactualiseerd. In 2022 zijn voorbereidingen getroffen om de uitvoering die stagneerde door Corona, vertraging in de besluitvorming en vertraging in de levering bij de leveranciers in te lopen. De verwachting is dat we in 2023 een inhaalslag gaan maken.

4. Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie ondersteunt de uitvoering van de in de begroting opgenomen programma's. De financieringsfunctie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Volgens de ministeriële voorschriften, neergelegd in het BBV, dient de paragraaf financiering minimaal de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille te bevatten.

Volgens de vastgestelde financiële verordening gemeente Noordenveld (ex artikel 212 gemeentewet) dient in de paragraaf financiering verslag te worden gegeven over:

- kasgeldlimiet;
- renterisiconorm;
- liquiditeitsplanning en -positie;
- omvang en samenstelling van het vreemd vermogen;
- omvang en samenstelling van de uitzettingen.

De financieringsparagraaf is, in samenhang met het financieringsstatuut, een belangrijk instrument voor het transparant maken, en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Het treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de inrichting van de financieringsfunctie aan (in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten). Ingevolge de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet wordt door het college het treasurystatuut vastgesteld en ter kennisname aan de gemeenteraad gebracht. Er wordt gewerkt binnen het juridische kader van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).

Gemeentefinanciering

De berekening van de kapitaalbehoefte per 1 januari 2022, respectievelijk 31 december 2022 is als volgt:

Berekening kapitaalbehoefte (bedragen x € 1.000)	*begin 2022*	*eind 2022*
Reserves en voorzieningen	28.835	33.913
Vaste schuld	48.767	58.383
	77.602	**92.296**
Totaal geïnvesteerd bedrag	90.135	96.089
Financieringstekort	**-12.533**	**-3.793**

Het totaal geïnvesteerd bedrag betreft het totaal van de balansposten vaste activa en bouwgronden in exploitatie. In het onderdeel *Balans en toelichting* worden deze balansposten verder toegelicht.

De afname van het financieringstekort met € 8,7 miljoen is als volgt tot stand gekomen:

Financieringstekort (bedragen x € 1.000)		
Af:		**-12.533**
- netto investeringen	19.017	
- aflossing opgenomen geldleningen	3.384	
- toename verstrekte geldleningen	438	
		22.839
Bij:		
- jaarresultaat 2022	975	
- afschrijvingen op activa	7.794	
- toename reserves	3.182	
- toename voorzieningen	921	
- afname gronden in exploitatie	4.698	
- toename langlopende geldleningen	13.000	
- ontvangen aflossingen verstrekte geldleningen	1.009	
		31.578
Financieringstekort einde jaar		**-3.793**

Kasgeldlimiet

Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5%. De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) was in het verslagjaar (8,5% van het begrotingstotaal van € 103.046.000) € 8.759.000. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een langlopende geldlening worden aangetrokken.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	*kwartaal 1*	*kwartaal 2*	*kwartaal 3*	*kwartaal 4*
Omvang vlottende korte schuld (A)	**5.496**	**11.880**	**8.856**	**8.218**
Opgenomen gelden < 1 jaar	3.533	10.451	7.714	6.626
Schuld in rekening courant	1.964	1.429	1.141	1.592
Vlottende middelen (B)	**25**	**146**	**109**	**89**
Totaal netto vlottende schuld (A-B)	**5.471**	**11.733**	**8.747**	**8.130**
Toegestane kasgeldlimiet	8.759	8.759	8.759	8.759
Ruimte onder de kasgeldlimiet	3.288	-2.974	12	629
Begrotingstotaal 2022 (C)	**103.046**	**103.046**	**103.046**	**103.046**
Percentageregeling (D)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet (C x D)	8.759	8.759	8.759	8.759

In het verslagjaar is de kasgeldlimiet niet structureel overschreden. In het financieringstekort is voorzien door kasgeldleningen aan te trekken met een kortere looptijd. Dit is voordelig, omdat de korte rente over het algemeen lager is dan de lange rente. In 2022 was de korte rente tot halverwege 2022 nog negatief.

Rente(ontwikkeling)

In het verslagjaar heeft geen renteherziening van een bestaande vaste geldlening plaatsgevonden. De gemeente Noordenveld heeft per einde van 2022 12 langlopende leningen. De rentepercentages van deze leningen liggen tussen de 0,198% en 4,89%. Het gewogen gemiddelde rentepercentage (per 1-1) bedraagt 2,52%. De geldleningen met een hoger rentepercentage betreffen leningen die niet boetevrij vervroegd kunnen worden afgelost. In het verslagjaar is de kapitaalmarktrente (lineaire vaste geldleningen met rentevaste periode van 30 jaar) gestegen tot 3,21%.

Om een goed inzicht te geven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening in 2022 is het volgende renteschema opgenomen.

Renteschema (bedragen x € 1.000)			
a.	Externe rentelasten over de lange en korte financiering		1.244
b.	Externe rentebaten (idem)	-/-	3
	Saldo rentelasten en rentebaten		**1.241**
c.	Rente grondexploitaties	-/-	110
	Saldo door te rekenen externe rente		**1.132**
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+	54
d2.	Rente over voorzieningen	+/+	0
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		**1.186**
e.	Werkelijk aan taakvelden toegerekende (omslag)rente	-/-	1.291
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**		**-106**

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld

De rente van vaste geldleningen vormt een kostenpost voor gemeenten. Bij de gemeente Noordenveld bedraagt de rentelast op de langlopende leningen in 2022 € 1.244.000. Om forse schommelingen in de exploitatielasten te voorkomen is de zogenaamde renterisiconorm ingevoerd. Ingevolge de wettelijke regeling mogen de vaste geldleningen voor herfinanciering samen met de leningen waarop renteherziening plaatsvindt in enig jaar niet meer bedragen dan 20% van het begrotingsvolume. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld (bedragen x € 1.000)	
Renterisico op vaste schuld	
1. Renteherziening	0
2. Aflossingen	3.384
3. Renterisico	3.384
4. Renterisiconorm	20.609
5. Ruimte onder renterisiconorm	17.225
4a. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
4b. Begrotingstotaal	**103.046**
4. Renterisiconorm	20.609

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat in 2022 de renterisiconorm niet is overschreden.

Liquiditeitspositie

De gemeente beschikt over een aantal bankrekeningen. Bij tegoeden of schulden in rekening-courant worden de overtollige middelen belegd of worden de tekorten met kasgeldleningen gefinancierd.

De liquiditeitspositie is als volgt:

Liquiditeitspositie (bedragen x € 1.000)		*begin 2022*		*eind 2022*
Tegoeden				
Kassaldi	7		37	
Rabobank	26		9	
BNG (OSG)	56		64	
BNG (Belastingen)	237		1.029	
BNG (Debiteuren SOZA)	55		65	
BNG (OSG)	0		-8.065	
Totaal tegoeden		**381**		**-6.861**
Verschuldigd				
BNG	2.923		0	
Opgenomen geldlening	3.000		0	
BNG (OSG)	536		0	
Totaal verschuldigd		**6.459**		**0**

Ten opzichte van 2021 is de liquiditeitspositie per 31 december 2022 met € 1,6 miljoen toegenomen. Het financieringstekort is in 2022 voornamelijk door middel van geldleningen met een korte looptijd gefinancierd.

Omvang en samenstelling vreemd vermogen

De activa worden gefinancierd met eigen en vreemd vermogen. Tot het eigen vermogen behoren de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Bij het vreemd vermogen wordt onderscheid gemaakt tussen lang vreemd vermogen (voorzieningen en de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar) en het kort vreemd vermogen. Het onderscheid wordt bepaald door de rentetypische looptijd. Bij kort vreemd vermogen is deze tot één jaar.

Het verloop in 2022 ziet er als volgt uit:

Omvang en samenstelling vreemd vermogen (bedragen x € 1.000)		*begin 2022*		*eind 2022*
Lang vreemd vermogen				
Voorzieningen		5.635		6.556
Vaste schulden				
- geldleningen	48.767		58.383	
		48.767		58.383
Totaal		**54.402**		**64.939**
Kort vreemd vermogen				
Banksaldi		3.459		8.065
Kasgeldleningen		3.000		0
Overige schulden		2.938		7.269
Totaal		**9.396**		**15.334**

Omvang en samenstelling van de uitzettingen

Het beleid van de gemeente Noordenveld is om de tijdelijke overtollige middelen risicomijdend uit te zetten. Overtollige middelen kunnen op een deposito worden gestort bij een kredietinstelling die voldoet aan de voorwaarden die in het treasurystatuut zijn gesteld. Daarnaast heeft de gemeente Noordenveld diverse uitzettingen/beleggingen uit hoofde van haar publieke taak. Het betreffen aandelen en achtergestelde leningen. Zie verder de toelichting op de balans.

5. Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor het creëren van de juiste randvoorwaarden om de ambities van onze gemeente te realiseren. Dagelijks draagt deze functie zorg voor het goed en betrouwbaar (laten) uitvoeren van de bedrijfsvoeringsprocessen. Daarnaast is de afdeling bezig met het inzetten op vernieuwing. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een toekomstbestendige gemeente die de dienstverlening aan de inwoners op de eerste plaats heeft staan. De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en vormt een terugblik op de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Communicatie

In 2022 hebben onderstaande ontwikkelingen plaats gevonden op het gebied van communicatie;

Erfgoedsymposium

Ter ere van de BNG-Erfgoedprijs 2020 organiseerde gemeente Noordenveld in juni het BNG Bank Erfgoedsymposium in en rond het Unesco Werelderfgoed van Veenhuizen. Omdat de brede betrokkenheid van vrijwilligers bij het lokale erfgoed een rol speelde in de toekenning van de prijs, is ervoor gekozen om de vrijwilligers centraal te stellen in dit symposium.

Gemeentepagina

Sinds 1 juli 2021 is het enkel nog verplicht om de officiële bekendmakingen digitaal te publiceren. Gemeente Noordenveld heeft er echter voor gekozen om laagdrempelig beschikbaar te blijven voor haar inwoners. De wekelijkse nieuwspagina verschijnt sinds april alleen in DeKrant, omdat dit huis-aan-huisblad in de hele gemeente bezorgd wordt. Daarnaast kunnen inwoners zich abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief die via e-mail verstuurd wordt; NoordenveldMail.

Duurzaamheid

Om de communicatie met de inwoners te verbeteren rondom duurzaamheid is een eigen duurzame facebookpagina opgezet waar inwoners terecht kunnen voor tips, vragen en opmerkingen. Daarnaast is gestart met en een duurzame nieuwsbrief gestart met informatie rondom duurzaamheid.

In 2022 zijn een aantal doelgerichte acties uitgezet rondom duurzaamheid. Zo is de regentonactie opgezet waarbij alle huishouden in de gemeente Noordenveld € 50,00 korting kunnen krijgen op een regenton naar keuze in 2023.

Gemeente Noordenveld heeft wederom meegedaan aan de duurzame huizenroute, met inzet van een junior energiecoach en zijn er diverse bijeenkomst georganiseerd zoals de digitale bijeenkomst over de aanschaf van zonnepanelen en over hoe de gemeente de toekomst van warmte in Noordenveld ziet.

Ook is een energiemarkt georganiseerd in Roderwolde, één van de wijken waar met een wijkuitvoeringsprogramma actief met de buurt gewerkt wordt aan een duurzame wijk.

Vluchtelingenopvang

In 2022 heeft de gemeente Noordenveld ter ondersteuning van het COA tijdelijk 140 asielzoekers opgevangen op het terrein van Bankenbosch in Veenhuizen. Vanuit communicatie is dit traject ondersteund, waarbij het accent lag op de openbaarmaking en verduidelijking.

Verkiezingen

Communicatie heeft de installatie en introductie van het nieuw college na de gemeenteraadsverkiezingen ondersteund. Er zijn bijeenkomsten gehouden in Peize, Norg en Roden om mee te praten over het coalitieakkoord 'Samen bouwen aan Noordenveld'.

Peiling intranet

Sinds 2019 maakt Noordenveld ter ondersteuning van het werk gebruik van een intern sociaal platform, Veldnet. Het is het meest gebruikte interne communicatiemiddel van de gemeente Noordenveld. Er is een peiling uitgezet om te onderzoeken of Veldnet voldoet aan de wensen en behoeften van de medewerkers en of er nog verbeterpunten zijn.

De website

Onze website www.noordenveld.nl is een steeds belangrijker kanaal voor onze (digitale) dienstverlening. Via de site is veel informatie te vinden: contactgegevens, openingstijden, het laatste nieuws, maar vooral informatie over alle diensten en producten. Waar mogelijk bieden we de digitale weg om een aanvraag of melding te doen. Bij de digitalisering van onze dienstverlening houden we vast aan het motto: digitaal waar het kan, persoonlijk als het moet. Om de digitale weg voor zoveel mogelijk inwoners begaanbaar te maken en houden, bewaken we de digitale toegankelijkheid.

Ontwikkelingen 2022

- Het belastingloket is online beschikbaar gesteld, waardoor inwoners zaken rondom de gemeentelijke belastingaanslag zelf digitaal kunnen regelen.
- De Energietoeslag kon online worden aangevraagd via een nieuw aanvraagformulier.
- Oekraïners konden zich via een online inschrijfformulier zelf inschrijven en een afspraak plannen om de inschrijving te bevestigen, maar ook weer uitschrijven.
- Informatie over o.a. het Dorpenfonds, de projecten, maar ook de verkiezingen zijn bijgewerkt.
- In het kader van de Europese Single Digital Gateway verordening hebben we gewerkt aan het beschikbaar maken van onze digitale dienstverlening in de Engelse taal.
- De toekomstbestendigheid van onze website is weer optimaal dankzij de migratie naar de meest recente versie van ons CMS.

Financiën

Er zijn vanaf 2021 diverse acties ondernomen om het inzicht in de financiële situatie van de gemeente te vergroten. Denk bijvoorbeeld aan het strategische beraad, de informatieavonden met de raad over de financiële situatie, bijeenkomsten met de raad ter voorbereiding op de begroting, de nieuwe programmastructuur voor de begroting en de jaarstukken, het meer in detail presenteren van de personele formatie en het in de gebruik nemen van Lias, waarmee we in staat zijn om de beleidsdocumenten online op te stellen, te beheren en te presenteren.

In 2022 en ook in het begin van het jaar 2023 hebben we, vanwege wisselingen in de personele bezetting, tijdelijk een pas op de plaats gemaakt voor wat betreft de verdere doorontwikkeling en optimalisering van Lias. Deze verdere doorontwikkeling krijgt een vervolg met ingang van het begrotingsjaar 2024.

Informatisering en automatisering

De ontwikkelingen op het gebied van Informatisering en Automatisering gaan in een sneltreinvaart. Los van wat wij als gemeentelijke organisatie willen doen op het terrein van dienstverlening naar onze inwoners en bedrijven, worden wij door wet- en regelgeving ook aangestuurd.
Hieronder zullen deze onderwerpen nader worden toegelicht.

Algemeen

In 2022 hebben we de lijn doorgetrokken naar verdere optimalisatie van onze automatiseringsomgeving. Dat heeft geresulteerd in een volledige digitale (werk)omgeving voor elke medewerker, of het nu thuis of op kantoor is. Hoewel de periode van het verplicht 100% thuiswerken als gevolg van de pandemie niet meer aan de orde is, zal het thuiswerken niet meer uit onze manier van werken verdwijnen. Medewerkers ervaren het thuiswerken als net zo productief en door het verder optimaliseren van de faciliteiten, is dat ook niet zo verwonderlijk. Al met al kan gesteld worden dat de pandemie het digitaal werken in een stroomversnelling heeft gebracht. Daar waar menig collega van mening was, dat hij/zij absoluut op kantoor moest zijn, heeft de pandemie daar ervoor gezorgd dat, noodgedwongen deze mening moest worden herzien. Belangrijke voorwaarde was, dat de mogelijkheden om thuis te werken door met name ICT moesten worden gefaciliteerd. Die handschoen is vanaf 2020 door ICT opgepakt en daar plukt de organisatie tot op de dag van vandaag nog de vruchten van.
Persoonlijke ontwikkelingen in 2022 heeft een enorme druk op ICT gelegd. Vertrek van collega's hebben het team geen goed gedaan. Ondanks dat heeft het team de interne dienstverlening altijd in het oog gehouden. Vanaf de bouwvak 2022 is begonnen met het bouwen aan een stabiele werkomgeving en het kunnen doorontwikkelen van het team. Kijkende waar het team vandaan komt, kan worden vastgesteld, dat de nodige stappen zijn gezet. De komende tijd zal daar een vervolg op moeten worden gegeven. Er staan nog veel mooie uitdagingen op de rol en met vol enthousiasme zal het team in 2023 daar uitvoering aan geven. Denk daarbij o.a. aan het ontwikkelen van een I-visie en het implementeren van de Wet Open Overheid (WOO).

De moderne werkplek

Wij zien in 2022 dat het hybride werken een gewoonte is geworden en dat veel medewerkers niet meer volledig terug willen naar kantoor. De Moderne Werkplek, waar we vlak voor de Corona periode mee zijn gestart, zorgt voor een vlotte, betrouwbare en veilige werkplekomgeving en sluit aan bij de beginselen van Het Nieuwe Werken (HNW) en Tijd en Plaats Onafhankelijk Werken (TPOH).

De techniek, als onderdeel van de Moderne Werkplek, wordt ook bijgehouden. Zo is destijds gestart met Windows 10, nu is Windows 11 de basis.

Ook de gemeenteraad maakt sinds de laatste raadsperiode gebruik van dit platform en volgt het IT-beveiligingsbeleid van de gemeentelijke organisatie, mede door de inzet van een beveiligde iPad.

Microsoft 365

In 2022 zijn de eerste functionaliteiten van de nieuwe Microsoft 365 licentie in gebruik genomen. Zo is er voortdurend aandacht voor nieuwe functionaliteiten waarin we het werk van onze medewerkers optimaal kunnen ondersteunen.

Hybride vergaderoplossingen

In 2022 hebben diverse vergader- en projectruimtes de mogelijkheid gekregen om hybride vergaderingen te kunnen voeren. Daarnaast voorziet de raadzaal sinds december 2021 in die mogelijkheid. Voor ruimtes die niet over deze faciliteiten beschikken, bieden we met behulp van verrijdbare schermen de mogelijkheid om alsnog hybride te kunnen vergaderen.

Cloud Computing

Gemeente Noordenveld hanteert al enige jaren de ambitie "cloud tenzij", bijvoorbeeld wanneer bestaande informatiesystemen tijdens een natuurlijk moment vervangen dienen te worden. Vooruitlopend richting het moment dat er normaliter investeringen gedaan moeten worden om hardware te gaan vervangen, hebben we in 2022 voorbereidingen getroffen om - op een veilige en betrouwbare manier - gebruik te kunnen maken van publieke cloud diensten van Microsoft.

Veldnet/Intranet

Veldnet wordt meer en meer gebruikt als startpagina voor het werk. 59% van de collega's is actief op Veldnet met het plaatsen en/of reageren op berichten, de overige collega's lezen berichten, maar plaatsen zelf niets. Door middel van workshops hebben in 2022 zo'n 200 collega's inzicht gekregen in de mogelijkheden die Veldnet biedt en hoe je slim digitaal kunt samenwerken. De integratie van Veldnet met Teams, Microsoft 365 en Sharepoint biedt hier prima mogelijkheden voor, maar om er goed gebruik van te kunnen maken, moet je wel begrijpen hoe het werkt. Deze cursussen zijn voor nieuwe medewerkers vast onderdeel van het inwerkprogramma.
In 2022 zijn er ook diverse groepen op Veldnet bijgekomen waarin samengewerkt wordt met externen (gastgebruikers). Steeds meer collega's ontdekken de voordelen van digitaal samenwerken, ten opzichte van het rondmailen van bestanden; ook met externen.

Informatiebeveiliging en privacybescherming

In 2022 waren de onderwerpen Informatiebeveiliging en Privacybescherming belegd als rol bij de Adviseur(s) ICT en Functionaris Gegevensbescherming. Een onwenselijke situatie, aangezien verstrengeling van werkzaamheden op de loer lag. Het werven van een CISO/Privacy Officer was gewenst en feitelijk gezien noodzakelijk. In het najaar 2022 is gestart met het opstellen van een functieprofiel en inmiddels is een CISO/Privacy Officer aan de slag gegaan.
Los van deze nieuwe functie, heeft het team ICT niet stilgezeten. Informatieveiligheid en -beveiliging zijn grote thema's binnen overheidsland en het team heeft in 2022 daar de nodige stappen in ondernomen. Zo zijn er diverse campagnes gevoerd ten aanzien van bewustwording. Hier is uitvoering aan gegeven door het uitvoeren van e-mail phishing-simulaties, het bezoek door een mystery-guest en mystery-caller actie. Daarnaast werden er ook regelmaat diverse privacy- en security gerelateerde nieuwsberichten geplaatst op het interne informatieplatform voor medewerkers. De resultaten vanuit deze campagnes worden meegenomen als input voor het bewustwordingsprogramma 2023-2024, op te stellen door de CISO/Privacy Officer.

Informatisering (DIV, Functioneel beheer & GEO)

De gemeente Noordenveld werkt al jaren op meerdere vlakken en vakgebieden digitaal. Hierbij is altijd een afweging gemaakt op de basis van de meerwaarde en het bewust kiezen waar en hoe

digitaal werken op de juiste wijze ingezet kan worden. Ook in 2022 hebben er meerdere projecten plaats gevonden op het gebied van digitalisering en digitaal werken. Als ondersteunende dienst, bedient informatisering de interne maar ook externe klanten. Dit houdt in dat er klantgericht en op maat gericht service wordt verleend in de breedste zin van het woord.

De vakgroep DIV beheert meer dan over 300 jaar aan documentaire informatie. 2022 stond in het teken van meerdere migraties naar o.a. het -digitale- archiefsysteem MAIS-Flexis. Ook zijn er slagen gemaakt in het afvoeren van fysieke archiefbescheiden en de wettelijke verplichtingen rondom vernietiging.

De vakgroep functioneel beheer heeft zich in 2022 voornamelijk bezig gehouden met het zo optimaal inzetten en benutten van ICT middelen voor de medewerkers. Dit alles gaat altijd gepaard met verandering en daarom is functioneel beheer altijd gericht op het begeleiden en borgen van deze veranderingen. In het jaar 2022 zijn er verbeteringen doorgevoerd in het zaaksysteem, in het bijzonder, het proces van bestuurlijke besluitvorming. Tevens is “de workshop” zaaksysteem voor nieuwe medewerkers ingevoerd welke als zeer succesvol kan worden beschouwd. Ook is er veel input gegeven om het proces in- en uitdiensttreding van medewerkers naar een hoger niveau te brengen.

De vakgroep GEO-informatiebeheer heeft er in 2022 o.a. voor gezorgd dat de makelaarsuite van PinkRoccade naar de cloud is gegaan. Dit was een omvangrijk project waarbij meerdere applicaties betrokken waren (koppeling met makelaarsuite). Dit project heeft veel tijd gevergd maar door een gedegen voorbereiding is dit zeer soepel verlopen. Tijdens het project werd er zelfs een externe partij gehackt waarbij onze organisatie de koppeling tijdig vanuit de leverancier had ontkoppeld. Daarnaast is ook Neuron Stelsel Registratie van Vicrea naar de cloud gegaan. Dit betreft de modules BAG en BGT.

De vakgroepen DIV, FB & GEO hechten waarde aan het maken van keuzes op basis van meerwaarde en het bewust kiezen waar deze op in te zetten. Haalbaarheid staat hierbij voorop. Momenteel lopen er veel projecten en gebeurt er veel op het gebied van het centraliseren van informatiestromen en de inzet van vakapplicaties. De vindbaarheid, leesbaarheid, bruikbaarheid, kwaliteit, beschikbaarheid, toegankelijkheid en transparantie van al deze applicaties is (nog) niet geborgd. Een grote uitdaging om daar met veel energie een mooie slag in te maken. Zo wordt er ook gewerkt aan een I-Visie en
I-beleid, aangevuld met een portfolio zodat de organisatie de informatie en archiefbeheer naar een (nog) hoger niveau gaat tillen.

IT-infrastructuur

Met de inzet van de Moderne Werkplek aan de ene kant, en een toename van het aantal applicaties als een SaaS oplossing aan de andere kant, is het hebben van een bekabelde netwerkverbinding niet langer een vereiste. De kwaliteit, veiligheid en betrouwbaarheid van een Wi-Fi netwerk wordt steeds belangrijker, en ook daar hebben we in 2022 de nodige verbeterslagen in doorgevoerd. Voor de vaste externe verbindingen maken we, naar tevredenheid, gebruik van de gezamenlijke aanbesteding van GT Vaste Communicatie.

Servicedesk

Binnen de Servicedesk was de werkvoorraad dusdanig opgelopen dat er in 2022 met een extra medewerker. Daardoor zijn er binnen de Servicedesk 3 enthousiaste collega's die zich elke dag

inzetten om de ICT-dienstverlening op een zo hoog mogelijk te houden. Belangrijkste taak is het beantwoorden van technische vragen, het oplossen van verstoringen (printers, programmatuur) en de uitgifte van de benodigde hardware (notebook, telefoon, etc.).

Daarnaast biedt de Servicedesk sinds 2021 structureel een stageplaats aan voor leerlingen en studenten die ervaring willen opdoen in het werken bij een Servicedesk. Een welkome aanvulling binnen het team dat zich, naast deze meldingen uit de eerste lijn, ook werkzaamheden uitvoert binnen IT-werkplekbeheer en de collega's van Automatisering ondersteunt.

Inkoop

In 2022 is gewerkt aan de ontwikkeling van past performance beleid. Hiervoor wordt in 2023 bij de afdeling beheer een pilot gedraaid om het beleid te optimaliseren. Daarna wordt het beleid in de hele organisatie geïmplementeerd.

Inmiddels heeft een stagiaire onderzoek gedaan naar de invoering van contractbeheer en contractmanagement in de organisatie. In 2023 zal daar vervolg aangegeven worden door het opstellen van een projectplan.

Personeel en organisatie

In het jaar 2022 hebben de volgende ontwikkelingen plaats gevonden op het gebied van personeel en organisatie:

Organisatieontwikkeling

In 2022 had de gemeente te maken met veel vertrekkende leidinggevenden en professionals. Deze zijn - deels op interim basis - vervangen. Met alle teams zijn gesprekken gevoerd over wat goed gaat en welke verbeteringen gewenst zijn. De bevindingen van deze sessies zijn aanleiding geweest om vier verbeterteams op te starten, waaraan ook medewerkers deelnemen: Leiderschap, Rolbewust samenwerken, Missie/visie en Basis op orde.

Thuiswerken

In Nederland zijn we naar een situatie gegroeid waarbij we structureel ‘hybride’ werken: deels vanuit kantoor, deels vanuit huis of elders en met meer flexibiliteit in werktijden. Het goed faciliteren hiervan draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de gemeente als werkgever en aan de reductie van de CO2-uitstoot.
Inmiddels werken cao-partijen aan de ontwikkeling van een leidraad voor hybride werken. Om te voorkomen dat we vanuit de gemeente zaken dubbel – of afwijkend - gaan doen, is het voorstel ontwikkeld om tot die tijd de huidige Tijdelijke regeling Thuiswerken Noordenveld te handhaven, met een aantal aanvullende uitgangspunten (spelregels), zoals:

- het werk en de dienstverlening staan centraal;
- hybride werken vindt plaats in overleg met de leidinggevende en de teamgenoten, waarbij 100% vanuit huis werken niet aan de orde is (behoudens tijdelijke noodsituaties);
- medewerkers zijn goed bereikbaar tijdens werktijden en reguliere openingstijden van het Gemeentehuis.

Het voorstel Hybride werken is in 2022 ter Instemming aan de Ondernemingsraad voorgelegd. Zodra de regeling definitief is vastgesteld, zullen leidinggevenden met hun teams concrete afspraken maken over de nadere invulling van hybride werken.

Personeelsplanning

In verband met de vergrijzing van het personeelsbestand is van alle oudere medewerkers in kaart gebracht wanneer zij naar verwachting met pensioen zullen gaan (dit is lang niet altijd de pensioengerechtigde leeftijd). Vervanging kan op die manier tijdig geregeld worden. In verband met de komst van de nieuwe gemeentesecretaris en de nog te maken strategische keuzen is het geplande onderzoek naar strategische personeelsplanning uitgesteld naar 2023. Dit zal inzicht geven in de kwantitatieve en kwalitatieve personeelsbehoefte voor de komende jaren.

Risico, Inventarisatie & Evaluatie

De RI&E is in januari 2022 afgerond inclusief een plan van aanpak. In februari 2023 is bekend of de Ondernemingsraad hier instemming op verleend. In totaal zijn er 81 knelpunten geconstateerd, waarvan er inmiddels 27 zijn opgelost. Het plan van aanpak wordt halfjaarlijks geëvalueerd met betreffende teamleiders. Er is een Arbojaarplan opgesteld met daarin de planning om overige knelpunten vanuit de RI&E op te lossen. Zo werken we structureel toe naar veilige en gezonde arbeidsomstandigheden voor onze medewerkers.

Vitaliteit

In de cao zijn, ondanks verwachtingen daarover, geen afspraken gemaakt die vertaald hoefden te worden naar lokaal vitaliteitsbeleid.
De werkgroep Vitaliteit heeft daarentegen verschillende activiteiten georganiseerd om de Vitaliteit van medewerkers te bevorderen waaronder een bootcamp, 4 mijl van Groningen, Veldslag om Norg en andere verschillende maandactiviteiten. De werkgroep is nu aan het onderzoeken hoe we (nog) meer medewerkers kunnen motiveren om met hun Vitaliteit aan de slag te gaan. Aangezien ontspanning na het werk ook de Vitaliteit bevordert hebben alle medewerkers aan het einde van het jaar een bioscoopbon gekregen met een woord van dank voor al hun inspanningen van afgelopen jaar.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf verslagjaar 2022 dient er een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening opgenomen te worden. Er is gekozen om ons in de verantwoording te richten op de financiële rechtmatigheid en het hanteren van de wettelijke normen. Op basis van het gekozen ambitieniveau is er een controleplan voor 2022 opgesteld. In 2022 zijn de primaire processen beschreven. Vanuit de beschreven processen zijn er voorbereidingen getroffen om de interne controles uit te voeren op de eerste en tweede lijn. Doordat de eerste en tweede lijn via controleprotocollen en vaste rapportages rapporteren aan de afdeling AO/IC wordt er gewaarborgd dat de gemeente per verslagjaar 2022 onafhankelijk kan komen tot een rechtmatigheidsoordeel.

Wet open overheid

Bij de jaarrapportage over 2021 hebben wij reeds melding gemaakt van de komst van de Wet Open Overheid (WOO). Deze wet regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet en is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Deze wet heeft als doel (semi-)overheden transparanter te maken. Overheidsinformatie moet voor iedereen beter toegankelijk en makkelijk vindbaar worden.
In 2022 heeft de gemeente 31 geregistreerde Wob/Woo verzoeken ontvangen.
De meeste verzoeken zijn afkomstig van inwoners die vragen hebben over of naar aanleiding van onderhanden zijnde zaken.

Het beleid op het gebied van het afdoen van de verzoeken is er op gericht deze in goed overleg en waar mogelijk binnen de termijnen met de indiener(s) af te wikkelen. In de meeste gevallen zijn wij daar succesvol in geweest.
Tot nu toe zij wij vooral actief in passieve openbaarmaking (= openbaarmaking op verzoek).
De wet schrijft voor dat er ook sprake moet zijn van pro-actieve openbaarmaking. Om dat te realiseren zal in de loop van 2023 de nodige acties worden uitgevoerd. Doel zal zijn om elf in de wet benoemde onderwerpen pro-actief te publiceren in een door het Rijk nog te ontwikkelen registratie, de PLOOI registratie.

Daarvoor zal op 1 juni 2023 een projectleider WOO starten met de opbouw van de implementatie van de WOO.
De onderwerpen die dan uitgewerkt worden zijn:

- Opstellen van een advies voor bepaling WOO ambitie
- Aanpassen proces WOO-verzoeken
- Vast laten stellen van WOO ambitie
- Het opstellen van een implementatieplan
-

Vervolgens zal vanaf september het fundament worden uitgewerkt:

- Publicatie proces WOO-verzoeken opzetten
- Inrichten van een eigen WOO-portaal
- Inventarisatie van de eerste vier informatiecategorieën WOO
- Productiestraat opzetten
-

Vanaf oktober zal fase I worden uitgevoerd:

- Publicatie van de eerste vier informatiecategorieën WOO
- Aansluiting WOO-index
- Overdracht project aan staande organisatie
- In eigen “beheer”, de publicatie van de overige elf informatiecategorieën. Daarvoor zal te zijner tijd een WOO-coördinator zijn aangewezen.

Communicatie en bewustwording zal een belangrijk onderdeel worden van het werk van elke collega die betrokken is bij uitvoering van de WOO en dus een prominente rol innemen gedurende dit traject.

Frauderisico

Het college van de gemeente Noordenveld is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van haar activiteiten. Het college stelt begin 2023 een frauderisicoanalyse op waaruit naar voren komt dat op geen enkel onderdeel in de bedrijfsvoering sprake is van een hoger dan normaal risico op non-compliance.

Ons college heeft onlangs door middel van de beleidsnota fraude het fraudebeleid 2023 vastgesteld. De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants publiceerde onlangs twee brochures met aanbevelingen voor bestuurders en toezichthouders van organisaties voor de preventie en detectie van fraude. Hoewel de aanbevelingen zijn gericht op het voorkomen en detecteren van fraude en corruptie in al haar verschijningsvormen, zijn de aanbevelingen ook breder toepasbaar in het kader van naleving van wet- en regelgeving en het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag.
Aan de hand van deze twee publicaties is het fraudebeleid van Noordenveld tot stand gekomen.
Deze beleidsnota fraude kent de volgende doelstellingen:

- Het ontwikkelen van bewustwording bij management en medewerkers;
- Het verstrekken van praktische handvatten voor het opzetten, uitvoeren en controleren van processen met betrekking tot fraude, corruptie en misbruik & oneigenlijk gebruik;
- Inzicht bieden in de gemeente brede analyse van de frauderisico's en beheersmaatregelen;
- Het definiëren van duidelijke procedures voor de te nemen stappen bij (het vermoeden van) fraude inclusief de taken en verantwoordelijkheden van iedereen in dat proces.

Externe partijen moeten er op kunnen vertrouwen dat gemeente Noordenveld en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Daarom heeft gemeente Noordenveld een gedragscode opgesteld. Het belang van de gedragscode en de naleving wordt periodiek benadrukt en is onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en medewerker. Er is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.
Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen moeten er toe bijdragen dat override of controls wordt gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Gezien de activiteiten van gemeente Noordenveld heeft informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy en daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit.

Onlangs is een Ciso medewerker aangesteld. Deze zal op termijn de in het kader van informatiebeveiliging genomen maatregelen beoordelen op kwaliteit en zal toezien op de naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze de aandacht krijgen.

6. Verbonden partijen

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (gebaseerd op artikel 186 van de Gemeentewet) is in artikel 9, lid 2 onder f bepaald dat in de begroting een afzonderlijke paragraaf gewijd wordt aan de verbonden partijen. Een verbonden partij is een partij waarin de gemeente samen met derde partijen, ter uitvoering van een bepaalde publieke taak zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. De gemeente kan bestuurlijk en financiële belangen hebben in verschillende verbonden partijen. Dit kunnen zijn gemeenschappelijke regelingen (GR), stichtingen, verenigingen en vennootschappen. Uitgangspunt is dat deze partijen beleid uitvoeren voor de gemeente. De gemeente blijft beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen.

Hieronder wordt een opsomming gegeven van alle verbonden partijen en hoe wij daaraan deelnemen. Waar mogelijk is de visie opgenomen op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen zoals deze zijn opgenomen in de begroting en worden de beleidsvoornemens over de verbonden partijen vermeld. Daarnaast wordt kort weergegeven wanneer er bijzondere ontwikkelingen zijn.

De visie

Verbonden partijen zijn of worden ingesteld ter uitvoering van een bepaalde activiteit, waarbij de redenen van instelling gelegen zijn in doelmatigheid, doeltreffendheid en/of bestuurlijke krachtenbundeling. De kern hierbij is dat gebruik wordt gemaakt van verbonden partijen wanneer dat een meerwaarde heeft voor het bereiken van politieke doelstellingen. De door de Raad vastgestelde notitie verbonden partijen bevat een aantal aanbevelingen. De kern van de aanbevelingen is dat de rollen moeten worden verhelderd en dat het contact tussen de GR en de gemeente die eraan deelneemt wordt geïntensiveerd. Dat geldt zowel voor de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Daarbij is het uitgangspunt dat de gezamenlijke gemeenten een veel helderder taakformulering voor de GR aangeven, zodat geen situatie ontstaat dat bij GR's in feite de regeling haar eigen agenda bepaalt.

Verbonden partijen: een opsomming

Hieronder is weergegeven welke typen verbonden partijen worden onderscheiden en aan welke vormen de gemeente deelneemt:

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenteraad of colleges van burgemeester en wethouders van twee of meer gemeenten kunnen een gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van één of meer belangen van de gemeente. De gemeente neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- Veiligheidsregio Drenthe (VRD);
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe;
- Recreatieschap Drenthe;
- Gemeenschappelijke regeling inzake aanleg, instandhouding, beheer en onderhoud van systemen voor de individuele behandeling van afvalwater (IBA's);
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Drenthe;
- Publiek Vervoer Groningen-Drenthe;

- Noordmidden-Drentse ()NMD) samenwerking.

Deelnemingen

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is de gemeente geheel of gedeeltelijk in het bezit van de aandelen van een aantal vennootschappen. De gemeente beschikt over aandelen in de volgende bedrijven:

- Enexis NV;
- NV Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Stichtingen en verenigingen

Het college kan, de raad gehoord hebbende, besluiten deel te nemen in een stichting of vereniging. De gemeente neemt op dit moment niet deel in een stichting of vereniging.

PPS-constructies

Een publiek-private samenwerking (PPS) is een middel om bepaalde doelen te realiseren. De samenwerking met marktpartijen moet een meerwaarde opleveren. Meerwaarde in de vorm van het benutten van kennis en expertise van andere partijen en het spreiden van risico's kan leiden tot efficiëntere uitvoering van plannen en projecten. De gemeente neemt op dit moment niet deel in PPS-constructies.

Verbonden partijen: een nadere toelichting/bijzondere ontwikkelingen

Hierna wordt aangegeven welke doelstelling met de betreffende verbonden partij wordt nagestreefd. In het kader van het vermelden van beleidsvoornemens wordt aangegeven welke bijzondere ontwikkelingen zich voordoen.

1. Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Doel: de gemeente Noordenveld maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling (GR) Veiligheidsregio Drenthe (VRD). Deze GR is een wettelijke verplichting op basis van de Wet veiligheidsregio's. De 12 Drentse gemeenten financieren gezamenlijk voor een groot deel de veiligheidsregio Drenthe. Naast de 12 Drentse gemeentelijke bijdragen wordt de VRD voor een (klein) deel gefinancierd vanuit een Brede Doeluitkering (BDUR) van het Rijk. De VRD behartigt de belangen van de Drentse gemeenten op het terrein van brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening in de regio. Daarnaast heeft de VRD de zorg voor een adequate samenwerking met de gemeenschappelijke meldkamer Noord Nederland. Ook is de VRD verantwoordelijk voor de gecoördineerde en multidisciplinaire voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Vestigingsplaats: Assen.
Betrokken: alle 12 Drentse gemeenten.
Bestuurlijk belang/bevoegdheid: het bestuur van de VRD is verantwoordelijk voor de brandweerzorg en rampen- en crisisbeheersing in Drenthe. Het algemeen bestuur bestaat uit alle Drentse burgemeesters. Een afvaardiging vanuit het algemeen bestuur vormt het dagelijks bestuur. Het veiligheidsbestuur wordt geadviseerd door het Directieoverleg Veiligheid. Hierin zitten de verantwoordelijke managers van de politie, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en regionale brandweer, onder voorzitterschap van de coördinerende gemeentesecretaris (Emmen).

Financieel belang: De gemeentelijke bijdrage is gekoppeld aan de component die de gemeente via het gemeentefonds ontvangt voor brandweerzorg (OOV-nieuw). De huidige rijksbijdrage uit het gemeentefonds wordt gezien als een weerspiegeling van de daadwerkelijke kosten van gemeenten voor de brandweer en rampenbestrijding. Concreet betekent dit dat elke gemeente een gelijk aandeel aan inkomsten uit het gemeentefonds jaarlijks afdraagt aan de VRD. De bijdrage van de gemeente Noordenveld aan de VRD bedroeg in 2022 €1.575.978.

- Resultaat 2022: negatief € 170.000;
- Eigen vermogen 31-12-2022: € 2.426.695
- Vreemd vermogen 31-12-2022: € 26.716.238

Risico's: De risico's worden nu afgedekt door de algemene reserve van de VRD.
Ontwikkelingen: De VRD heeft zich afgelopen jaar wendbaar ingezet. Zo is er ondersteuning geboden bij de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en hebben ze ondersteund bij de crisisnoodopvang voor de opvang van asielzoekers. Er is gestart met het project Actualisering Bevolkingszorg. Hierin wordt gekeken of de bestaande organisatie van Bevolkingszorg in Drenthe nog past bij de huidige tijd. De eerste adviezen zijn opgesteld, het project loopt door in 2023. Daarnaast zijn opleiden, trainen en oefenen weer opgepakt, zoals voor de COVID-19 pandemie. Komend jaar richt de VRD zich onder andere op informatievoorziening en – veiligheid; Brandweerzorg: investering in voldoende brandweervrijwilligers; risicobeheersing als expertise op fysieke veiligheid en crisisbeheersing een kennis- en capaciteitsimpuls geven.

2. Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe

Doel: Binnen het programma Samen Doen valt GGD Drenthe onder de Openbare gezondheidszorg. De GGD is voor de 12 Drentse gemeenten de uitvoeringsorganisatie voor de publieke gezondheid. Zij voert de taken uit zoals vastgelegd in de Wet Publieke Gezondheid (WPG). Daarnaast adviseert en ondersteunt zij de gemeenten bij het maken en uitvoeren van het lokale gezondheidsbeleid. Dit alles wordt bekostigd door een jaarlijkse bijdrage van de deelnemers.
Vestigingsplaats: Assen.
Betrokken: De 12 Drentse gemeenten.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Een collegelid is lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang: Jaarlijkse bijdrage voor de uitvoering van het wettelijk vastgelegde basispakket, op basis van een vastgestelde begroting. De bijdrage van de gemeente Noordenveld aan de GGD bedraagt voor 2022 € 1.176.000 en komt overeen met de begroting 2022 van de GGD.

- Resultaat 2022: € 618.000
- Eigen vermogen 31-12-2022 € 3.801.000
- Vreemd vermogen 31-12-2022: € 7.219.000

Risico's: In 2021 heeft de werkgroep GRIP op GR-en, de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In de notitie, die vanaf 2022 van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen zijn de volgende afspraken gemaakt:
1. Weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en in beperkte mate bij de gemeenschappelijke regeling;
2. Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regelingen vermeldt in de begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers;
3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar;

4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk.
5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers.

Ontwikkelingen:
In 2022 zag de GGD de intensiteit van de COVID-pandemie langzaam afnemen. Hierdoor kon de afdeling 'infectieziektebestrijding' (IZB)afgeschaald worden. De bestrijding van het COVID-virus is grotendeels geïntegreerd in de regulier IZB. Naast het COVID-virus heeft de GGD zich ook gericht op de uitvoering van de Monkeypox vaccinatiecampagne en de screening op infectieziekten voor Oekraïense vluchtelingen. De werkvoorraad van de Jeugdgezondheidszorg op het basis- en voortgezet onderwijs is meer dan normaal opgelopen. Onder andere door de effecten van de COVID en de transformatie JGZ. Het inhalen en opgelopen leerachterstanden heeft op dit moment de grootste prioriteit in het onderwijs.
Vanuit het programma JGZ in flow zijn in het tweede kwartaal van 2022 de trainingen van start gegaan waarmee medewerkers zich de nieuwe werkwijzen eigen maken om zo nog meer maatwerk voor ieder Drents kind te leveren. De GGD Drenthe werkt samen met de Drentse gemeenten, partners en netwerken om belangrijke gezondheidsthema's te agenderen en te adviseren om gezond gedrag te stimuleren. De thema's uit het preventieakkoord krijgen hierbij aandacht. De GGD zet zich in om de activiteiten waar kan inhoudelijk te verbinden. Daarom werkt de GGD aan de volgende thema's: 'gezonde leefstijl en leefomgeving', 'gezond en veilig opgroeien' , 'infectiepreventie' en 'sociale veiligheid'. Het doel van de GGD is dat inwoners van Drenthe gezond en veilig kunnen leven en mee kunnen doen in de samenleving.

3. Recreatieschap Drenthe

Doel: Behartiging van de belangen van recreatie en toerisme van de deelnemende gemeenten. Vestigingsplaats: Diever.
Betrokken: Alle 12 Drentse gemeenten en de gemeente Ooststellingwerf.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Een collegelid is lid van het dagelijks bestuur.
Financieel belang: Jaarlijkse bijdrage op basis van de begroting 2022. De bijdrage van de gemeente Noordenveld aan het Recreatieschap bedraagt voor 2022 € 78.317 en komt overeen met de begroting 2022 van het Recreatieschap.

- Resultaat 2022: € 0;
- Eigen vermogen 31-12-2022: € 828.965;
- Vreemd vermogen 31-12-2022: € 804.838.

Risico's: Niet van toepassing.
Ontwikkelingen: De focus ligt op het vertalen van de landelijke visie (omgezet naar de regionale visie), in de nieuwe werkelijkheid, naar acties voor en door Drenthe en Ooststellingwerf, passend bij het DNA van Drenthe. Wetende dat je in Drenthe nog ongerepte natuur vindt, indrukwekkende verhalen, hartelijke mensen en het gevoel van oorsprong. Met de wetenschap dat toerisme, vanuit een grotendeels pas op de plaats, een belangrijke economische pijler is en kansen biedt voor de leefbaarheid en ontwikkeling van ons woon- en leefgebied ziet het Recreatieschap de volgende kansen c.q. opdrachten voor zich in 2022:
1. AANLEG NETWERKEN
De verdere aanleg van het wandelknooppuntennetwerk in gemeenten Meppel, Westerveld, Coevorden, Borger-Odoorn, Midden-Drenthe, Noordenveld en Aa en Hunze op weg naar een Drenthe-dekkend netwerk.
2. DOORONTWIKKELING WANDELAANBOD

Uitvoering acties uit het ‘Wandelkompas’ (beleidsstuk ontwikkeld door Provincie Drenthe en het Recreatieschap). Het Recreatieschap wil het wandelaanbod op een kwalitatief hoger plan brengen in Drenthe;

3. PROACTIEF ONTWIKKELEN VAN BELEIDSADVIEZEN

Op basis van de overstijgende blik van het Recreatieschap op landelijke en regionale trends wil zij de gemeenten proactief van bruikbare beleidsadviezen voorzien.

4. BETROKKENHEID BIJ BELEID EN UITVOERING VITALE VAKANTIEPARKEN

Het Recreatieschap is nauw betrokken bij Vitale Vakantieparken Drenthe.

5. STIMULEREN EN ONTWIKKELEN INITIATIEVEN TER BEVORDERING DUURZAAM TOERISME

Zowel in het NP Drents Friese grensstreken als in het NP Drentsche Aa is het Recreatieschap projectleider voor het onderdeel “Duurzaam Toerisme”. Het doel is te komen tot een gebied waar bezoekers vanuit dorpenen verblijfsaccommodaties slim worden geleid naar de juiste gebieden en routes, mede afhankelijk van interesse in en draagkracht van dat gebied. Hierin varen ook economische belangen wel bij, aangezien de bestedingen vooral plaatsvinden bij recreatiebedrijven en bij de middenstand in de dorpen;

6. ONTWIKKELING NIEUWE PROJECTEN TER ONDERSTEUNING VAN DE SECTOR

Het Recreatieschap voert veelal gemeentegrens-overschrijdend projecten uit en vaak met behulp van provinciale of Europese subsidies.

7. SAMEN MET DE SECTOR EN ANDERE OVERHEDEN WERKEN AAN DE UITVOERING VAN PERSPECTIEF DRENTHE

Hoe toerisme en recreatie er in de toekomst uitziet wordt door ons samen bepaald. Belangrijk is nu te
werken aan een krachtig toeristisch en recreatief Drenthe. Een plek waar bezoekers het gevoel hebben alsof ze thuiskomen, ondernemers op een vruchtbare manier samenwerken en inwoners trots zijn en nergens anders willen wonen. Uitdaging is nu het opgestelde perspectief te laten inwerken en mede bepalend te laten zijn in de diverse te ontwikkelen beleidsplannen;

8. VERTALEN (BIG)DATA NAAR WERKBARE INFORMATIE VOOR GEMEENTEN EN SECTOR

Beleid kan niet zonder data. Effectmeting, trends en ontwikkelingen zijn te ontdekken uit data. Via het
project Leisure Valley wordt (samen met o.a. Provincie Drenthe, Marketing Drenthe en andere stakeholders) gezocht naar het “ontwarren” van beschikbare data.

9. VERGROTEN TOEGANKELIJKHEID/BARRIÈREVRIJ AANBOD (ZOWEL FYSIEK ALS DIGITAAL)

Werken aan beleid en via projectgerichte uitvoer voorzien in een goed toegankelijk aanbod. Ook zal in samenwerking met Marketing Drenthe het aanbod op drenthe.nl van ‘Vakanties voor iedereen’ verder zichtbaar worden gemaakt;

10. VERHOGEN BETROKKENHEID EN KENNIS RECREATIE BIJ EIGEN INWONERS

Als toerisme- en recreatiesector willen we meer toegevoegde waarde bieden aan de samenleving. Het
geluk van bezoekers, bedrijven en inwoners staat voorop. Krachtige toeristische bedrijven zorgen ervoor dat economische bestedingen van bezoekers van buiten het gebied terecht komen in de regio. Deze bedrijven functioneren als een propeller van de regionale economie. Bewoners en bezoekers maken volop gebruik van de recreatieve voorzieningen. Deze voorzieningen vergroten de aantrekkingskracht van onze leefomgeving. Belangrijk is de dialoog met bewoners open te houden en hen te betrekken bij ontwikkelingen in de sector. Hierin zal het Recreatieschap een belangrijke rol spelen.

4. Gemeenschappelijke regeling inzake aanleg, instandhouding, beheer en onderhoud van systemen voor de individuele behandeling van afvalwater (IBA's)

Vestigingsplaats: Groningen.
Doel: Aanleg, instandhouding, beheer en onderhoud van systemen voor de individuele behandeling van afvalwater.
Vestigingsplaats: Niet van toepassing.
Betrokken: Noordenveld en waterschap Noorderzijlvest.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Niet van toepassing.
Financieel belang: De bijdrage wordt toegekend op basis van verleende diensten. De kosten hiervoor worden voldaan uit het GRP.
Risico's: Niet van toepassing.
Ontwikkelingen: Geen bijzonderheden.

5. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Drenthe

Doel: De oprichting van een RUD vloeit voort uit de packagedeal tussen Kabinet, Het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen. Landelijk wordt de noodzaak voor de vorming van een RUD gevoeld om de kwaliteit van de uitvoering te vergroten en om de bestuurlijke versnippering over verschillende bestuursorganen tegen te gaan. Voor de totstandkoming van de RUD is in Drenthe gekozen voor het aangaan van een gemeenschappelijke regeling, omdat voor deze bij uitstek publieke taak de publieke rechtsvorm goede waarborgen biedt. Het takenpakket bestaat uit de milieutaken en omvat zowel de vergunningverlening, het toezicht, de handhaving alsmede milieu-specialistisch advies. Met deze samenwerking tussen de bestuursorganen en bestuurslagen wordt kennis, kwaliteit en capaciteit gebundeld. De intentie is dat deze samenwerking leidt tot een robuuste en toekomstbestendige organisatie. Op termijn zal dit mogelijk leiden tot kostenbesparing voor de deelnemers.
Vestigingsplaats: Assen.
Betrokken: Alle 12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Een collegelid is lid van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en is tevens voorzitter van de RUD.
Financieel belang: Jaarlijkse bijdrage voor de uitvoering van de milieutaken op basis van een vastgestelde begroting. De verrekeningssystematiek is aangepast zodat deelnemersbijdragen gebaseerd zijn op daadwerkelijk ingezette uren. De bijdrage van de gemeente Noordenveld bedraagt in 2022 € 707.217. Dit is € 6.645 hoger dan aangegeven in de aangepaste begroting 2022 van de RUD.

- Resultaat 2022: - € 179.079;
- Eigen vermogen 31-12-2022: € 155.468;
- Vreemd vermogen 31-12-2022: € 5.844.772.

Risico's: Tegenvallende resultaten in de bedrijfsvoering van de RUD kunnen ertoe leiden dat de gemeentelijke eigen bijdrage incidenteel of structureel wordt verhoogd. Daarnaast kunnen vraaggestuurde werkzaamheden (zoals onvoorziene klachten en extra asbestmeldingen) ook leiden tot extra kosten. Ook grotere projecten in de gemeente waarbij sprake is van milieuonderzoeken leiden tot meerkosten.
Ontwikkelingen:
Er wordt gewerkt aan een toekomstbestendige organisatie. Deze levert binnen de gestelde kaders een toegevoegde waarde aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving in Drenthe. Er wordt gewerkt aan een stabiele, gezonde en toekomstbestendige organisatie, die startklaar is voor de Omgevingswet (wanneer die ook moge worden ingevoerd, gelet op het herhaaldelijk uitstellen hiervan). Met de keuze om over te gaan tot gefaseerde invoering van risicogericht werken wordt een

steeds beter inhoudelijk afwegingskader gecreëerd waarmee op basis van risico inschatting en milieurendement de uitvoering kan worden geprioriteerd.
Een van de belangrijke pijlers voor een toekomstbestendige organisatie is het werven van nieuwe medewerkers. Hiervoor is een samenwerking gestart met de noordelijke omgevingsdiensten om elkaar bij de zoektocht naar nieuwe medewerkers te versterken. Ook is gestart met het werven van trainees.

6. Publiek Vervoer Groningen-Drenthe

Doel: Een optimaal, duurzaam, betaalbaar en toekomstbestendig vervoersysteem. Het is een samenwerking op het gebied van onder andere lokaal vervoer en vervoer speciaal toegespitst op doelgroepen, zoals het Wmo- en leerlingenvervoer. De samenwerking moet Publiek Vervoer in de toekomst betaalbaar te houden, duurzamer te maken en de service aan de reizigers verder verbeteren.
Vestigingsplaats: Assen.
Betrokken: Alle 22 gemeenten van Groningen en Drenthe, de provincies en het OV-bureau Groningen Drenthe.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Het bestuur van de Bedrijfsvoeringsorganisatie bestaat uit een afvaardiging van de collegeleden van de deelnemers, te weten 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio (er zijn 7 regio's). De verantwoordelijk wethouder van Noordenveld, Kirsten Ipema, vertegenwoordigt het perceel Noord/Midden-Drenthe in het bestuur. Tevens is er een vertegenwoordiger van het OV-bureau lid van het bestuur. Aan het bestuur komen alle bevoegdheden toe die aan de Regeling zijn opgedragen.
Financieel belang: In de besluitvorming begin 2016 hebben colleges en het bestuur van het OV-bureau aangegeven in totaal voor de contractperiode een jaarlijks bedrag van maximaal € 800.000 op te brengen. Per deelnemer is een jaarlijkse bijdrage hiervoor vastgesteld, waarbij de gemeenten een onderlinge verdeelsleutel hanteren op basis van het gemeentefonds 2015 voor de Wmo. Volgens deze verdeelsleutel is de bijdrage van de gemeente Noordenveld in 2022 € 21.727. De deelnemersbijdrage en de vervoerskosten worden betaald vanuit het Wmo-budget.

- Resultaat 2022: € 265.000;
- Eigen vermogen 31-12-2022: € 430.000;
- Vreemd vermogen 31-12-2022: € 228.000.

Risico's: tegenvallende resultaten in de bedrijfsvoering van Publiek Vervoer kunnen ertoe leiden dat de gemeentelijke eigen bijdrage incidenteel of structureel wordt verhoogd. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie:

- De kleine omvang van de organisatie en het feit dat er maar één persoon per functiesoort aanwezig is, zorgt ervoor dat er geen vervanging is bij ziekte of afwezigheid. Alle vervanging wordt daarom ingehuurd. Een ander gevolg is dat een groot deel van de kennis en kunde bij externe medewerkers ligt en Publiek Vervoer daarom afhankelijk is van inhuurkrachten;
- De Algemene Verordening Gegevensbeheer (AVG) blijft een aandachtspunt;
- De effecten van de pandemie Covid-19 hebben zijn weerslag op de vraag naar vervoer. De vraag naar speciaal vervoer is het bestaansrecht van Publiek Vervoer.

Ontwikkelingen:

- COVID-19 heeft enorme effecten gehad op de werkzaamheden van Publiek Vervoer. Alle producten die via Publiek Vervoer geleverd worden (Wmo-vervoer, leerlingenvervoer, Participatiewetvervoer, buurtbus, hub-taxi) hebben zwaar te lijden gehad onder de effecten van de corona-maatregelen. Er is veel energie gestoken in het afstemmen van de

bevoorschotting voor de vervoerders die nodig bleek om hen te behoeden voor een faillissement;

- In 2022 is het besluit genomen om de vervoerscontracten met de vervoerders te verlengen. De huidige contracten lopen tot 31-8-2024. Het is mogelijk deze weer met twee jaar te verlengen;
- In het najaar 2021 zijn er enkele doorontwikkelingsprojecten gestart en nu wordt ingezet op het ontwikkelen van een visie voor de periode tot 2030.

7. Noordmidden-Drentse (NMD) samenwerking

Doel: De NMD-samenwerking heeft als belangrijkste doel de inkoop van ondersteuning die voortvloeien uit de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke opvang (Wmo) gezamenlijk uit te voeren. Ook de daaruit voortvloeiende (voorbereidende) werkzaamheden als beleidsvorming, contractmanagement, kwaliteitsmanagement en handhaving vormen onderdeel van de samenwerking.
Vestigingsplaats: Assen
Betrokken: gemeente Aa en Hunze, Assen, Midden-Drenthe, Noordenveld en Tynaarlo.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Het bestuur bestaat uit portefeuillehouders van de vijf deelnemende gemeenten die de Jeugdwet en/of Wmo in portefeuille hebben. Hieruit volgt dat de gemeente vertegenwoordigd kan worden door twee bestuurders.
Financieel belang: jaarlijkse bijdrage voor het samen inkopen van ondersteuning en/of behandeling vanuit de Jeugdwet en de Wmo op basis van een vastgestelde begroting. De bijdrage van de gemeente Noordenveld voor 2022 is vastgesteld op € 212.263. De bijdrage komt ten laste van het sociaal domein.

- Resultaat 2022: €0;
- Eigen vermogen 31-12-2022: €0;
- Vreemd vermogen 31-12-2022: €0.

Risico's: Tegenvallende resultaten in de bedrijfsvoering kunnen ertoe leiden dat de gemeentelijke eigen bijdrage incidenteel of structureel wordt verhoogd.
Ontwikkelingen: De professionalisering van de NMD-samenwerking is nog in volle gang. Afspraken over de uitvoeringskosten zijn gemaakt voor een periode van drie jaar. Sinds eind 2022 huurt de NMD-samenwerking werkplekken bij de gemeente Noordenveld (tweede verdieping van het Inwonersplein). In 2023 zal er een evaluatie plaatsvinden.

7. Enexis NV

Doel: Netwerkbeheer.
Vestigingsplaats: Den Bosch.
Betrokken: Provincies en gemeenten bezitten de aandelen.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financieel belang: De gemeente bezit 0,0469% van de aandelen en ontvangt dividend.

- Resultaat 2022 € 1.300 miljoen;
- Eigen vermogen 31-12-2022: € 5.441 miljoen;
- Vreemd vermogen 31-12-2022: € 4.907 miljoen.

Risico's: Enexis is financieel gezond. De lange termijn credit rating afgegeven door Standard & Poor's (S&P) voor Enexis Netbeheer B.V. is gewijzigd naar A+ met een negative outlook (was A+ stable outlook), waarmee wordt voldaan aan de interne eisen voor het behoud van een A credit rating profiel. Door de lagere regulatorische vergoeding voor vermogenskosten gedurende 2022-2026 acht S&P het namelijk niet waarschijnlijk dat Enexis Netbeheer B.V. de financiële ratio FFO/netto rentedragende schulden zonder extra maatregelen binnen de komende 24 maanden

boven de drempelwaarde kan houden die past bij de huidige credit rating. De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment ongeveer 51% eigen vermogen. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd door een overeengekomen streefwaarde van € 100.000.000 voor het jaarlijkse dividend.

Ontwikkelingen: Enexis NV is in 2009 op grond van de Splitsingswet losgekoppeld van voormalig moederbedrijf Essent NV. Dat betekent ook dat Enexis NV separaat gefinancierd moest worden. Dit heeft, in overleg met en met toestemming van de aandeelhouders (waaronder de gemeente Noordenveld) en het ministerie van BZK plaatsgevonden in de vorm van een viertal geldleningen met een looptijd van drie tot tien jaar en een rente van gemiddeld 4,65%. Bij de verkoop van de aandelen Essent in 2009 hebben de verkopende aandeelhouders een belang gehouden in een aantal speciale vennootschappen, opgericht ter bewaking en registratie van hun rechten en verplichtingen uit hoofde van de verkoop van de aandelen Essent NV. Naast bovenvermelde Enexis NV zijn dat:

- Vordering op Enexis BV (kapitaalverstrekking en lening);
- Verkoop Vennootschap BV;
- CBL Vennootschap BV;
- CSV Amsterdam BV;
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (lening).

8. NV Waterleidingmaatschappij Drenthe

Doel: Gewaarborgde levering van water.
Vestigingsplaats: Assen.
Betrokken: Provincie Drenthe en 11 Drentse gemeenten.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financieel belang: De gemeente Noordenveld bezit 72 aandelen.

- Resultaat 2021: € 9.9 miljoen;
- Eigen vermogen 31-12-2021: € 61.268 miljoen;
- Vreemd vermogen 31-12-2021: € 125.877 miljoen.

Risico's: Niet van toepassing.
Ontwikkelingen: Het jaarverslag 2021 van WMD Drinkwater is goedgekeurd in de aandeelhoudersvergadering 17 juni 2022.

9. NV Bank Nederlandse Gemeenten

Doel: Behartiging van de bancaire zaken van onder meer de Nederlandse gemeenten.
Vestigingsplaats: Den Haag.
Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Betrokken: Nederlandse staat, provincies en gemeenten.
Financieel belang: De gemeente Noordenveld bezit 0,05% (30.771) van de aandelen.

- Resultaat 2022: € 300 miljoen;
- Eigen vermogen 31-12-2022: € 4.615 miljoen;
- Vreemd vermogen 31-12-2022: € 107.459 miljoen.

Risico's: Niet van toepassing.

Ontwikkelingen: Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. Hierbij is het gevolg van een eventuele gemeentelijke samenvoeging buiten beschouwing gelaten.

7. Grondbeleid

Inleiding

Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording zijn wij als gemeente verplichting een paragraaf Grondbeleid op te nemen in onze begroting en jaarrekening. In deze paragraaf nemen we onder andere op:

1. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. een onderbouwing van de geraamde winstneming;
5. de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

De basis voor ons gemeentelijk grondbeleid ligt vast in de vastgestelde Nota Grondbeleid 2018-2021. Deze nota is 29 november 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast geldt de Omgevingsvisie Noordenveld 2030 als leidend principe bij de uitvoering van het grondbeleid.

Visie grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's

Het grondbeleid staat ten dienste van de realisatie van de bestuurlijk gewenste ruimtelijke doelstellingen, het is geen doel op zich. In de nota Grondbeleid is de doelstelling van het grondbeleid als volgt geformuleerd: "*De gemeente wil haar grondbeleidsinstrumentarium optimaal inzetten zodat zij haar ruimtelijke doelstellingen kan behalen, en de financiële risico's beheersbaar kan houden.*" De gemeente kiest daarom voor situationeel grondbeleid: faciliterend waar het kan, en actief waar het moet of gewenst is.

Onderwerp bij de nota Grondbeleid 2018-2021 is de veranderende rol van de overheid en het gegeven dat bij ruimtelijke ontwikkeling het inzetten van het grondbedrijf instrumentarium steeds meer maatwerk is. De financiële verordening 2018 schrijft voor dat de nota Grondbeleid iedere 4 jaar moet worden herzien. Om die reden zal in 2023 de nota Grondbeleid worden herzien.

Kostenverhaal

Kort gezegd verplicht de Wet ruimtelijke ordening de gemeente haar kosten te verhalen op een initiatiefnemer van een mogelijk gemaakte ruimtelijke ontwikkeling, zoals omschreven in het besluit ruimtelijke ordening. Dit kostenverhaal kan plaatsvinden ofwel via haar gronduitgifte, ofwel via het publiekrechtelijk kostenverhaalsinstrumentarium: een exploitatieplan. Tenzij er in een eerdere fase van het proces een kostenverhaalscontract met de initiatiefnemer is gesloten. Het uitgangspunt van de gemeente is om eerst te komen tot een kostenverhaalscontract (privaatrechtelijk spoor). Het kostenverhaal via het exploitatieplan wordt in principe als laatste middel ingezet.

Uitvoering gemeentelijk grondbeleid

Bij de diverse ruimtelijke ontwikkelingen, wordt situationeel grondbeleid toegepast. Dat betekent dat per situatie het juiste instrumentarium wordt ingezet dat het meest geschikt is om de gewenste doelstellingen te bereiken. Wanneer we kiezen voor actief grondbeleid worden middelen als WVG (Wet Voorkeursrecht Gemeenten) toegepast en worden gronden door de gemeente aangekocht.

Vanuit een eigendomspositie van de gemeente kan het best gestuurd worden op de gestelde doelen uit de Omgevingsvisie ten aanzien van onder andere duurzaamheid, wonen en bedrijvigheid. Onze gronden worden op verschillen wijzen weer verkocht, middels kaveluitgifte of door het uitschrijven van een tender (aanbestedingsprocedure), waarbij de kaders vanuit de verschillende beleidsdisciplines worden meegegeven.

Vennootschapsbelasting

In 2022 is de voorlopige aanslag vennootschapsbelasting 2022 voldaan van € 102.000. Het nadelige resultaat van € 240.000 is ontstaan vanwege nog te verwachten correcties over de jaren 2020 t/m 2022.

Markt in relatie tot projecten

Ten opzichte van vorig jaar is de druk op de woningmarkt aan het afnemen. Een verandering die niet alleen speelt bij de gemeente Noordenveld, maar ook op nationaal niveau. De oorzaak hiervoor ligt onder andere bij de oorlog in Oekraïne en lockdowns die China hebben geteisterd. Het gevolg is dat materialen slecht beschikbaar waren, en nog steeds zijn en door het effect van vraag en aanbod duur zijn geworden. Daarnaast spelen andere markteffecten mee, zoals de hoge inflatie over afgelopen maanden en stijgende hypotheekrente. Het netto effect is dat mensen minder te besteden hebben en minder snel een huis kunnen kopen.
Het aanbod van nieuwe woningen is vrijwel gelijk gebleven, terwijl het totale woningaanbod is gestegen van 23 naar 99 in het afgelopen jaar. Het aantal woningen dat in het vierde kwartaal is verkocht ligt ook een stuk lager dan vorig jaar. Zo zijn er in het vierde kwartaal van 2021 nog 125 woningen verkocht en in 2022 nog maar 87. De gemiddelde verkoopprijs ligt nog ongeveer € 100.000 hoger dan vorig jaar, maar de daling is duidelijk ingezet.

Hieronder een aantal conclusies uit het rapport "Sprekende cijfers Q4 2021" van Lamberink Makelaars & Adviseurs.

Noordenveld

- Het aantal verkopen bereikte het laagste punt voor het vierde kwartaal sinds 2019. De aanleiding voor deze daling is de afgenomen rol van nieuwbouwwoningen in de verkoopdynamiek.
- In Noordenveld is er na twee jaar weer verruiming op de woningmarkt.
- Kopers in Noordenveld betalen per vierkante meter woonruimte gemiddeld € 260 minder dan vorig jaar.
-

Vastgestelde grondexploitaties

Per 31-12-2022 zijn er de volgende gronden ‘in exploitatie’ (BIE):

Voorraden - gronden	Kern	Laatst vastgestelde exploitatie
Woningbouw		
Oosterveld	Norg	Jaarrekening 2021
Peize-Zuid	Peize	Jaarrekening 2021
Bedrijventerreinen		
Haarveld	Roden	Jaarrekening 2021
Westeres	Peize	Jaarrekening 2021

Veldkampen
Alle kavels zijn verkocht. In 2023 worden de laatste 3 woningen gebouwd. Daarna moeten de laatste woonrijp werkzaamheden uitgevoerd en kan het project afgerond worden.

Oosterveld
In fase 1 zijn alle kavels verkocht en de locatie is woonrijp gemaakt. In fase 2 wordt volop gebouwd. Er zijn nog 3 vrije kavels in optie, alle andere kavels zijn verkocht aan particulieren, twee projectontwikkelaars en Actium. Fase 3 is bouwrijp gemaakt en hier zal in 2023 ook volop gebouwd gaan worden.

Peize-Zuid
Het bestemmingsplan is na een intensief participatieproces vastgesteld door de gemeenteraad. Het is nu wachten op een uitspraak van Raad van State. Meerdere omwonenden zijn immers in beroep gegaan. Indien de Raad van State besluit dat het bestemmingsplan akkoord is, zal er eind eerste kwartaal 2024 gestart kunnen worden met het bouwrijp maken van fase 1 en het aanpakken van de Achteromweg. Eind 2024 / begin 2025 zal er gestart kunnen worden met de verkoop.

De Westerd fase II
In 2022 zijn de laatste kavels verkocht. In Peize zijn geen kavels meer beschikbaar om (lokale) bedrijven te faciliteren.

Haarveld
De belangstelling naar kavels op bedrijventerrein Haarveld is, ondanks de onzekere economie, goed. De verkopen liggen aanzienlijk hoger dan begroot. Enkele jaren geleden zijn, om te voldoen aan BBV regelgeving, gronden uit de grondexploitatie gehaald en naar de zogeheten MVA (Materiële Vaste Activa) overgeboekt. Dit was een keuze die we gemaakt hebben omdat we op dat moment niet verwachten alle gronden op het bedrijventerrein Haarveld binnen 10 jaar te verkopen. Omdat de verkopen voorspoedig verlopen is bij de actualisatie van de grondexploitatie vorig jaar een deel van deze gronden weer teruggeboekt naar de grondexploitatie. Dit jaar zullen ook de laatste gronden worden teruggeboekt zodat ook deze kunnen worden verkocht.

Uitbreiding Westeres
In 2021 is er concrete belangstelling geweest in de kavels van het bedrijventerrein Westeres. Dit heeft echter nog niet tot een concrete verkoop geleid. De reden hiervoor is dat de combinatie dat de bestemming vrij specifiek is (dus een kleinere doelgroep) en de kosten van nieuwbouw voor sommige bedrijven op dit moment te hoog zijn. Dit maakt dat er daarom gekozen wordt voor het kopen van een bestaand pand. Echter er zijn nog regelmatig bedrijven die naar de kavels informeren.

Afgesloten grondexploitaties

Bij de jaarrekening 2022 worden de grondexploitaties Veldkampen en de Westerd II afgesloten.

Immateriële vaste activa

De boekwaarde, als gevolg van voorbereidingsbudgetten, die onder de immateriële vaste activa (IMVA) vallen bedraagt per 31 december 2022 € 977.000.

Immateriële vaste activa - onderzoek en ontwikkeling	Kern
Roden-Zuid	Roden
Kanaalstraat / Wilhelminastraat	Roden
Vrijetijdsboulevard	Roden
Maatlanden/de Zulthe	Roden
Blakervelderhoeve	Roden
Supermarkt Veenhuizen	Veenhuizen
Oude Velddijk	Peize
Ontwikkeling Zuidpoort Terheijl	Terheijl
Voormalige schoollocaties	Norg

Toelichting per project

Roden-Zuid

Op basis van de besluitvorming van de raad in juli 2021 over de opgaven en scenario's voor Roden Zuid werken we momenteel de invulling en de vervolgstappen uit. De planvorming en voorbereidingen zijn op dit moment in volle gang. We werken momenteel aan een planuitwerking waarin de overkoepelende ontwikkelkaders en uitgangspunten worden gebundeld. Deze leggen we vervolgens voor aan de raad.

Kanaalstraat/Wilhelminastraat

In 2022 zijn de uitgangspunten voor de woningbouw aan de hoek Kanaalstraat / Wilhelminastraat vastgesteld. In 2023 gaat de bestemmingsplanprocedure doorlopen worden en wordt de aanbesteding opgestart om te komen tot een projectontwikkelaar en een invulling van het gebied.

Vrijetijdsboulevard

In 2022 is de aanbestedingsprocedure voor de woningbouwlocatie op de Vrijetijdsboulevard afgerond. De winnende partij vanuit de aanbesteding, Nijhuis Noord BV, zal voor eind 2024 de woonwijk opleveren. Medio 2023 zal gestart worden met het bouwrijp maken, waarna de start bouw van de woningen begin 2024 zal aanvangen.

Maatlanden/de Zulthe

In 2022 is toegewerkt naar een raadsvoorstel voor begin 2023 om deze locatie te ontwikkelen voor woningbouw met hantering van de volgende kaders: Circa 100 woningen, circa 45 % sociale en betaalbare woningen, circa 55 % commerciële woningbouw, water in het middengebied, natuurlijke geluidswallen langs de Maatlanden, gemotoriseerd verkeer via rotonde Maatlanden en voet/fiets via De Zulthe.

Supermarkt Veenhuizen

Eind 2021 is de voormalige supermarkt in opdracht van de gemeente gesloopt en is het terrein leeg opgeleverd. Het planproces voor de herinvulling van deze locatie moet projectmatig nog worden opgestart. Dit zal uiteraard in samenspraak gaan met de Nieuwe Rentmeester die in het proces zit van visievorming. Binnen de uiteindelijke opgestelde gebiedsvisie zullen ook de plannen voor de voormalige supermarktlocatie haar plek vinden.

Oude Velddijk 26 Peize

In 2022 hebben wij het Programma van Eisen (PvE) vastgesteld en zijn begonnen met de openbare verkoopprocedure van de locatie. Hopelijk leidt de verkoopprocedure tot een CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) groep die de locatie verder gaat ontwikkelen. Het ontwerpbestemmingsplan is opgesteld en wordt begin 2023 ter inzage gelegd.

Ontwikkeling Zuidpoort Terheijl

In 2022 zijn we verder gegaan met het ontwerp van de locatie, het idee voor een landgoed is komen te vervallen. Eind 2022 zijn de laatste aanpassingen aan het ontwerp gedaan. Begin 2023 worden de SamenwerkingsOvereenKomst (SOK) en de grondexploitatie geactualiseerd waarna het ontwerpbestemmingsplan gereed gemaakt wordt.

Toelichting op overige projecten

Naast de gronden in de BIE, MVA of IMVA zijn er ook nog andere projecten waar we een nadere toelichting op willen geven.

Thedemaborg

Het bestemmingsplan is door u vastgesteld en ondertussen onherroepelijk. Heijmans gaat in 2023 verder met de planvorming.

Projecten van externe partijen

In de programmabegroting zijn een aantal projecten opgenomen die in handen zijn van externe partijen ofwel externe projectontwikkelaars. Dit betreffen onder andere Centrumlocatie in Nieuw-Roden, TNT-locatie Wijnbergstraat in Roden, herontwikkeling Hoprank in Peize, herontwikkeling zorgcentrum de Hullen in Roden. Omdat we als gemeente geen financiële effecten ondervinden die invloed hebben op onze begroting of jaarrekening, wordt de status van deze projecten niet meer in deze stukken opgenomen.

Materiële vaste activa

De boekwaarde van gronden die onder de materiële vaste activa vallen bedraagt € 3,6 miljoen en betreft circa 49 hectare.
In 2022 zijn gronden uit Haarveld fase 2 verplaatst naar de grondexploitatie Haarveld. Dit heeft ervoor gezorgd dat het aantal hectares en de boekwaarde van de gronden onder de materiële vaste activa is verlaagd.

Materiële vaste activa - gronden	Kern	Oppervlakte (m²)
Regiovisie	gemeente	369.319
Haarveld 2e fase	Roden	51.058
Oude Velddijk	Peize	6.696
Een Hoofdstraat	Een	30.000
Vrijetijdsboulevard	Roden	21.500
Kavel hoek Wilhelminastraat/Kanaalstr.	Roden	4.160
Bedrijvenkavel bij Feeder One	Roden	2.586
Bedrijvenkavel bij Westeres (naast takstation)	Roden	4.910
		490.229

Waardering materiële vaste activa

De boekwaarden van de gronden die onder de materiële vaste activa vallen zijn in 2022 niet op de actuele marktwaarde beoordeeld. Volgens de geldende regelgeving dient een marktwaardetoets minimaal eens in de twee jaar uitgevoerd te worden. In 2023 vindt deze toets daarom opnieuw plaats.

Tussentijdse winst

Bij het bepalen van tussentijdse winst dient de percentage of completion (POC)-methode te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

De POC-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Daarnaast is deze methode eenvoudig toepasbaar zoals blijkt uit de voorbeelden en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties die door gemeenten worden uitgevoerd. Hiermee wordt aangesloten bij de doelstelling van de vernieuwing van het BBV, namelijk vereenvoudiging en eenduidigheid en daarmee een betere onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

In de jaarrekening 2022 zijn drie winstnemingen verwerkt:

Grondcomplex	Winstneming (x € 1.000)
- Veldkampen	106
- Haarveld	432
- De Westerd II	229
	767

Raming toekomstige resultaten

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties komt de raming van het toekomstige resultaat van de lopende grondexploitaties uit op een totale negatieve eindwaarde van € 655.000. Dit bedrag is een momentopname en het moment waarop deze middelen beschikbaar komen is geheel afhankelijk van het daadwerkelijk realiseren van opbrengsten. De negatieve eindwaarde is een gevolg van de verliesgevende grondexploitatie Peize-Zuid. Hiervoor is in deze jaarrekening een verliesvoorziening gevormd van € 2.169.000.

Risico's

Voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit is door een extern bureau voor deze jaarstukken een risicoanalyse uitgevoerd. Deze analyse leidt tot een risicoreservering binnen de reserve grondexploitaties van € 1.468.000. In de onderstaande tabel is deze reservering uitgesplitst per project.

Grondcomplex (bedragen x € 1.000)	Risicoanalyse maart 2022	Actualisatie april 2023
Woningbouw		
Oosterveld	0	0
Peize-Zuid	0	1.468
Bedrijventerreinen		
Haarveld	0	0
Westeres	0	0
Overig		
Oude Velddijk	5	0
Zuidpoort Terheijl	0	0
	5	**1.468**

Reserve grondexploitaties

Het verloop van de reserve grondexploitatie is als volgt:

Reserve grondexploitaties	Bedrag (x € 1.000)
Stand reserve 1 januari 2022	3.680
Toevoegingen	
- Jaarresultaat 2021	506
Totaal toevoegingen	506
Onttrekkingen	
- Vennootschapsbelasting 2022	40
Uitgaven ten laste van eenmalige budgetten:	
- Strategisch sturen vastgoed, projecten en gronden	4
- Meerjarenplan woningbouw	0
Totaal onttrekkingen	44
Stand reserve 31 december 2022	**4.142**

Resultaat 2022

Per saldo is binnen de grondexploitaties een nadelig resultaat behaald van € 1.703.000. Dit bedrag is als volgt tot stand gekomen. In totaal wordt voor een bedrag van € 767.000 aan (tussentijdse) winst genomen. Na het afsluiten van de grondexploitatie is een voorziening benodigd van € 25.000 en de grondexploitatie Peize-Zuid laat een geprognosticeerd verlies zien van € 2.169.000, waarvoor ook direct een voorziening dient te worden gevormd. Daarnaast is op twee voorbereidingsbudgetten voor een toekomstige grondexploitatie voor in totaal € 37.000 een overschrijding gerealiseerd. Ten slotte is een negatief resultaat behaald van € 240.000 op het onderdeel vennootschapsbelasting.

Resultaatbestemming en reserveringen	Bedrag (x € 1.000)
- (Tussentijdse) winstneming / resultaat 2022	767
- Verliesvoorziening Peize-Zuid	-2.169
- Voorziening afronden Veldkampen Een	-25
- Overschrijding Supermarktlocatie Veenhuizen	-3
- Overschrijding Oude Velddijk	-34
- Resultaat vennootschapsbelasting	-240
Totaal resultaatbestemming	**-1.703**

We stellen voor het totale negatieve resultaat binnen de grondexploitaties van € 1.703.000 bij de bestemming van het jaarresultaat 2022 te onttrekken aan de reserve grondexploitaties.

Benodigd weerstandsvermogen

In deze jaarstukken is de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties geactualiseerd en bepaald op € 1.468.000.

Beslagen op de reserve grondexploitaties

Op de reserve ligt nog een begroot beslag van € 48.000 en bestaat uit één eenmalig budget:

Eenmalig budgetten	Bedrag (x € 1.000)
- Strategisch sturen vastgoed, projecten en gronden	48
	48

(Voorgestelde) toekomstige beslagen op de reserve grondexploitaties

In de begroting 2023 zijn een tweetal onttrekking aan de reserve grondexploitaties opgenomen voor in totaal € 470.000.

Opgenomen in begroting 2023	Bedrag (x € 1.000)
- Vennootschapsbelasting 2023	40
- Bijdrage nieuwbouw manege Roden	430
	470

Vrij beschikbaar reserve grondexploitaties

De reserve komt, met de hierboven opgenomen (toekomstige) wijzigingen, uit op een vrij besteedbaar bedrag van € 1.921.000 (voor afdekken risico's). De reserve is noodzakelijk om risico's binnen de grondexploitaties op te vangen en gewenste ontwikkelingen in gang te zetten.

8. Overhead

Inleiding

Voorgeschreven is dat in de programmaverantwoording een apart overzicht moet worden opgenomen van de kosten van de overhead. In de programma's zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead via taakveld 0.4 Overhead, ondersteuning organisatie. In het BBV zijn geen verdere eisen opgenomen met betrekking tot de presentatie. Het minimum betreft een opgaaf van de baten en lasten van het geheel aan overhead.

Definitie

Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead, is een definitie van het begrip overhead geïntroduceerd. Deze luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiermee kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden.

Tarieven

Het centraal begroten van de kosten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de taakvelden (voorheen de producten) alle tarieven te bepalen. Om deze reden is het van groot belang dat op een andere wijze uit de begroting blijkt hoe de tarieven worden berekend. In de paragraaf lokale heffingen moet een berekening worden opgenomen hoeveel overhead aan een tarief is toegerekend. De berekening van de tarieven geschiedt dan extracomptabel. De overhead moet daarbij op een consistente wijze worden toegerekend. Deze methode wordt niet door de wetgever voorgeschreven, maar wordt door de raad vastgesteld en opgenomen in de financiële verordening. De toerekening van de overhead aan tarieven is in 2022 gebaseerd op de directe uren toegerekend aan het taakveld. Het overheaduurtarief voor de binnendienst bedroeg € 36 en voor de buitendienst € 6.

Overzicht

Hieronder is een overzicht getoond van de begrote en gerealiseerde baten en lasten van overhead voor 2022. De totale overhead was na wijziging begroot op € 11.515.000. Het werkelijke saldo bedraagt € 11.631.000, waardoor er een nadelig saldo resteert van € 116.000.

Er is gekozen voor een indeling volgens de economische categorieën uit de Iv3 (Informatie voor derden). Beschrijvingen van de economische categorieën zijn te vinden in het Iv3 Informatievoorschrift voor Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen. Deze definities zijn in het overzicht gespecificeerd voor de baten en lasten van onze gemeente. Daaronder staat een verschillenanalyse, waarbij de verschillen per economische categorie groter dan € 100.000 zijn toegelicht.

		(bedragen x € 1.000)					
Categorie		**Omschrijving**	**Uitgaven/ inkomsten**	**Primitief begroot**	**Begroot na wijziging**	**Realisatie**	**Verschil**
1.1		Salarissen en sociale lasten	U	7.746	7.670	6.799	871
2.1		Belastingen	U	33	33	45	-12
2.2.1		Belastingen op producenten	I	-27	-27	20	-47
3.5.1		Ingeleend personeel	U	13	251	1.002	-751
3.6		Huren	I	-70	-70	-62	-8
3.8		Overige goederen en diensten	U	2.941	3.410	3.527	-116
4.3.1		Inkomensoverdrachten - Rijk	U	14	14	12	2
4.3.2		Inkomensoverdrachten - gemeenten	U	5	5	5	0
4.3.8		Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	U	3	3	3	0
7.2		Mutatie voorzieningen	I	-62	-62	-90	28
7.3		Afschrijvingen	U	743	709	590	119
7.4		Toegerekende reële en bespaarde rente	U	105	102	99	3
		Totaal overhead		**11.443**	**12.038**	**11.950**	**88**
7.5		Doorberekende overhead grondexploitaties	I	-226	-226	-154	-72
7.5		Doorberekende overhead kapitaalwerken	I	-296	-296	-164	-132
7.5		Doorberekende overhead eenmalige budgetten	I	0	0	-0	0
		Totaal doorberekende overhead		**-523**	**-523**	**-319**	**-203**
		Per saldo onverdeelde overhead		**10.921**	**11.515**	**11.631**	**-116**

Toelichting

Categoriebeschrijvingen zijn te vinden in het Iv3 Informatievoorschrift voor Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen. Voor een nadere en specifiek voor onze gemeente geldende definiëring van bovenstaande categorieën lichten wij hieronder de componenten van de diverse categorieën toe:

1.1 Salarissen en sociale lasten

Betreft de personele lasten die volgens voorschriften van de BBV toegerekend worden tot de overhead. Dit betreft voor onze gemeente (delen van) de volgende personele categorieën: Administratieve Ondersteuning Bedrijfsvoering; Algemene Zaken; Automatisering; Communicatie; Concerncontrol; Directie; Financiën en Facilitair; Juridische Zaken; Managers; Secretaris Ondernemingsraad; Teamleiders Bedrijfsvoering, Beheer, Ontwikkeling en Strategie en Publiekszaken; en overige personele lasten Bestuursondersteuning en Flankerend Beleid.

2.1 Belastingen

Betreft de gemeentelijke belastingen op de gemeentelijke huisvesting.

2.2.1 Belastingen op producenten

Betreft de opbrengst uit vervolgingskosten, maningskosten en overige inkomsten.

3.5.1 Ingeleend personeel

Betreft het personeel dat wordt ingeleend en toegerekend tot de overhead. In 2022 werd inhuur gepleegd op de vakgroepen Automatisering, Beleid, Communicatie, Financiën, Huishoudelijke Dienst, Personeelszaken, Realisatie / Ruimtelijke ordening en stedebouw en Secretariële Ondersteuning. Daarnaast is ingehuurd binnen Afdelingsmanagers en Huisvestingskosten gemeentehuis.

3.6 Huren

Betreft in 2022 huuropbrengsten vanuit het Consultatiebureau, MEE Drenthe, stichting WiN en de NMD-samenwerking.

3.8 Overige goederen en diensten

Betreft diverse kosten voor (delen van): Accountantscontrole; Advertenties; Arbeidsomstandighedenwet; Bedrijfshulpverlening; Bezwaar- en Beroepschriften; Contributies; Elektronische Dienstverlening; Flexibele Beloning; Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering; Functiewaardering; Jubilea; Kerstmarkt; Klachtenbehandeling; Leveringen Derden Algemene Zaken, Communicatie en Personeel en Organisatie; Opleiding; Organisatieontwikkeling; Participatie; Promotie; Reis- en Verblijfkosten; Relatiegeschenken; Sociaal Wijkbeheer; en Verzekeringen. Ook overige goederen en diensten gerelateerd aan administratie en algemeen beheer, automatisering en gemeentelijke huisvesting zijn inbegrepen.

4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk

Betreft een bijdrage aan het Arbeidsmarkt- en Ontwikkelingsfonds.

4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten

Betreft een subsidie aan de Personeelsvereniging.

4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen

Betreft een bijdrage aan BAN PersoneelsDiensten.

7.2 Mutatie voorzieningen

Betreft mutaties op de voorziening non-activiteitenregeling.

7.3 Afschrijvingen

Betreft afschrijvingen op geactiveerde kapitaallasten, voornamelijk in relatie tot administratie en algemeen beheer, automatisering en gemeentelijke huisvesting.

7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente

Betreft de toerekening van rente, voornamelijk in relatie tot administratie en algemeen beheer, automatisering en gemeentelijke huisvesting.

7.5 Doorberekende overhead grondexploitaties

Betreft de toerekening van overhead aan grondexploitaties.

7.5 Doorberekende overhead kapitaalwerken

Betreft de toerekening van overhead aan kapitaalwerken.

7.5 Doorberekende overhead eenmalige budgetten

Betreft de toerekening van overhead aan eenmalige budgetten.

Verschillen en toelichtingen

In dit onderdeel lichten we de verschillen tussen de begroting 2022 en de realisatie 2022 per economische categorie groter dan € 100.000 toe en de doorberekende overhead naar de grondexploitaties en investeringen.

1.1 Salarissen en sociale lasten

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
1.1	Salarissen en sociale lasten	U	7.746	7.670	6.799	871

Het voordeel op de salarissen en sociale lasten binnen de overhead is opgebouwd uit twee facetten. Enerzijds vielen de salarisbetalingen op eigen overheadmedewerkers € 871.000 lager uit dan begroot. Dit voordeel wordt voor € 751.000 gecorrigeerd door hoger dan begrote inhuurkosten (zie categorie 3.5.1 Ingeleend personeel). Het uiteindelijke nadeel kan worden verklaard doordat de totale inhuurkosten hoger uitvallen dan de begrote salarislasten.

Anderzijds zijn er door medewerkers minder uren op overheadproducten geschreven dan was begroot. Dit levert een voordeel op van € 203.000. Let op: dit voordeel wordt gecompenseerd door

voordelen op andere taakvelden. Per saldo hebben de interne urensaldi geen invloed op het jaarresultaat.

3.5.1 Ingeleend personeel

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
3.5.1	Ingeleend personeel	U	13	251	1.002	-751

De hogere inhuur ter hoogte van € 751.000 wordt grotendeels gecompenseerd door een lagere loonsom voor medewerkers in eigen dienst (zie categorie 1.1 Salarissen en sociale lasten). Voor de personele knelpunten binnen de organisatie wordt er soms gekozen om over te gaan tot inhuur van derden ten laste van beschikbare vacatureruimte. Dit brengt soms hogere kosten met zich mee, maar kan een uitkomst zijn in de huidige krappe arbeidsmarkt.

3.8 Overige goederen en diensten

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
3.8	Overige goederen en diensten	U	2.941	3.410	3.527	-116

Een grote hoeveelheid uitgaven en inkomsten worden tot de categorie 3.8 Overige goederen en diensten gerekend. Het voordeel van € 116.000 is dan ook opgebouwd uit meerdere na- en voordelen. Hieronder een overzicht met een rapportagegrens van € 20.000 met bijbehorende toelichtingen.

Toelichting (x € 1.000)		
Nadelig		
Levering derden Directie	34	
Aanpassingen website/elektronische dienstverlening	38	
Onderhoud ICT-koppelingen	33	
Onderhoud Software automatisering	32	
Preventief onderhoud	35	
Uitgaven in verband met corona	63	
Ondersteuning specialisten (automatisering)	56	
		291
Voordelig		
Wet open overheid	118	
Opleidingsbudget Bedrijfsvoering	21	
		139
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)		-36
Per saldo een nadelig resultaat van		**116**

Nadelig

Levering derden Directie (€ 34.000)
De meerkosten hebben te maken met het vertrek en de werving rondom de gemeentesecretaris

Aanpassingen website/elektronische dienstverlening (€ 38.000)
Bij afronding van het project rondom website en de electronische dienstverlening is er geen rekening gehouden met de extra exploitatie laten in de begroting. Samen met ICT wordt voor begroting 2024 alle licenties in kaart gebracht.

Onderhoud ICT-koppelingen (€ 33.000)
Als gevolg van verschillende migraties naar de cloud (Makelaar, NSR) zijn de structurele jaarlijkse kosten verhoogd.

Onderhoud Software automatisering (€ 32.000)
Na het uitfaseren van Mozard zijn de jaarlijkse kosten van LEEF en Procura module Belastingen ten laste gekomen van ICT Automatisering zonder de daarbij behorende dekking.

Preventief onderhoud (€ 35.000)
De overschrijding is ontstaan door het overgaan naar LED-verlichting in het gemeentehuis.

Uitgaven in verband met corona (€ 63.000)
De uitgaven die verband houden met corona betreffen de aanschaf van sneltesten, mondmaskers en de aanschaf van allerlei (audio visuele) apparatuur om het thuis- en hybride werken te ondersteunen.

Ondersteuning specialisten (automatisering) (€ 56.000)
Deze uitgaven zijn hoger dan begroot ivm allerlei specifiek technische ondersteuning van leveranciers van soft- en hardware.

Voordelig

Wet open overheid (Woo) (€ 118.000)
In de meicirculaire 2022 zijn eenmalige middelen (€ 64.000) en structurele middelen (€ 54.000) beschikbaar gekomen voor het implementeren van de Woo. Hier kon in 2022 niet tijdig op geanticipeerd worden. Voorgesteld wordt om het eenmalige budget over te hevelen naar 2023 en te gebruiken voor de inhuur van een projectleider die het implementatieplan gaat vormgeven. Daarnaast wordt dit budget gebruikt om het DSP te implementeren om daarmee de basisinformatiehuishouding op orde te krijgen. In het DSP zijn tevens de pro-actief te publiceren onderwerpen specifiek benoemd.

Opleidingsbudget Bedrijfsvoering (€ 21.000)
Door vertrek en uitval wegens ziekte van medewerkers en als gevolg van de naweeën van de coronapandemie zijn opleidingswensen niet uitgevoerd dan wel zijn opleidingen vervallen of uitgesteld.

7.3 Afschrijvingen

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
7.3	Afschrijvingen	U	743	709	590	119

Er is in 2022 minder geïnvesteerd dan begroot. Dit betekent ook dat de werkelijke realisatie op afschrijvingen minder is dan begroot. Het totale effect op overhead in 2022 is € 119.000 voordelig.

7.5 Doorberekende overhead grondexploitaties

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
7.5	Doorberekende overhead grondexploitaties	I	-226	-226	-154	-72

Met name bij de projecten Roden-zuid en Peize-Zuid zijn minder uren door eigen personeel verantwoord. Dit leidt logischerwijs tot een lagere dekking door de grondexploitaties van de kosten voor overhead.

7.5 Doorberekende overhead kapitaalwerken

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
7.5	Doorberekende overhead kapitaalwerken	I	-296	-296	-164	-132

Er is in 2022 minder geïnvesteerd dan begroot. Dit betekent dat er ook minder personele inzet is gepleegd op de kapitaalwerken, waardoor er tevens minder overhead is toegerekend over deze inzet. Het totale effect op overhead in 2022 bedraagt € 132.000 nadelig.

9. Personele lasten

Inleiding

Op basis van een aanvullend onderzoek naar de systematiek met betrekking tot de opbouw van de personele lasten is afgesproken om in de jaarstukken een overzicht van de personele lasten te presenteren. Dit overzicht moet de transparantie bevorderen en naast de gerealiseerde salarislasten ook de gerealiseerde dekking van de salarislasten presenteren.

Overzicht

Hieronder is een overzicht opgenomen van de begrote en gerealiseerde totale personele lasten in 2022. Dit betreft salarislasten van eigen personeel en personeel dat is ingeleend bij derden. Er is gekozen voor een indeling in afdelingen en overige categorieën waarmee personele lasten zijn gemoeid. Betalingen voor voormalig personeel en flankerend beleid zijn in de tellingen niet meegenomen.

De totale begrote salarislasten bedroegen € 25.591.000 voor 2022, waarvan € 22.028.000 ten laste kwam van de gewone dienst. Het totaal aan gerealiseerde salarislasten kwam in 2022 uit op € 25.716.000, waarvan € 22.496.000 ten laste van de algemene dekkingsmiddelen. Later in deze paragraaf volgt een verschillenanalyse voor de verschillen groter dan € 100.000.

(bedragen x € 1.000)

Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Raadsleden, Griffie en Raadscommissies	In dienst	579	581	580	-6
	Ingeleend	0	0	7	
College	In dienst	652	652	566	86
Management Team (1)	In dienst	1.076	1.012	879	-45
	Ingeleend	0	0	179	
Bedrijfsvoering	In dienst	4.809	4.960	4.424	61
	Ingeleend	13	247	721	
Beheer	In dienst	5.809	5.955	5.413	148
	Ingeleend	0	44	437	
Beleid en Realisatie (2)	In dienst	1.828	1.466	1.635	-233
	Ingeleend	0	168	232	
Strategie en Ontwikkeling	In dienst	2.125	2.097	1.995	-269
	Ingeleend	0	237	608	
Publiekszaken	In dienst	5.524	5.620	5.269	-468
	Ingeleend	300	794	1.613	
Sport en Accommodaties	In dienst	1.005	1.054	1.039	5
	Ingeleend	72	95	105	
Ambtenaren Burgerlijke Stand		10	10	13	-3

Vervangingsbudget	92	-80	0	-80
Knelpuntenbudget	0	679	0	679
Totale personeelslasten	23.893	25.591	25.716	-125
Dekkingsbron	**Primitief begroot**	**Begroot na wijziging**	**Realisatie**	**Verschil**
Investeringen	-759	-759	-396	-364
Grondexploitaties	-597	-597	-466	-131
Eenmalige budgetten	-12	-12	0	-12
Reserve sociaal domein	0	0	0	0
Tarieven afval en riolering	-1.438	-1.438	-1.260	-178
Overige tarieven	-757	-757	-1.097	340
Ongedeeld MUP-budget	0	0	-2	2
Totaal dekkingsbronnen	-3.563	-3.563	-3.220	-343
Ten laste van gewone dienst	**20.330**	**22.028**	**22.496**	**-468**
(1) Betreft directie, afdelingsmanagers en concerncontrol.				
(2) Inclusief conciërges OPON en avondverzorging.				

Ontwikkelingen

Organisatie

Afgelopen jaar kenmerkt zich door een aantal ontwikkelingen van buitenaf die grote impact hebben gehad op de interne organisatie.
Begin 2022 was de wereld nog in de ban van Corona en werkten alle medewerkers nog verplicht thuis. In de loop van het afgelopen jaar was het einde van de epidemie in zicht en vond langzamerhand terugkeer naar het gemeentehuis plaats. De terugkeer op de werkplek is wezenlijk anders geworden. Medewerkers hebben de voordelen van thuiswerken ontdekt (betere balans werk/privé, thuiswerken leent zich goed om onderwerpen rustig uit te kunnen werken) en door de goede digitale ondersteuning is dit allemaal mogelijk. Hybride werken en vergaderen is hierdoor een vast onderdeel van het werk geworden.

2022 kenmerkt zich door vele interne verschuivingen, een grote uitstroom van medewerkers en een hoog ziekteverzuim. Dit in combinatie met een krappe arbeidsmarkt maakt dat er veel inhuur heeft plaatsgevonden om de interne druk op de organisatie realistisch proberen te houden. Met het knelpuntenbudget wat ter beschikking is gesteld in 2022 zijn er stappen gezet om de basis op orde te brengen en te werken aan stabiliteit in de organisatie zoals, project uitvoer doelgroepen (Radaronderzoek), start en uitvoer van de RI&E, verdergaande en benodigde digitalisering, en het aantrekken van capaciteit, onder andere op het gebied van bodembeweging en bouwprotocol. Tevens is geïnvesteerd in de medewerkers van de organisatie door het opleidingsbudget te verhogen en is een onderzoek gestart naar de verdere doorontwikkeling van ICT.

Daarnaast hebben we in 2022 te maken met diverse landelijke crises zoals: de energiearmoede als gevolg van de enorme prijsstijgingen, de woningbouwopgave en de vluchtelingenopvang (Oekraïne en overloop vanuit Ter Apel). Dit zijn nieuwe taken voor de gemeente die in de organisatie vanuit een crisissituatie adequaat zijn opgepakt en uitgevoerd. Voor de langere termijn betekent dit dat ook in 2023 een groot beroep wordt gedaan op de wendbaarheid en slagvaardigheid van de medewerkers in de organisatie, naast het werken aan stabiliteit en de basis op orde houden.

Financieel

Zoals zichtbaar is in het overzicht bedraagt de totale overschrijding in 2022 op salarislasten van huidig personeel € 125.000. Dit bedrag is opgebouwd uit meerdere componenten. In het volgende onderdeel worden de verschillen per onderdeel toegelicht.

Verschillen en toelichtingen

In dit onderdeel lichten we de verschillen tussen de begroting 2022 en de realisatie 2022 per afdeling en dekkingsbron groter dan € 100.000 toe. Daarnaast lichten we de verschillen op het vervangings- en knelpuntenbudget toe.

Beheer

(bedragen x € 1.000)

Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Beheer	In dienst	5.809	5.955	5.413	148
	Ingeleend	0	44	437	

De oorzaak van het overschot van € 148.000 heeft te maken met openstaande vacatures bij de binnendienst.

Beleid en Realisatie

(bedragen x € 1.000)

Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Beleid en Realisatie (2)	In dienst	1.828	1.466	1.635	-233
	Ingeleend	0	168	232	

(2) Inclusief conciërges OPON en avondverzorging.

De overschrijding ontstaat voor een deel door detachering van medewerkers bij de NMD Samenwerking. Alle lasten en baten zijn verwerkt binnen de afdeling Beleid en Realisatie. De wijziging is in een begrotingswijziging verwerkt. Hierin is echter alleen de detacherings-vergoeding opgenomen en niet de uitzetting van de salarislasten. Dit heeft een overschrijding van € 169.000 tot gevolg. Het restant van de overschrijding van € 64.000 wordt veroorzaakt door extra kosten inhuur. Door vertrek van de teamleider was inhuur noodzakelijk.

Strategie en Ontwikkeling

(bedragen x € 1.000)

Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Strategie en Ontwikkeling	In dienst	2.125	2.097	1.995	-269
	Ingeleend	0	237	608	

Het nadeel op de afdeling Ontwikkeling en Strategie komt vooral door hogere inhuurkosten. Een deel van de inhuurkosten wordt gedekt uit diverse projecten. Dit betreft zowel eenmalige budgetten, investeringen als het budget maatregelen verduurzamen. Een ander deel van de inhuurkosten betreft inhuur op personele knelpunten, daar waar vacatureruimte niet ingevuld kon

worden en er uitval was door ziekte. Deze inhuur bood uitkomst binnen de huidige krapte op de arbeidsmarkt, maar leidde wel tot een financieel nadeel.

Publiekszaken

(bedragen x € 1.000)

Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Publiekszaken	In dienst	5.524	5.620	5.269	-468
	Ingeleend	300	794	1.613	

De overschrijding op de salarislasten van de afdeling Publiekszaken is voornamelijk gerelateerd aan de kosten die gemaakt zijn voor Oekraïne, in dit geval € 433.000 voor inhuur derden in het kader van beveiliging. Er komt vergoeding vanuit het Rijk voor deze gemaakte kosten. Daarnaast is er per saldo een nadelig resultaat op de kostenplaats van € 35.000 door hogere kosten voor inhuur derden. Dit maakt in totaal het verschil van € 468.000.

Vervangingsbudget

(bedragen x € 1.000)

Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Vervangingsbudget	92	-80	0	-80

Het vervangingsbudget bleek in 2022 ontoereikend om de uitval en benodigde vervanging van personeel financieel op te vangen. Het resterende nadeel over 2022 bedraagt € 80.000. In de laatste twee maanden van 2022 is er relatief veel aanspraak gemaakt op het vervangingsbudget, waardoor de standen bij zowel de 2e trimesterrapportage als de slotwijziging geen aanleiding waren om de begroting vroegtijdig te wijzigen. Het nadeel van € 80.000 ligt verspreid over alle afdelingen van de organisatie.

Knelpuntenbudget

(bedragen x € 1.000)

Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Knelpuntenbudget	0	679	0	679

In 2022 is voor knelpunten in totaal € 1.255.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is verdeeld over een structureel budget (€ 645.000) en een eenmalig budget (€ 610.000). Binnen het structurele deel is een bedrag van € 450.000 verplaatst naar het vervangingsbudget (€ 300.000) en opleidingsbudget (€ 150.000). Het structurele deel van het knelpuntenbudget eindigt met een beschikbaar bedrag van € 195.000 en komt ten gunste van het jaarresultaat. Daarnaast is binnen het eenmalige deel een bedrag van € 126.000 verplaatst naar diverse afdelingen voor bijvoorbeeld de inzet van een preventiemedewerker en een beleidsmedewerker participatie. Het eenmalige deel van het knelpuntenbudget eindigt met een beschikbaar bedrag van € 484.000. Wij stellen in deze jaarstukken voor dit bedrag over te hevelen naar 2023.

Investeringen

(bedragen x € 1.000)

Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Investeringen	-759	-759	-396	-364

Er is in 2022 minder geïnvesteerd dan begroot. Dit heeft niet alleen geleid tot een financieel voordeel op de kapitaallasten, maar ook tot een financieel nadeel op de dekking van personele lasten door investeringen. Waar verwacht werd dat de organisatie voor € 759.000 aan uren zou toeschrijven aan de investeringen, kwam de realisatie uit op € 396.000. Het nadeel over 2022 bedraagt daardoor € 384000.

Grondexploitaties

(bedragen x € 1.000)

Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Grondexploitaties	-597	-597	-466	-131

Met name bij de projecten Roden-Zuid en Peize-Zuid zijn minder uren door eigen personeel verantwoord. Dit leidt logischerwijs tot een lagere dekking door de grondexploitaties van de kosten voor overhead.

Tarieven afval en riolering

(bedragen x € 1.000)

Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Tarieven afval en riolering	-1.438	-1.438	-1.260	-178

Dit nadeel van te weinig geschreven uren is ontstaan door uitval van medewerkers waardoor uitzendkrachten zijn ingehuurd. Uitzendkrachten schrijven geen uren en de kosten worden rechtstreeks in de kostenplaats afvalstoffenheffing geboekt.

Overige tarieven

(bedragen x € 1.000)

Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Overige tarieven	-757	-757	-1.097	340

De hogere dekking uit de overige tarieven (leges) is voornamelijk toe te schrijven aan een hoger dan begrote kostendekkendheid op de omgevingsvergunningen en de reisdocumenten.
De relatief hoge kostendekkenheid op de omgevingsvergunningen is in 2022 met name gelegen in het feit dat veel aanvragen door een externe partij zijn afgehandeld. Deze externe partij schrijft geen uren, waardoor er bij de berekening uitgegaan moet worden van normuren. Daarnaast zijn er in 2022 veel aanvragen ontvangen en afgehandeld, waaronder ook een aantal grote projecten. Deze combinatie van factoren heeft geleid tot een relatief hoge kostendekkendheid. Waar verwacht werd dat 111% van de kosten -en dus ook de personele kosten- gedekt zou worden in 2022, bedroegen de baten uiteindelijk 126% van de lasten.

Ten aanzien van de reisdocumenten zijn meer uren gemaakt dan begroot, omdat er ook daadwerkelijk meer reisdocumenten zijn aangevraagd dan begroot. Dit komt mede doordat inwoners tijdens de corona-jaren niet gewezen zijn op het verlopen van reisdocumenten om zo het aantal bezoeken aan het gemeentehuis te minimaliseren. Daarnaast kon er tijdens deze periode niet of nauwelijks gereisd worden, waardoor de inwoners niet de behoefte hadden om reisdocumenten aan te vragen of te verlengen. Inmiddels is dit weer op gang gekomen en lijkt er een inhaalslag plaats te vinden sinds 2022. De verwachting was dat 85% van de kosten gedekt zou worden in 2022, maar de baten bedroegen 113% van de lasten.

10. COVID-19

Inleiding

Covid-19

In de 2e trimesterrapportage 2022 is aangegeven dat de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) en Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK-regeling) per 1 oktober 2021 zijn beëindigd. De financiële afwikkeling zal in de loop van 2023 plaatsvinden.

In de septembercirculaire 2021 (€ 123.000) en decembercirculaire 2021 (€ 46.000) zijn door de rijksoverheid compensatiepakketten voor 2022 toegekend. In de jaarrekening 2021 zijn (restanten van) eerder gevormde coronacompensatie-budgetten (€ 637.000), beschikbaar gemaakt voor 2022. In de begroting 2022 is van de beschikbare € 806.000 voor een bedrag van € 743.000 aan coronacompensatie-budgetten gevormd. Hierop is in totaal € 104.000 uitgegeven. In het als bijlage bij deze jaarstukken opgenomen voorstel 'Overheveling eenmalige budgetten 2022' wordt gevraagd om van het restant van € 639.000 een bedrag van in totaal € 167.000 beschikbaar te houden in 2023. Het gaat hierbij specifiek om het restant van het eenmalige budget 'Coronasteun cultuur'. Wij staan op het standpunt dat we in 2023 deze compensatie gaan benutten.

Daarnaast zijn overige rijksuitkeringen ontvangen (€ 223.000) voor compensatie van inkomstenderving en voor aanvullingen op exploitatietekorten van ijsbanen en zwembaden.

Het totale nadelige effect vanwege inkomstenderving, hogere kosten en lagere bijdragen van derden berekenen we op € 427.000. Dit bedrag is opgebouwd uit uitgaven waarbij vooraf wel en geen dekking uit 2021 tegenover stond. De beschikbare compensatie, gedeeltelijk overgeheveld uit 2021, bedraagt € 1.029.000, waardoor uiteindelijk een positief financieel effect van € 650.000 is berekend. Onderdeel van dit bedrag is de voorgestelde overheveling van één eenmalig budget (€ 167.000) naar 2023.

In de tabel hieronder is een gedetailleerde financiële uiteenzetting opgenomen van de invloed van Covid-19.

5e compensatiepakket - septembercirculaire 2021	**(in €)**
Taakmutaties	
Gemeentelijk schuldenbeleid	42.000
Bijzondere bijstand	21.000
Re-integratie	60.000
Totaal	**123.000**

Derving inkomsten	**(in €)**
Spc De Hullen - kaartverkoop zwembad	20.000
Spc De Hullen - horeca	15.000
Spc De Hullen - personeel derden horeca	9.000
Brinkhof - horeca	30.000
Huurinkomsten amateursport en sportaccommodaties	90.000
Totaal	**164.000**

6e compensatiepakket - decembercirculaire 2021	(in €)
Decentralisatie-uitkering	
Gemeenteraadsverkiezingen	46.000
Totaal	**46.000**

Overgehevelde compensatie uit 2021	(in €)
Coronacompensatie WMO en Jeugd	153.000
Coronasteun cultuur	216.000
Jeugd aan zet	7.000
TONK-regeling	261.000
Totaal	**637.000**

Overige uikeringen/subsidies rijk	(in €)
Kwijtschelding huur sportaccommodaties 4e kwart. '21 (rijk)	52.000
Compensatie inkomstenderving '21 (rijk)	133.000
Exploitatietekorten ijsbanen en zwembaden 4e kwart. '21 (rijk)	38.000
Totaal	**223.000**

Hogere kosten c.q. lagere externe bijdragen	(in €)
5e compensatiepakket - septembercirculaire '21	
Re-integratie	0
6e compensatiepakket - decembercirculaire '21	
Gemeenteraadsverkiezingen	46.000
Overgehevelde compensatie uit 2021	
Coronacompensatie WMO/Jeugd	4.000
Coronasteun cultuur	49.000
Jeugd aan zet	5.000
Overig	
Steun horeca	47.000
Levering derden i.v.m. corona	88.000
Totaal	**239.000**

Financieel effect	(in €)
Totaal coronacompensatie gemeentefonds 2022	169.000
Beschikbare middelen uit jaarrekening 2021	637.000
Overige uitkeringen./subsidies overig rijk, provincie	223.000
Totaal middelen	**1.029.000**
Totaal negatief financieel effect corona	379.000
Financieel effect corona jaarrekening 2022	**650.000**

Lagere kosten	(in €)
Kosten participatie griffie	24.000

Totaal negatief financieel effect corona	**379.000**

In deze jaarstukken is uiteindelijk een positief effect vanwege corona op het jaarresultaat berekend van € 47.000. Dit bedrag is tot stand gekomen door het totaal van de uitgaven (€ 345.000), waar nog geen dekking uit 2021 tegenover stond, in aftrek te brengen van de in 2022 ontvangen compensatie (€ 392.000). Dit resulteert in een positief saldo van € 47.000.

Stand van zaken/terugblik

Tozo (tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)

De regeling is per 1 oktober 2021 beëindigd. De bestedingen in de jaren 2020 en 2021 zijn als lening verstrekt. Alle ontvangsten moeten terugbetaald worden aan het Rijk. In 2022 betreft dit een bedrag van € 76.400. Het saldo van de openstaande vorderingen per 31 december 2022 bedraagt € 331.400.

Tonk (tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten)

De regeling is per 1 oktober 2021 beëindigd. Er hoeft geen verrekening met het Rijk plaats te vinden.

Nieuwe crises

In de nadagen van COVID-19 kregen we in 2022 te maken met verschillende nieuwe crises. Als gevolg van de oorlog in Oekraïne kwam er een vluchtelingenstroom op gang waarin gemeenten een taak kregen voor betreft het organiseren van opvanglocaties.
Ook leidde de oorlog er toe dat de energieprijzen omhoog schoten hetgeen een energiecrisis veroorzaakte. Meer dan 1.500 inwoners van Noordenveld hebben een beroep gedaan op de Energietoeslag, een regeling die Den Haag had vastgesteld om inwoners met een lager inkomen tegemoet te komen.

Tot slot kregen we ook te maken met de noodopvang van asielzoekers. Dit om Ter Apel te ontlasten. Zowel in Veenhuizen als in Alteveer hebben we noodopvanglocaties ingericht om vluchtelingen tijdelijk op te vangen.

Van COVID-19 naar diverse nieuwe crises. Dit heeft wel een behoorlijke impact gehad op zowel onze inwoners, ondernemers en dergelijke als op onze ambtelijke organisatie.

Jaarrekening

1. Resultaat en bestemming

Jaarresultaat 2022

Tot en met de slotwijziging 2022 leiden alle begrotingswijzigingen 2022 tot een prognose van een voordelig jaarresultaat over 2022 van € 1.095.000.

Het werkelijk jaarresultaat over 2022 is uitgekomen op een voordelig resultaat van € 975.000. In het volgende overzicht zijn de belangrijkste verschillen (> € 100.000) weergegeven tussen het definitieve jaarresultaat en de afwijkingen in de slotwijziging 2022.

Belangrijkste verschillen na de slotwijziging 2022		
Raming voordelig jaarresultaat tot en met de slotwijziging 2022		**€ 1.095**
Voordelig		
- Algemene uitkering	€ 1.356	
- Overloopbudgetten	€ 1.584	
- Kapitaallasten	€ 164	
- Knelpuntenbudget	€ 195	
- Aflossing verstrekte lening Revitalisering bedrijventerrein	€ 187	
- Verkoop Schoolstraat 3 Een (vm school)	€ 156	
		€ 3.642
		€ 4.737
Nadelig		
- Grondexploitaties	€ 1.703	
- Voorziening bovenwettelijk verlof	€ 768	
- Afboeken boekwaarde Ir. Mentropweg 72 Veenhuizen (vm school)	€ 265	
- Onroerendezaakbelastingen	€ 165	
- Bijdrage RUD	€ 116	
- Voorzieningen wachtgeld- en pensioenverplichtingen vm wethouders	€ 634	
		€ 3.651
		€ 1.086
Diverse kleinere afwijkingen (< € 100.000)		€ -111
Voordelig jaarresultaat 2022		**€ 975**

Voor een nadere analyse wordt verwezen naar de onderdelen **Baten en lasten per programma** en **Algemene dekkingsmiddelen**.

Bestemming jaarresultaat

Een aantal beschikbare budgetten is (nog) niet (geheel) besteed. Voor deze budgetten is of wordt nog wel een verplichting aangegaan. Het gaat hierbij om een bedrag van afgerond € 4,1 miljoen, waarvan € 3,7 miljoen ten laste van subsidies, overige bijdragen van derden, reserves en voorzieningen. Voor een bedrag van € 1.584.000 dient voor 2022 de dekking nog te worden herbevestigd. Voor een overzicht van deze budgetten wordt verwezen naar de ter inzage liggende bijlage bij de jaarstukken.

Samenvattend leidt dit tot de volgende uitkomst:

Bestemming jaarresultaat 2022	
Saldo rekening van baten en lasten	€ 975.000
Af: beschikbaar stellen voor eenmalige budgetten	€ 1.584.000
Netto jaarresultaat 2022	**€ -609.000**

De grondexploitaties zijn geactualiseerd, de uitgaven op de voorbereidingsbudgetten zijn geïnventariseerd en de fiscale positie voor de vennootschapsbelasting is bepaald. Dit heeft geleid tot een nadelig resultaat op de grondexploitaties van € 1.703.000. Voor een nadere toelichting op dit resultaat verwijzen wij u naar de **paragraaf Grondbeleid** van het jaarverslag. Wij stellen voor het nadelige resultaat te onttrekken aan de reserve grondexploitaties.

Het resterende jaarresultaat kan als volgt worden samengevat:

Resterend jaarresultaat 2022	
Saldo jaarresultaat na aftrek reserveringen	€ -609.000
Af: resultaat grondexploitaties ten laste van reserve grondexploitaties	€ 1.703.000
Resterend resultaat 2022	**€ 1.094.000**

Het resterende jaarresultaat van € 1.094.000 zal worden toegevoegd aan de algemene reserve.

We stellen daarnaast voor een bedrag van € 749.000 te reserveren voor budgetten waarvan de middelen via de Decembercirculaire in 2022 al zijn ontvangen. Van dit bedrag is € 699.000 bedoeld voor Energietoeslag in 2023. Rekening houdende met bovenstaande mutaties kan de stand van de algemene reserve als volgt worden weergegeven:

Algemene reserve	
Saldo volgens jaarrekening	€ 4.859.000
Af: beschikbaar gestelde budgetten tot en met de begroting 2022	€ -704.000
Bij: resterend jaarresultaat	€ 1.094.000
Af: beschikbaar stellen budgetten uit de Decembercirculaire 2022	€ -749.000
Bij: saldo beschikbaar gestelde budgetten in de begroting 2023	€ 298.000
Beschikbaar, inclusief begrotingswijzigingen tot 1 mei 2023	**€ 4.798.000**

Het saldo beschikbaar gestelde budgetten in de begroting 2023 bestaat uit de totale dotatie aan de algemene reserve in 2023 van € 798.000 en de onttrekking in 2023 aan de algemene reserve van € 500.000 vanwege het dorpenfonds.

De stand van de reserve grondexploitaties bedraagt na vaststelling van de jaarrekening, inclusief toekomstige wijzigingen en voor afdekken van risico's, € 1.921.000. Voor het verloop van deze reserve verwijzen wij naar de **paragraaf Grondbeleid** van het jaarverslag.

5021
5022

2. Balans en toelichting

bedragen x € 1.000	31-12-2022		31-12-2021	
VASTE ACTIVA				
Immateriële activa		**2.470**		**1.862**
Materiële vaste activa		**94.252**		**83.636**
Investeringen economisch nut	47.605		42.760	
Investeringen maatschappelijk nut	16.734		13.708	
Investeringen economisch nut, gedekt door een heffing	29.913		27.168	
Financiële vaste activa		**2.279**		**2.850**
Kapitaalverstrekking aan:				
- deelnemingen	104		104	
Leningen aan:				
-deelnemingen	235		235	
Overige langlopende leningen u/g	1.817		2.405	
Overige langlopende vorderingen	123		106	
Totaal vaste activa		***99.001***		***88.348***

bedragen x € 1.000	31-12-2022		31-12-2021	
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		**-2.892**		**1.800**
Onderhanden werk	-2.911		1787	
Grond- en hulpstoffen	18		13	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		**19.398**		**8.277**
Vorderingen op openbare lichamen	6.791		4.897	
Overige vorderingen	12.607		3.380	
Liquide middelen		**1.827**		**381**
Kassaldi	37		7	
Banksaldi	1.790		374	
Overlopende activa		**7.194**		**3.920**
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	7.194		3.920	
Totaal vlottende activa		***25.527***		***14.379***
		124.527		**102.726**

5023

bedragen x € 1.000	31-12-2022		31-12-2021	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen		**27.357**		**23.201**
Algemene reserve	4.859		2.372	
Gerealiseerde resultaat	975		3.425	
Bestemmingsreserves	21.523		17.404	
Voorzieningen		**6.556**		**5.635**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.976		840	
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	4.580		4.795	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		**58.383**		**48.767**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	58.383		48.767	
Totaal vaste passiva		***92.296***		***77.603***

bedragen x € 1.000	31-12-2022		31-12-2021	
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		**15.334**		**9.397**
Banksaldi	8.065		3.459	
Opgenomen geldleningen	0		3.000	
Overige schulden	7.269		2.938	
Overlopende passiva		**16.897**		**15.726**
Vooruitontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU, Nederlandse overheidslichamen en overige	9.264		7.871	
Verplichtingen	7.633		7.855	
Totaal vlottende passiva		***32.231***		***25.123***
		124.527		**102.726**
Gewaarborgde geldleningen		39.424		39.828

5024

Vaste activa

Het verloop van de vaste activa gedurende het jaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

bedragen x € 1.000	**31-12-2022**		**31-12-2021**	
VASTE ACTIVA				
Immateriële activa		**2.470**		**1.862**
Materiële vaste activa		**94.252**		**83.636**
Investeringen economisch nut	47.605		42.760	
Investeringen maatschappelijk nut	16.734		13.708	
Investeringen economisch nut, gedekt door een heffing	29.913		27.168	
Financiële vaste activa		**2.279**		**2.850**
Kapitaalverstrekking aan:				
- deelnemingen	104		104	
Leningen aan:				
-deelnemingen	235		235	
Overige langlopende leningen u/g	1.817		2.405	
Overige langlopende vorderingen	123		106	
Totaal vaste activa		***99.001***		***88.348***

Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2022 is als volgt:

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)	*31-12-2021*	*Her-rubricering*	*Desinves-teringen*	*Inves-teringen*	*Afschrij-vingen*	*Bijdragen derden*	*31-12-2022*
Kosten van onderzoek en ontwikkeling - gronden	652			325			977
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.210			737	79	375	1.493
Totaal	**1.862**	**0**	**0**	**1.062**	**79**	**375**	**2.470**

Voorbereidingskosten die in een jaar gemaakt worden voor grondexploitaties zoals kosten van onderzoek en ontwikkeling worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa. De kosten hiervan mogen maximaal vijf jaar geactiveerd blijven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut;
- investeringen met een economisch nut, gedekt door een heffing.

Investeringen met een economisch nut

Investeringen met een economisch nut zijn investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten. Het onderstaande overzicht geeft de (verplichte) onderverdeling en het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

Investeringen met economisch nut (bedragen x € 1.000)	*31-12-2021*	*Her-rubricering*	*Desinves-teringen*	*Inves-teringen*	*Afschrij-vingen*	*Afwaarder-ingen*	*Bijdragen derden*	*31-12-2022*
Gronden en terreinen	1.351			73	74			1.350
Grondcomplexen	4.001	-385						3.616
Woonruimten	1							1
Bedrijfsgebouwen	30.974		327	6.550	1.652			35.545
Grond-, weg- en waterbouwk. Werken	434			200	24			610
Vervoermiddelen	866			141	149			858
Machines, apparaten en installaties	404			61	117			348
Overige materiële activa	4.729		12	1.326	767			5.276
Totaal	**42.760**	**-385**	**339**	**8.351**	**2.783**	**0**	**0**	**47.604**

In 2022 is veel geïnvesteerd in de categorie 'Bedrijfsgebouwen'. Enkele voorbeelden daarvan zijn:
-nieuwbouw de Marke € 4.231.000;
-gemeentewerf € 1.028.000;
-sportcampus Peize € 928.000.

Herrubricering 'Grondcomplexen' (€ 385.000)

De overboeking bij grondcomplexen is een gevolg van het verplaatsen van circa 13.942 m² uit Haarveld fase 2 naar de grondexploitatie Haarveld. Na de verplaatsing bedraagt het aantal vierkante meters bij Haarveld fase 2 circa 51 hectare.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, openbare verlichting en parken worden, conform de vastgestelde verordening, geactiveerd en afgeschreven in twintig jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut vóór 2017 (bedragen x € 1.000)	31-12-2021	Her-rubricering	Desinves-teringen	Inves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.820				934		5.886

Investeringen openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 2017 (bedragen x € 1.000)	31-12-2021	Her-rubricering	Desinves-teringen	Inves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.888			5.113	535	618	10.848

Investeringen met een economisch nut, gedekt door een heffing

Tot de categorie 'investeringen met een economisch nut, gedekt door een heffing' behoren onder andere investeringen in riolering, afvalverwijdering en begraafplaatsen. De voorziening is ingesteld mede gezien de juridische consequenties die een onjuiste kostenrekening aan de taken rioolheffing en afvalstoffenheffing kan hebben. Indien gemeenten in de heffing bijdragen hebben opgenomen voor de toekomstige vervanging van investeringen voor deze beide taken, komen deze gelden in een vervangingsvoorziening. Indien de daadwerkelijke vervanging plaats vindt worden deze investeringen geactiveerd. Vervolgens moeten de bedragen opgenomen in deze voorziening (ex artikel 44 1e lid d) rechtstreeks op de vervangingsinvesteringen in mindering worden gebracht. Eind 2022 bedraagt de voorziening vervangingsinvestering riolering € 765.321.

In 2022 is onder andere geïnvesteerd in de nieuwbouw van het grondstoffencentrum: € 728.000.

Investeringen met economisch nut, gedekt door een heffing (bedragen x € 1.000)	31-12-2021	Her-rubricering	Vermin-deringen	Inves-teringen	Afschrij-vingen	Mutatie vz. ver-vangings-investe-ringen	31-12-2022
Gronden en terreinen	129				8		121
Bedrijfsgebouwen	149			728	16		861
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	24.436			3.663	1.315		26.784
Vervoermiddelen	903			75	143		835
Mach., app. en installaties	83				18		65
Overige materiële activa	1.468			25	246		1.247
Totaal	**27.168**	**0**	**0**	**4.491**	**1.746**	**0**	**29.913**

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2021	Vermeer-deringen	Aflossing	31-12-2022

Kapitaalverstrekking aan:				
Deelnemingen	104			104
Leningen aan:				
Deelnemingen	235			235
Overige langlopende leningen	2.405	421	1.009	1.817
Overige langlopende vorderingen	106	17		123
Totaal	**2.850**	**438**	**1.009**	**2.279**

5085
5086 **Kapitaalverstrekking aan deelnemingen**
5087 Onder kapitaalverstrekking aan deelnemingen wordt verstaan participaties in het aandelenkapitaal
5088 van NV's en BV's:
5089

Kapitaalverstrekking (aan deelnemingen)	*Verkrijgingsprijs in €*	*Aantal aandelen*
Bank Nederlandse Gemeenten	69.816	30.771
Waterleidingmaatschappij Drenthe	2.450	72
Bank Nederlandse Gemeenten	45	
N.a.v. verkoop aandelen Essent:		
- Enexis Holding NV	31.685	70.255
- Vordering op Enexis BV	14	
- Essent Milieu Holding	1	
Totaal	**104.011**	

5090
5091 **Leningen aan deelnemingen**
5092 *Aandelen Essent*
5093 Bij de verkoop van de aandelen Essent in 2009 hebben de verkopende aandeelhouders een belang
5094 gehouden in een aantal speciale vennootschappen, opgericht ter bewaking en registratie van hun
5095 rechten en verplichtingen uit hoofde van de verkoop van de aandelen Essent NV. Uit de
5096 verkoopovereenkomst met Essent vloeien de volgende leningen aan deelnemingen voort:
5097

Leningen (aan deelnemingen)	*31-12-2021*	*Lening*	*Aflossing*	*31-12-2022*
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	1			1
- Vordering op Enexis BV	129			129
- Versterking eigen vermogen Enexis	234.681			234.681
Totaal	**234.811**	**0**	**0**	**234.811**

5098
5099
5100 **Overige langlopende leningen**
5101 Het verloop van de overige langlopende leningen in 2022 is als volgt:
5102

Overige langlopende leningen	*31-12-2021*	*Lening*	*Aflossing*	*31-12-2022*
- Personeelsvereniging gemeente	197.549		8.860	188.689
- Startersleningen	648.425			648.425
- Zonneleningen	200.000			200.000
- Fietsprivé personeel gemeente	1.078	950	554	1.473
- Revitalisering bedrijventerrein	65.635		65.635	0
- Coöperatie NoordseVeld op Rozen	1.000.000		914.033	85.967
- Coöperatie Glasvezel Noord	292.000			292.000
- Verzilverlening	0	400.000		400.000
- IJsvereniging Hou Streek	0	20.000	20.000	0
Totaal	**2.404.687**	**420.950**	**1.009.083**	**1.816.554**

Startersleningen

Bij de Voorjaarsnota 2013 is besloten om 25 starters in de gelegenheid te stellen een starterslening bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) aan te gaan ter hoogte van maximaal € 20.000 voor het verwerven van een nieuwbouwkoopwoning met een VON-prijs tot maximaal € 150.000. Bij de Voorjaarsnota 2016 is besloten nog eens 25 startersleningen onder dezelfde voorwaarden beschikbaar te stellen. Tevens is het mogelijk gemaakt om blijversleningen te verstrekken. In het verslagjaar zijn acht leningen door SVn aan starters op de woningmarkt verstrekt. Het totaal aantal verstrekte leningen per 31 december 2022 is 39.

Zonneleningen

In de najaarsnota 2016 is vermeld dat € 200.000 zal worden ingezet voor zogenaamde zonneleningen. Met de zonnelening worden duurzaamheidsleningen verstrekt aan particuliere woningeigenaren. De zonnelening is bedoeld voor de aanschaf en installatie van systemen voor het opwekken van zonne-energie. De zonnelening kan door de particuliere woningeigenaar digitaal worden aangevraagd bij het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN). Het SNN fungeert daarbij als het voorportaal van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn), een onafhankelijke financiële partner van de Provincie Drenthe en de Drentse gemeenten. Het SNN neemt de aanvraag in behandeling. Het SVn verstrekt de lening als de particuliere woningeigenaar kredietwaardig is bevonden. Om de uitvoering van de provinciale regeling voor de zonnelening mogelijk te maken stelt de provincie Drenthe een bedrag van € 200.000 beschikbaar onder voorwaarde dat de gemeente eenzelfde bedrag van € 200.000 beschikbaar stelt (uitgaande van 50:50 cofinanciering). Noordenveld stelt dus cofinanciering beschikbaar in de vorm van een lening met een looptijd van tien jaar aan het SVn. Dit is mogelijk door binnen de bestaande deelnemings-overeenkomst die de gemeente al heeft met het SVn het bedrag met € 200.000 te verhogen. Daarop stelt de provincie het plafond vast voor wat er totaal beschikbaar is voor het verstrekken van Zonneleningen aan particuliere woningeigenaren in Noordenveld. Het totaal aantal verstrekte leningen per 31 december 2022 is 119.

Revitalisering bedrijventerrein

In 2022 is het aan de gemeente verschuldigde bedrag aan rente en aflossing in één keer voldaan. Het restantsaldo van de langlopende lening per begin 2022 van € 65.635 is hiermee volledig afgelost. De ontvangst in één keer van het verschuldigde bedrag heeft, mede doordat de

boekwaarde lager was dan de totale schuld, een incidentele baat opgeleverd. Dit voordeel is opgenomen in deze jaarstukken bij het onderdeel **Baten en lasten per programma** (Helder zicht).

Coöperatie NoordseVeld op Rozen
Het bestuur van Noordseveld op Rozen heeft aangegeven dat zij de overeenkomst, met als doel collectieve energieopwekking te realiseren, wil beëindigen. In 2022 is vervolgens € 914.000 afgelost op de verstrekte lening. De reden van het beëindigen van de overeenkomst is het geringe aantal gerealiseerde initiatieven (één). Het restantsaldo per einde van 2022 zal gedurende de looptijd van de verstrekte lening worden afgelost.

Coöperatie Glasvezel Noord
De Coöperatie Glasvezel Noord wil in het deel van de gemeente Noordenveld waar inwoners nog geen toegang hebben tot snel internet een glasvezelnetwerk aanleggen. De gemeente is gevraagd bij te dragen in dit project, met een lening en met subsidie. In kalenderjaar 2022 is flink gewerkt aan de realisatie van een snelwerkend glasvezelnetwerk in het buitengebied van Noordenveld. Per peildatum 12 december 2022 zijn er in de gemeente Noordenveld 1.322 glasvezelnetwerkaansluitingen gerealiseerd. In 2023 wordt dit project afgerond.

Verzilverlening
In 2021 is de Verzilverlening opengesteld. Met deze lening stuurt de overheid aan op de wens van ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen. In 2022 is € 400.000 hiervoor beschikbaar gesteld. Het totaal aantal verstrekte leningen per 31 december 2022 bedraagt vier voor een totaalbedrag van € 140.000.

Overige langlopende vorderingen
Het verloop van de langlopende vordering Bbz in 2022 is als volgt:

Overige langlopende vorderingen	*31-12-2021*	*Vermeerde-ringen*	*Verminderingen*	*31-12-2022*
- Vordering Bbz	106.590	16.773		123.363

Bij het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) en de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo) geeft het saldo van de door ons verstrekte leningen en de daaraan gekoppelde terugbetalingsverplichting aan het Rijk een rekenkundig voordeel van € 286.889. De voorziening voor 2022 is berekend op € 163.527. Het netto resultaat bedraagt hierdoor € 123.362.

Vlottende activa

Het verloop van de vlottende activa gedurende het jaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

bedragen x € 1.000	**31-12-2022**		**31-12-2021**	
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		**-2.892**		**1.800**
Onderhanden werk	-2.911		1787	
Grond- en hulpstoffen	18		13	

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		**19.398**		**8.277**
Vorderingen op openbare lichamen	6.791		4.897	
Overige vorderingen	12.607		3.380	
Liquide middelen		**1.827**		**381**
Kassaldi	37		7	
Banksaldi	1.790		374	
Overlopende activa		**7.194**		**3.920**
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	7.194		3.920	
Totaal vlottende activa		***25.527***		***14.379***

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën.

Voorraden (bedragen x € 1.000)	*31-12-2022*	*31-12-2021*
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	-2.911	1.787
Overige grond- en hulpstoffen	18	11
Totaal	**-2.892**	**1.798**

Van onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie, kan van het verloop in 2022 het volgende overzicht worden weergegeven.

Verloopoverzicht onderhanden werk (x € 1.000)	*Boekwaarde 31-12-2021*	*Her-rubricering*	*Vermeerde-ringen*	*Vermin-de-ringen*	*Resultaat-nemingen*	*Boekwaarde 31-12-2022*	*Verlies-voorzieningen*	*Netto boekwaarde*
Bouwgronden in exploitatie	1.787	385	2.109	5.790	767	-742	2.169	-2.911

Herrubricering (€ 385.000)

De overboeking bij grondcomplexen is een gevolg van het verplaatsen van circa 13.942 m² uit Haarveld fase 2 naar de grondexploitatie Haarveld. Na de verplaatsing bedraagt het aantal vierkante meters bij Haarveld fase 2 circa 51 hectare.

Verliesvoorzieningen (€ 2.169.000)

Bij de actualisatie van de grondexploitatie Peize-Zuid is duidelijk geworden dat bij het resultaat de baten niet volledig de lasten zullen dekken. Bij de jaarrekening dient daarom hiervoor een verliesvoorziening gevormd te worden voor het geprognosticeerde verlies.

Per 31 december 2022 zijn voor de bouwgronden in exploitatie in totaal de volgende kosten en opbrengsten geraamd (€ 1.000):

Nog te maken kosten	25.226
Nog te realiseren opbrengsten	23.829

Grondexploitaties worden berekend op eindwaarde. Dit is het resultaat op het tijdstip dat de grondexploitatie wordt afgesloten. De berekende negatieve eindwaarde van de grondexploitaties bedraagt € 655.000. De negatieve eindwaarde is een gevolg van de verliesgevende grondexploitatie Peize-Zuid. Hiervoor is in deze jaarrekening de al bovengenoemde verliesvoorziening gevormd van € 2.169.000.

Voor een gedetailleerde specificatie per grondexploitatie van de nog te maken kosten, de te realiseren opbrengsten en de contante waarde van het eindresultaat wordt verwezen naar de vertrouwelijk ter inzage liggende actualisatie grondexploitaties 2022.

Uitzettingen korter dan 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is bepaald conform de richtlijnen zoals opgenomen in het treasurystatuut.

Vorderingen (bedragen x € 1.000)		*31-12-2022*		*31-12-2021*
Openbare lichamen		6.791		4.897
Debiteuren BUIG	1.390		1.389	
OSG Debiteuren	37		694	
Debiteuren Gouw	1.925		1.556	
Overige debiteuren	1.709		854	
Voorziening debiteuren	-191		-178	
Voorziening debiteuren BUIG	-948		-935	
		3.922		3.380
Saldo Schatkistbankieren		8.684		0
Totaal		**19.398**		**8.277**

Voorziening dubieuze debiteuren BUIG

Bij de bijstandsdebiteuren is een voorziening getroffen voor dubieuze debiteuren. De voorziening wordt in mindering gebracht op de nominale waarde van de bijstandsdebiteur zodat de reële waarde van de debiteuren op de balans vermeld staat. Deze voorziening bedraagt per 31 december 2022 € 948.000.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	*31-12-2022*	*31-12-2021*
Kassaldi	37	7
Banksaldi	1.790	374
Totaal	**1.827**	**381**

De tegoeden bij de bank staan ter vrije beschikking.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderverdeeld:

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)	*31-12-2022*	*31-12-2021*
Vooruitbetaalde bedragen	384	1.002
Nog te ontvangen bedragen	6.809	2.918
Totaal	**7.194**	**3.920**

Vaste passiva

Het verloop van de vaste passiva gedurende het jaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

bedragen x € 1.000	**31-12-2022**		**31-12-2021**	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen		**27.357**		**23.201**
Algemene reserve	4.859		2.372	
Gerealiseerde resultaat	975		3.425	
Bestemmingsreserves	21.523		17.404	
Voorzieningen		**6.556**		**5.635**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.976		840	
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	4.580		4.795	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		**58.383**		**48.767**

Onderhandse leningen van binnenlandse banken	58.383		48.767	
Totaal vaste passiva		***92.296***		***77.603***

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen (x € 1.000)	*31-12-2021*	*Toevoeging*	*Onttrekking*	*Bestemming resultaat vorig boekjaar*	*31-12-2022*
Algemene reserve	2.372	3.194	707		4.859
Gerealiseerde resultaat	3.425	975		-3.425	975
Bestemmingsreserves	17.403	4.966	846		21.523
Totaal	**23.200**	**9.135**	**1.553**		**27.357**

Algemene reserve

Toevoegingen

Van het positieve jaarresultaat 2021 is € 1.878.000 toegevoegd aan de algemene reserve en € 506.000 toegevoegd aan de reserve grondexploitaties. Daarnaast is € 764.000 beschikbaar gehouden voor de dekking van overloopbudgetten en € 277.000 voor de budgetten uit de Decembercirculaire 2021.

Toekomstig beslag

Beslag op algemene reserve (bedragen x € 1.000)	*31-12-2021*	*Toevoeging*	*Onttrekking*	*Vrijval*	*31-12-2022*
Toekomstig beslag algemene reserve	970	996	707	555	704

Toevoegingen

De overloopbudgetten 2021 van € 764.000 en budgetten uit de Decembercirculaire 2021 (€ 277.000) uit de Decembercirculaire 2021 zijn na vaststelling van de jaarrekening 2021 toegevoegd aan het beslag op de algemene reserve.

Onttrekkingen

Op basis van diverse raadsbesluiten is € 707.000 onttrokken.

Vrijval

Heroverwegingen bij het voorstel **Overheveling eenmalige budgetten 2022** hebben er voornamelijk voor gezorgd dat € 555.000, van het beslag op de algemene reserve, vrijgevallen is.

Op de reserve ligt nog een beslag als gevolg van het niet of gedeeltelijk uitvoeren van raadsbesluiten. Het totale beslag bedraagt € 704.000 en bestaat uit de budgetten in het volgende overzicht:

Toekomstig beslag algemene reserve	Bedrag (x € 1.000)
Onderzoek uitvoering IHP 2016-2022	31
Uitvoeren centrumvisie Roden	40
Impl. Omgevingswet en kosten ruimt. kwaliteit	25
Dorpenfonds	64
Bedrijvenregeling Drenthe	36
Digitale winkelstraat	3
Culturele Alliantie	15
Project Stronghouse	99
Coronasteun cultuur	167
Aanvullend pakket re-integratiekosten	11
Duurzame wijkvernieuwing	24
Opstellen Kerkenvisie	25
Uitvoeringsagenda	35
Afhandeling Floralaan	129
Totaal	**704**

Gerealiseerde resultaat

Jaarresultaat 2021

Het positieve jaarresultaat 2021 van € 3.425.000 is, conform raadsbesluit bij de vaststelling van de jaarrekening, als volgt bestemd:

Verdeling jaarresultaat 2021	Bedrag
- overloopbudgetten	€ 764.000
- budgetten decembercirculaire	€ 277.000
- dotatie reserve grondexploitatie	€ 506.000
- dotatie algemene reserve	€ 1.877.978

Jaarresultaat 2022

Voor een toelichting op de bestemming van het voordelige jaarresultaat 2022 van € 975.000 wordt verwezen naar het hoofdstuk **Resultaat en bestemming**.

Bestemmingsreserves

De stand per 31 december van het verslagjaar per reserve is:

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	*31-12-2021*	*Toevoeging*	*Onttrekking*	*31-12-2022*
Reserve sociale huisvesting Norg	996			996
Grondexploitaties	3.680	506	44	4.142

Bijdrage Regiofonds	256		254	2
Aankoop kunstwerken	22	1		23
Reserve sociaal domein	3.673	4.387	119	7.941
Dekking kapitaallasten	7.027		312	6.715
Reserve Middenveld	879		117	762
Reserve starters- en zonneleningen	150			150
Reserve onderhoud gebouwen	720	72		792
Totaal	**17.403**	**4.966**	**846**	**21.523**

Hierna volgt een nadere toelichting op de aard en de reden van de bestemmingsreserves en de mutaties die hebben plaatsgevonden.

Reserve sociale huisvesting Norg
Over 2022 zijn er geen mutaties geweest en daarnaast ligt er geen beslag op deze bestemmingsreserve.

Reserve grondexploitaties
De reserve grondexploitatie dient als weerstandsvermogen voor toekomstige risico's. Voor de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen bestaan geen wetenschappelijke normen. Iedere organisatie zal aan de gewenste omvang op haar eigen wijze, gelet op haar eigen situatie, zelf invulling moeten geven. Uitgangspunt is wel, dat de omvang van het weerstandsvermogen in verhouding moet staan tot de risico's die de gemeente Noordenveld loopt. Over 2022 is € 506.000 toegevoegd aan de reserve en € 44.000 onttrokken op basis van diverse raadsbesluiten.

Reserve bijdrage Regiofonds
De reserve is gevormd door een deel van de reserve grondexploitatie in deze reserve te storten. De jaarlijkse bijdrage tot en met 2022 aan de Regio Groningen-Assen (€ 254.000) wordt aan de reserve onttrokken. De reserve wordt bij deze jaarrekening afgesloten.

Reserve aankoop kunstwerken
De reserve is gevormd ten behoeve van de aankoop van kunstwerken voor culturele doeleinden.

Reserve sociaal domein
Om eventuele financiële tegenvallers binnen het sociale domein op te kunnen vangen is een reserve sociaal domein gevormd. Conform de wens van de gemeenteraad is het verschil tussen de rijksbijdragen en de uitgaven in het kader van het sociaal domein over 2022 (€ 4.387.000) aan de reserve toegevoegd. In de exploitatierekening zijn de uitkomsten van het sociaal domein dus budgettair neutraal verwerkt. Naast het toevoegen van het resultaat 2022 is € 24.000 onttrokken aan de reserve voor uitgaven aan het eenmalige budget Integraal preventief gezondheidsbeleid en € 95.000 onttrokken aan de reserve voor uitgaven aan het eenmalige budget Beweegdorpen.

Reserve dekking kapitaallasten
Investeringen moeten bruto op de balans worden opgenomen. Slechts de kapitaallasten, voortvloeiend uit de investering, mogen worden gedekt door een reserve. Consequentie hiervan is dat kapitaallasten van investeringen gedurende de looptijd van een actief ten laste van de betreffende reserve wordt gebracht. Indien de raad besluit een bestemmingsreserve aan te wijzen

ter dekking van een investering wordt deze op begrotingsbasis in zijn geheel overgeboekt naar de reserve dekking kapitaallasten. Met deze systematiek wordt beoogd dat de balans een reëler beeld van de bezittingen van de gemeente geeft. Over 2022 is € 3112.000 onttrokken aan de reserve (op basis van al lopende investeringen).

Reserve Middenveld

In 2018 zijn in de wijk Middenveld, mede als gevolg van rioleringswerkzaamheden, schades ontstaan aan meerdere woningen. In het kader van de afwikkeling van de schades Middenveld heeft het college in 2019 een aantal beleidslijnen geformuleerd. Daarbij wordt met betrekking tot de schadeafhandeling als uitgangspunt gehanteerd dat alle schades op een nette manier worden afgehandeld en dat de kosten daarvan zo veel mogelijk op de verzekeraars zullen worden verhaald. De resterende kosten worden ten laste gebracht van de gevormde bestemmingsreserve Middenveld. In het verslagjaar 2022 is € 117.000 onttrokken aan de reserve.

Reserve starters- en zonneleningen

Om starters een betere kans geven op de koopwoningenmarkt en een impuls te geven aan de woningbouwmarkt is vanaf 2013 starters in de gelegenheid te stellen een starterslening bij de SVn aan te gaan. Met de zonnelening worden duurzaamheidsleningen verstrekt aan particuliere woningeigenaren. De zonnelening is bedoeld voor de aanschaf en installatie van systemen voor het opwekken van zonne-energie. Beide leningen hebben over het verslagjaar 2022 niet geleid tot een mutatie in de stand van de reserve.

Reserve onderhoud gebouwen

In de slotwijziging 2021 is het saldo van de voorziening onderhoud gebouwen, aangezien er geen sprake was van achterstallig onderhoud, gestort in de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen. In het verslagjaar 2022 is € 72.000 toegevoegd aan de reserve.

Toekomstig beslag algemene reserve

Voor het toekomstig beslag op de algemene reserve ten gevolge van nog niet (geheel) uitgevoerde raadsbesluiten zijn reserveringen binnen de algemene reserve gevormd. Bij de jaarrekening 2021 bedroeg het beslag op de algemene reserve nog € 970.000. Eind 2022 is het beslag afgenomen met € 266.000 tot € 704.000.

Vermogensvergelijking

De mutatie in het eigen vermogen (algemene reserve en de bestemmingsreserve) moet gelijk zijn aan de in de exploitatie opgenomen mutaties reserves.

Mutatie eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	*31-12-2021*	
Begin verslagjaar:		
- Algemene reserve	2.372	
- Bestemmingsreserves	17.403	
		19.775
Mutatie reserves:		
- Overzicht baten en lasten	975	
- Bestemming resultaat 2021	3.425	

		4.400
		24.175

(bedragen x € 1.000)	*31-12-2022*	
Eind verslagjaar:		
- Algemene reserve	4.859	
- Bestemmingsreserve	21.523	
		26.382

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	*31-12-2021*	*Toevoeging*	*Onttrekking*	*Vrijval*	*31-12-2022*
Verplichtingen/verliezen/risico's:					
- Pensioenverplichting voormalig wethouders	127	383		27	483
- Wachtgeldverplichtingen voormalig wethouders	0	103		14	89
- Wachtgeldverplichting non-activiteitsregeling	126			90	36
- Bovenwettelijk verlof	0	1.118			1.118
- Achterstallig onderhoud wegen	587		337		250
Subtotaal	**840**	**1.604**	**337**	**131**	**1.976**
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:					
- Afvalverwijdering	1.856		435		1.421
- Parkeerfonds	246	8			254
- Voorziening riolering	2.693	212			2.905
Subtotaal	**4.795**	**220**	**435**	**0**	**4.580**
Totaal	**5.635**	**1.824**	**772**	**131**	**6.556**

Voorziening pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Uit deze voorziening worden de pensioenverplichtingen aan oud-wethouders bekostigd. Bij het bepalen van de omvang van het fonds is uitgegaan van de levensverwachting op basis aan de CBS-index. In het verslagjaar is € 383.000 toegevoegd aan de voorziening en is € 27.000 vrijgevallen. De voorziening is toereikend om de toekomstige verplichtingen af te dekken.

Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders

De voorziening is bestemd voor wachtgeldverplichtingen van voormalig wethouders. In het verslagjaar is € 103.000 toegevoegd aan de voorziening en is € 14.000 vrijgevallen. De voorziening is toereikend om de toekomstige verplichtingen af te dekken.

Voorziening wachtgeldverplichtingen non-activiteitsregeling

De voorziening is bestemd voor wachtgeldverplichtingen van voormalig personeel. In het verslagjaar is € 90.000 vrijgevallen.

Voorziening bovenwettelijk verlof

De voorziening is gevormd vanwege de ruimere mogelijkheden voor het personeel om specifieke soorten verlof mee te kunnen nemen naar volgende jaren. Op basis van een actuele raming is € 1,1 miljoen toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening afvalverwijdering

De voorziening is bestemd voor het egaliseren van nacalculatorische verschillen in de tarieven afvalverwijdering. In het verslagjaar 2022 is € 435.000 aan de voorziening onttrokken.

Voorziening parkeerfonds

De voorziening is bestemd voor het aanleggen van parkeervoorzieningen. Het fonds wordt gedoteerd door de afkoop van de verplichting tot het treffen van parkeer plaatsen in de openbare ruimte. In het verslagjaar 2022 is vanwege deze verplichting € 8.000 toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening riolering

De voorziening riolering, op grond van artikel 44 lid 2 BBV, wordt aangewend voor de egalisatie van tarieven. Omdat de middelen verkregen zijn door een rioolheffing is deze voorziening in de categorie ‘door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting’ ondergebracht. De middelen uit rioolheffing verkregen moeten dan ook specifiek worden aangewend voor investeringen in riolering. In het verslagjaar 2022 is € 212.000 aan de voorziening toegevoegd. De voorziening vervangingsinvesteringen riolering, die gevormd wordt door onderuitputting op de kapitaallasten als gevolg van achterblijvende investeringen, is in de balanspresentatie op de activa (investeringen met een economisch nut gedekt door een heffing) in mindering gebracht. Deze voorziening, op grond van artikel 44 lid 1d BBV, bedraagt per 31 december 2022 € 765.000.

Voorziening achterstallig onderhoud wegen

Per ultimo 2020 is een voorziening getroffen van € 850.000 voor achterstallig onderhoud wegen. Het gaat hier om landbouwwegen van asfalt waarbij de onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Deze wegen zijn in de jaren 60 aangelegd en niet berekend op de hedendaagse grote landbouwvoertuigen. Bij een aantal wegen is er sprake van randschade, waarbij bermbeton zal worden aangebracht. Daarnaast moeten de wegen (deels) worden voorzien van nieuw asfalt. Het gaat om de volgende wegen: Vennootsweg, Schapenweg, Zuidveldigerweg/Peesterweg, Kerklaan/Eikenlaan, Koelenweg en De Fledders. De werkzaamheden worden naar verwachting in de periode 2021 tot en met 2023 uitgevoerd. In het verslagjaar 2022 is € 337.000 aan de voorziening onttrokken.

Voorziening grondexploitatie Boskamplocatie

De grondexploitatie Boskamplocatie is per 31 december 2020 afgesloten. In 2022 zijn de laatste kosten voor het woonrijp gemaakt van het plan gemaakt. Hiervoor is het volledige saldo van de voorziening per 31 december 2022 van € 74.000 ingezet. De voorziening is per 31 december 2022 afgesloten.

Voorziening grondexploitatie Veldkampen Een

De grondexploitatie Veldkampen Een is per 31 december 2022 afgesloten. Er worden in 2023 nog kosten voor het woonrijp maken van het plan gemaakt. Hiervoor is een voorziening ingesteld van € 25.000, gebaseerd op een recente kostenraming. De voorziening is opgenomen op de balans bij de overlopende passiva (nog te betalen).

Vaste schulden langer dan 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Leningen (x € 1.000)	*31-12-2021*	*Vermeerde-ringen*	*Aflossing*	*31-12-2022*	*Rente*
Onderhandse leningen:					
- Binnenlandse banken	48.767	13.000	3.384	58.383	1.244

Onderhandse leningen

Eind 2022 staan 12 geldleningen op de balans.

De totale rentelast voor het jaar 2022 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd van langer dan één jaar bedraagt afgerond € 1.244.000.

Vlottende passiva

Het verloop van de vlottende passiva gedurende het jaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

bedragen x € 1.000	**31-12-2022**		**31-12-2021**	
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		**15.334**		**9.397**
Banksaldi	8.065		3.459	
Opgenomen geldleningen	0		3.000	
Overige schulden	7.269		2.938	
Overlopende passiva				
		16.897		**15.726**
Vooruitontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU, Nederlandse overheidslichamen en overige	9.264		7.871	
Verplichtingen	7.633		7.855	

Totaal vlottende passiva	***32.231***	***25.123***

Vlottende schulden korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Kortlopende schulden (x € 1.000)	*31-12-2022*	*31-12-2021*
Banksaldi	8.065	3.459
Opgenomen geldleningen	0	3.000
Overige schulden	7.269	2.938
Totaal	**15.334**	**9.397**

Per 31 december van het verslagjaar is er een tegoed in rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

Schatkistbankieren

Openbare lichamen zijn verplicht om hun overtollige middelen aan te houden in ‘s Rijks schatkist. Conform de wet FIDO (Financering Decentrale Overheden) zijn middelen tot aan het drempelbedrag uitgezonderd. De hoogte van dat drempelbedrag wordt berekend op basis van het begrotingstotaal van het verslagjaar. Conform het BBV moet in de toelichting op de balans het drempelbedrag worden vermeld en het totaal aan middelen dat per kwartaal van dat jaar door gemeenten buiten ’s Rijks schatkist wordt gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	**2.061**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	**0**	**0**	**18**	**0**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.061	2.061	2.043	2.061
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	103.046			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	103.046			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0			

(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	2.061			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	0	23	1.671	0
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0	0	18	0

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva (x € 1.000)	*31-12-2022*	*31-12-2021*
Vooruitontvangen bedragen	9.264	7.871
Nog te betalen bedragen	7.633	7.855
Totaal	**16.897**	**15.726**

Van de vooruitontvangen bedragen kan de volgende specificatie per 31 december 2022 worden gegeven:

Vooruitontvangen bedragen (x € 1.000)	*31-12-2021*	*Toevoeging*	*Onttrekking*	*31-12-2022*
het Rijk				
- Geluidswerende maatregelen Groningerweg Peize	3			3
- Onderwijsvertraging	0	271		271
- Sportakkoord	37	1		38
- Toeslagenproblematiek	16		5	11
- Wet inburgering	0	193		193
- Energiearmoede	81	644		725
- Onderwijsroute	0	27		27
- Wegen Veenhuizen	0	220		220
Provincie:				
- Impuls Volkshuisvesting	0	120		120
- Centrumontwikkeling Roden	698		698	0

- Landinrichtingsplan Veenhuizen	317		300	17
- Fonds Leefbaarheid	21		21	0
- HRK+	125			125
- kunstwerk plein Heereborch Roden	20		20	0
- Waterstofbussen voor wijkteams Noordenveld	0	200		200
- Fietsverbinding de Bolmer	0	99		99
- Schoolpleinrevolutie	0	20		20
Overige vooruit ontvangen bedragen				
- BNG Bank Erfgoedprijs	25		15	10
- Terugontvangsten De Tip	0	31		31
Diverse subsidies < € 20.000	66		51	15
Diverse vooruitontvangen subsidies onderwijs	6.462	677		7.139
Totaal	**7.871**	**2.503**	**1.110**	**9.264**

De specificatie van nog te betalen bedragen (> € 20.000) ziet er per 31 december 2022 als volgt uit:

Specificatie nog te betalen (> € 20.000), bedragen x € 1.000	*31-12-2022*
Rente langlopende geldleningen	477
Afrekeningen sociaal domein	595
btw-sport Molenduinbad	35
Noorderlijk Belastingkantoor	152
Transformatie Julianaplein Roden	100
SPUK btw-sport	263
Afrekening BIZ-bijdrage	36
Wegen Veenhuizen	76
Onderwijsachterstandenbeleid	734
Gas en electra accommodaties	80
Teveel ontvangen subsidie Landschapsimpuls	638
Inzameling kunststoffen	26
Vennootschapsbelasting	97
Bijdrage RUD	106
Overige kleine bedragen < € 20.000	388
Belastingafdracht	1.869
Kruisposten Wmo en overige kleine kruisposten	902
Reservering en uitbetaling IKB	73
Verplichting afgesloten grondexploitatie Veldkampen	25
Subtotaal	**6.671**
OSG (onderwijs)	962
Totaal	**7.633**

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Hieronder een overzicht van de rechten en verplichtingen, die niet in de balans zijn opgenomen.

Waarborgen en garanties

Het onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen, kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Specificatie van in het verleden afgegeven garanties (x € 1.000)	*Oorspronke-lijk bedrag*	*Restant aanvang 2022*	*Nieuwe garantstelling 2022*	*Restant einde 2022*	*Aard van garantstelling*
Stichting Manege Norg	15	1		0	Realisatie tweede rijhal
Voetbal Vereniging Roden	150	100		93	Bouw nieuwe kleedkamers
Stichting Beweegdorp Norg	42	42		42	Aanstelling instructeurs
Stichting Molenduinbad Norg	75	11	75	84	Duurzaamheidsmaatregelen
Voetbal Vereniging Nieuw-Roden	23	21		20	Duurzaamheidsmaatregelen
Totaal	**305**	**175**	**75**	**239**	

Specificatie van in het verleden afgegeven borgstellingen (x € 1.000)	*% van het lening-bedrag waarvoor borgstelling is verleend*	*Oorspronke-lijk bedrag*	*Restant aanvang 2022*	*Restant einde 2022*	*Aard van borgstelling. Investering in:*
Interzorg	100%	5.910	2.796	2.587	Ouderenhuisvesting
Woonborg	50%	62.300	28.650	28.650	Volkshuisvesting
Actium	50%	12.000	6.000	6.000	Volkshuisvesting
Habion	50%	2.300	1.150	1.150	Ouderenhuisvesting
Woonzorg	50%	2.074	1.037	1.037	Ouderenhuisvesting
Totaal		**84.584**	**39.633**	**39.424**	

In de jaren negentig zijn de door de gemeente verstrekte borgstellingen aan woningbouwcorporaties overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De gemeente neemt hierin een tertiaire achtervangpositie in. Dat houdt in dat indien corporaties in de problemen komen de corporatie eerst het Centraal Fonds Volkshuisvesting zal moeten benaderen voor financiële steun (primaire zekerheid). De borgstellingsreserve van het WSW vormt de tweede (secundaire) zekerheid aangevuld met obligo's te verstrekken door de WSW deelnemers. De derde (tertiaire) achtervangpositie betreft rijk en gemeenten (elk voor 50%) in de vorm van het verstrekken van renteloze leningen aan het WSW.

Overige niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De gemeente kan voor een aantal toekomstige jaren verbonden zijn aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Op grond van artikel 53 BBV dienen deze verplichtingen in de toelichting bij de balans opgenomen te worden. Hierbij moet gedacht worden aan

(langlopende) huurovereenkomsten, operationele leasecontracten, et cetera. Hieronder volgen korte toelichtingen:

Operationele leasecontracten

In totaal lopen op acht contracten op leaseauto's nog verplichtingen. De nog resterende leaseverplichtingen bedragen € 102.000.

Rechtsgeding overschrijdingsregeling

Op basis van artikel 142 tot en met 147 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) dient een gemeentebestuur dat basisonderwijs in stand houdt, jaarlijks vast te stellen of er sprake is van overschrijding van de rijksvergoeding. Indien er meer uitgaven zijn geweest dat de ontvangen rijksvergoeding, dan is er sprake van een overschrijding. Deze overschrijding (meer uitgaven dan ontvangsten) dient proportioneel ook aan de scholen voor bijzonder onderwijs te worden doorbetaald. Veelal wordt een bedrag per leerling vastgesteld, die ook op basis van het leerlingenaantal van de bijzondere scholen wordt betaald. Hiermee wordt het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs in eenzelfde gemeente gelijkgesteld. In 2020 is de afrekening voor de periode 2006-2010 vastgesteld met als conclusie dat er geen overschrijding is geweest. Hier is door de bijzonder schoolbesturen bezwaar tegen ingediend. Het bezwaar loopt nog. Pas na definitieve vaststelling kunnen de periodes 2011-2015 en 2016-2020 worden vastgesteld.

3. Baten en lasten per programma

Overzicht baten en lasten

Bedragen x € 1.000)	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma's									
Samen doen	53.395	23.197	-30.197	54.234	23.231	-31.002	59.089	31.555	-27.534
Samen ontwikkelen	5.581	3.614	-1.967	9.308	6.044	-3.263	10.891	5.891	-4.999
Bestuur en samenleving	3.982	523	-3.459	4.672	648	-4.024	5.121	450	-4.671
Groen beleven	16.316	9.990	-6.326	16.993	10.665	-6.328	17.994	11.368	-6.626
Werken, ondernemen en ontspannen	6.943	2.597	-4.345	8.336	3.324	-5.011	8.608	4.618	-3.990
Duurzaam voor nu en later	1.620	0	-1.620	2.218	165	-2.053	1.795	72	-1.723
Helder zicht	14.495	62.660	48.165	15.912	68.969	53.057	15.750	69.450	53.700
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**102.332**	**102.581**	**250**	**111.672**	**113.046**	**1.374**	**119.247**	**123.403**	**4.156**
Mutatie reserves									
Samen doen	438		-438	438	-1.786	-2.224	4.387	124	-4.263
Samen ontwikkelen		254	254	0	348	348	0	253	253
Bestuur en samenleving				0	183	183	0	117	117
Groen beleven				0	140	140	0	133	133
Werken, ondernemen en ontspannen	1		-1	1	903	902	1	514	513
Duurzaam voor nu en later				0	133	133	0	56	56
Helder zicht	275	353	78	275	513	238	347	356	9
Totaal mutatie reserves	*714*	*607*	*-107*	*714*	*435*	*-279*	*4.735*	*1.554*	*-3.181*
Gerealiseerd totaal	**103.046**	**103.188**	**143**	**112.386**	**113.481**	**1.095**	**123.982**	**124.956**	**975**

Toelichting op de afwijkingen

Belangrijke afwijkingen tussen de realisatie en de begroting na wijziging worden hierna per programma aangegeven. Tot de lasten per programma behoren onder meer de toerekening van kosten (uren) van eigen personeel en overhead. Aangezien een toename van deze toegerekende kosten op een programma (nagenoeg geheel) wordt gecompenseerd door een afname van deze kosten op andere programma's zijn deze verschillen niet op alle programma's nader toegelicht. Voor eventuele afwijkingen met betrekking tot de totale personeelskosten en de kosten van overhead wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken.

Als gevolg van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) moeten investeringen die onttrokken worden aan (bestemmings-)reserves ten laste van een programma worden begroot. De dekking wordt opgenomen bij het gerealiseerde totaal (toevoeging of onttrekking aan reserves). Deze wijze van administreren kan tot gevolg hebben dat, indien de uitgaven substantieel lager uitvallen, op rekeningbasis een fors verschil op het programma ontstaat. Het voordelige verschil wordt vervolgens gecompenseerd bij 'toevoeging of onttrekkingen aan reserves'. Per saldo is het budgettaire effect nihil.

Een overzicht van de eenmalige budgetten, waarvoor voorgesteld wordt deze over te hevelen naar 2023, is opgenomen als bijlage bij de behandeling van deze jaarstukken.

In deze toelichting van verschillen op de baten en lasten is de rapportagegrens van € 20.000 gehanteerd. Alle genoemde bedragen zijn afgerond op een veelvoud van € 1.000.

1. Samen doen

Saldo van baten en lasten

Programma 1. Samen doen (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	59.089	54.234	-4.855
Baten	31.555	23.231	-8.323
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**27.534**	**31.002**	**3.468**
Toevoeging/onttrekking aan reserves	-4.263	-2.224	2.039
Gerealiseerde totaal	**31.797**	**33.226**	**1.430**

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Het verschil op de reservemutatie à € 2.039.000 op dit programma bestaat uit twee componenten. Allereerst is er het verschil tussen de begrote en de gerealiseerde dotatie aan de reserve sociaal domein vanuit de exploitatie. De verwachting was bij de slotwijziging dat er aan het eind van het boekjaar 2022 een overschot van € 2.903.000 op het sociaal domein zou resteren. Het uiteindelijke voordeel bedraagt € 4.387.000, wat leidt tot een verschil van **€ 1.484.000**. In het restant van de toelichtingen onder dit programma treft u een uitgebreidere financiële toelichting op het sociaal domein aan.

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo van de

toevoeging/onttrekking aan reserves op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten) en reservemutatie(s):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)		
Over te hevelen	*Restant*	
Integraal preventief gezondheidsbeleid	46	
Aanvullend pakket re integratie	12	
Onderzoek uitvoer IHP 2016-2022	31	
Af te sluiten	*Restant*	
brede aanpak dak- en thuisloosheid	50	
Gezond in de stad	8	
Jeugd aan zet	2	
Tonk regeling uitgaven	261	
Coronacompensatie WMO/Jeugd	145	
		555
Reservemutaties (bedragen x € 1.000)		
Toevoeging aan reserve sociaal domein	1.484	
		1.484
		2.039

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Het onderdeel Sociaal domein wordt apart toegelicht.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Nadelig			
Kapitaallasten	**-139**	-139	
Opstellen Woonvisie	**-23**	-23	
Voordelig			
Opvang vluchtelingen Oekraïne	**116**	-4.583	4.699
Leerlingenvervoer	**66**	66	
Sociaal domein	**1.408**		

Stichting Win	**68**	68	
Maatschappelijke begeleiding inburgering vluchtelingen (WOS)	**68**	68	
Opvang vluchtelingen	**20**	20	
Bijzondere bijstand	**121**	107	14
Minimabeleid: armoedebestrijding kinderen	**68**	68	
Minimabeleid: schuldhulpverlening	**77**	77	
Inburgering	**101**	98	2
Uren	**351**	351	
Uitvoering energietoeslag	**51**	51	
Ingehuurd personeel	**78**	78	
Schoolpleinrevolutie (eenmalig budget)	**20**	20	
Coronacompensatie re-integratie (eenmalig budget)	**60**	60	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**403**		
Resultaat vóór correctie reservemutatie	**2.914**	**-3.613**	**4.715**
Per saldo een voordelig resultaat van	**1.430**	**-3.613**	**4.715**

Nadelig

Kapitaallasten (€ 139.000 nadelig)

Een voordelig (nadelig) saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder (meer) geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investeringen vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Opstellen Woonvisie (€ 23.000 nadelig)

De kosten hebben betrekking op het opstellen van de Woonvisie. Hier is geen bedrag voor begroot.

Voordelig

Opvang vluchtelingen Oekraïne (€ 116.000 voordelig)

Voor de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne worden zowel lasten als baten verantwoord die beide niet zijn begroot. Voor de gemaakte kosten worden we door het rijk gecompenseerd. Per saldo zijn de baten € 116.000 hoger dan de niet begrote lasten. Voor een nadere toelichting op de opvang Oekraïners verwijzen wij naar het programma Samen doen, taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.

Leerlingenvervoer (€ 66.000 voordelig)

Het aantal leerlingen wat gebruikt maakt van het vervoer is de laatste jaren niet substantieel gewijzigd. Het lijkt erop dat er te ruim is begroot.

Sociaal domein (€ 1.408.000 voordelig)

Toelichting volgt in de sectie Sociaal domein onder de toelichtingen van programma 1. Samen doen.

Stichting Win (€ 68.000 voordelig)

De begroting is niet aangepast op basis van de werkelijk verstrekte subsidie.

Maatschappelijke begeleiding inburgering vluchtelingen (WOS) (€ 68.000 voordelig)
De begroting is niet aangepast op basis van de werkelijk verstrekte subsidie.

Opvang vluchtelingen (€ 20.000 voordelig)
De vergoeding wordt vastgesteld op basis van de gegevens van 2021. De inkomsten en de uitgaven lopen daarom niet altijd synchroon.

Bijzondere bijstand (€ 121.000 voordelig)
De Bijzondere bijstand (Bb) bestaat uit verschillende regelingen. In z'n totaliteit is er in 2022 minder beroep gedaan op de Bb. Het aantal bijstandsgerechtigden daalt overigens al een aantal jaren op rij. Ondanks dat de Bb ook open staat voor inwoners buiten de bijstand heeft dit een relatie met het beroep op de Bb.

Minimabeleid: armoedebestrijding kinderen (€ 68.000 voordelig)
Er hebben zich in 2022 geen grote uitgaven voor gedaan die niet te dekken waren uit het beschikbare budget. Wegens gebrek aan capaciteit heeft de prioriteit dit jaar verder op andere onderwerpen gelegen.

Minimabeleid: schuldhulpverlening (€ 77.000 voordelig)
Budget is in 2022 hoger ingeschat vanwege een verwachte toename van schuldhulpvragen vanwege corona. Deze vraag is uitgebleven.

Inburgering(€ 101.000 voordelig)
Doordat Noordenveld al voor de invoering van de nieuwe wet werkt op basis van de nieuwe wetgeving inburgering zijn er geen tot weinig kosten gemaakt voor de implementatie. Ook grote uitgaven voor systemen, onderzoekskosten en aanschaf van materiaal waren niet nodig.

Uren (€ 194.000 voordelig)
Een voordelig (nadelig) saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een kleiner (groter) personeelsbestand, lagere (grotere) verlofsaldi en hoger (lager) ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Uitvoering energietoeslag (€ 51.000 voordelig)
April 2022 heeft het college besloten om een eenmalige energietoeslag van €800,- euro toe te kennen aan huishoudens die leven van 120% van het sociaal minimum. Dit is een van de maatregelen die vanuit het rijk zijn genomen om huishoudens te compenseren voor de stijgende energieprijzen in 2022. In het najaar van 2022 werd bekend gemaakt dat het rijk de eenmalige energietoeslag 2022 zou verhogen van €800,- naar €1300,- euro. Het college heeft besloten om die verhoging van € 500,- ambtshalve toe te kennen aan de huishoudens die eerder de energietoeslag van €800,- hebben ontvangen. Nieuwe aanvragen ontvingen gelijk €1300,-. In totaal zijn er in 2022 1.373 aanvragen toegekend. De uitvoering van de verstrekkingen zijn gedaan door het vaste personeel en deels inhuur. De kosten zijn binnen de begroting gebleven doordat personeel op de juiste manier is ingezet.

Ingehuurd personeel (€ 78.000 voordelig)
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Eenmalig(e) budget(ten) (€ 80.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de naar de bijlagen met betrekking tot de overheveling van de eenmalige budgetten.

Sociaal domein

Het verschil tussen de verwachte en de uiteindelijke dotatie aan de reserve sociaal domein bedraagt € 1.484.000. Van dit verschil wordt € 76.000 verklaard door hogere inkomsten uit de algemene uitkering van het gemeentefonds. Deze inkomsten zijn geboekt onder programma 7. Helder zicht en leiden daar ook tot een verschil. Het resterende verschil van € 1.408.000 wordt verklaard door lagere kosten en hogere inkomsten onder programma 1. Samen doen.

In onderstaand schema worden alle verschillen binnen het sociaal domein weergegeven. Onder het overzicht volgen de toelichtingen op de in de tabel genoemde onderdelen.

Sociaal domein (x € 1.000)	Begroot na wijziging 2022	Realisatie 2022	Verschil 2022
Uitvoeringskosten WMO/Jeugd:			
WMO oude taken	3.829	3.925	-96
WMO nieuwe taken	3.035	2.365	670
Jeugdwet	6.860	6.100	760
Algemene beheerskosten	2.770	2.377	393
Uitvoeringskosten Participatiewet:			
Gebundelde uitkering (BUIG)	7.319	7.264	55
Bijstand voor zelfstandigen (Bbz)	96	156	-60
Re-integratie	600	296	304
DVO's sociale werkvoorziening (SW)	2.018	1.948	70
Totale uitvoeringskosten	26.527	24.431	2.096
Inkomsten WMO/Jeugd:			
Integratie-uitkering Voogdij 18+	1.384	1.384	0
Algemene uitkering sociaal domein	17.547	17.622	-75
Eigen bijdragen	175	215	-40
Inkomsten Participatiewet:			
BUIG-budget	7.588	7.588	0
Rijksbijdrage Bbz	-34	-34	0
DVO's sociale werkvoorziening (SW)	2.043	2.043	0
Totaal inkomsten	28.703	28.818	-115
Gerealiseerde totale saldo van baten en lasten	**-2.176**	**-4.387**	**2.211**
Toegevoegd aan reserve sociaal domein	2.903	4.387	-1.484
Gerealiseerde totaal	**727**	**0**	**727**

Uitvoeringskosten WMO/Jeugd

WMO (€ 574.000 voordelig)

De voorlopige afrekening beschermd wonen 2022 bedraagt € 815.921. In de begroting is uitgegaan van een bedrag van € 585.000. Dit levert een voordeel op van € 230.921.
Bij de kosten van maatwerkvoorziening Zorg in Natura zien we een afname van de kosten. Dit wordt veroorzaakt door afname van het aantal indicaties WMO begeleiding en dagbesteding. Dit levert een voordeel op van € 343.079.

Jeugd (€ 760.000 voordelig)

In 2022 is het woonplaatsbeginsel Jeugdwet gewijzigd. In de nieuwe definitie ligt de verantwoordelijkheid bij de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft volgens de Basisregistratie Personen. De uitwerking van de wijziging bepaalt voor een belangrijk deel het voordeel van € 760.000. Het andere deel wordt toegeschreven aan de werkwijze binnen de Toegang door onder andere de inzet van praktijkondersteuners huisartsen.

Personele kosten (€ 393.000 voordelig)

In 2022 zijn een aantal medewerkers gedetacheerd bij de NMD Samenwerking. Dit levert een voordeel op van € 210.400. Door ziekte en zwangerschapsverlof zijn er minder uren doorbelast. Dit levert een voordeel op van € 92.500. De inhuur van twee medewerkers zijn omgezet in een (tijdelijk) dienstverband. Dit betreft de functie van procesregisseur en praktijkondersteuner Huisartsenzorg Jeugd. Hierdoor is de realisatie op het budget inhuur lager en levert een voordeel op van € 90.100.

Inkomsten WMO/Jeugd

Algemene uitkering sociaal domein (€ 75.000 voordelig)

De wijzigingen in de mei- en septembercirculaire 2022 leidt tot een voordeel bij de algemene uitkering sociaal domein.

Eigen bijdragen WMO (€ 40.000 voordelig)

Door meer gebruik van de voorziening hulp bij het huishouden worden er meer inkomsten gegenereerd.

Uitvoering Participatiewet

Gebundelde uitkering (BUIG) (€ 55.000 voordelig)

Het verstrekken van bijstandsuitkeringen is een openeindregeling. De opbrengsten van debiteuren waren hoger dan begroot. Het gaat hierbij vooral om terugvorderingen en verrekening met het UWV. Per saldo hebben we daarom over 2022 een voordeel op de uitkeringslasten van circa € 55.000.

Bijstand voor zelfstandigen (Bbz) (€60.000 nadelig)

Het nadeel ontstaat doordat de uitgaven minus de ontvangsten uit bedrijfskredieten lager uitkomen dan begroot.

Re-integratie (€ 304.000 voordelig)

Bij de Slotwijziging is een overschot van € 44.500 gerapporteerd. Daarna hebben we een ESF subsidie ontvangen van € 214.000. Een meevaller in de exploitatielasten van het maatschappelijk verzamelgebouw aan de Ceintuurbaan-Noord in Roden levert een voordeel op van € 6.500.Tot slot hebben we een bedrag van € 39.000 voor inhuur niet aangewend.

DVO's sociale werkvoorziening (SW) (€ 70.000 voordelig)

De kosten van de dienstverleningsovereenkomsten hebben een onderschrijding tot gevolg van € 17.500. Het budget versterken uitvoering doelgroep is niet volledig ingezet. Dit levert een voordeel op van € 52.500.

2. Samen ontwikkelen

Saldo van baten en lasten

Programma 2. Samen ontwikkelen (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	10.891	9.308	-1.583
Baten	5.891	6.044	153
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**4.999**	**3.263**	**-1.736**
Toevoeging/onttrekking aan reserves	253	348	95
Gerealiseerde totaal	**4.746**	**2.915**	**-1.831**

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)		
Over te hevelen	*Restant*	
Strategisch sturen vastgoed projecten gronden	48	
Implementatie Omgevingswet	25	
Af te sluiten	*Restant*	
Toegankelijkheid gebouwen en openbare ruimte	22	
		95

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Nadelig			
Leges omgevingsvergunningen	**-81**		-81
Uren	**-377**	-377	

Grondexploitatie woningen	**-2.088**	-2.088	
Voorbereidingsbudget grondexploitatie Oude Velddijk Peize	**-34**	-34	
Ingehuurd personeel	**-351**	-351	

Voordelig

Kapitaallasten	**41**	41	
Salarissen huidig personeel	**411**	411	
Invoeringskosten Omgevingswet (eenmalig budget)	**450**	450	
Aankoop Schoolstraat 30 Roden (eenmalig budget)	**59**	59	
Actualiseren omgevingsvisie (eenmalig budget)	**50**	50	
Gebiedsdekkend omgevingsplan (eenmalig budget)	**88**	88	

Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**1**		
Per saldo een nadelig resultaat van	**-1.831**	**-1.751**	**-81**

Nadelig

Leges omgevingsvergunningen (€ 81.000 nadelig)

Het bedrag aan inkomsten vanuit leges is afhankelijk van het aantal aanvragen die er in een jaar binnenkomen en we afhandelen. De laatste jaren zien we een trend dat het aantal aanvragen per jaar sterk toeneemt. Hiermee nemen de inkomsten uit leges ook toe. Om deze reden hebben we het begrote bedrag aan leges in 2022 gedurende het jaar omhoog moeten bijstellen. In het laatste deel van het jaar is het aantal aanvragen afgenomen. Om deze reden is het bijgestelde bedrag aan legesinkomsten uiteindelijk lager uitgevallen.

Uren (€ 377.000 nadelig)

Een voordelig (nadelig) saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een kleiner (groter) personeelsbestand, lagere (grotere) verlofsaldi en hoger (lager) ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Grondexploitaties woningen (€ 2.088.000 nadelig)

De verbijzondering van grondexploitaties woningen is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
- Veldkampen Een	-81	0	81
- Peize-Zuid	2.169	0	-2.169
	2.088	**0**	**-2.088**

Zie de paragraaf Grondbeleid voor een verdere toelichting op de grondexploitaties.

Voorbereidingsbudget grondexploitatie Oude Velddijk Peize (€ 34.000 nadelig)

Het voorbereidingsbudget op de grondexploitatie Oude velddijk Peize levert een nadeel op van

€ 34.000. Zie de paragraaf Grondbeleid voor een verdere toelichting.

Ingehuurd personeel (€ 351.000 nadelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Voordelig

Kapitaallasten (€ 41.000 voordelig)

Een voordelig (nadelig) saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder (meer) geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investeringen vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Salarissen huidig personeel (€ 411.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Eenmalig(e) budget(ten) (€ 647.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de naar de bijlagen met betrekking tot de overheveling van de eenmalige budgetten.

3. Bestuur en samenleving

Saldo van baten en lasten

Programma 3. Bestuur en samenleving (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	5.121	4.672	-449
Baten	450	648	198
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**4.671**	**4.024**	**-647**
Toevoeging/onttrekking aan reserves	117	183	65
Gerealiseerde totaal	**4.554**	**3.841**	**-713**

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)	
Over te hevelen	*Restant*
Rioleringsschade Middenveld	65
	65

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Nadelig			
Wijzigingen college	**-21**	-21	
Applicatie burgerzaken	**-48**	-48	
Schade Oudgenoegstraat	**-39**	-39	
Vz pensioen/wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders	**-634**	-486	-148
Ingehuurd personeel	**-493**	-493	
Voordelig			
Uren	**227**	227	
Kosten participatie griffie	**24**	24	
Bijdrage Veiligheidsregio Drenthe	**26**	26	
Salarissen huidig personeel	**345**	345	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**-100**		
Per saldo een nadelig resultaat van	**-713**	**-465**	**-148**

Nadelig

Wijzigingen college (€ 21.000 nadelig)

Als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen is de samenstelling van het College gewijzigd. Dat betekent dat er kosten gemaakt zijn gericht op begeleiding naar nieuw werk na beëindiging van het ambt van wethouder als ook kosten die te maken hebben met de komst van nieuwe wethouders waaronder een integriteitstoets.

Applicatie burgerzaken (€ 48.000 nadelig)

Bij de controle door de accountant bleek een aanbesteding nodig te zijn voor de burgerzaken applicatie. Deze was niet geraamd. De aanschafkosten van de nieuwe applicatie in 2022 maken deze eenmalige overschrijding van het budget.

Schade Oudgenoegstraat (€ 39.000 nadelig)

Dit betreft diverse kosten die nog zijn gemaakt voor Middenveld. Het gaat dan om monitoringskosten, advieskosten en kosten voor herstel.

Voorzieningen pensioen- en wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders (€ 634.000 nadelig)

In de begroting 2022 is ervan uitgegaan dat € 189.000 aan pensioenverplichtingen vrij zou kunnen vallen. In werkelijkheid is de vrijval berekend op € 41.000. Daarnaast kon in de begroting nog geen rekening worden gehouden met een toevoeging aan beide personele voorzieningen vanwege nieuwe toekomstige wachtgeld- en pensioenverplichtingen voor voormalige wethouders. Bij de jaarrekening is echter in totaal € 486.000 toegevoegd aan de voorzieningen. Samen betekent dit een nadeel van € 634.000.

Ingehuurd personeel (€ 493.000 nadelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Voordelig

Uren (€ 227.000 voordelig)

Een voordelig (nadelig) saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een kleiner (groter) personeelsbestand, lagere (grotere) verlofsaldi en hoger (lager) ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Kosten participatie griffie (€ 24.000 voordelig)

Corona heeft de ontwikkeling van participatie door en voor de Raad in de weg gezeten. Het beleid krijgt nu vorm (middels de raadswerkgroep participatie en de specifieke medewerker participatie die sinds september in de organisatie is) en zal de komende jaren verder uitgerold en verstevigd worden.

Bijdrage Veiligheidsregio Drenthe (VRD) (€ 26.000 voordelig)

Oktober 2022 is een voorstel over: 'het terugbrengen van de algemene reserve naar 2,5%' door het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Drenthe akkoord bevonden. Dit is conform de afspraken in de VDG-notitie 'Samen werken voor Drenthe'. Als gevolg hiervan is het verschil met de algemene reserve van € 657.300,- naar rato aan de deelnemende gemeenten terugbetaald. Daarentegen is er in het algemeen bestuur op 6 juli van de VRD een begrotingswijzing vastgesteld waardoor de gemeente Noordenveld extra aan de VRD moest betalen. Per saldo levert dit een voordeel op van € 26.000.

Salarissen huidig personeel (€ 345.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

4. Groen beleven

Saldo van baten en lasten

Programma 4. Groen beleven (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	17.994	16.993	-1.001
Baten	11.368	10.665	-703
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**6.626**	**6.328**	**-298**
Toevoeging/onttrekking aan reserves	133	140	8
Gerealiseerde totaal	**6.494**	**6.188**	**-306**

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)	
Af te sluiten	
Camerahandhaving Koelenweg	8
	8

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

De onderdelen Riolering en Afval worden apart toegelicht.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Nadelig			
Straatreiniging	**-26**	-26	
Levering derden i.v.m. corona	**-21**	-21	
Uren	**-454**	-455	
Huur waterstofbussen	**-55**	-55	
Onderhoud tractoren	**-40**	-40	
Levering derden buitendienst: begraafplaatsen	**-20**	-20	
Ingehuurd personeel	**-222**	-222	
Voordelig			
Kapitaallasten	**67**	67	
Straatwerk	**34**		34
Procesgelden Vitale Vakantieparken Noordenveld	**21**	21	
Baggeren schouwsloten	**58**	58	
Subsidie afspraakbanen ISD	**52**		52
Baten begraafplaatsrechten	**53**		53
Salarissen huidig personeel	**265**	265	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**-18**		
Per saldo een nadelig resultaat van	**-306**	**-428**	**139**

Nadelig

Straatreiniging (€ 26.000 nadelig)

Door inflatie en gestegen brandstofkosten is er een overschrijding ontstaan.

Levering derden i.v.m. corona (€ 21.000 nadelig)
De kosten voor Coronapreventie waren niet begroot, maar zijn wel gemaakt..

Uren (€ 455.000 nadelig)
Een voordelig (nadelig) saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een kleiner (groter) personeelsbestand, lagere (grotere) verlofsaldi en hoger (lager) ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Huur waterstofbussen (€ 52.000 nadelig)
Wij ontvangen een subsidie voor de aanschaf van waterstofbussen. De levering van de bussen laat op zich wachten. In de tussentijd huren we waterstofbussen. De huur hiervan wordt verrekend met de afschrijvingslasten. Deze afschrijvingslasten zijn in het tweede trimester per abuis verlaagd.

Onderhoud tractoren (€ 40.000 nadelig)
Er zijn een aantal grote reparaties uitgevoerd die hebben geleid tot de overschrijding.

Levering derden buitendienst: begraafplaatsen (€ 20.000 nadelig)
Onverwacht moest zowel een zinktoestel als twee baarwagens worden vervangen.

Ingehuurd personeel (€ 222.000 nadelig)
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Voordelig

Kapitaallasten (€ 67.000 voordelig)
Een voordelig (nadelig) saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder (meer) geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investeringen vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Straatwerk (€ 34.000 voordelig)
Dit betreft vergoedingen voor onvoldoende herstel van het straatwerk na het leggen van kabels en leidingen. Dit geld wordt gebruikt om het straatwerk door onze eigen dienst of de vaste aannemer te laten herstellen.

Procesgelden Vitale Vakantieparken Noordenveld (€ 21.000 voordelig)
In 2022 zijn er vooral voorbereidende handelingen uitgevoerd. Daarom is er nog niet veel geld uitgegeven binnen het programma. Het is de verwachting dat in 2023 meer concreet aan verschillende deelopgaves wordt gewerkt, waardoor er ook meer uitgaven zullen zijn.

Baggeren schouwsloten (€ 58.000 voordelig)
Door een vacature en wijzigingen in de werkwijze voor baggeren zijn er minder werkzaamheden uitgevoerd dan voorheen begroot.

Subsidie afspraakbanen ISD (€ 52.000 voordelig)
Er is 2022 voor 6 personen loonkostensubsidie ontvangen. In de begroting is uitgegaan van 5 personen. Daarnaast zijn er begeleidingskosten en jobcoachvergoedingen ontvangen die niet begroot waren.

Baten begraafplaatsrechten (€ 53.000 voordelig)

Er hebben in 2022 meer begrafenissen plaatsgevonden dan geraamd. Het aantal overlijdens en de keuze van mensen voor een begrafenis in Noordenveld is en blijft moeilijk te voorspellen.

Salarissen huidig personeel (€ 265.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Riolering

Afwijkingen op de uitgaven en inkomsten op het taakveld 7.2 Riolering leiden niet tot een verschil in het jaarresultaat. Een eventueel tekort of overschot wordt namelijk verrekend via de egalisatievoorziening riolering. De begrote onttrekking aan de voorziening was in 2022 € 397.000. De uiteindelijke dotatie bedroeg € 212.000. Er is dus per saldo € 609.000 minder onttrokken aan de voorziening dan verwacht. De onderliggende verschillen worden hieronder uiteengezet. Na het overzicht volgt een algemene toelichting.

Toelichting riolering (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Voordelig			
Kapitaallasten	**239**	239	
Uren	**174**	174	
Overhead	**88**	88	
BTW	**25**	25	
Levering derden	**60**	60	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**23**	23	
Per saldo minder aan de voorziening onttrokken	**609**	**609**	**0**

Door ziekte en een openstaande vacature zijn er werkzaamheden blijven liggen. Dit geldt voor zowel de vervanging als het reguliere beheer en onderhoud.

Afval

Afwijkingen op de uitgaven en inkomsten op het taakveld 7.3 Afval leiden niet tot een verschil in het jaarresultaat. Een eventueel tekort of overschot wordt namelijk verrekend via de egalisatievoorziening afvalverwijdering. De begrote onttrekking aan de voorziening was in 2022 € 475.000. De uiteindelijke onttrekking bedroeg € 435.000. Er is dus per saldo € 40.000 minder onttrokken aan de voorziening dan verwacht. De onderliggende verschillen worden hieronder uiteengezet. Na het overzicht volgt een algemene toelichting.

Toelichting afval (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Nadelig			
Uren	**-175**	-175	
Opbrengst afvalstoffenheffing	**-35**		-35
Voordelig			
Kapitaallasten	**192**	192	
Levering derden	**47**	70	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**11**	11	
Per saldo minder aan de voorziening onttrokken	**40**	**98**	**-35**

Er is een overschrijding van € 32.000 ten gevolge van hoge brandstofprijzen, reparatie- en inhuurkosten. Dit werd deels gecompenseerd door meevallers in de kosten voor restafval, GFT en de afvalstromen op het brengstation en opbrengsten voor oud papier, de PMD inzameling (eenmalig) en opbrengsten bij het brengstation.

5. Werken, ondernemen en ontspannen

Saldo van baten en lasten

Programma 5. Werken, ondernemen en ontspannen (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	8.608	8.336	-272
Baten	4.618	3.324	-1.293
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**3.990**	**5.011**	**1.021**
Toevoeging/onttrekking aan reserves	513	902	389
Gerealiseerde totaal	**3.477**	**4.109**	**632**

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo van de toevoeging/onttrekking aan reserves op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten) en reservemutatie(s):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)	
Over te hevelen	*Restant*
Bedrijvenregeling Drenthe	36
Dorpenfonds	64
Culturele Alliantie	15

Coronasteun cultuur	167		
Uitvoeren centrumvisie	40		
Uitvoering Digitale Winkelstraat	3		
Uitvoeringsagenda	35		
Opstellen Kerkenvisie	25		
Beweegdorpen	5		
		390	
Reservemutaties (bedragen x € 1.000)			
Reservering aankoop kunstwerken	-1		
		-1	
			389

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Nadelig			
Uren	**-58**	-58	
Levering derden: Rodermarkt	**-38**	-38	
Salarissen huidig personeel	**-144**	-144	
Voordelig			
Forensenbelasting	**27**		27
Kapitaallasten	**44**	44	
Bijdr. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: onderhoud havezathe Mensinge	**22**		22
Grondexploitaties bedrijven	**661**		661
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**117**		
Resultaat vóór correctie reservemutatie	**631**	**-196**	**710**
Per saldo een voordelig resultaat van	**632**	**-196**	**710**

Nadelig

Uren (€ 58.000 nadelig)

Een voordelig (nadelig) saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een kleiner (groter) personeelsbestand, lagere (grotere) verlofsaldi en hoger (lager) ziekteverzuim dan begroot.

Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Levering derden: Rodermarkt (€ 38.000 nadelig)
In 2022 hebben we meer kosten gemaakt ten aanzien van evenementen. In dit specifieke geval kleintje en de grote Rodermarkt. De extra kosten zijn voornamelijk gelegen in het werken met cameratoezicht, extra inzet van Boa's etc. Door de terugtrekkende beweging van de politie en strengere eisen qua veiligheid zijn er extra kosten gemaakt om deze grote evenementen binnen onze gemeente veilig te laten verlopen. Nu de verwachting is dat deze ontwikkeling extra kosten met zich mee blijft brengen zal hiervoor richting de begroting 2024 een voorstel voor geschreven worden.

Salarissen huidig personeel (€ 136.000 nadelig)
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Voordelig

Forensenbelasting (€ 27.000 voordelig)
Bij het vaststellen van de tarieven was de ontwikkeling van de WOZ waarde van de recreatiewoningen niet volledig bekend.

Kapitaallasten (€ 44.000 voordelig)
Een voordelig (nadelig) saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder (meer) geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investeringen vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Bijdragen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: onderhoud havezathe Mensinge (€ 22.000 voordelig)
Dit betreft een terugkerende subsidie die jaarlijks in hoogte verschilt. Het bedrag is bij ons niet vooraf bekend.

Grondexploitaties bedrijven (€ 661.000 voordelig)
De verbijzondering van grondexploitaties woningen is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
- Haarveld Roden	-432	0	432
- De Westerd II Peize	-229	0	229
	-661	**0**	**661**

Zie de paragraaf Grondbeleid voor een verdere toelichting op de grondexploitaties.

6. Duurzaam voor nu en later

Saldo van baten en lasten

Programma 6. Duurzaam voor nu en later (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	1.795	2.218	423
Baten	72	165	93
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.723**	**2.053**	**330**
Toevoeging/onttrekking aan reserves	56	133	77
Gerealiseerde totaal	**1.667**	**1.921**	**253**

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)	
Over te hevelen	*Restant*
Project Stronghouse	53
Integrale benadering verduurzaming wijken	24
	77

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Nadelig			
Uren	**-101**	-101	
Bijdrage RUD	**-106**	-106	
Levering derden: handhaving	**-44**	-44	
Ingehuurd personeel	**-92**	-92	
Voordelig			
Maatregelen verduurzaming	**106**	134	-28
Verduurzaming maatschappelijke gebouwen	**93**	93	
Uitvoering klimaatakkoord (eenmalig budget)	**310**	310	

Integrale benadering verduurzaming wijken (eenmalig budget)	**24**	24	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**63**		
Per saldo een voordelig resultaat van	**253**	**218**	**-28**

Nadelig

Uren (€ 129.000 nadelig)

Een voordelig (nadelig) saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een kleiner (groter) personeelsbestand, lagere (grotere) verlofsaldi en hoger (lager) ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Bijdrage RUD (€ 106.000 nadelig)

De deelnemersbijdrage voor Noordenveld bedraagt op basis van de verrekensystematiek voor 2022 € 703.894. Dit is € 106.003 hoger dan de som van het betaalde voorschot. De deelnemersbijdrage valt hoger uit door onder andere de aanpassing van de productiviteitsnorm en door hogere inzet voor de gemeente Noordenveld.

Levering derden: handhaving (€ 44.000 nadelig)

Hiertoe behoren onder andere de kosten geboekt voor de externe partij die ons ondersteunt bij het afhandelen van vergunningaanvragen (flexibele schil). Het betrof hier zo'n €170.000. In 2022 heeft dit tot een overschrijding van ruim €44.000 geleid. Deze gemaakte kosten dienen dekking te krijgen vanuit de meeropbrengsten leges in 2022. Ten aanzien van de primair begrote leges is een meeropbrengst ontstaan door de hoeveelheid aan afgehandelde aanvragen. De kosten voor het behandelen van aanvragen hebben een direct verband met deze meeropbrengst, omdat uren voor de toetsing/verlening van omgevingsvergunningen meegenomen worden in de kostendekkendheid van de leges.

Ingehuurd personeel (€ 92.000 nadelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Voordelig

Maatregelen verduurzaming (€ 106.000 voordelig)

Door Covid maatregelen hebben we voor de verduurzamen van onze gemeente minder fysieke bijeenkomsten kunnen organiseren dan gepland. Ook is er minder uitgegeven aan inhuur externe bureaus vanwege beperkte personele capaciteit.

Verduurzaming maatschappelijke gebouwen (€ 93.000 voordelig)

Door het tijdelijk ontbreken van een bouwkundig adviseur, langere levertijden en vertraging in besluitvorming is er een vertraging in de uitvoering ontstaan. Deze wordt ingelopen in 2023-2024.

Eenmalig(e) budget(ten) (€ 334.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de overheveling van de eenmalige budgetten.

7. Helder zicht

Saldo van baten en lasten

Programma 7. Helder zicht (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	16.724	17.056	331
Baten	69.450	68.969	-481
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**-52.725**	**-51.913**	**812**
Toevoeging/onttrekking aan reserves	9	238	229
Gerealiseerde totaal	**-52.734**	**-52.151**	**583**

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo van de toevoeging/onttrekking aan reserves op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten) en reservemutatie(s):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)		
Over te hevelen	*Restant*	
Afhandeling afgebrande gymzaal Floralaan	129	
		129

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)		
Dekking kapitaallasten	28	
Storting reserve groot onderhoud	72	
		100
		229

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
Nadelig			
Werkzaamheden NBK	**-108**	-108	
Voorziening bovenwettelijk verlof	**-768**	-768	
Kosten herwaardering WOZ	**-21**	-21	

Permanente marktanalyse WOZ	**-28**	-28	
Overhead	**-116**	-116	
Treasury	**-401**	42	-443
Vennootschapsbelasting	**-240**	-240	
Kapitaallasten	**-327**	-327	

Voordelig

Boeken jaarresultaat	**121**	121	
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	**1.356**		1.356
Diverse ontvangsten vakgroep ontwikkeling	**327**		327
Knelpuntenbudget	**195**	195	
Knelpuntenbudget (eenmalig budget)	**484**	484	

Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	**209**		
Resultaat vóór correctie reservemutatie	**683**	**-766**	**1.240**
Per saldo een voordelig resultaat van	***583***	**-766**	**1.240**

Nadelig

Werkzaamheden NBK: (€ 108.000 nadelig)

Bij de berekening van de dekking van het budget ten behoeve van de overgang naar het Noordelijk Belasting Kantoor (NBK) is geen rekening gehouden met de extra kosten voor werkzaamheden die intern niet uitgevoerd konden worden (door vertrokken personeel, ziekte en de zwaarte en drukte van de GOUW implementatie ernaast) en daardoor noodgedwongen bij NBK moesten worden neergelegd.

Voorziening bovenwettelijk verlof (€ 768.000 nadelig)

In de CAO zijn afspraken gemaakt over de regels rond het sparen van verlof. Er zijn ruimere mogelijkheden om specifieke soorten verlof mee te kunnen nemen naar volgende jaren en te sparen tot een maximum van 3.600 uur per persoon bij een full time dienstverband. De commissie BBV (die waakt over de verslagleggingsregels in de jaarrekening) heeft geoordeeld dat die categorie verlof in de jaarrekening als een schuld aan het personeel dient te worden gepresenteerd. Als voorschot op een definitieve berekening is er bij de slotwijziging 2022 een bedrag van € 350.000 opgenomen. Na het definitief afsluiten van de urenregistratie 2022 én de publicatie van aanvullende berichtgeving door de commissie BBV, komen we nu tot een noodzakelijke voorziening van ruim € 1.1 miljoen.

Aanname daarbij is dat medewerkers over het algemeen zullen kiezen voor een verantwoording als spaarverlof van de resterende verlofsaldi. Momenteel zijn we nog niet bij machte om met onze systemen een blijvend onderscheid te maken in de verschillende verlofcategorieën. Eind 2023 hopen we een nieuw registratiesysteem te implementeren waarbij ook de verlofsaldi per medewerker zullen worden geregistreerd. Bij die initiële verwerking van de beginstanden zullen medewerkers aan moeten geven hoe ze hun resterende verlofdagen willen registreren. Daarbij is de keuze voor 'Spaarverlof' ook een optie.

Kosten herwaardering WOZ (€ 21.000 nadelig)
Door achterstanden en ziekte is ingehuurd bij Van Nispen Taxaties en xxxllinc belastingen. Hier is geen vervangingsbudget voor aangevraagd.

Permanente marktanalyse WOZ (€ 28.000 nadelig)
Door achterstanden en ziekte is ingehuurd bij Thorbecke. Hier is geen vervangingsbudget voor aangevraagd.

Overhead (€ 116.000 nadelig)
Het nadeel op de overhead in 2022 bedraagt € 116.000 en wordt uitgebreid toegelicht in de paragraaf overhead.

Treasury (€ 401.000 nadelig)
Voor een toelichting op Treasury verwijzen wij naar het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen.

Vennootschapsbelasting (€ 240.000 nadelig)
Het nadelige resultaat van € 240.000 is ontstaan vanwege nog te verwachten correcties over de jaren 2020 tot en met 2022.

Kapitaallasten (€ 327.000 nadelig)
Een voordelig (nadelig) saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder (meer) geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investeringen vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Voordelig

Boeken jaarresultaat (€ 121.000 voordelig)
Het jaarresultaat is € 121.000 lager dan begroot en daardoor valt het overboeken van het resultaat naar de balans ook lager uit.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds (€ 1.356.000 voordelig)
Het voordeel op de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt toegelicht onder het hoofdstuk Algemene dekkingsmiddelen.

Diverse ontvangsten vakgroep ontwikkeling (€ 327.000 voordelig)
Dezer afwijking kan onder andere verklaard worden door de ontvangst van verschuldigde de rente van de verstrekte lening 'Revitalisering bedrijventerrein'. Daarnaast is er een eenmalige baat betreffende de verkoopopbrengst van de voormalige CBS De Regenboog te Een. De verkoopopbrengst komt ten goede aan de algemene middelen. Eerder gemaakte kosten zijn gedekt door de algemene reserve.

Knelpuntenbudget (€ 195.000 voordelig)
Het structurele deel van knelpuntenbudget was begroot op € 645.000. In 2022 zijn ten laste van dit budget onttrekkingen gedaan vanwege het ophogen van het vervangingsbudget (€ 300.000) en het opleidingsbudget (€ 150.000). Verder is in 2022 geen beroep op dit budget gedaan met als gevolg een voordeel van € 195.000.

Eenmalig(e) budget(ten) (€ 484.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de naar de bijlagen met betrekking tot de overheveling van de eenmalige budgetten.

4. Begrotingsrechtmatigheid

De gemeentelijke begroting is onderdeel van het normenkader. De gemeentewet bepaalt immers dat slechts uitgaven mogen worden gedaan tot de bedragen die hiervoor in de begroting zijn opgenomen. Op grond van artikel 189, lid 3 van de Gemeentewet, zijn alle begrotingsoverschrijdingen (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van de relevantie van deze onrechtmatige lasten is het criterium 'passend binnen het door de raad uitgezette beleid' van toepassing. In geval van strijd met een wettelijke bepaling of met een door de raad genomen beslissing is duidelijk dat een en ander niet 'passend' is en dus sprake is van onrechtmatigheid. Indien de overschrijdingen wel passen binnen het gemeentelijke beleid en niet in strijd zijn met wettelijke bepalingen kan de gemeenteraad de overschrijdingen alsnog accorderen bij de behandeling van de jaarrekening. Uit de jaarstukken blijkt dat de lasten van de volgende programma's ten opzichte van de laatste begrotingswijziging (Slotwijziging) in 2022 zijn overschreden.

Overschrijding per programma	Lasten (bedragen x € 1.000)
Programma	
Samen doen	4.855
Samen ontwikkelen	1.583
Bestuur en samenleving	449
Groen beleven	1.001
Werken, ondernemen en ontspannen	272
Helder zicht	1.350

Toelichting programma Samen doen

De overschrijding binnen het programma Samen Doen wordt voor een deel veroorzaakt door hogere uitgaven (€ 3,8 miljoen) bij Openbaar Primair Onderwijs Noordenveld (OPON). Aan de inkomstenkant wordt dit gecompenseerd door hogere rijksbijdragen die aan OPON zijn toegekend. De uitgaven en inkomsten van OPON zijn budgettairneutraal, en vanwege de verzelfstandiging van OPON vanaf 2023 voor de laatste keer, in de begroting en jaarrekening van de gemeente opgenomen. Binnen het programma Samen doen zijn daarnaast de lasten in 2022 (€ 4,6 miljoen) voor de opvang Oekraïners verantwoord. Deze uitgaven zijn niet begroot. Tegenover deze uitgaven staat hetzelfde bedrag aan inkomsten, dat wij voor een groot deel nog moeten ontvangen. Voor nadere toelichting op de financiële verwerking van de opvang Oekraïners verwijzen wij naar het **programma Samen doen**, taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.

Toelichting programma Samen ontwikkelen

Het vormen van de verliesvoorziening voor de grondexploitatie va € 2,2 miljoen zorgt voor de overschrijding van de uitgaven binnen het programma Samen ontwikkelen.

Toelichting programma Bestuur en samenleving

Dotaties aan de voorzieningen wachtgeldverplichting en pensioenen voormalige wethouders hebben geleid tot hogere uitgaven dan begroot. Deze dotaties zijn nodig om aan toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

Toelichting programma Groen beleven
De overschrijding op het programma Groen Beleven betreft vrijwel geheel de uren materieel Beheer. Via het doorbelasten naar diverse taakvelden op andere programma's wordt deze overschrijding vrijwel geheel gecompenseerd. Deze compensatie wordt verantwoord als een inkomst.

Toelichting programma Werken, ondernemen en ontspannen
De overschrijding binnen het programma Werken, ondernemen en ontspannen wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere uitgaven op de salarislasten van het personeel in 2022 (€ 200.000). Voor een toelichting op de salarislasten van alle afdelingen verwijzen wij naar de **paragraaf Personele lasten**.

Toelichting programma Helder zicht
Het vormen van de voorziening voor bovenwettelijk verlof van € 1,6 miljoen zorgt voor de overschrijding van de uitgaven binnen het programma Helder zicht. Tot en met de slotwijziging 2022 was rekening gehouden met een bedrag van € 350.000 voor deze voorziening. Voor een toelichting op deze voorziening verwijzen wij naar het onderdeel **Balans en toelichting**.

COVID-19
Voor de begrotingsrechtsmatigheid voor uitgaven vanwege COVID-19 wordt verwezen naar de paragraaf *COVID-19*.

Toelichting eigen bijdrage CAK
Gemeente Noordenveld ontvangt overzichten van het CAK met diverse gegevens; door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten is de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend voor de gemeente om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid als geheel vast te kunnen stellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Gemeente Noordenveld kan hierdoor geen zekerheid geven over de omvang en hoogte van de eigen bijdrage.

Voor alle bovenstaande begrotingsoverschrijdingen op de programma's geldt dat deze vallen binnen de beleidskaders die door de gemeenteraad zijn vastgesteld conform de kadernota rechtmatigheid.

In het onderdeel *Toelichting op de afwijkingen* worden de oorzaken van deze lastenvermeerderingen nader aangegeven. Uit de argumentatie blijkt dat de overschrijdingen passen binnen het door de gemeenteraad vastgestelde beleid zodat geen sprake is van begrotings-onrechtmatigheid. Voorgesteld wordt dan ook om deze overschrijdingen alsnog te accorderen.

5. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgelegd.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het eind van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

De algemene uitkering wordt in de jaarrekening opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar. Eventuele gevolgen van de ontwikkeling van de rijksuitgaven via de trap-op-trap-af systematiek die bekend worden na de septembercirculaire zoals bijvoorbeeld in de jaarlijkse Najaarsnota van het rijk, vinden nog geen doorvertaling in het accres. Omdat de decembercirculaire geen bijstellingsmoment is voor het accres zijn de gevolgen hiervan voor het accres nog onbekend. Op grond hiervan dienen alle gemeenten en provincies in de jaarrekening van jaar t de gemeente- respectievelijk de provinciefondsuitkering op te nemen overeenkomstig de in jaar t laatste gepubliceerde accresmededeling, te weten de septembercirculaire van jaar t. Voor een toelichting op de ontvangen budgetten uit de Decembercirculaire 2022 wordt verwezen naar onderdeel *Algemene dekkingsmiddelen*.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (éénmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen.

Investeringen moeten verplicht worden geactiveerd en afgeschreven over de verwachte gebruiksduur conform de voorschriften voor investeringen met economisch nut.

Taakvelden

In het Besluit Begroting en Verantwoording is opgenomen dat bij het opstellen van de begroting respectievelijk de jaarrekening er een totaaloverzicht is opgenomen met geraamde dan wel gerealiseerde baten en lasten per taakveld en het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's zijn verdeeld. Dit overzicht is na de toelichting op het overzicht van baten en lasten opgenomen in de jaarrekening (bijlage *Jaarrekening op taakveld*).

Grondslagen balans

In dit onderdeel van de jaarstukken zijn de grondslagen per categorie balanspost opgenomen:

Immateriële vaste activa

De op de balans opgenomen immateriële vaste activa betreffen voorbereidingskosten die gemaakt zijn voor nog niet in exploitatie genomen gronden. De kosten zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Deze kosten worden voor een periode van ten hoogste vijf jaar geactiveerd. Ook worden bijdragen aan activa in eigendom van derden onder de immateriële vaste activa geactiveerd.

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Strategische gronden, voorheen Niet in exploitatie genomen bouwgronden

De strategische gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. Onder de materiële vaste activa bevinden zich eigendommen van de gemeente Noordenveld die in erfpacht zijn uitgegeven.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Overige investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de betreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op slijtende investeringen wordt vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, zoals opgenomen in de financiële verordening artikel 212. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. In afwijking van de bepalingen in de financiële verordening worden de activa van vóór de invoering van verordening artikel 212 Gemeentewet afgeschreven op basis van het destijds geldende afschrijvingsbeleid.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen worden geactiveerd en afgeschreven in 20 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd.

Financiële vaste activa
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalvestrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt voor een langere periode mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal duurzame waardevermindering plaatsvinden.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Voorraden
De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar geschatte marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).
Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Er wordt een voorziening gevormd voor grondexploitatieplannen die naar verwachting verliesgevend zullen gaan sluiten.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere marktwaarde. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit verrekenprijzen van

grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen korter dan 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening opgenomen. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves worden alleen ingesteld indien de gemeenteraad daartoe als zodanig een besluit heeft genomen. Op deze reserves wordt geen rente bijgeschreven, tenzij de gemeenteraad hiertoe uitdrukkelijk heeft besloten.

Grondslagen balans

Voorzieningen worden op grond van het BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (bijdragen van overheden zijn verantwoord onder de overlopende passiva).

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting en/of het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen.

Vaste schulden langer dan 1 jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van een jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van financial lease van vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Borg- en garantstellingen

Leningen door de gemeente gewaarborgd, zijn buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

6. Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen van de gemeente Noordenveld bestaan uit het saldo van de lokale heffingen, de algemene uitkeringen, treasury en dividendopbrengsten.

Omschrijving algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Baten			
Onroerendezaakbelastingen	6.446	6.494	-48
Algemene uitkering gemeentefonds	56.274	54.918	1.356
Integratie-uitkeringen	4.597	4.597	0
Treasury/dividend	1.517	1.961	-443
Totaal baten	**68.835**	**67.970**	**865**
Lasten			
Treasury/dividend	1.302	1.345	-42
Onroerendezaakbelastingen	763	646	117
Overige belastingen	1	3	-3
Totaal lasten	**2.066**	**1.994**	**72**
Resultaat algemene dekkingsmiddelen	**66.769**	**65.977**	**793**

Bij de algemene dekkingsmiddelen zien we het gecumuleerde jaarresultaat van afzonderlijke onderdelen. Per saldo is over 2022 een voordelig resultaat gerealiseerd van € 793.000. Hierna worden de belangrijkste verschillen tussen de begrote en werkelijke bedragen toegelicht.

Algemene uitkering gemeentefonds, inclusief integratie-uitkeringen (€ 1.356.000 voordelig)
Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door de effecten van de Decembercirculaire 2022 (€ 802.000) en hierop wordt in de toelichting hieronder op de Decembercirculaire verder ingegaan .
Het overige verschil wordt veroorzaakt door:

- aangepaste gemeentelijke maatstaven in de Decembercirculaire ten opzichte van de Septembercirculaire (€ 332.000);
- uitkeringen uit het gemeentefonds die horen bij voorgaande jaren (€ -/- 73.000);
- integratie- en decentralisatie-uitkeringen, waarvoor geen budgetten zijn gevormd (€ 97.000);
- Coronacompensatie waarvoor geen budgetten zijn gevormd (€ 198.000);

<u>Toelichting op de Decembercirculaire 2022</u>
In die decembercirculaire 2022 zijn diverse taakmutaties en bijbehorende middelen opgenomen voor de jaren 2022 en verder. Daarnaast zijn in de Decembercirculaire enkele gemeentelijke maatstaven gewijzigd. Dit zorgt voor een aanvullende uitkering van € 802.000, die in de laatste twee weken van het jaar is ontvangen Daarom was het niet meer mogelijk dit uit te geven aan

bepaalde (nieuwe) taken. Deze inkomst draagt dan ook bij aan het overschot binnen de algemene uitkering. Door middel van bestemming van het rekeningresultaat kunnen deze middelen wel doorgeschoven worden naar het lopende begrotingsjaar. Daarom stellen wij in deze jaarrekening voor uit de Decembercirculaire € 749.000 voor de volgende budgetten beschikbaar te maken in 2023:

- Energietoeslag 2023 (€ 699.000);
- opvang Oekraïners (27.000);
- Gezond in de stad (€ 23.000).

De uitgaven kunnen dan in 2023 plaatsvinden.

Treasury (€ 394.000 nadelig)

Binnen het taakveld 'Treasury' wordt centraal de jaarlijkse rente begroot en verantwoord. Vanuit het taakveld worden ook de werkelijke rentelasten doorbelast aan de verschillende taakvelden. Het verschil tussen de werkelijke betaalde rente en de doorbelasting mag maximaal 25% zijn, voordat de gemeente verplicht is de doorbelasting aan te passen. Het werkelijke en positieve resultaat in 2022 op Treasury bedraagt € 106.000 en komt neer op ongeveer 8%. Het gaat in dit geval dan ook niet om een werkelijk voordeel dat het jaarresultaat beïnvloedt, maar om een verschil in doorbelasting door het taakveld 'Treasury'.

Dividend (€ 7.000 nadelig)

In 2022 zijn de volgende dividendopbrengsten gerealiseerd.

Dividendopbrengsten (bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting na wijziging
BNG Bank	70	53
WMD	0	0
Enexis	40	64
Totaal	**110**	**117**

Onroerendezaakbelastingen (165.000 nadeel)

In het onderdeel **Baten en lasten per programma** wordt ingegaan op de onroerende zaakbelastingen.

7. Incidentele baten en lasten

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in de programmarekening een overzicht opgenomen van de incidentele baten en lasten per programma. Hiermee wordt beoogd duidelijkheid te geven omtrent de aard van de baten en lasten. Door het overzicht incidentele baten en lasten wordt informatie gegeven die relevant is voor het beoordelen van de financiële positie.

Het verschil tussen incidenteel en structureel is niet altijd even scherp te trekken. Structurele baten en lasten worden in beginsel jaarlijks gemaakt. Tot het begrip incidenteel worden die baten en lasten gerekend waarvan bekend is dat die zich vanaf een bepaald jaar niet meer voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'.

Ook toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden, voor zover ze niet een structureel karakter hebben (zie daarvoor onderdeel *Structurele mutaties reserves*), als een incidentele baat of last aangemerkt. Incidentele baten en lasten die budgettair neutraal in de begroting en rekening zijn opgenomen zijn niet in dit overzicht vermeld.

Het BBV schrijft voor dat de baten en lasten per programma worden gepresenteerd. Voor zover de verschillen tussen de begroting en rekening invloed hebben op het rekeningresultaat wordt voor een nadere uitleg verwezen naar het onderdeel *Baten en lasten per programma*.

Incidentele baten (x € 1.000)	Realisatie
Programma Samen doen	
Decentralisatie-uitkering Energietoeslag	1.906
Mutatie reserves	124
Programma Samen ontwikkelen	
Winstnemingen grondexploitaties - woningen	106
Decentralisatie-utikering Invoeringskosten Omgevingswet	450
Mutatie reserves	253
Programma Bestuur en samenleving	
Mutatie reserves	117
Programma Groen beleven	
Mutatie reserves	133
Programma Werken, ondernemen en ontspannen	
Winstnemingen grondexploitaties - bedrijventerreinen	627
Mutatie reserves	514
Programma Duurzaam voor nu en later	
Decentralisatie-utikering Uitvoeringskosten klimaatakkoord	230
Mutatie reserves	56
Programma Helder zicht	
Aflossing verstrekte lening Revitalisering bedrijventerrein	187

Verkoop Schoolstraat 3 Een (vm school)	156
Verkopen snippergroen	28
Mutatie reserves	4
Diverse programma's	
Effect COVID-19 (excl. middelen beschikbaar uit 2021)	392
Totaal incidentele baten	**5.284**

6524

Incidentele lasten (x € 1.000)	**Realisatie**
Programma Samen doen	
Energietoeslag	1.772
Mutatie reserves	4.387
Programma Samen ontwikkelen	
Verliesvoorziening Peize-Zuid	2.169
Programma Groen beleven	
Aankoop Schoolstraat 30 Roden	400
Programma Duurzaam voor nu en later	
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	33
Programma Helder zicht	
Afboeken boekwaarde Ir. Mentropweg 72 Veenhuizen (vm school)	265
Afboeken boekwaarde Schoolstraat 3 (vm school)	59
Voorziening bovenwettelijk verlof	1.118
Mutatie reserves	72
Diverse programma's	
Effect COVID-19 (excl. uitgaven ten laste van middelen uit 2021)	345
Totaal incidentele lasten	**10.620**

6525
6526

8. Structurele mutaties reserves

Op grond van het BBV is in de programmarekening een overzicht opgenomen van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In principe worden toevoegingen en onttrekkingen aangemerkt als incidentele baten en lasten. Hiervoor wordt verwezen naar onderdeel *Incidentele baten en lasten*. Afwijkingen hierop zijn toevoegingen en onttrekkingen met een structureel karakter zoals bestemmingsreserves die gevormd zijn voor de dekking van een investering met economisch nut.

Structurele onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)	**Realisatie**
Programma Helder zicht	
Reserve grondexploitaties	40
Reserve dekking kapitaallasten	312
Totaal onttrekkingen	**352**

Programma Helder Zicht

Reserve grondexploitaties

Voor opbrengsten uit grondexploitaties geldt dat voorgesteld wordt deze toe te voegen aan de reserve grondexploitaties. Tegelijkertijd leiden deze opbrengsten tot betaling van vennootschapsbelasting. Jaarlijks wordt hiervoor uit de reserve grondexploitaties, gelijk aan de begroting, € 40.000 onttrokken aan de reserve grondexploitaties.

Reserve dekking kapitaallasten

Investeringen dienen bruto op de balans te worden opgenomen. Slechts de kapitaallasten, voortvloeiend uit de investering, mogen worden gedekt door een reserve. Consequentie hiervan is dat kapitaallasten van investeringen gedurende de looptijd van een actief ten laste van de betreffende reserve wordt gebracht. Indien de raad besluit een bestemmingsreserve aan te wijzen ter dekking van een investering wordt deze op begrotingsbasis in zijn geheel overgeboekt naar de reserve dekking kapitaallasten.

Structurele toevoegingen aan reserves (bedrag x € 1.000)	**Realisatie**
Programma Werken, ondernemen en ontspannen	
Aankoop kunstwerken	1
Totaal toevoegingen	**1**

Programma Werken, ondernemen en ontspannen

Reserve aankoop kunstwerken

De reserve aankoop kunstwerken wordt jaarlijks aangevuld met € 1.000 uit het programma Werken, ondernemen en ontspannen.

9. Onvoorzien en vennootschapsbelasting

Onvoorziene uitgaven

In de primitieve begroting is in het programma **Helder Zicht** een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 1.000. Er is in 2022 hierop geen aanspraak gemaakt.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten vallen onder de vennootschapsbelasting. Het gaat daarbij om activiteiten waarbij de gemeenten deelnemen in het economisch verkeer en in concurrentie treedt met de private sector. Voor de berekening van de grondslag van deze belasting wordt een afzonderlijke fiscale administratie gevoerd. Deze verantwoording wijkt cijfermatig af van de gemeentelijke administratie.

Grondexploitaties

Over het verslagjaar is onze gemeente vennootschapsbelasting verschuldigd voor de grondexploitaties. De bij de begroting 2022 geraamde bijdrage van € 40.000 is aan de reserve onttrokken. Per saldo is op dit onderdeel een nadelig resultaat behaald van € 240.000. In de jaarrekening wordt voorgesteld dit nadeel ten laste te brengen van het resultaat van de grondexploitaties 2022.

10. Investeringen

Samen doen

	Uitgaven				Inkomsten			
Programma Samen doen (x € 1.000)	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2021:								
Nieuwbouw school Nietap	2.255	51	2.204					
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	31	25	6			21	-21	
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Dubbele gymzaal Roden	2.079		2.079					
Nieuwbouw school Roden (Marke)	4.189	539	3.650					
Nieuwbouw school Roden (Parel)	2.098		2.098					
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	50	108	-53	-5				
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	**10.702**	**723**	**9.984**	**-5**	**0**	**21**	**-21**	**0**

Samen ontwikkelen

	Uitgaven				Inkomsten			
Programma Samen ontwikkelen (x € 1.000)	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2021:								
Toegankelijkheid gebouwen	137	24	113					
Verduurzaming vastgoed	230	4	226					
Overige investeringsbudgetten < € 100.000								
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	100	62	34	4				

Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	**467**	**90**	**373**	**4**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bestuur en samenleving

	Uitgaven				Inkomsten			
Programma Bestuur en samenleving (x € 1.000)	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2021:								
Overige investeringsbudgetten < € 100.000								
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Overige investeringsbudgetten < € 100.000								
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Groen beleven

	Uitgaven				Inkomsten			
Programma Groen beleven (x € 1.000)	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2021:								
Riolering	1.464	683	833	-52				
Wagenpark Beheer	761	78	675	8				
Wegen	1.531	680	851		25	99	-74	
Areaalnota	200	37	63	100				
Centrumplan Nieuw Roden	100		100					
Openbare verlichting	288	28	260					
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	54		52	2				
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Centrumontwikkeling Roden	4.875	1.255	3.620		5	313	-308	

Centrumplannen Norg en Peize	177	12	165					
Riolering	5.570	1.164	4.453	-47				
Wagenpark Beheer	1.731	552	1.181	-2	3	17		-14
Zijlader	670	425	245		190		190	
Wegen	653	279	431	-57	168		230	-62
Fietspad Veenhuizen	914	127	787		-35		-35	
Nieuwbouw werf/brengstation	10.835	180	10.655		70		70	
Bruggen	112		112					
Areaalnota	100	100	0					
Milieuparken	471	224	247					
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	93	-12	88	17	13			13
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	**30.599**	**5.812**	**24.818**	**-31**	**439**	**429**	**73**	**-63**

Werken, ondernemen en ontspannen

	Uitgaven				Inkomsten			
Programma Werken, ondernemen en ontspannen (x € 1.000)	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2021:								
Verduurzamen sporthal Peize	210		210					
Verduurzamen de Hullen	141	98	43					
Renovatie zwembad Veenhuizen	261	261	0					
Sportcampus Peize	2.236	107	2.129		125		125	
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	306	57	252	-3				
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	74	104		-30				
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	**3.228**	**627**	**2.634**	**-33**	**125**	**0**	**125**	**0**

Duurzaam voor nu en later

	Uitgaven				Inkomsten			
Programma Duurzaam voor nu en later (x € 1.000)	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2021:								
Duurzame wijkvernieuwing	400		400					
Overige investeringsbudgetten < € 100.000								
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Duurzame wijkvernieuwing	380	1	379					
Overige investeringsbudgetten < € 100.000								
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	**780**	**1**	**779**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Helder zicht

	Uitgaven				Inkomsten			
Programma Helder zicht (x € 1.000)	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**	**Raming**	**Realisatie**	**Overhevelen**	**Afsluiten**
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2021:								
Vervanging hardware	103			103				
Vervanging zaakgericht systeem (Mozard)	164			164				
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	127	35	92					
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Vervanging hardware	102			102				
Vervanging telefooncentrale	131			131				
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	274	35	260	-21				
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	**901**	**70**	**352**	**479**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bijlagen

1. Single information, Single audit (SiSa)

Diverse ministeries verstrekken middelen voor specifieke doelen aan gemeenten. Dit zijn specifieke uitkeringen. Voor de verantwoording over deze uitkeringen geldt het principe van Single information, Single audit (SiSa). SiSa houdt in dat gemeenten over de besteding van specifieke uitkeringen aan SZW verantwoording afleggen via de reguliere jaarrekening (beperkte informatie en eenmalige informatieverstrekking) in plaats van afzonderlijke, uitgebreide verantwoordingen per uitkering. Het houdt ook in dat de reguliere accountantscontrole op de jaarrekening (single audit) volstaat in plaats van intensieve controles per specifieke uitkering.

Voor alle specifieke uitkeringen geldt het baten- en lastenstelsel. Het kas-verplichtingenstelsel is niet van toepassing voor de verantwoording van specifieke uitkeringen. Hiermee wordt voorkomen dat extracomptabele administraties met afwijkende waarderingsregels en aanvullende controles bij medeoverheden nodig zijn ten behoeve van de aansluiting op de Rijksadministratie.

De jaarstukken van de gemeente dienen uiterlijk 15 juli van het jaar volgend op het jaar waarover verantwoording moet worden afgelegd via het CBS te worden aangeleverd.

In overleg met de Provincie Groningen en de accountant zijn, anders dan in de definitieve verantwoordingsoverzicht SiSa 2022 van de Rijksoverheid is opgenomen, de SiSa regelingen GRO11C ‘regiofonds’ en GRO21C ‘Regiospecifiek pakket (RSP)’ niet opgenomen in de SiSa verantwoording 2022. Over beide regelingen zal een separate verantwoording worden afgegeven door de accountant.

Hierna is de SiSa-verantwoordingsinformatie over het afgelopen verslagjaar opgenomen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 3.029.900	€ 968.029	€ 368.901	€ 0	€ 0	€ 215.945
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 116.130	€ 4.698.905	€ 4.698.905	Nee	
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			6	25	0	0	Ja	Ja
			Einderverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					

			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0	
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 2.280	€ 9.500	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0	
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*					
			€ 0	Nee					
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 225.149	€ 0	€ 0		€ 625.251		
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1		061699 Gemeente Noordenveld	€ 0	061699 Gemeente Noordenveld	€ 0	€ 366.938	
		2							
		100							
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 3.580	€ 0	€ 0	€ 0	€ 80.830		
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1		061699 Gemeente Noordenveld					
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	lenM/BSK-2012/231785	€ 0	€ 0	€ 0	€ 75.000	€ 0	
		2							
		100							

			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1 *IenM/BSK-2012/231785*	€ 0	€ 75.000	€ 0	€ 0	Ja
			2					
			100					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 0	€ 84.567	€ 34.617	Ja		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		
			1 122 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Ja	1	Op dit projectonderdeel is ook BDU-subsidie aangevraagd. Hierdoor hoeft deze subsidie niet via SISA te worden verantwoord		
			2					
			50					
EZK	**F9**	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F9/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*	
			1 1575453	€ 8.473	€ 20.660	Ja		
			2					
			3					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/06*					
			Ja					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 5.732.239	€ 163.144	€ 668.869	€ 11	€ 174.971	€ 73
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 171.968	-€ 16.387	€ 0	€ 557.955	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 16.995	€ 43.928	€ 129.138	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 61.958	€ 1.927
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.363	€ 212
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.258	€ 27
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 676	€ 17
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 74.255	€ 2.183

			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
			6 Totaal	0	0				
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
			6 Totaal	0	0	0			
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*				
			€ 2.300	€ 2.300	Ja				
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 469.637	€ 207.015					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
			1 SPUKSPRT22170	€ 207.015	€ 74.732	€ 97.454	€ 34.829		
			2						
			100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*	
			1 1035287	€ 85.142	€ 0	€ 33.400	€ 0	€ 81.306	
			2 1042125	€ 37.716	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3						
			4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*					
			1 1035287	Ja					
			2 1042125	Nee					
			3						
			4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*				
			€ 20.150	Ja	Ja				

6630
6631
6632

VWS	H25	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
		1	*SPUKIJ221-22099*	-€ 38.191	€ 38.191	€ 38.191	Ja	
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
		1	*Sportcentrum de Hullen*	*Nov + dec 2021*	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
		2	*Sportcentrum de Hullen*	*jan-22*	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
		50	*Molenduinbad*	*jan-22*	€ 5.191	€ 5.191	€ 5.191	€ 5.191
DRE	**DRE2C**	**Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)** Uitvoeringsregling BDU verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/02*	Totale besteding (in jaar T) De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/06*
		1	202002674	Uitvoeringsregeling BDU Verkeer en vervoer	€ 0		€ 0	
		2	201902909	Uitvoeringsregeling BDU Verkeer en vervoer	€ 375.543		€ 399.962	
		100						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/07*	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/08*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/11*	
		1	*202002674*	€ 0		€ 0	Nee	
		2	*201902909*	€ 187.772		€ 199.282	Nee	
		100						
DRE	**DRE8C**	**Ruimtelijke ontwikkeling** Uitvoeringsregeling Binnenstadfonds SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/02*	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE8C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE8C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/06*
		1	2018002624	Uitvoeringsregeling Binnenstadsfonds	€ 3.570.727	€ 958.164	€ 5.185.807	
		2						
		100						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/07*	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE8C/08*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE8C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE8C/11*	
		1	*2018002624*	€ 516.418	€ 181.680	€ 750.000	Ja	
		2						
		100						
DRE	**DRE12C**	**Subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit 2021 PLUS** SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/02*	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE12C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding *Aard controle R* *Indicator: DRE12C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/06*
		1	2021001722	Subsidieregeling HRK 2021 Plus	€ 0		€ 109.285	
		2						
		100						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/07*	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE12C/08*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE12C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/11*	
		1	2021001722	€ 0		€ 64.267	Nee	
		2						
		100						
DRE	**DRE13C**	**Subsidieregeling Veilig en Bereikbaar Drenthe 2022-2025** SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE13C/01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen De besteding in jaar T ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE13C/02*	Overige bestedingen (jaar T) De besteding in jaar T ten laste van overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE13C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: DRE13C/04*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: DRE13C/05*	
		1	202201553-01018302	€ 14.556	€ 0			
		2						
		100						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE13C/06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE13C/07*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE13C/08*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE13C/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE13C/10*	
		1	202201553-01018302	€ 14.456	€ 0		Ja	
		2						
		100						

6633

2. Jaarrekening op taakveld

Op grond van artikel 66 BBV dient de gemeente in de jaarrekening een verplichte bijlage taakvelden op te nemen. In zowel de begroting als de jaarrekening per programma de taakvelden uitgesplitst. Het totaal overzicht betreft daarom een samenvatting van de eerder genoemde uitsplitsingen.

De realisatie van het totaal overzicht van de baten en lasten per taakveld is integraal en omvat dezelfde totaalbedragen als de begroting onderscheidenlijk de jaarstukken. Voor het overzicht met de gerealiseerde baten en lasten worden hetzelfde verdelingsprincipe en dezelfde indeling gebruikt als voor het overzicht met de ramingen.

Taakvelden gemeente (x € 1.000)	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Rekening		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	189	1.189	-1.000	189	1.174	-986	41	1.840	-1.799
0.2 Burgerzaken	287	581	-294	392	733	-341	354	588	-234
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	97	219	-123	48	337	-290	46	351	-306
0.4 Overhead	190	11.111	-10.921	190	11.705	-11.515	156	11.787	-11.631
0.5 Treasury	1.897	1.463	434	1.961	1.345	616	1.517	1.302	215
0.61 OZB woningen	4.280	365	3.915	4.563	575	3.989	4.530	722	3.808
0.62 OZB niet-woningen	1.957	71	1.885	1.931	71	1.859	1.916	41	1.875
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	3	-3	0	3	-3	0	1	-1
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	53.318	0	53.318	59.516	0	59.516	60.871	0	60.871
0.8 Overige baten en lasten	765	1.069	-304	808	2.221	-1.413	367	1.526	-1.159
0.9 Vennootschapsbelasting (VPB)	0	40	-40	0	40	-40	0	280	-280
0.10 Mutaties reserves	607	439	168	435	714	-279	1.554	4.735	-3.181
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	352	-352	49	1.095	-1.046	91	1.065	-975
1. Veiligheid									
1.1 Crisisbeheersing	1	1.728	-1.727	1	1.761	-1.760	4	1.686	-1.682
1.2 Openbare orde en veiligheid	46	484	-438	66	1.004	-938	51	1.007	-956
2. Verkeer, vervoer en waterstaat									
2.1 Verkeer en vervoer	293	5.125	-4.832	535	5.515	-4.981	43	5.228	-5.185
2.2 Parkeren	0	32	-32	0	33	-33	0	30	-30
2.3 Recreatieve havens	0	9	-9	0	9	-9	0	9	-9

2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	49	602	-553	217	1.253	-1.036	47	809	-762
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	448	450	-3	793	795	-3	1.955	1.294	662
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	292	361	-68	292	361	-68	290	404	-115
3.4 Economische promotie	521	247	273	544	299	246	570	304	266
4. Onderwijs									
4.1 Openbaar basisonderwijs	13.903	13.962	-59	13.903	13.962	-59	17.849	17.776	73
4.2 Onderwijshuisvesting	215	2.182	-1.967	297	2.043	-1.746	161	2.088	-1.927
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	97	1.040	-943	567	1.621	-1.054	309	1.309	-1.000
5. Sport, cultuur en recreatie									
5.1 Sportbeleid en activering	120	708	-588	215	926	-712	227	931	-704
5.2 Sportaccommodatie	826	2.215	-1.389	849	1.968	-1.119	997	2.152	-1.155
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	317	1.049	-732	349	1.304	-955	359	1.013	-654
5.4 Musea	10	363	-353	10	339	-329	34	373	-339
5.5 Cultuur erfgoed	16	350	-334	56	453	-397	39	462	-423
5.6 Media	0	527	-527	0	527	-527	100	621	-521
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.060	4.261	-3.201	965	4.150	-3.185	1.779	5.263	-3.484
6. Sociaal Domein									
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	205	4.148	-3.943	293	4.359	-4.065	5.016	8.722	-3.706
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	8.666	10.980	-2.314	8.015	12.049	-4.035	8.061	11.331	-3.270
6.4 Begeleide participatie	102	3.594	-3.492	146	3.334	-3.188	148	3.256	-3.107
6.5 Arbeidsparticipatie	10	1.229	-1.219	10	1.321	-1.311	10	1.032	-1.022
6.6 Maatwerk-voorzieningen (Wmo)	0	0	-0	0	0	-0	0	0	-0
6.71 Maatwerk-dienstverlening 18+	0	7.144	-7.144	0	6.284	-6.284	0	5.367	-5.367
6.72 Maatwerk-dienstverlening 18-	0	8.363	-8.363	0	7.945	-7.945	0	6.927	-6.927
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu									
7.1 Volksgezondheid	0	1.191	-1.191	0	1.315	-1.315	0	1.280	-1.280
7.2 Riolering	4.200	3.089	1.111	4.465	3.215	1.250	4.077	3.042	1.035
7.3 Afval	4.269	3.532	737	4.530	3.808	723	5.247	4.101	1.145

7.4 Milieubeheer	0	1.620	-1.620	165	2.218	-2.053	72	1.795	-1.723
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	168	277	-110	169	272	-102	223	331	-108
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing									
8.1 Ruimtelijke Ordening	31	985	-954	31	1.616	-1.585	40	1.948	-1.908
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	3.241	3.361	-120	5.066	5.185	-120	4.987	7.262	-2.276
8.3 Wonen en bouwen	499	1.080	-581	900	2.273	-1.373	819	1.566	-748
	103.188	**103.188**	**0**	**113.530**	**113.530**	**0**	**124.956**	**124.956**	**0**

6646
6647

3. WNT-verantwoording

De WNT is van toepassing op de gemeente Noordenveld. Het voor de gemeente Noordenveld toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog vier jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2022 **bedragen x € 1**	**H. Huttinga**	**M. van der Wal**	**G. Hoving**	**P. van Vliet**
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Waarnemend gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 – 31-12	01-01 – 30-04	01-01 - 30-06	15-08 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	89.027	55.492	59.113	40.671
Beloningen betaalbaar op termijn	15.891	6.895	8.022	7.544
Subtotaal	*104.918*	*62.387*	*67.135*	*48.215*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	71.014	107.112	82.258
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	104.918	62.387	67.135	48.215
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. / N.v.t.	N.v.t. / N.v.t.	N.v.t. / N.v.t.	N.v.t. / N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021				

bedragen x € 1	**H. Huttinga**	**M. van der Wal**	**G. Hoving**
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Waarnemend gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01-01 – 31-12	01-01 – 31-12	01-08 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	89.296	109.701	36.600
Beloningen betaalbaar op termijn	14.942	20.375	6.664
Subtotaal	*97.238*	130.076	*43.264*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000	87.608
Bezoldiging	97.238	130.076	43.264

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2022 **bedragen x € 1**	**M. van der Wal**	**G. Hoving**
Functiegegevens		
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Gemeentesecretaris	Waarnemend gemeentesecretaris
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Jaar waarin dienstverband is beëndigd	2022	2022
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband		
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000	280
Individueel toepasselijk maximum	75.000	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	75.000	280
Waarvan betaald in 2022	75.000	280
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. / N.v.t.	N.v.t. / N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4. Begrippenlijst

Aanbiedingsbrief: Brief aan de gemeenteraad waarin het college de begroting ter vaststelling aanbiedt aan de gemeenteraad. In de aanbiedingsbrief wordt een korte uiteenzetting gegeven over de inhoud van de begroting en de voorgestelde maatregelen om een eventueel tekort op de (primitieve) begroting te dekken. In het verleden was de aanbiedingsbrief een separaat document. Nu maakt deze een integraal onderdeel uit van de begroting.

ABC-methode: Activity based costing (abc) is gebaseerd op het idee dat niet producten, maar activiteiten kosten veroorzaken. Activity based costing hangt kosten in eerste plaats op aan de activiteiten die nodig zijn om producten te maken en verkopen. Bij de meeste ondernemingen zijn de indirecte kosten immers hoger dan de directe productiekosten, dankzij steeds betere productietechnieken. Activity based costing zoekt naar aspecten van activiteiten die kosten veroorzaken. Pas daarna worden kosten van activiteiten toegerekend aan producten. De grondgedachte is dat iedere productie een interne vraag naar activiteiten oplevert. Een kostprijscalculatie volgens de activity based costing-methode gaat voor elk product na hoeveel van iedere 'activiteit' nodig is voor de productie.

Accres: De jaarlijkse groei van het gemeentefonds op basis van de ontwikkeling van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven.

Achtervangpositie: Landelijk zijn er een aantal waarborgfondsen werkzaam waar garantstellingen van instellingen kunnen worden ondergebracht. Voor risico's vervullen de gemeenten een zogenoemde achtervangpositie. Dit houdt in dat gemeenten pas in een laat stadium worden aangesproken in het uiterste geval dat het waarborgfonds een nadeel niet volledig kan opvangen.

Actief grondbeleid: Bij actief grondbeleid verwerft de gemeente zoveel mogelijk zelf de gronden, maakt deze zelf bouw- en woonrijp en geeft deze vervolgens uit aan derden. Mits de markt het toelaat kan de gemeente de productiekosten volledig in de uitgifteprijs verhalen.

Aflossen: Het terugbetalen van geleend geld.

Afschrijven: Het in de boekhouding tot uitdrukking brengen van de waardedaling van een bedrijfsmiddel over een bepaalde periode.

Algemene dekkingsmiddelen: Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden. Het gaat behalve om de uitkering uit het gemeentefonds, om gemeentebelastingen, deelnemingen/dividend, erfpacht, rente en de verzamelpost overige dekkingsmiddelen. Ze zijn bedoeld voor de uitvoering van de programma's waarin het beleid tot uitvoering wordt gebracht dat de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Algemene reserve: De algemene reserve heeft een algemeen karakter en is in principe een vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen van de gemeente. Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

Algemene uitkering: Gemeenten krijgen elk jaar geld uit het gemeentefonds om een deel van hun uitgaven te betalen, de algemene uitkering. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Gemeenten gebruiken het geld voor bijvoorbeeld wegen en schoolgebouwen.

Amateurkunst: Kunstzinnige producten van iedereen die om uiteenlopende redenen niet beroepshalve actief is in een kunstdiscipline.

Arbeidsbeperking: Belemmering die ontstaan is door ziekte of gebrek waardoor het verkrijgen of verrichten van arbeid niet of minder goed mogelijk is.

Arbeidsdeelname: De beroepsbevolking (werkzaam en werkloos) in procenten van de totale bevolking van 15-64 jaar (ook wel bruto-arbeidsparticipatie), of: de werkzame beroepsbevolking in procenten van de totale bevolking van 15-64 jaar.

Arbowetgeving: De Arbo (Arbeidsomstandigheden) wet vormt de basis van de Arbowetgeving. Hierin staan de algemene bepalingen die gelden voor alle plekken waar arbeid wordt verricht (dus ook voor verenigingen en stichtingen). De Arbowet is een kaderwet. Dat betekent dat er geen concrete regels in staan. Die zijn verder uitgewerkt in het Arbobesluit en de Arboregeling.

Autonome ontwikkelingen: Ontwikkelingen op basis van vastgesteld beleid.

AWBZ: Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten: een verplichte, collectieve ziektekostenverzekering voor niet individueel verzekerbare ziektekostenrisico's. De AWBZ is één van de zogenoemde verplichte volksverzekeringen.

BAG: Basisregistratie Adressen en Gebouwen: een registratie waarin gemeentelijke basisgegevens over alle gebouwen en adressen in Nederland zijn verzameld. De BAG is een belangrijk onderdeel van het stelsel van basisregistraties. Het stelsel van basisregistraties speelt een belangrijke rol in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken (bijvoorbeeld uitrukkende hulpdiensten, efficiënt vaststellen van het recht op uitkering, toetsen van vergunningaanvragen of het bestrijden van fraude). Deze gegevens worden vastgelegd in (13) basisregistraties. Door al bekende gegevens binnen de overheid met elkaar te delen, kan de overheid efficiënter opereren en de dienstverlening verbeteren.

Balansdatum: Hiermee wordt bedoeld een overzicht van bezittingen en schulden (balans) op een bepaald moment (datum). Gemeenten presenteren alleen een balans bij de jaarrekening. In dit geval is de balansdatum dus 31 december.

Basisregistraties: Een basisregistratie is een door de overheid officieel aangewezen registratie met daarin gegevens van hoogwaardige kwaliteit, die door alle overheidsinstellingen verplicht en zonder nader onderzoek, worden gebruikt bij de uitvoering van publiekrechtelijke taken.

Batenlastenstelsel: In een batenlastenstelsel worden uitgaven en ontvangsten toegerekend aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt en de baten ontstaan. Dit stelsel maakt het mogelijk om de kosten en opbrengsten af te leiden uit de administratie.

BBV: Het Besluit Begroting en Verantwoording bevat regelgeving waarbinnen gemeenten hun begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Zie ook www.commissiebbv.nl.

Bbz: Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) is een gemeentelijke kredietregeling voor zelfstandige ondernemers – waaronder agrarische – met financiële problemen. Verschillende groepen komen ervoor in aanmerking.

Bedrijfsvoering: De sturing en beheersing van bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren. Het betreft de sturing en beheersing van zowel de primaire processen als van de processen die hiervoor faciliterend zijn (de zogenaamde ondersteunende processen). Wat de ondersteunde processen betreft, kan hierbij ten minste worden gedacht aan personeel, informatisering, organisatie, financiën, automatisering en huisvesting.

Begrotingsjaar: Het begrotingsjaar is gelijk aan een kalenderjaar.

Begrotingsruimte: Begrotingsruimte is het positieve saldo van baten en lasten na bestemming van ongewijzigd beleid. De ruimte kan incidenteel of structureel zijn.

Beheerverordening: Een beheerverordening is bedoeld om bestaande ruimtelijke functies juridisch vast te leggen in gebieden waar de gemeente geen ruimtelijke ontwikkelingen verwacht. Een beheerverordening vervangt in die situaties een bestemmingsplan. Er bestaat onderscheid tussen een beheerverordening in enge zin en in ruime zin. Een beheerverordening in enge zin staat alleen de feitelijk bestaande ruimtelijke functie toe. Een beheerverordening in ruime zin staat ook eventuele andere ruimtelijke functies toe die in het bestemmingsplan waren toegestaan, voordat de beheerverordening werd vastgesteld.

Belastingcapaciteit: De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Voor de provincies wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van het gemiddelde landelijke gehanteerde tarief voor de opcenten. De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten of opcenten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Bemoeizorg: Alle activiteiten op het gebied van de volksgezondheid die niet worden uitgevoerd op geleide van een vrijwillige en individuele hulpvraag. Het gaat om de ongevraagde bemoeienis van hulpverleners met sociaal kwetsbaren die hulp nodig hebben, maar daar zelf niet om vragen of deze hulp niet willen accepteren.

Bestemmingsreserve: Bestemmingsreserves zijn door de raad afgezonderde vermogensbestanddelen met een specifieke bestemming voor bepaalde doeleinden. De beleidsruimte inzake reserves is zeer groot. De raad kan op basis van eigen keuzes en afwegingen bepalen of reserves worden ingesteld.

Bestuursakkoord: Direct na de verkiezingen van de gemeenteraad, stellen de coalitiepartijen in grote lijnen de bestuurlijke uitgangspunten voor de komende vier jaar voor aan de gemeenteraad. Deze uitgangspunten kunnen aangevuld of onderschreven worden door de overige fracties van de raad. Dit geheel vormt het bestuursakkoord en geeft in hoofdlijnen aan wat de raad belangrijk vindt voor de komende raadsperiode.

Boekwaarde: De waarde waartegen activa (bezittingen) en passiva (schulden) op de balans zijn opgenomen.

BOR-systematiek: Voor het beheer van de openbare ruimte (BOR) heeft de gemeenteraad een beleidsmatig kader ontwikkeld met een financiële vertaalslag naar de begroting. Hiermee wil de gemeente een mogelijkheid creëren om te kunnen discussiëren over de kwaliteit van de openbare ruimte met zowel het bestuur als de inwoners van de gemeente. Daarnaast kan sturing worden gegeven aan de kwaliteit van de openbare ruimte.

Breedbandinternet: Breedbandinternet is een manier om grote hoeveelheden data te ontvangen en te verzenden via internet.

BRP-straat: De Basisregistratie Personen (BRP) bevat persoonsgegevens van iedereen die in Nederland woont. Asielzoekers hebben baat bij een snelle inschrijving in de BRP. Zij krijgen eerder een burgerservicenummer (BSN), zodat zij sneller overheidsdiensten kunnen regelen. Vergunninghouders kunnen eerder vanuit het azc doorstromen naar huisvesting in de gemeente. Op 4 procesopvanglocaties zijn 'BRP-straten' gerealiseerd. Het doel van een BRP-straat is dat asielzoekers en vergunninghouders (die in de Algemene Asielprocedure een vergunning kregen) zich zo vroeg mogelijk inschrijven in de BRP. De BRP-straten zijn een samenwerkingsverband tussen de IND, het COA en gemeenten.

Btw-compensatiefonds: Het Btw-compensatiefonds is een Nederlands begrotingsfonds waaruit gemeenten en provincies worden gecompenseerd voor een belangrijk deel van de door hen betaalde omzetbelasting (btw). Als gemeenten en provincies diensten of goederen extern inkopen, betalen zij daarover btw. In tegenstelling tot bedrijven kunnen zij die btw niet terugvorderen van de Belastingdienst. Extern ingekochte diensten zijn daarom al snel duurder dan intern uitgevoerde activiteiten. Sinds 2003 kunnen gemeenten en provincies met het btw-compensatiefonds (grotendeels) de btw terugvragen die ze hebben betaald over uitbesteed werk. Door de instelling van het btw-compensatiefonds wordt een aantal knelpunten die uit de btw-wetgeving voortvloeien, opgelost.

Budget: Een taakstelling op basis van de productenraming die tot uitdrukking komt in een gekoppeld bedrag en verbonden aan één of meerdere producten of interne leveringen.

Budgettair neutraal: Zonder effect op het saldo van uitgaven en ontvangsten van de begroting.

BUIG: BUIG staat voor Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten en betreft het budget dat wij jaarlijks van het Rijk ontvangen om onze uitkeringen van te betalen. Het betreft een niet geoormerkte uitkering, wat inhoudt dat je zelf mag bepalen wat je met tekorten of overschotten doet na betaling van alle uitkeringen. Een onderdeel van het BUIG-model betreft de vangnetregeling. Deze regeling is er om gemeenten te beschermen voor grote uitschieters. De

regeling houdt in het kort in dat gemeenten een tekort tussen de 5% en 10% voor de helft vergoed krijgen van het Rijk en een tekort boven de 10% wordt volledig vergoed.

(Ministerie van) BZK: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

CAO: Een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) is een schriftelijke overeenkomst waarin afspraken over arbeidsvoorwaarden zijn vastgelegd die overeen zijn gekomen tussen een of meer werkgevers of werkgeversorganisaties met een of meer werknemersorganisaties.

C.a.: Cum annexis (c.a.) is een Latijnse uitdrukking en betekent: wat erbij hoort, met toebehoren of iets dergelijks.

Centraal Plan Bureau (CPB): Het Centraal Planbureau is een instelling die met behulp van macro-economische modellen voorspellingen doet over de Nederlandse economie en de gevolgen van het overheidsbeleid bestudeert.

COA: Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) is voor de Nederlandse samenleving de opvangorganisatie die zorgt voor opvang van vreemdelingen. Het COA biedt mensen in een kwetsbare positie een veilige huisvesting en helpt bij de voorbereiding op de toekomst (in Nederland of ergens anders). Het COA houdt zich vooral bezig met asielzoekers en vluchtelingen. Het COA zorgt voor de eerste levensbehoeften als huisvesting en uitbetaling van zakgeld. Het COA is verantwoordelijk voor de plaatsing en opvang in opvanglocaties verspreid over heel Nederland totdat er een besluit genomen is over de asielaanvraag.

Collectieve lastendruk: Het totaal van belasting- en premieontvangsten, vermeerderd met enkele niet-belastingontvangsten, uitgedrukt in procenten van het Bruto Binnenlands Product.

Collegeprogramma: Nadat er gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest wordt er een nieuw college samengesteld, meestal op basis van een collegeprogramma. Ook wordt er een werkverdeling gemaakt waarbij ieder collegelid een aantal taken krijgt te behartigen, een portefeuille genaamd. De burgemeester staat niet hiërarchisch boven de wethouders. Wel is hij of zij voorzitter van het college van B en W en heeft hij of zij een doorslaggevende stem wanneer de stemmen staken. Het college van B en W opereert als een collectief, dat wil zeggen dat ze gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het door eenieder van hen gevoerde beleid.

Consortium: Groep van bedrijven of andere instellingen die voor een eenmalig project samenwerken.

Contante waarde: De contante waarde (CW) of actuele waarde (AW) van een toekomstig bedrag aan geld over een tijdsperiode van n jaar en bij rentevoet p, is het bedrag dat uitgezet tegen samengestelde interest bij de genoemde rentevoet na de periode van n jaren juist het gegeven bedrag oplevert. Eenvoudig geformuleerd; de huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Corporatiewoningen: Woningen in het bezit van woningcorporatie.

Crisis- en herstelwet: De Crisis- en herstelwet is een Nederlandse wet, gericht op de versnelling van infrastructurele projecten. Hieronder vallen grote bouwprojecten en projecten op het gebied van

duurzaamheid, energie en innovatie. Tevens beoogt de wet een economische impuls te geven aan de bouwsector ten tijde van de kredietcrisis. De wet is op 31 maart 2010 in werking getreden.

Daggeld(lening): Een lening zonder zekerheden, die banken aan elkaar en aan lagere overheden, institutionele beleggers en soms bedrijven verstrekken. De leningen kunnen dagelijks (voor 12.00 uur) door beide partijen worden opgezegd.

Decentralisatie-uitkering: Met ingang van 2009 is er naast de algemene uitkering en de integratie-uitkering ook de decentralisatie-uitkering. Deze nieuwe uitkering is nodig voor de kabinetsdoelstelling om het aantal specifieke uitkeringen te verminderen De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Dat maakt de uitkering geschikt voor de overheveling van specifieke uitkeringen, ook als die termijn nog niet bekend is. Ook maakt het de uitkering geschikt voor middelen die slechts tijdelijk beschikbaar zijn.

Deposito: Een bedrag aan geld dat aan een bank wordt toevertrouwd voor een bepaalde periode tegen een vastgestelde rentevergoeding. Gedurende de afgesproken periode dat het geld bij de bank staat, kan een klant niet vrij over dat geld beschikken. Banken hanteren vaak een minimuminleg. De vaste termijnen variëren van één tot twaalf maand.

Dekking: Houdt in dat bij nieuwe initiatieven ook is aangegeven op welke wijze nieuwe lasten door baten worden gedekt.

Diftar-systeem: Staat voor gedifferentieerde tarieven waarbij per huishouden geregistreerd wordt hoeveel afval aangeboden wordt. Hoe meer afval een inwoner aanbiedt hoe hoger de afvalstoffenheffing is.

Doelmatigheid: Een (voorgenomen) handelwijze is doelmatig of efficiënt als de betreffende inspanningen en uitgaven daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van het beoogde doel en de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten.

Doeltreffendheid: Het beoogde doel halend. Doeltreffendheid zegt dus iets over de mate waarin een doel wordt bereikt, wat onafhankelijk is van de geleverde inspanningen.

Dotatie: Doteren wil zeggen dat er jaarlijks een bedrag in de kosten geboekt wordt. Omdat er dan nog geen sprake is van een daadwerkelijke uitgave, wordt dit bedrag opzij gezet in een voorziening. Een voorziening mag alleen gevormd worden voor lasten die met enige mate van zekerheid ingeschat kunnen worden

Duurzaamheidbalans: Om duurzame ontwikkeling te kunnen meten heeft Telos de duurzaamheidbalans ontwikkeld. In een duurzaamheidbalans brengen we de belangrijkste indicatoren voor de ontwikkeling van een gebied samen. Dat doen we door de kapitalen te ontleden in voorraden, eisen en indicatoren en hun normen.

Duurzaamheidsscore: De duurzaamheidsscore is gebaseerd op 10 indicatoren. 5 indicatoren hebben betrekking op het bereiken van duurzame doelen. 5 indicatoren hebben betrekking op een

duurzaam mobiliteitssysteem. Iedere indicator is gerelateerd aan een variabele waarmee gemeenten kunnen worden vergeleken. Bijvoorbeeld door te delen door het aantal inwoners, voertuigen of woningen.

eDepot: Een eDepot is een voorziening met functionaliteit voor de opslag en het beheer van de digitale archieven die voor blijvende bewaring in aanmerking komen. Een eDepot kan grote hoeveelheden bestanden opslaan. Maar het is meer dan alleen geheugenruimte: de opgeslagen informatie moet ook weer opvraagbaar zijn. Nu en over lange tijd. Dit vraagt om speciaal voor archiefbeheer ontwikkelde software waarmee informatie bruikbaar en zichtbaar wordt. Slimme technieken ordenen informatie en maken het leesbaar wordt op elk beeldscherm, in welke vorm de informatie destijds dan ook het eDepot ingegaan is. Een goede basis hiervoor is het OAIS-model zoals beschreven in de ISO-norm 14721: 2012.

Egalisatiereserve: Reserve die gevormd is om bijvoorbeeld uit te kunnen putten als resultaten tegenvallen of om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen.

EMU-gebied: De landen die in Europa een Economische en Monetaire Unie vormen. De EMU kwam tot stand bij het Verdrag van Maastricht in 1992. Momenteel nemen 17, waaronder Nederland, van de 27 Europese Lidstaten deel aan de Unie.

EMU-saldo: Het EMU-saldo heeft betrekking op het vorderingensaldo van de sector Overheid op transactiebasis. Het vorderingensaldo geeft de mutatie in het saldo van de financiële activa en passiva van de collectieve sector weer. Omdat het EMU-saldo betrekking heeft op de totale collectieve sector, is niet alleen het vorderingensaldo van het Rijk van belang, maar ook de vorderingensaldi van de sociale fondsen en de lokale overheid.

EMU-schuld(-quote): Het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de gehele collectieve sector. Dit is de optelsom van de uitstaande leningen ten laste van het Rijk, de sociale fondsen en de lokale overheid, minus de onderlinge schuldverhoudingen van deze drie subsectoren. De EMU-schuld is een bruto-schuldbegrip. Bij bepaling van de EMU-schuldquote wordt de EMU-schuld uitgedrukt in procenten van het bruto binnenlands product (BBP).

Europese aanbesteding: Een Europese aanbesteding is een aanbesteding volgens bepaalde Europese richtlijnen. Die richtlijnen (van de Europese Unie) verplicht Europese overheden om overheidsopdrachten die een bepaald bedrag te boven gaan uit te schrijven via de procedure van een Europese aanbesteding.

Exploitatie (begroting): (Een overzicht van de) kosten en opbrengsten van een onderneming over een bepaalde periode. Bij de overheid wordt meestal gesproken over het overzicht van baten en lasten.

Extramurale zorg: Het aanbod van zorg- en dienstverlening en begeleiding dat beschikbaar is voor mensen die zelfstandig in de thuissituatie wonen. Thuiszorg is een vorm van extramurale zorg.

Financial lease: Financiële leasing is een leasevorm waarbij de kredietverstrekker of lessor enkel juridisch eigenaar blijft terwijl het volledige economisch eigendom (het genot, de verzekering, het onderhoud) overgaat op de kredietnemer of lessee.

Financieel neutraal: Zie budgettair neutraal.

Financieel nivelleren: Financieel een gelijk niveau proberen te bereiken.

Financiële participaties: Het financieel deelnemen in (bijvoorbeeld) een bedrijf.

Financiële verordening: Raadsbesluit (verordening) op basis van artikel 212 Gemeentewet, dat de uitgangspunten voor het financiële beleid en regels voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie bevat.

Financieringsfunctie: Deze functie betreft alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente. Concreet gaat het dan om zaken zoals het aantrekken van geld in diverse vormen, bijvoorbeeld deposito's en leningen, het beheersen van geldstromen (zodat een minimale hoeveelheid middelen aangetrokken hoeft te worden) en een optimaal beheer van aanwezige middelen (zodat een optimaal rendement van deze middelen kan worden behaald). De Gemeentewet (artikel 212) schrijft voor dat de raad voor de financieringsfunctie bij verordening regels formuleert over in ieder geval:
- de algemene doelstelling van deze functie;
- te hanteren richtlijnen en limieten;
- de administratieve organisatie; daaronder begrepen: taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheidsrelaties en informatievoorziening.

Financiering(smiddelen): Het leveren van kapitaal (financiën) om zo een bepaalde activiteit te bekostigen. In de paragraaf Financiering wordt de term gebruikt om aan te duiden dat de eigen reserves van de gemeente worden ingezet om de activa (bezittingen) te financieren (bekostigen).

Financieringstekort- en overschot: Als het totaalbedrag van de financieringsmiddelen kleiner is dan het totaal bedrag van de nog niet afgeschreven investeringen dan is er sprake van een financieringstekort; is het omgekeerde het geval dan is er sprake van een financieringsoverschot.

Flankerend beleid: Beleid bedoeld om de uitvoering van een maatregel of wet te ondersteunen. De gemeente Noordenveld heeft een voorziening flankerend beleid voormalig personeel gevormd waaruit in het verleden ontstane verplichtingen worden bekostigd.

Fluctuaties: Schommelingen.

Forensenbelasting: De forensenbelasting dient ertoe om mensen die relatief veel in een gemeente verblijven, maar geen ingezetene zijn van deze gemeente, mee te laten betalen aan voorzieningen in die gemeente. Het doel is niet om kosten voor deze voorzieningen één op één te verhalen, maar juist om een bijdrage te vragen aan het algemene voorzieningenniveau van de gemeente.

Formatie: De term formatie wordt in de begroting en jaarrekening in de paragraaf Bedrijfsvoering gebruikt om de totale omvang van de personeelssterkte in de gemeentelijke organisatie aan te geven. De formatie wordt dan aangeduid in zogenaamde fte's.

Frictiekosten: Extra kosten met een éénmalig, tijdelijk karakter die uitgaan boven het normaal beschikbare budget voor reguliere werkzaamheden. Dit als gevolg van het optreden van tijdelijke fricties ten opzichte van de normale gang van zaken.

Frontoffice: Het gedeelte van de organisatie waar het daadwerkelijke contact tussen dienstverlener en inwoner plaatsvindt.

FSC: Forest Stewardship Council. Een onafhankelijk, internationaal keurmerk voor hout dat gegarandeerd afkomstig is uit goed beheerd bos.

Fte: Een fte is een fulltime-equivalent. Eén fte is gebaseerd op een 36-urige werkweek.

Garantieregeling: In de paragraaf Verbonden Partijen in de begroting en jaarrekening is vermeld dat ten aanzien van de deelname van de gemeente in de Bestuursacademie Noord Nederland een garantieregeling van toepassing is. De gemeente staat borg voor eventuele toekomstige verliezen.

GBA: Gemeentelijke Basisregistratie Persoonsgegevens.

GBI: Geïntegreerd Beheer- en Informatiesysteem. Software voor het beheer van de gemeentelijke kapitaal-goederen (wegen, gebouwen, groen).

Gebiedsontwikkeling: Betreft een vakgroep binnen de afdeling Ontwikkeling en Strategie die zich onder andere bezighoudt met het ontwikkelen van bouwlocaties.

Geldlening: Een partij die aan een andere partij een som geld verstrekt onder de voorwaarde dat dit bedrag op een bepaald moment wordt terugbetaald tegen een bepaalde vergoeding (rente).

Gemeentefonds: Fonds waaruit jaarlijks (algemene) uitkeringen worden gedaan aan de gemeenten, ter dekking van een deel van hun uitgaven. De jaarlijkse groei van het fonds op basis van de ontwikkeling van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven, wordt het accres genoemd.

Gemeentegrootteklasse: Een door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruikte eenheid om gemeenten naar inwonersaantallen in te delen.

Generieke Digitale Infrastructuur: De generieke digitale infrastructuur (GDI) bestaat uit standaarden, producten en voorzieningen die gezamenlijk gebruikt worden door overheden, publieke organisaties en in een aantal gevallen ook private partijen. De GDI bestaat uit herbruikbare digitale basisvoorzieningen, standaarden en producten. Hierdoor is het mogelijk om primaire processen doelmatig in te richten en te blijven ontwikkelen.

GGD: Gemeentelijke Gezondheidsdienst. De gemeente Noordenveld neemt deel in de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe (zie hiervoor de paragraaf verbonden partijen in de begroting en jaarrekening)

Grondcomplex: De aanduiding van een gebied waar een grondexploitatie (zie hierna) aan is verbonden.

Grondexploitatie (grex): Een grondexploitatie is een begroting die wordt opgesteld om grondkosten en grondopbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan (zoals een nieuw bestemmingsplan) in beeld te brengen. De afgelopen jaren is gebleken dat een grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of

provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

GRP: Gemeentelijk Riolering Plan.

GVVP: Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan.

Heffingen: Verzamelnaam van gemeentelijke belastingen, retributies, leges en rechten.

ICOMOS: The International Council on Monuments and Sites is een internationale NGO die zich bezighoudt met het behoud van culturele monumenten zoals gebouwen, historische steden, cultuurlandschappen en archeologische vindplaatsen. ICOMOS is opgericht in 1965, en is weer onderverdeeld in nationale comités. Het is een netwerk van experts op het gebied van onder andere geschiedenis, archeologie, antropologie en stedenbouwkunde. COMOS is vooral bekend als adviseur van de UNESCO op gebied van het cultuurerfgoed dat staat op, of wordt genomineerd voor, de Werelderfgoedlijst. Een andere belangrijke activiteit is het aanwakkeren van de publieke interesse voor het behoud van monumenten, bijvoorbeeld door het organiseren van een jaarlijkse Internationale Monumentendag. Ook stimuleert het de uitwisseling van kennis tussen internationale experts, en geeft het training en advies.

IHP: Het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP) wordt als basis gebruikt voor investeringen van de gemeente in nieuw- en verbouw van scholen voor primair (basis) onderwijs.

IKB: Het Individueel keuzebudget (IKB) is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks flexibel kan inzetten voor door hem gekozen doelen. Het IKB bedraagt 16,3%: dat is de optelsom van 6% eindejaarsuitkering, 8% vakantietoeslag, 1,5% levensloopbijdrage en 0,8% aan (omgerekend) bovenwettelijk verlof. De 6% (artikel 3:28 lid 2 sub b CARUWO) stijgt per 1 december 2017 met 0,5% en per 1 juli 2018 met 0,25%. Het IKB is per 1 januari 2017 ingevoerd. Het IKB sluit aan bij de wens voor meer keuzevrijheid voor de medewerker en is daarmee een stap in de richting van de modernisering van de arbeidsvoorwaarden voor de sector.

IND: De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is een overheidsinstelling die belast is met de taak van het uitvoeren van het vreemdelingenbeleid. Dit houdt in de praktijk vooral in dat de IND aanvragen van niet-Nederlanders in behandeling neemt om te kijken of ze een verblijfsvergunning kunnen krijgen.

Individueel KeuzeBudget: Meer keuzevrijheid. Dat is het doel van het Individueel KeuzeBudget (IKB). Geld uit diverse regelingen is voortaan overzichtelijk beschikbaar voor medewerkers in één vrij besteedbaar budget. Dit levert een grote keuzevrijheid op. En ruimte voor het realiseren van individuele wensen, ambities en doelen.

Informatiebeleidsplan: Dankzij het informatiebeleidsplan wordt er richting en prioritering gegeven aan toekomstige I&A projecten en activiteiten voor de komende jaren. Ondanks de focus op informatievoorziening, kan en mag dit document niet los gezien worden van vraagstukken op het gebied van bedrijfsvoering, procesoptimalisering en dienstverlening. Een informatiebeleidsplan formuleert het I&A beleid op een manier die ook begrijpelijk is voor management en college om zo de verbinding te leggen met de eigen organisatie.

Informatieveiligheid: Informatiebeveiliging is het geheel van preventieve, detectieve, repressieve en correctieve maatregelen en procedures en processen die de beschikbaarheid, exclusiviteit en integriteit van alle vormen van informatie binnen een organisatie garanderen, met als doel de continuïteit van de informatie en de informatievoorziening te waarborgen en de eventuele gevolgen van beveiligingsincidenten tot een acceptabel, vooraf bepaald niveau te beperken.

Integratie-uitkering: Als een toevoeging aan de algemene uitkering in één keer bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeeleffecten wordt een integratie-uitkering toegepast. Deze uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang van specifieke uitkering of eigen inkomsten naar de algemene uitkering. Daarnaast kent het gemeentefonds ook decentralisatie-uitkeringen: met ingang van 2009 is er naast de algemene uitkering en de integratie-uitkering ook de decentralisatie-uitkering. Deze nieuwe uitkering is nodig voor de kabinetsdoelstelling om het aantal specifieke uitkeringen te verminderen De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Dat maakt de uitkering geschikt voor de overheveling van specifieke uitkeringen, ook als die termijn nog niet bekend is. Ook maakt het de uitkering geschikt voor middelen die slechts tijdelijk beschikbaar zijn.

Integraal schoolbestuur: Het openbaar basisonderwijs in Noordenveld kent een integraal schoolbestuur. Het college van Burgemeester & Wethouders is het schoolbestuur. De ondersteuning ten behoeve van het Openbaar Onderwijs wordt verzorgd door het taakveld Dienstverlening en Ontwikkeling.

Interbestuurlijk Programma: Nederland staat de komende tijd voor een aantal uitdagingen. Deze opgaven beperken zich niet tot de grenzen van een gemeente of regio. Dit vraagt om een gezamenlijke bestuurlijke aanpak die past bij de maatschappelijke opgaven van deze tijd. Het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen hebben daarom een akkoord gesloten om samen een aantal grote maatschappelijke opgaven aan te pakken. Op 14 februari 2018 hebben het kabinet en de voorzitters van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen de bestuurlijke afspraken voor de komende kabinetsperiode ondertekend. Deze afspraken vormen de start van het gezamenlijke interbestuurlijk programma.

Investeringen: Uitgave om duurzame kapitaalgoederen (zoals gebouwen en machines) aan te schaffen.

Investeringsagenda: Een Investeringsagenda omschrijft de gewenste investeringen die tot een bepaald moment worden gedaan en geeft een doorkijk naar de langere termijn.

IOAW: De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) is bedoeld voor oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werklozen, van wie het recht op een WW-uitkering is beëindigd.

IOAZ: De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) is bedoeld voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen, die hun eigen bedrijf (of zelfstandig beroep) moeten beëindigen omdat de inkomsten daaruit onvoldoende zijn.

Kapitaallasten: De gulden financieringsregel is een begrotingsregel. Volgens deze regel behoren lopende uitgaven gedekt te worden door lopende ontvangsten (sluitende gewone dienst), maar mag er wel worden geleend voor investeringen die gedurende een aantal jaren nut hebben (zogeheten kapitaaluitgaven). De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingslasten van activa) worden volgens deze begrotingsregel tot de lopende uitgaven gerekend.

Kapitaalmarktrente: De rentemarkt wordt vaak opgedeeld in de geldmarkt (geldmarktrente) en de kapitaalmarkt (kapitaalmarktrente). Hierbij wordt onder de geldmarktrente de korte rente verstaan en onder de kapitaalmarktrente de lange rente (met een looptijd vanaf 2 jaar).

Kasgeld(leningen): Een lening met een looptijd, variërend van één maand tot twee jaar. Het bedrag moet ineens worden opgenomen en aan het eind van de looptijd ineens worden afgelost. De kasgeldlening wordt gebruikt door grote bedrijven en lagere overheden met een omvangrijke kredietbehoefte, waarvan de looptijd goed te voorspellen is.

Kasgeldlimiet: De kasgeldlimiet is een door de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) voorgeschreven sturings- en verantwoordingsinstrument ter beperking van het risico op de korte schuld met een rente typische looptijd van korter dan 1 jaar. Indien de kasgeldlimiet wordt overschreden moeten gemeenten consolideren.

Koersrisico: Risico dat ontstaat door koersschommelingen op de beurs.

Kostendekkendheid: Bij de bepaling van de legestarieven dient de gemeente rekening te houden met de kostendekkendheid. De tarieven van de dienstverlening moeten in verhouding staan met de kosten die de gemeente maakt bij de uitvoering van deze diensten

Kostenverhaal: Onder "kostenverhaal" binnen gebiedsontwikkeling wordt verstaan het verrekenen van zogenaamde grondkosten, dat wil zeggen, de kosten van de aanleg van voorzieningen van openbaar nut (zoals straten, riolering, groen, parkeergelegenheid en waterpartijen met een openbare functie) binnen een bepaald ruimtelijk plan. Dat kan een bestemmingsplan zijn, een projectbesluit, een wijzigingsplan of een aanpassing van een beheers verordening. Meestal is een gemeente de verhalende partij, maar dit kan ook een andere overheid zijn, zoals het Rijk of een provincie. Kostenverhaal kan plaatsvinden via gronduitgifte, exploitatieovereenkomst of exploitatieplan en is verplicht op basis van de grondexploitatiewet.

Kostenverhaalexploitatie: Zie bovenstaand.

Laaggeletterdheid: Laaggeletterdheid is een term voor mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Mensen die laaggeletterd zijn, zijn geen analfabeten. Ze kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen niet het eindniveau vmbo of niveau mbo-2/3.

Laan van de Leefomgeving: Door de invoering van de Omgevingswet moet het ministerie van Infrastructuur en Milieu veranderingen doorvoeren in de informatievoorziening. Het ministerie koos er niet voor om alle bestaande informatievoorzieningen te verbeteren. De Laan van de Leefomgeving is een samenhangend digitaal stelsel, dat hier een bijdrage aan kan leveren.

Landinrichting: Landinrichting (waarvan de bekende ruilverkaveling een van de vormen is) is een proces, waarbij voor een bepaald gebied de inrichting wordt afgestemd op de doelen uit de Ruimtelijke Ordening voor dat gebied. Hierbij valt te denken aan: verbetering van de verkaveling (ook die van de natuur), verbetering van de infrastructuur en ruimtelijke ordening en verbetering van de waterhuishouding. Het ruilen van gronden is een van de krachtigste instrumenten uit de Landinrichtingswet en de Wet inrichting landelijk gebied (WILG).

Lastendruk: Belastingdruk, lastenverlichting, lastenverzwaring.

Leges: Leges worden ook wel retributies genoemd. Een retributie wil zeggen een betaling aan de overheid waar een individueel aanwijsbare tegenprestatie van die overheid tegenover staat. Het gaat om een bedrag dat betaald moet worden aan de overheid (of aan een bevoegd gezag) voor het gebruik van hun diensten of producten. De leges worden geheven van de aanvrager van de dienst dan wel van degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Liquiditeitsplanning: De liquiditeitsplanning geeft een meerjarig overzicht van de begrote geldstromen.

Liquiditeitspositie: Het verschil tussen inkomsten en uitgaven, uitgedrukt in feitelijke geldstromen: kas-, bank-, en girosaldo.

Lumpsumfinanciering: De lumpsumfinanciering houdt in dat de besturen van scholen een vergoeding krijgen op grond van het aantal ingeschreven leerling op 1 oktober in euro's in plaats van formatierekeneenheden. Omdat scholen verschillen in de leeftijdsopbouw van het personeel wordt hiervoor gecorrigeerd. Dit bedrag wordt ineens (lumpsum) uitgekeerd aan het bovenschools bestuur zodat deze kan bepalen waaraan zij dit budget gaan besteden.

Macrobudget: Het totale budget voor het uitvoeren van een regeling. Bijv. het macrobudget Wet Werk en Bijstand welke jaarlijks door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt vastgesteld voor alle gemeenten.

Managementrapportage: Tussentijdse rapportage en informatie over de voortgang van de uitvoering van de in de productenraming opgenomen producten van management aan college.

Mantelzorg: Betreft de zorg voor chronisch zieken, gehandicapten en hulpbehoevenden door naasten: familieleden, vrienden, kennissen en buren. Kenmerkend is de reeds bestaande persoonlijke band tussen de mantelzorger en zijn of haar naaste. Daarnaast gaat het om langdurige zorg die onbetaald is.

Materiële exploitatie: Het begrip wordt in de toelichting op de risico's (paragraaf weerstandsvermogen) vermeld. Schoolbesturen krijgen naast een vergoeding voor de personele kosten een vergoeding voor de materiële exploitatiekosten. Die kosten hebben betrekking voor apparatuur, onderhoud, lesmateriaal en schoonmaak.

MDO: Multidisciplinair overleg

Meerjarenbegroting: In het algemeen worden begrotingen opgesteld voor één jaar; een meerjarenbegroting gaat over een langer termijn, bijvoorbeeld vier jaar.

Meevaller: Onverwachte (niet begrote) daling van lasten en/of verhoging van baten. Kan dienen voor het opvangen van tegenvallers, als dekking van gewenste nieuwe andere lasten of ter versterking van het eigen vermogen.

(Mei)circulaire: De Rijksoverheid informeert de gemeenten via circulaires in mei, september en december over de omvang en de verdeling van het gemeentefonds.

Meldingsfrequentie: Het begrip wordt genoemd in de begroting en jaarrekening in de paragraaf Bedrijfsvoering in de context van "meldingsfrequentie ziekteverzuim": de verhouding tussen het aantal verzuimgevallen en het aantal personeelsleden. De meldingsfrequentie wordt omgerekend naar jaarbasis.

Middellange termijn verkenning (MLT): Voorafgaand aan een nieuwe kabinetsperiode publiceert het CPB een macro-economische verkenning voor de daaropvolgende vier of vijf jaren. Deze middellange termijn verkenning reikt tot het einde van de nieuwe kabinetsperiode. In de analyse voor de MLT gaan we ervan uit dat het bestaande overheidsbeleid doorgezet wordt. De beleidsarme middellange termijn verkenning vormt de basis voor de analyse van verkiezingsprogramma's of een regeerakkoord.

Migrant: Iemand die naar een ander land verhuist.

Naar rato: Naar evenredigheid.

Nareizigers: Betreft de hereniging van gezinsleden die door omstandigheden, vaak migratie, van elkaar gescheiden zijn. In het vreemdelingenrecht is sprake van gezinshereniging als de hereniging van de gezinsleden plaatsvindt in een ander land dan het land waar de gezinsband tot stand is gekomen

Navenant: Overeenkomstig, evenredig.

Netto schuldquote: De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Nominale waarden: Het begrip wordt gebruikt bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De nominale waarde is de werkelijk ontvangen uitkering. Echter, voor gemeenten is het van belang na te gaan wat de reële waarde is. De reële waarde is de algemene uitkering gecorrigeerd voor inflatie (het BBP Bruto Binnenlands Product).

Normenkader: Bij een audit wordt altijd gebruikgemaakt van een normenkader. Hiermee wordt bedoeld een voorbeeld/richtlijn van hoe je de beheersing moet inrichten als je het goed wilt doen. Hiervoor kunnen de auditors gebruikmaken van een normenkader dat ze zelf op basis van hun kennis opstellen en vervolgens afstemmen met de manager (zodat deze het er ook eens mee is). Of een auditor maakt gebruik van een standaard normenkader. Voor elk onderwerp zijn er veel verschillende standaard normenkaders. Enkele belangrijke zijn: COSO, INK-managementmodel, KADplus-model, ISO (9001, 14001, 20000, 27001, etc.), Sarbanes-Oxley / Turnbull Code, Code Tabaksblat en CobiT.

Normeringssystematiek: De normeringssystematiek is de wijze waarop het niveau van de algemene uitkering van het gemeentefonds jaarlijks wordt aangepast (of geïndexeerd). In de huidige normeringssystematiek volgt de ontwikkeling van het gemeentefonds, die van de Rijksuitgaven. Meer precies hangt de procentuele ontwikkeling van het gemeentefonds (of accres) af van de procentuele ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven (NGRU).

Nutsbedrijven: Een nutsbedrijf is een bedrijf dat, vaak vanuit een monopolypositie, opereert in een sector die beschouwd wordt zijnde van openbaar nut omdat het belangrijke producten of diensten levert die in het algemeen belang zijn. Hier worden de elektriciteits-, gas- en drinkwatervoorziening toe gerekend

Obligo: Verplichting tot het volstorten van niet-volgestorte aandelen op eerste aanvraag. Een (al dan niet toekomstige) verplichting, uitgedrukt in een geldbedrag. Bijvoorbeeld de verplichtingen uit hoofde van een afgesloten valutatermijncontract. Obligo (krediet), het gedeelte van een krediet dat daadwerkelijk wordt gebruikt.

OCN: Ondernemerscontact Noordenveld. Een vereniging die de belangen behartigt van haar leden en zich in zet voor de ruimtelijke en economische kwaliteit van de bedrijventerreinen in Noordenveld.

OLO: Met Omgevingsloket online (OLO) kunt u één aanvraag opstellen voor een omgevingsvergunning, watervergunning en/of melding.

Omgevingsvisie: De omgevingsvisie is een – verplicht door de gemeenteraad op te stellen – integrale visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. In een omgevingsvisie dient rekening gehouden te worden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Omgevingswet: De Omgevingswet is een wet die verregaande vereenvoudiging van het huidige stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht) beoogt, door tientallen wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet.

Onbenutte belastingcapaciteit: Dit begrip is vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening. De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de tarieven van de gemeentelijke heffingen te verhogen tot het wettelijk toegestane maximum. Voor de maximale tarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor het zogeheten artikel 12 beleid. Een gemeente met een artikel 12

status is een Nederlandse gemeente die onder financiële curatele is gesteld door het Rijk vanwege een structureel slechte financiële situatie. Deze gemeenten moeten hun tarieven verhogen tot een 'redelijk peil eigen heffingen', willen zij in aanmerking kunnen komen voor rijkssteun.

Onderuitputting: De netto gerealiseerde uitgaven zijn lager dan begroot.

Open einderegeling: Een open einderegeling is een begrotingsbesluit waardoor een financiële regeling geen budgettair plafond wordt toegekend.

OZB: Alle gemeenten in Nederland heffen de Onroerendezaakbelasting (ozb). Elke gemeente mag de ozb-tarieven zo hoog maken als zij zelf willen, maar de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft met de Rijksoverheid afspraken gemaakt over de maximale stijging van de landelijke ozb-opbrengst. Dit heet de macronorm.

Participatie: Actieve deelname.

Participatiesamenleving: Met de participatiesamenleving of doe-democratie wordt in Nederland een samenleving bedoeld waarin iedereen die dat kan verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen leven en omgeving. Vanwege stijgende kosten wil de overheid de verzorgingsstaat beperken en probeert steeds meer taken aan de individuele burger over te dragen.

Participatiewet: De Participatiewet geldt per 2015. Het doel van deze wet is om zoveel mogelijk mensen aan een baan op de reguliere arbeidsmarkt te helpen.

Percentage of completion (Poc): De percentage of completion methode is de opbrengsten en kosten naar rato van de prestatie verwerken. Hierdoor ontstaat er inzicht in de financiële gevolgen tijdens een boekjaar en worden de opbrengsten en kosten in de winst- en verliesrekening verantwoord. Als de projectkosten de projectopbrengsten overstijgen wordt dit direct in de winst- en verliesrekening verantwoord. Als er een opbrengst onzeker is of inbare opbrengsten van voorgaande boekjaren zijn, dan wordt dit als last verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Perspectiefnota: Strategisch meerjarig beleidsplan met de focus op het eerste jaar waarin beschreven staat wat de gemeente de komende jaren aan nieuw beleid wil realiseren.

PMD: PMD is een afkorting voor het afval van plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drinkpakken. Het verpakkingsafval wordt samen ingezameld en na sortering gerecycled.

Podiumkunst: De podiumkunsten, soms ook aangeduid als uitvoerende kunsten, zijn die vormen van kunst die uitgevoerd worden op een podium in de aanwezigheid van publiek. Tot de podiumkunsten behoren live-uitvoeringen van muziek, musical, opera, ballet, moderne dans, toneel en kleinkunst.

Preventief toezicht: Preventief toezicht betekent dat de begroting of wijzigingen daarvan vooraf goedkeuring van de toezichthouder behoeven.

Prijscompensatie: Wanneer de lonen gelijk blijven en de prijzen stijgen, daalt de koopkracht. Mensen kunnen met hetzelfde geld dus minder kopen. Werknemers willen hiervoor worden

gecompenseerd. Een loonstijging die bedoeld als tegemoetkoming voor de gestegen prijzen, wordt prijscompensatie genoemd

Prijsgevoeligheid: De mate waarin de gevraagde hoeveelheid reageert op een prijsverandering.

Primitieve begroting: De primitieve begroting is de begroting zoals die is vastgesteld door de gemeenteraad voorafgaand aan het begrotingsjaar.

Programmabegroting: In de Programmabegroting staat wat de inkomsten van de gemeente zijn en hoe de gemeente dit geld wil gaan uitgeven. Hiervoor wordt het verdeeld over verschillende programma's.

Prudent: Voorzichtig. De term wordt gebruikt in de paragraaf Financiering in de begroting en jaarrekening bij het uitzetten van middelen. In het treasurystatuut en de Wet Fido zijn dwingende voorschriften opgenomen waaraan moet worden voldaan indien het college overgaat tot het uitzetten (geven) van middelen (bijvoorbeeld geldleningen). Dit om te waarborgen dat zorgvuldig wordt omgegaan met publieke middelen .

Raad van State: De Raad van State is het hoogste administratief rechtscollege.

Rechtmatigheid: Rechtmatigheid is een juridische term, die aangeeft dat een (voorgenomen) handelwijze in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten. De controle op deze zogenaamde financiële rechtmatigheid wordt uitgevoerd door een accountant.

RECRON: RECRON (Vereniging van Recreatieondernemers Nederland) is een Nederlandse brancheorganisatie voor recreatiebedrijven die werd opgericht in 1969.

Regeerakkoord: Een regeerakkoord of coalitieakkoord is in Nederland een overeenkomst tussen de fracties van twee of meer politieke partijen in het parlement die een coalitieregering vormen. Het akkoord is het resultaat van de informatiefase van de kabinetsformatie en het regelt de politieke uitgangspunten voor de komende kabinetsperiode. Het is een meerjarige agenda voor het kabinetsbeleid.

Rekening courant: Lopende rekening. Meestal de rekening die voor de afhandeling van het girale betalingsverkeer wordt gebruikt.

Rekenrente: Het rentepercentage die de gemeente intern hanteert bij het doorbelasten van de rente op investeringen. Het verschil tussen de werkelijk betaalde rente en de toegerekende rente komt tot uitdrukking in de begroting en rekening op het onderdeel “resultaat op rente”.
Reinigingsheffing: De reinigingsheffingen bestaan uit twee belastingen: de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten. Doorgaans betalen huishoudens afvalstoffenheffing omdat de gemeente de wettelijke plicht heeft bij hun percelen huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. De reinigingsrechten zijn verschuldigd als er geen wettelijke plicht bestaat om afvalstoffen in te zamelen, maar de gemeente deze dienst wel verleent.

Re-integratietraject: Het proces van terugkeren naar werk(en).

Rentelasten: De rente die de gemeente betaald over in het verleden opgenomen geldleningen.

Renterisico: Renterisico houdt in dat door veranderingen in de rentestanden de resultaten van de onderneming veranderen. Het renterisico kan worden onderverdeeld in primair en secundair risico. Primair risico is het ondervinden van nadeel door een rentestijging en het secundair risico is het niet profiteren van rentedalingen.

Renterisiconorm: De renterisiconorm heeft tot doel om spreiding te krijgen in de rente typische looptijden in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten. In een wettelijke uitvoeringsregeling is deze v uitgewerkt als een bedrag ter hoogte van 20% van de vaste schuld.

Rente typische looptijd: Is de looptijd waarvoor de rente vast ligt. Bijvoorbeeld bij een 30-jarige hypothecaire lening, waarvan de rente voor 5 jaar vast ligt, is de rent typische looptijd van de lening 5 jaar.

Repressief toezicht: Repressief toezicht is toezicht achteraf. Bij deze vorm van toezicht is geen goedkeuring van de besluiten door de provincie nodig.

Reserve: Balanspost die deel uitmaakt van het eigen vermogen van een onderneming. Gemeenten kennen een algemene reserve en bestemmingsreserves (afgezonderde vermogensbestanddelen waaraan de gemeenteraad een bestemming heeft gegeven)

Restafval: Restafval of de reststroom is dat gedeelte van de afvalstroom van particulieren, instellingen en bedrijven dat overblijft nadat alle bruikbare en recyclebare afvalstromen van de hoofdstroom zijn gescheiden. De overheid probeert de hoeveelheid restafval te verkleinen.

Retributies: Een retributie is een gedwongen betaling aan de overheid voor een verleende dienst. Bijvoorbeeld reinigingsrechten (onderdeel van de reinigingsheffing)

RI&E: Een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) is een in de Nederlandse Arbeidsomstandighedenwet genoemd middel ter bevordering van veilig en gezond werken.

Rioolheffing: Rioolheffing is een belasting in Nederland die geheven wordt door een gemeente voor (de mogelijkheid tot) het gebruik van de riolering. De aanleg en het beheer van de riolering is een gemeentelijke taak. Op een enkele uitzondering na wordt deze taak bekostigd via de rioolheffing, alhoewel een gemeente ook kan kiezen om (deels) geld vanuit de algemene middelen hiervoor te gebruiken. De wet geeft aan dat de begrote baten van de rioolheffing niet hoger mogen zijn dan de begrote lasten (Gemeentewet artikel 229b).

Risicobeheer: Het op systematische wijze beschermen van een organisatie tegen schade, zodat de doelstellingen van de organisatie kunnen worden bereikt met een juiste balans tussen preventiekosten en schadekansen.

RUD: De regionale uitvoeringsdienst (RUD) is een veelal regionaal werkende dienst die de uitvoering van VROM-taken van provincie, waterschap en gemeenten overneemt.

Scheefwoners: Met scheefwoners wordt meestal gerefereerd aan huurders die in een sociale huurwoning wonen, terwijl ze hiervoor een te hoog inkomen hebben. Zij worden ook wel 'goedkope

scheefwoners' genoemd en vaak zorgen zij ervoor dat er een wachtlijst ontstaat voor mensen met lagere inkomens om een betaalbare of sociale huurwoning te kunnen betrekken. De overheid probeert deze groep scheefwoners aan te pakken door huurverhogingen door te voeren voor huishoudens met een bepaald minimum inkomen.

Separaat: Afzonderlijk.

Servicenormen: Openlijk gecommuniceerde beloften over de kwaliteit van publieke dienstverlening.

Sociaal Domein: In 2015 hebben wij met betrekking tot het sociaal domein onder meer het volgende besloten: 'Vaststellen dat onder het begrip Sociaal Domein wordt verstaan de uitvoering van de Jeugdwet, WMO (oud en nieuw), de Participatiewet exclusief inkomensondersteuning BUIG, BBZ, bijzondere bijstand en WSW'.

Solvabiliteitsratio: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente.

Startkwalificatie: Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of een mbo-diploma vanaf niveau 2. Een vmbo-diploma wordt dus niet gezien als een startkwalificatie

Stigma: Een stigma is een schandvlek of brandmerk dat aan een bepaald persoon, een groep personen of aan een zaak wordt gekoppeld. Een stigma kan ook een vooroordeel zijn dat leeft bij een bevolkingsgroep.

Strategisch personeelsbeleid: Met strategisch personeelsbeleid wordt personeelsbeleid bedoeld wat de strategie van de organisatie ondersteund. Wanneer de organisatie als strategie kiest voor bijvoorbeeld een grotere klantgerichtheid dan is het personeelsbeleid strategisch te noemen wanneer de inzet van personeelsinstrumenten deze strategie ondersteunt. Bijvoorbeeld door competenties te formuleren die klantgericht gedrag definiëren. En opleidingen die medewerkers trainen in deze competenties. Of wervingsacties die kandidaten met deze competenties selecteren.

Structureel: Uiteindelijk, niet-tijdelijk.

Substantieel: Wezenlijk.

Suwinet: Elektronische infrastructuur gebruikt door de CWI, UWV en gemeenten bij de uitvoering van de taken die bij of krachtens de Wet SUWI of enige andere wet aan de CWI, UWV en bij of krachtens de ABW, IOAW en IOAZ aan gemeenten is opgedragen.

SVn: Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) biedt verschillende leningen die consumenten én bedrijven kunnen gebruiken om hun wensen op het gebied van wonen te realiseren.

Sw-plaats: De sociale werkvoorziening is een overheidsvoorziening in Nederland op grond van de Participatie wet en biedt mensen met een arbeidshandicap een passende werkplek in een zo regulier mogelijke, aan de arbeidshandicap aangepaste, werkomgeving.

Tarief: Bedrag dat voor iedere eenheid betaald moet worden.

Tegenvaller: Onverwachte (niet begrote) stijging van lasten en/of daling van baten.

Toerekenbaarheid van kosten: Aan bepaalde producten of diensten te relateren kosten.

Toeristenbelasting: Onder de naam toeristenbelasting kan in Nederland door een gemeente een belasting worden geheven van natuurlijke personen die binnen de gemeente verblijf houden, maar niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie van persoonsgegevens zijn ingeschreven

Trap op-trap af-systematiek: Ook wel normeringsystematiek. De term wordt gebruikt bij de groei of afname van de algemene uitkering door deze te koppelen aan de uitzetting of krimp van de rijksbegroting.

Treasuryfunctie: De treasuryfunctie houdt zich bezig met het uitzetten en aantrekken van liquide middelen en het beheersen van de hieraan verbonden risico's.

Trimesterrapportage: Tussenstand van de uitvoering van de begroting na 4 maanden en na 8 maanden.

Uitgavenplafond: Bij een trendmatig begrotingsbeleid (Zalmnorm) wordt een vast reëel uitgavenkader vastgesteld, waarbij de uitgaven niet hoger mogen zijn dan een vooraf afgesproken plafond. Inkomstenmeevallers mogen niet worden gebruikt voor extra uitgaven en inkomstentegenvallers worden niet automatisch opgevangen door extra bezuinigingen.

Uitzonderingsrentes: De term is vermeld in de paragraaf Financiering (rentetoerekening). Wij hanteren een vaste verrekenrente (momenteel 5%) voor alle investeringen. In het verleden werd echter voor bepaalde investeringen een ander rentepercentage gehanteerd. Zo werden voor investeringen in riolering uitkeringen ontvangen waarvan de rente gekoppeld was aan het toen geldende rentepercentage. Om deze budgettair neutraal in de begroting te laten lopen werd datzelfde rentepercentage ook gehanteerd voor de toe te rekenen (gemeentelijke) rente.

UPS: (Uninterruptible Power Supply). Een apparaat dat wordt aangesloten tussen een computer en een energiebron om ervoor te zorgen dat de elektriciteitsvoorziening niet wordt onderbroken. Een UPS-apparaat of noodvoeding bevat een accu die ervoor zorgt dat de computer bij stroomuitval nog een tijd blijft werken.

Valondergronden: Het verzachte gedeelte benodigd bij speeltoestellen.

Vastrentende (waarden): Vastrentende waarden zijn effecten (aandelen, obligatiefondsen et cetera) waarbij gedurende de looptijd een vast bedrag aan rente uitgekeerd wordt en waarbij aan het eind van de looptijd de hoofdsom terugbetaald wordt.

Verstrekkingen (Wmo): Aangeboden diensten en producten op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Verzuimnorm: Een verzuimnorm is een verzuimcijfer dat een organisatie kan halen, rekening houdend met een combinatie van kenmerken van het personeelsbestand en de specifieke werkzaamheden die werknemers moeten verrichten.

VNG: De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, afgekort VNG, is de koepelorganisatie van alle gemeenten in Nederland. Behalve de Nederlandse gemeenten zijn ook een groot aantal gewesten, de landen Aruba, Curaçao en de bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius lid van deze organisatie. Een van de belangrijkste doelstellingen van de VNG is de belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, waaronder de provinciale overheden, de Tweede Kamer en het kabinet.

Voorziening: Naast reserves kennen gemeenten ook voorzieningen. Voorzieningen worden tot het vreemd vermogen gerekend. Gemeenten moeten voorzieningen treffen voor:
-verplichtingen/verliezen en risico's;
-onderhoudsegalisatie;
-door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting.

Vraag- en handelingsverlegenheid: Vraagverlegenheid is de situatie waarin er schroom is om hulp te vragen. Wij allen hebben een belangrijke 'feeling rule' dat je je eigen boontjes moet doppen. Als er hulp geboden wordt is er sprake van acceptatieschroom. Handelingsverlegenheid is de situatie aan de aanbodkant. Om hulp aan te bieden, moet men een stap zetten. Want de dominante 'feeling rule' is sociale afstand. Dus het aanbieden van hulp is een subtiel spel om de vraag expliciet te krijgen en hulp aanbieden.

Weerstandscapaciteit: De weerstandscapaciteit bestaat uit de potentieel in te zetten middelen om de tegenvallers op te vangen. Naast eigen vermogen zijn dit ook langlopende voorzieningen, onbenutte inkomstenbronnen, bezuinigingsmogelijkheden en garantstellingen.

Weerstandsvermogen: Het vermogen van een decentrale overheid om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van deze overheid in gevaar komt. Het weerstandsvermogen kan worden uitgedrukt als de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de te lopen risico's.

Werelderfgoedlijst: Werelderfgoed is cultureel en natuurlijk erfgoed dat wordt beschouwd als onvervangbaar, uniek en eigendom van de hele wereld, en waarvan het van groot belang wordt geacht om te behouden. Alleen erfgoed dat is ingeschreven op de Werelderfgoedlijst van UNESCO mag deze titel dragen.

Wet op het primair onderwijs (WPO): De Wet op het primair onderwijs (WPO) bepaalt hoe het basisonderwijs in grote lijnen geregeld moet zijn.

Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA): Deze regeling is bedoeld voor mensen die na twee jaar arbeidsongeschiktheid voor een deel nog in staat zijn om te werken.

Wmo: Wet maatschappelijke ondersteuning.

Woningcorporatie: Een woningcorporatie, woningbouwcorporatie of wooncorporatie is een organisatie die zich richt op het bouwen, beheren en verhuren van kwalitatief goede woonruimte met een betaalbare huur voor mensen met een smalle beurs (sociale woningbouw). Het kenmerk van deze woningbouw is dat de huuropbrengsten van deze woningen niet rendabel zijn ten opzichte van de stichtingskosten.

WOZ-waarde: Wet waardering onroerende zaken. De WOZ-waarde van een woning is de geschatte marktwaarde op de waarde peildatum (voor de beschikking 2018 is de waarde peildatum 1 januari 2017)

Wro: Wet ruimtelijke ordening. De Wet ruimtelijke ordening (Wro, voorheen Wet op de Ruimtelijke Ordening, WRO) is een Nederlandse wet die regelt hoe ruimtelijke plannen in Nederland tot stand komen en gewijzigd worden. Zowel het Rijk, de provincies als de gemeente hebben de bevoegdheid om ruimtelijke plannen op te stellen.

WSW: De Wet sociale werkvoorziening (WSW) is de Nederlandse wet die regelt dat arbeidsgehandicapten die door lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen uitsluitend in staat zijn onder aangepaste omstandigheden arbeid te verrichten, kunnen werken op een zo regulier mogelijke en op hun individuele mogelijkheden aangepaste arbeidsplek in de sociale werkvoorziening.

(W)SW-bedrijven: In Nederland bieden 90 SW-bedrijven een passende werkplek aan mensen een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap.

Zaakgericht werken: Zaakgericht en procesgericht werken is een concept dat cruciaal is voor het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening en/of bedrijfsvoering. Zaakgericht en procesgericht werken is voor gemeenten een goede manier om:
-de inwoner juist te informeren over de voortgang van de desbetreffende aanvragen;
-de afhandeling te monitoren en te bewaken;
-de werkprocessen voor de afhandeling te verbeteren;
-managementinformatie te verkrijgen over behaalde effecten.

Zelfstandig Bestuursorgaan (ZBO): Orgaan waaraan de uitoefening van een wettelijke taak is opgedragen, zonder dat er sprake is van (volledige) ondergeschiktheid aan de minister, en die voor de uitoefening van de taak uit collectieve middelen (rijksbijdragen en heffingen) worden gefinancierd.

ZZP: Zelfstandige zonder personeel.